

ROČENKA

**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

2 0 0 1

**Slovenský inštitút medzinárodných štúdií
Slovak Institute for International Studies**

Bratislava 2002

© Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, Bratislava 2002

Editori Alena Kotvanová, Attila Szép

Lektor Štefan Šebesta

Redaktori Alena Kotvanová, Nadežda Sekelová

Vyšlo s finančnou podporou Sekcie pre európske záležitosti Úradu vlády Slovenskej republiky

ISBN 80-968224-8-9

Obsah

Predhovor	5
1. Hodnotenie zahraničnej politiky Slovenskej republiky za rok 2001	
Vystúpenie predsedu Národnej rady SR Jozefa Migaša	7
Vystúpenie predsedu vlády SR Mikuláša Dzurindu	9
Vystúpenie podpredsedníčky vlády SR pre európsku integráciu Márie Kadlečíkovej	15
Vystúpenie ministra zahraničných vecí SR Eduarda Kukana	21
Vystúpenie ministra obrany SR Jozefa Stanka	25
Vystúpenie Juraja Šveca, podpredsedu Zahraničného výboru Národnej rady SR	29
Vystúpenie Vladimíra Palka, predsedu Výboru pre obranu a bezpečnosť Národnej rady SR	33
Vystúpenie poslanca Petra Súlovského, podpredsedu Slovenskej národnej strany	37
Vystúpenie Vojtecha Tkáča, poslanca Národnej rady SR za Hnutie za demokratické Slovensko	41
2. Slovenská zahraničná politika – pohľad akademických a vedeckých kruhov, tretieho sektora a Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky	
Hlavné trendy vnútropolitického vývoja ako faktor zahraničnej politiky SR <i>Grigorij Mesežnikov</i>	45
Regionálna spolupráca v strednej Európe na začiatku 21. storočia – nové podoby a nové výzvy <i>Pavol Lukáč</i>	57
Atlantická a európska integrácia, stredná Európa a Slovensko <i>Milan Zemko</i>	71

Úloha Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave pri príprave ľudských zdrojov v integračnej perspektíve <i>Ludmila Lipková</i>	79
Slovensko a Európska únia <i>Miroslav Adamiš</i>	83
Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky v roku 2001 <i>Maroš Šefčovič</i>	91
Bezpečnostná dimenzia v zahraničnej politike SR <i>Ivan Korčok</i>	113
2001 – rok konkrétnych výsledkov na ceste Slovenska do NATO <i>Lubomír Macko</i>	119
 3. Prílohy	
Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 2001	135
Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2001	155
Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskej integrácie	173
Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a niektorých ďalších krajín	183
Zoznam zastupiteľských úradov Slovenskej republiky, stálych misí, generálnych konzulátov a slovenských inštitútov	186
Edičná poznámka	191

Predhovor

Predkladaný tretí ročník *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2001* ponúka čitateľovi prezentáciu a sumarizáciu zahraničnej politiky Slovenskej republiky za rok 2001 z pohľadu jej primárnych aktérov, expertný a analytický pohľad na problematiku doplnený o aktuálne údaje praktického charakteru, ako sú chronológia najdôležitejších zahraničnopolitických aktivít SR v roku 2001, štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskej integrácie a ďalšie. Takáto štruktúra publikácie, ktorú čitatelia poznajú z predchádzajúcich ročníkov, vychádza z potreby upevniť tradíciu pravidelného bilancovania celého komplexu slovenskej zahraničnej politiky na všetkých jej úrovniach, s ohľadom na širokú bázu jej aktérov. To potvrdzuje i záujem, s ktorým sa stretlo vydanie *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky 1999* a slovenskej a anglickej mutácie *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2000*, ako aj usporiadanie predchádzajúcich dvoch ročníkov hodnotiacej konferencie za účasti predstaviteľov ústredných orgánov štátnej správy, politických strán, vedecko-výskumných a akademických centier a mimovládnych organizácií.

Hodnotiaca konferencia zahraničnej politiky Slovenskej republiky za rok 2001 pod názvom *Slovensko a jeho integračné vyhliadky* bola významným príspevkom k efektívnejšiemu využitiu intelektuálneho a spoločenského potenciálu Slovenskej republiky zameraného na oblasť zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov. Jej špecifikum spočívalo v tom, že sa uskutočnila v roku parlamentných volieb do Národnej rady Slovenskej republiky. To sa premietlo jednak do obsahu, ale aj do účasti na podujatí. V snahe dať väčší priestor pre politickú diskusiu, okrem vystúpení predstaviteľov vlády a relevantných výborov Národnej rady SR, prezentovali svoj pohľad na zahraničnú politiku Slovenska v uplynulom roku aj predstavitelia opozičných parlamentných subjektov.

Z hľadiska budovania inštitucionálneho zázemia a ľudských kapacít, ako aj rozširovania a upevnenia zahraničnopolitickej komunity v SR, bola nemenej dôležitá prítomnosť predstaviteľov vedeckých a akademických kruhov a think-tankov a študentov odborov so zameraním na zahraničnú politiku. Záujem a vstup mladých ľudí, študentov do aktívnej participácie na podobných podujatiach je jedným z predpokladov zdravého vývoja zahraničnopolitickej komunity na Slovensku.

Tieto skutočnosti nás presvedčajú o zmysluplnosti nášho snaženia a potrebe pokračovať v organizovaní takýchto konferencií a publikovaní Ročenky zahraničnej politiky SR.

Konferenciu, tak ako v predchádzajúcich rokoch, finančne podporoval Konrad – Adenauer – Stiftung. Ďakujeme predovšetkým Frankovi Spenglerovi, riaditeľovi jej pobočky pre Slovensko a jeho zástupkyňi, Agáte Peškovej. Podujatie by sa nemohlo uskutočniť bez vytrvalej a obetavej práce pracovníkov SIMŠ. Poďakovanie za pomoc pri organizovaní Konferencie patrí Ludmile Lipkovej, dekanke Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity a študentom tejto fakulty.

Vydanie *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2001* finančne podporila Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády Slovenskej republiky. Ročenku by nebolo možné vydať bez zodpovednej práce Nadeždy Sekelovej, Davida Oršulu a Marka Kalmu. Osobitné poďakovanie patrí lektorovi publikácie Štefanovi Šebestovi.

Editori

Vystúpenie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Migaša

Na začiatku vládneho obdobia sme vytýčili tri ciele zahraničnej politiky Slovenska: členstvo v OECD, integráciu do NATO a EÚ. Riadnym členom OECD sme sa stali koncom roku 2000. Podľa *Pravidelnej správy Európskej komisie* sme v roku 1998 ako jediná kandidátska krajina nespĺňali politické kritériá. V roku 1999 Slovensko politické kritériá spĺňalo a dostalo pozvánku na vstupné rokovania. V správe za rok 2000 označila Európska komisia Slovensko prvýkrát za trhovú ekonomiku.

Dokázali sme odstrániť deficity demokracie, máme jednoznačnú zahraničnopolitickú orientáciu. Spojením uplatňovania legislatívnych, ekonomických a technických opatrení sme v roku 2001 eliminovali zaostávanie v integračných procesoch za niektorými krajinami strednej a východnej Európy.

Európska únia

Slovenská zahraničná politika zaznamenala v roku 2001 vo vzťahu k EÚ viaceré významných udalostí. Počas švédskeho predsedníctva sme otvorili všetky zostávajúce negociačné kapitoly a predbežne sa nám ich podarilo uzavrieť deväť, čím sa Slovensko dostalo na úroveň krajín tzv. Luxemburskej skupiny. V priebehu belgického predsedníctva Slovensko uzavrelo 22 kapitol.

Z hľadiska rozširovania mali pre nás veľký význam summity EÚ v Göteborgu a Laekene. Európska únia potvrdila vo svojich záveroch z Laekenu nezvratnosť procesu rozširovania a zaradila Slovensko medzi desať krajín, s ktorými chce uzavrieť prístupové rokovania do konca roku 2002. Verím, že sa Slovensko zúčastní na voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004 už ako člen EÚ.

Plne sa stotožňujem s názorom švédskeho premiéra G. Persona, že *diskusia o budúcnosti EÚ by mala byť širokospektrálna, s účasťou Európskeho parlamentu, ná-*

rodných parlamentov, verejnosti, občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov a akademickej sféry. Do diskusie by sa mali plnohodnotne zapojiť aj kandidátske krajiny.

Do diskusie o budúcnosti Európy sa zapojilo Slovensko prostredníctvom Národného konventu, ktorého tretie stretnutie sa konalo 4. 3. 2002. Názory na budúcnosť a smerovanie Európy sa rôznia. Zhodujú sa však v tom, že Európa zajtrajška musí akceptovať hodnoty jednotlivých národov vrátane kresťanských hodnôt. Podstatu rozširovania EÚ je potrebné vidieť vo vzájomnom dopĺňaní sa, v subsidiarite a solidarite národov, ktoré ju tvoria. Tomu musia byť prispôsobené a podriadené všetky európske inštitúcie. Európa musí žiť v duchu spolupráce a mieru.

Legislatíva, Európska únia a Národná rada Slovenskej republiky

Jednou z rozhodujúcich podmienok nášho prijatia do EÚ je proces aproximácie práva. Tu zohráva významnú a často rozhodujúcu úlohu Národná rada Slovenskej republiky. V súčasnosti prerokúvame prednostne právne normy spojené s integráciou Slovenska do euroatlantických štruktúr. Na Slovensku nie je problémom legislatíva, ale jej uplatňovanie a fungovanie úradov zodpovedných za aplikáciu zákonov do praxe.

Vo februári 2001 prijala NR SR novelu Ústavy Slovenskej republiky, ktorú EÚ vníma ako významný krok v konsolidovaní demokratických inštitúcií a posilnenie právneho štátu. Novela Ústavy SR predstavuje základný právny predpoklad pre úspešné zavŕšenie integračného procesu a následné pôsobenie Slovenska v integračných zoskupeniach.

Prijatie novely Ústavy SR posilnilo súdnictvo, rozšírilo kontrolné právomoci Najvyššieho kontrolného úradu a utvorilo právnu základňu pre vytvorenie samostatných teritoriálnych celkov. Jej prijatím sa vytvorila možnosť vytvorenia funkcie ombudsmana, verejného ochrancu ľudských práv.

Severoatlantická aliancia

Slovensko sa v roku 1999 opäť dostalo medzi seriózných aspirantov na členstvo v Aliancii. Dnes plníme kritériá vstupu do NATO a patríme medzi hlavných kandidátov na získanie pozvánky do Aliancie na pražskom summite. Koncom minulého roku prezentovalo HZDS na svojej konferencii podporu pre vstup Slovenska do Aliancie. O to prekvapivejšie teraz vyznievajú nedávne slová predsedu tejto strany o inej možnej alternatíve pre Slovensko ako o členstve v NATO. Aj napriek podobným vyjadreniam verím, že cieľ, ktorý sme si ako vládna koalícia stanovili v roku 1998, Slovensko dosiahne a dostane sa tam, kam patrí – do Európy.

Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu

Som rád, že sa dnes už tretíkrát uskutočňuje z iniciatívy Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií hodnotiaca konferencia, venovaná zahraničnej politike Slovenskej republiky. Vážim si, že priestor na prezentáciu svojich názorov má, okrem predstaviteľov vlády a parlamentu, aj parlamentná opozícia, zástupcovia mimovládnych organizácií a think-tankov. Domnievam sa, že práve oblasť zahraničnej politiky, opierajúcej sa o národné záujmy, dáva priestor pre budovanie širšieho politického a spoločenského konsenzu. Dnešná hodnotiaca konferencia je posledná počas tohto volebného obdobia, a tak nám ponúka možnosť nielen obzrieť sa dozadu na uplynulý rok, ale aj širšej rekapitulácie toho, čo Slovenská republika na medzinárodnom poli od parlamentných volieb v roku 1998 dosiahla.

Základnou premisou úspešnej zahraničnej politiky je, že je neoddeliteľnou súčasťou celkovej politiky, odrážajúcou vnútorný charakter štátu a zároveň aj jeho schopnosť nachádzať dôveryhodných partnerov na medzinárodnej scéne. Unavuje ma tvrdenie: *Sú síce úspešní v zahraničnej politike, ale v domácej sa im nedarí*. Je to práve domáca politika, ktorá vytvára predpoklady pre úspešnú zahraničnú politiku, najmä v období integrácie a globalizácie. Pokrok a uznanie, ktoré Slovensko dosiahlo na medzinárodnej scéne a vo svojom integračnom úsilí, je postavené na domácich reformách v politickej, ekonomickej či obrannej oblasti. Základná otázka našich partnerov, členov elitných medzinárodných organizácií OECD, NATO a EÚ znie: *Are they like us? Sú ako my?* Neexistuje automatický nárok na členstvo v týchto organizáciách, vyplývajúci z polohy, geopolitických parametrov krajiny či jej hospodárskych výsledkov.

Základným predpokladom, od ktorého sa všetko odvíja, sú spoločne uznávané hodnoty a schopnosť navzájom komunikovať. Krajiny dnešnej Európskej únie a NATO za toto poznanie tvrdo zaplatili skúsenosťou dvoch svetových vojen v prvej polo-

Príspevok na konferencii predniesol namiesto predsedu vlády SR, ktorý bol pracovne zaneprázdnený, Miroslav Wlachovský, poradca predsedu vlády SR pre zahraničnú politiku.

vici minulého storočia. Tieto hodnoty bránili v druhej polovici minulého storočia pred expanziou komunizmu. Dnes je potrebné toto ťažko nadobudnuté poznanie brániť proti novým hrozbám. Nieкто môže povedať: *Prečo nám tu opakuje abecedu? Ved' to poznáme.* Upozorňujem na to preto, lebo sa blíži čas odpovede na horeuvedenú otázku, ktorú treba, podobne ako v roku 1998, správne prečítať. Tak, aby odpoveď na otázku: *Sú ako my?* bola kladná. Európa má tvrdo zaplatené skúsenosti, ktoré nechce opakovať. Má ich aj novodobé Slovensko. Naša skúsenosť sa spája s rokom 1997 a s neúspechom na summitoch v Madride a Luxemburgu. Bol spôsobený odlišnosťou medzi zahraničnopolitickými deklaráciami a domácou praxou. To sa nesmie zopakovať.

Tlak rastúcej globalizácie vyvoláva potrebu spoločného postupu a pokračovania v integračných procesoch. Slovensko si nemôže z hľadiska svojho súčasného rozvoja a budúcnosti dovoliť stáť mimo týchto procesov, hoci len na krátku dobu. Udalosti minulého roku len posilnili tlak na pokračovanie v integrácii. Dátum 11. september 2001, deň teroristických útokov na New York a Washington, možno bez preháňania označiť za zlomový bod medzinárodných vzťahov. Možno sme práve svedkami vzniku novej paradigmy v medzinárodných vzťahoch, niečoho, čo si od nás všetkých vyžaduje zmenu prístupu. V každom prípade globálna teroristická hrozba, pred ktorou sa nemôžu cítiť úplne bezpečne ani Spojené štáty americké, dnes už jediná svetová supervelmoc, nás zomkyna k obrane spoločných hodnôt, na ktorých je postavená naša civilizácia. Tieto udalosti nás nútia klásť si opätovne základné otázky: *Kto sme? Odkiaľ prichádzame? Na čom stavíme?* Sme prinútení inak, komplexnejšie, chápať pojem bezpečnosti na všetkých úrovniach – medzinárodnej, štátnej aj individuálnej. To musí mať, prirodzene, svoj odraz v procese európskej integrácie aj transatlantickej spolupráce. V rokoch 1998 až 2002 bolo Slovensko postavené dvakrát pred potrebu zásadne vyjadriť postoj k medzinárodnej situácii. Prvýkrát v roku 1999 počas krízy v Kosove a druhýkrát minulý rok po 11. septembri. V oboch prípadoch sme stáli pevne na strane partnerov v Severoatlantickej aliancii. To bolo dôkazom, že Slovensko to myslí so svojimi integračnými aspiráciami úprimne a dôsledne. Nielen keď svieti slnko, ale aj keď sa obloha zatiahne mrakmi.

Programové vyhlásenie vlády z roku 1998 zaraďuje medzi priority zahraničnej politiky SR snahu získať členstvo v troch významných medzinárodných organizáciách – OECD, NATO a Európskej únii, mať dobré susedské vzťahy a rozvíjať regionálnu spoluprácu. Splnenie týchto ambiciózných predsavzatí sa v strednodobom a dlhodobom horizonte nepochybne odrazí na kvalite života občanov SR. Ak niekedy zjednodušene hovoríme, že isté predpoklady potrebujeme splniť pre vstup do NATO alebo EÚ, je potrebné mať na mysli, že je to investícia do nás a do budúcnosti našich detí. Dôležitou prioritou, ktorú sa podarilo dosiahnuť v uplynulom období, je členstvo v *Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD)*. Členstvo v nej znamená pre Slovensko modernizáciu, prílev zahraničných investícií, stabilizáciu jasných pravidiel hry, pokračovanie potrebných ekonomických reforiem.

Pre svoj úspešný rozvoj potrebujeme zaistiť vonkajšiu bezpečnosť našej krajiny. Túto istotu vidíme v členstve v Severoatlantickej aliancii. NATO tvorí základ transat-

lantickej bezpečnosti, chrbtovú kosť, ktorá sa nedá nahradiť. Aliancia je živý útvar, ktorý je schopný reagovať na nové výzvy a ohrozenia a ktorý sa vyvíja. Jednou z otázok je aj rozdelenie zodpovednosti a kapacitnej schopnosti medzi jej európskymi a americkými členmi. Budovanie *Spoločnej európskej obrannej a bezpečnostnej politiky* je cesta správnym smerom, ktorá v budúcnosti umožní európskym krajinám zasiahnuť tam, kde si to bude krízový manažment vyžadovať. Nie je a nebude však substitúciou za Alianciu.

Slovensko chce prevziať svoj diel zodpovednosti v Aliancii aj pri zaistovaní európskej bezpečnosti. Prijali sme záväzky vyplývajúce z *Akčného plánu pre členstvo (MAP)*, plníme politické, ekonomické, vojenské aj legislatívne úlohy v príprave na členstvo. Slovensko sa vďaka vlastnému úsiliu a aktívnej pomoci našich partnerov v Aliancii prepracovalo na pozíciu popredných kandidátov na vstup. Je za tým úsilie viacerých rezortov, predstaviteľov vlády, parlamentu, ale aj mimovládnych organizácií a médií. V minulom roku sme dokázali, že vieme jasne artikulovať nielen svoje záujmy, ale aj záujmy strednej Európy a ostatných aspirantských krajín. V máji sme v Bratislave na konferencii *Nové európske demokracie: vodcovstvo a zodpovednosť* privítali predsedov vlád deviatich aspirantských krajín, ktorí spolu s nami deklarovali vôľu a schopnosť aktívne sa podieľať na budovaní celostnej a slobodnej novej Európy. Apelatívny prejav prezidenta Českej republiky Václava Havla, prednesený v Re-dute, de facto odštartoval politickú diskusiu vnútri Aliancie o ďalšom rozšírení.

Vedíme aktívne rokovania so všetkými členskými krajinami Aliancie. Vzťahy so Spojenými štátmi americkými dosiahli najlepšiu úroveň v doterajšej histórii. Mal som tú česť byť posledným európskym štátnikom, ktorý sa stretol s prezidentom Georgeom W. Bushom v Bielom dome pred jeho cestou na starý kontinent. Jeho reč vo Varšave znamenala prelom v diskusii o rozširovaní a padol nulový variant rozšírenia na pražskom summite. Dnes sa v Aliancii diskutuje o možnosti robustného rozšírenia. Pokračujeme v úspešnej politickej a vojenskej spolupráci so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska, Francúzskom, Spolkovou republikou Nemecko, Belgickom, Dánskom, Nórskom, troma najnovšími členmi NATO a inými krajinami. Pri mojich nedávnych rokovaníach v Berlíne označil spolkový kancelár G. Schröder Slovensko za silného aspiranta na získanie pozvánky na novembrovom summite v Prahe.

Rovnako intenzívne napredujeme aj v oblasti európskej integrácie. Sú to všetko jasne odpočítateľné kroky. Stačí sa obzrieť späť. V roku 1998 sme diskutovali, ako prinavrátiť Slovensko na integračnú trajektóriu. V roku 1999 sme na historickom helsinskom summite získali pozvanie začať negociácie. V roku 2000 sme začali rokovať s Európskou úniou o vstupe. V roku 2001 počas švédkeho predsedníctva Slovensko otvorilo všetky zostávajúce negociačné kapitoly a dostalo sa v počte predbežne uzavretých kapitol na úroveň krajín tzv. Luxemburskej skupiny, ktoré začali rokovať o vstupe do Únie v roku 1998. Slovensko bolo jednou z krajín, o ktorých predstavitelia Únie mohli povedať, že sa im v praxi podarilo naplniť princíp dobehnutia alebo *catch-up*. Záver švédkeho predsedníctva priniesol ďalšie pozitívne sprá-

vy pre kandidátske krajiny a tiež pre Slovensko. Summit v Göteborgu stanovil dva kľúčové termíny – rok 2002 ako časový horizont, v ktorom majú najlepšie pripravené krajiny ukončiť svoje prístupové rokovania a rok 2004, v ktorom by sa občania týchto krajín mohli po prvýkrát zúčastniť na voľbách do Európskeho parlamentu už ako členovia Únie.

V druhom polroku minulého roku počas predsedníctva Belgického kráľovstva sme uzavreli ďalšie 3 kapitoly a ku koncu roku 2001 bolo uzavretých 22 kapitol. V novembri bola zverejnená *Hodnotiaca správa Európskej komisie*, ktorá konštatuje, že SR pokračuje v ďalšej konsolidácii a prehlbovaní stability inštitúcií garantujúcich demokraciu, právny štát, rešpektovanie ľudských práv a ochranu menšín. Po prvýkrát bola SR označená ako fungujúca trhová ekonomika, ktorá bude v krátkodobom horizonte schopná odolať v rámci EÚ konkurenčným tlakom a trhovým silám. Napriek veľmi priaznivému vyzneniu tejto správy, sme sa však, s výhľadom na Kodaň 2002, sústredili skôr na jej kritické momenty. Na mimoriadnom zasadnutí vláda prijala harmonogram úloh a potrebné opatrenia na ich odstránenie. Summit v Laekene posunul otázku rozšírenia EÚ do kvalitatívne novej roviny, keď v záveroch belgického predsedníctva výslovne menoval desať kandidátskych krajín, vrátane Slovenskej republiky, s ktorými je Únia rozhodnutá naplniť časový harmonogram rozšírenia určený na summite v Göteborgu. Summit v Laekene utvoril aj predpoklady vzniku a činnosti *Konventu o budúcnosti Európskej únie*. Slovensko má v tomto zhromaždení prostredníctvom svojich troch zástupcov šancu prakticky sa spolupodieľať na novej európskej budúcnosti.

Jednou zo základných priorít, ktorá je previazaná so slovenskými integračnými ambíciami, je spolupráca so susedmi a v rámci nej obnovenie visegrádskej spolupráce. S Českou republikou udržiavame vysoko nadštandardné vzťahy a podarilo sa nám spoločne dosiahnuť majetkové vysporiadanie po bývalej federácii. Poľsko pre nás predstavuje strategického partnera pri vstupe do NATO. Poľskí predstavitelia nám výrazne pomohli aj pri získavaní členstva v OECD, pokračuje rozvoj spoločných infraštruktúrnych projektov a cezhraničná spolupráca. Vzťahy s Maďarskom charakterizuje v roku 2001 otvorenie generálneho konzulátu v Békešskej Čabe (potom, ako Maďarská republika otvorila svoj generálny konzulát v Košiciach), obnovenie mostu Márie Valérie medzi Štúrovom a Ostrihomom či zriadenie nového Euroregiónu Kras na slovensko-maďarskej hranici. Rekonštrukcia mosta zo spoločných finančných prostriedkov oboch krajín a Európskej únie, ako aj slávnostné otvorenie mosta premiérmi oboch krajín a komisárom EK pre rozšírenie G. Verheugenom, obsahuje silnú politickú symboliku a zároveň znamená konkrétny čin pre občanov oboch krajín. V poslednom období sú naše vzťahy síce poznačené nacionalizáciou predvolebnej rétoriky, najmä v súvislosti s tzv. zákonom o zahraničných Maďaroch a otvorením niektorých otázok minulosti, akými sú povojnové retribučné zákony Československej republiky, známe ako Benešove dekréty. Verím však, že je to len dočasný jav a budeme schopní pokračovať v rozvíjajúcich sa vzájomných bilaterálnych vzťahoch a ďalej vzrastie aj význam a vážnosť visegrádskej spolupráce.

Slovensko, obrazne povedané, drží v ľavej ruke kľučku od dverí NATO a v pravej ruke kľučku od dverí Európskej únie. Podarilo sa prinavrátiť našej krajine zdravé sebavedomie na medzinárodnej scéne a stojíme pred historickou možnosťou naplniť naše integračné ambície. Stredná Európa, v ktorej žijeme, mala turbulentné dejiny, kde bolo šancí menej ako historických tragédií a osudových zvrátov. Občas je užitočné pripomenúť si skúsenosti našich predchodcov, aby sme si uvedomili vážnosť doby, v ktorej žijeme a šance, ktoré sa pred nami črtajú. Dovoľte mi preto na záver odcitovať prorocké slová Dr. Milana Hodžu, prvého Slováka, ktorý zaujal miesto ministerského predsedu. Napísal ich na margo potreby regionálnej spolupráce v strednej Európe a potreby širšej integrácie: *Nie je u nás práve najvd'áčnejšou úlohou hovoriť o veľkých problémoch, lebo naša mladá demokracia je nevychovaná, myslí si, že sa nemá kedy venovať veľkým otázkam, a vyčerpáva sa hlučnou, ale drobnou hašterivosťou. To je právo mladej demokracie. Ale právom a povinnosťou mladej demokracie je tiež aspoň niekedy si uvedomiť, z čoho môže byť národ živý a zdravý aj dlho v budúcnosti. To sú väčšie problémy: našu pozornosť si vynútiť, ak sa im nebudeme venovať dobrovoľne. Nebojme sa veľkých problémov. Nech sa ich boja ľudia úzkych obzorov a malej viery.*

Vystúpenie podpredsedníčky vlády Slovenskej republiky pre európsku integráciu Márie Kadlečíkovej

Hodnotenie roku 2001 z pohľadu eurointegračných cieľov možno vnímať ako pokračovanie v nepretržitom úsilí o udržanie politickej stability, o reformu v oblasti legislatívy či ekonomiky, o reformu vzťahov so zahraničnými partnermi. Bez analýzy minulého roku, bez obzretia sa dozadu, by sme stratili prehľad nad väčšími či menšími úspechmi, nad chybami a nedostatkami, nad odhaľovaním nášho potenciálu i rezerv. Slovensko roku 2002 je dielom nielen roku 2001, ale aj rokov minulých, je dielom cieľavedomej integračnej politiky prezidenta SR, poslancov Národnej rady SR, členov vlády SR a úsilia administratívy v jednotlivých rezortoch, ktorá sa podieľa na plnení konkrétnych úloh súvisiacich s prípravou Slovenskej republiky na členstvo v Európskej únii. Nádej spred štyroch rokov sa zmenila na spoločný cieľ vládnej koalície a opozície, ktorý podporuje viac ako 80 percent slovenskej verejnosti. Za významný pokrok môžeme považovať úspešné pokračovanie v prístupových rokovaníach s Európskou úniou – všetkých 29 otvorených kapitol, ktoré pokrývajú právo EÚ a 22 predbežne uzavretých, novelizáciu Ústavy SR, začatie reformy verejnej správy, fungujúcu trhovú ekonomiku. Napriek tomu, je to len časť veľkej stavby, ktorej úspešné dokončenie spočíva v zachovaní kontinuity.

V hodnotenom období sme pokračovali v intenzívnom dialógu s Európskou komisiou, s členskými krajinami Európskej únie a sústredili sme sa aj na aktivity v rámci orgánov ustanovených na základe *Európskej dohody o pridružení*: Asociačnej rady, Asociačného výboru, Asociačných podvýborov, Spoločného parlamentného výboru Európskeho parlamentu a Národnej rady SR a Spoločného konzultačného výboru EÚ/SR. V uplynulom roku dosiahlo Slovensko v prístupovom procese stanovený cieľ – otvoriť všetky kapitoly počas švédskeho predsedníctva, čím dosiahlo úroveň krajín Visegrádskej štvorky, a tak vytvorilo možnosť nášho vstupu do Európskej únie v približne rovnakom čase. Slovenská republika uzavrela všetky kapitoly vnútorného trhu

i niektoré kapitoly, v ktorých požadujeme prechodné obdobia. Vďaka vynaloženému úsiliu sa Slovensko stalo jedným z reálnych kandidátov na vstup do Európskej únie spolu s ostatnými, najlepšie pripravenými kandidátskymi štátmi.

Výrazný pokrok Slovenskej republiky, ale aj odporúčania, na ktoré oblasti sa máme v záverečnej fáze našej prípravy na členstvo v Únii zamerať, rezonovali v najnovšej *Pravidelnej hodnotiacej správe Európskej komisie*. Plnenie kodanských politických kritérií viedlo k ďalšiemu upevneniu a prehĺbeniu stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva, rešpektovanie a ochranu menšín. Napriek pokroku v boji proti korupcii musíme dôslednejšie uplatňovať prijaté antikorupčné plány a v menšinovej politike sa sústrediť na zlepšenie postavenia rómskej komunity v našej spoločnosti. V ekonomickej oblasti, okrem označenia Slovenska za fungujúce trhové hospodárstvo, ktoré bude schopné čeliť trhovému prostrediu a trhovým silám v EÚ v krátkom čase, bola pozitívne hodnotená privatizácia a reštrukturalizácia bankového sektora a štátnych podnikov, poskytujúcich verejné služby. Kladné hodnotenie nás zaväzuje pokračovať v procese politickej a ekonomickej stabilizácie a zamerať sa na riešenie problému vysokej nezamestnanosti i na veľké rozdiely medzi regiónmi a sústrediť sa na dosiahnutie pokroku práve v oblastiach poľnohospodárstva a regionálnej politiky.

Vláda SR prijala v roku 2001 *Národný program pre prijatie acquis communautaire*, ktorého posledná revízia sa na základe zostávajúcich krátkodobých a strednodobých úloh uskutoční v tomto roku. *Správa o pripravenosti SR na členstvo v EÚ za obdobie september 2000 až jún 2001* a dodatok k Správe o pripravenosti SR boli vypracované ako jeden z podkladov pre *Hodnotiacu správu Európskej komisie*.

Hĺbková analýza pripravenosti Slovenska na členstvo v Európskej únii, prezentovaná v *Pravidelnej hodnotiacej správe Európskej komisie*, bola východiskom pri vymedzení krokov a opatrení, ktoré je potrebné uskutočniť v roku 2002. Vláda SR schválila 12. decembra 2001 materiál *Prioritné úlohy vlády SR vyplývajúce z Pravidelnej správy Európskej komisie o pripravenosti SR na členstvo v EÚ z 13. novembra 2001*, ktorý identifikoval problémy v jednotlivých oblastiach prístupového procesu a na ich základe stanovil krátkodobé prioritné úlohy na rok 2002. Dokument obsahuje 236 legislatívnych a iných úloh, ktorých splnenie vytvára predpoklady na ukončenie rokovaní SR o vstupe do EÚ v roku 2002. V roku 2001 vláda SR schválila a predložila parlamentu 64 zákonov, čo predstavuje 88,8 percenta z celkového počtu prioritných zákonov. Z hľadiska počtu prijatých zákonov dosiahla Slovenská republika v roku 2001 najvýraznejší pokrok od začiatku rokovaní a pravidelné monitorovanie plnenia stanovených úloh sa stalo prostriedkom na zintenzívnenie integračného procesu.

V minulom roku nastal prelom v riešení problematiky zabezpečenia administratívnych kapacít a v jej previazaní na zdroje zo štátneho rozpočtu. Vláda SR rozhodla o pridelení 833 nových pracovných miest na budovanie administratívnych kapacít a nových inštitúcií, súvisiacich s implementáciou práva EÚ. Okrem toho boli v rozpočtovej kapitole *Všeobecnej pokladničnej správy* osobitne alokované finančné zdroje, umožňujúce prijať ďalších 263 zamestnancov. To znamená, že v roku 2002 Sloven-

ská republika posilní administratívne kapacity, potrebné na implementáciu práva EÚ súhrne o 1096 pracovníkov. Pri identifikovaní prioritných úloh, na ktoré bolo vyčlenených 833 pracovných miest, sa vychádzalo predovšetkým z prijímaných prioritných legislatívnych noriem, implementácia ktorých prináša nové úlohy. Ich plnenie si nevyhnutne vyžaduje posilnenie administratívnych kapacít, napríklad implementácia nového zákona o odpadoch, zákona o spotrebnej dani z minerálnych olejov či zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite. Zvláštna pozornosť bola venovaná posilňovaniu administratívnych štruktúr, ktoré sú zodpovedné za riadenie a kontrolu predstupových nástrojov Phare, ISPA a SAPARD a po našom vstupe do EÚ budú zabezpečovať čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov. Otázka administratívnych kapacít, potrebných na efektívnu implementáciu práva EÚ, bude v nasledujúcom období kľúčovou pre všetky kandidátske krajiny. Táto problematika je predmetom strategického dokumentu *Strategy Paper*, ktorý zverejnila Európska komisia spolu s pravidelnými hodnotiacimi správami kandidátskych krajín. V roku 2002 sa uskutoční špeciálny monitoring tejto oblasti a je isté, že plnenie tohto kritéria zohrá dôležitú úlohu pri rozhodovaní o tom, ktoré z kandidátskych štátov sa stanú novými členmi Európskej únie ako prvé.

Blížiac sa rozšírenie Európskej únie je medzníkom v novodobej európskej histórii. Záver rozširovacieho procesu začína nadobúdať konkrétne obrysy. Európska rada a Európsky parlament jasne prejavili vôľu umožniť najlepším pripraveným kandidátom už ako členom zúčastniť sa na voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004. Zdá sa, že skorému rozšíreniu Európskej únie nič nebráni. Pri zamyslení nad záverečnou fázou procesu rozšírenia však nemôžeme zabudnúť na dôležitý moment, ktorým je ratifikácia prístupových zmlúv parlamentmi jednotlivých kandidátskych krajín a parlamentmi členských krajín EÚ. S prístupovými zmluvami musí vysloviť súhlas aj Európsky parlament. Ako vyplýva z prieskumov verejnej mienky, európska verejnosť nevníma rozšírenie úplne jednoznačne, na rozdiel od pozitívnych proklamácií politikov. Zo štatistických údajov vyplýva, že rozšírenie podporuje 43 % obyvateľov Európskej únie, čo vyvoláva ďalšie informačné a komunikačné aktivity v členských krajinách EÚ, nielen zo strany Európskej komisie, ale aj z iniciatívy kandidátskych štátov. Naproti tomu podpora slovenskej verejnosti má stúpajúcu tendenciu. Podľa posledných prieskumov verejnej mienky sa za vstup Slovenska do Európskej únie vyslovilo 81 percent obyvateľov. Zvýšenie informovanosti o Európskej únii a udržanie alebo zvýšenie verejnej podpory vstupu do Únie je snahou komunikačných stratégií, ktoré realizujú vlády vo všetkých kandidátskych krajinách.

Vládou SR schválená koncepcia *Komunikačnej stratégie* je rozdelená na niekoľko etáp, pričom roky 2002 a 2003 sú definované ako tzv. druhá, presvedčiacia fáza, ktorú považujeme za najdôležitejšiu. Z toho dôvodu jej venujeme zvýšenú pozornosť. Z doterajších skúseností vyplýva, že v slovenskej realite je dôležité systematicky pôsobiť najmä v jednotlivých regiónoch Slovenska. Preto sme vypracovali manuál s podrobným scenárom výjazdov do slovenských regiónov. Cieľovými skupinami komunikačnej kampane sú okrem širokých vrstiev obyvateľstva najmä

mienkotvorné skupiny, akými sú novinári, predstavitelia miestnej verejnej správy, zástupcovia profesných a záujmových organizácií, predstavitelia mimovládnych organizácií, akademickej obce, vysokoškolskí študenti. Prostredníctvom spomenutých skupín obyvateľstva je možné dosiahnuť adresnosť a lepší efekt informovania. Využívame pri tom rôzne formy aktivít, od spolupráce s elektronickými a tlačnými médiami, cez zriadenie informačných centier mladých, ktoré sa postupne pretransformujú na európske informačné centrá, bezplatnú telefónnu infolinku na Úrade vlády SR, kde sa môžu obyvatelia dozvedieť odpoveď na rôzne otázky súvisiace s Európskou úniou a vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, až po internet. K priamemu pôsobeniu dochádza prostredníctvom seminárov a konferencií, ktoré pripravujeme na základe identifikácie potrieb cieľových skupín. Vzdelávanie pracovníkov ústredných orgánov štátnej správy, miestnej štátnej správy a regionálne školenia o predvstupovej pomoci sú obsahom realizovanej *Koncepcie vzdelávania pracovníkov štátnej správy v rámci integračného procesu*. Podľa *Správy o plnení koncepcie vzdelávania* sa v roku 2001 zapojilo do vzdelávania celkovo 5 003 zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy.

Rok 2001 bol aj rokom skúšky v procese domácich príprav na členstvo v EÚ. Na Slovensku vzniklo podozrenie zo zneužívania predvstupových prostriedkov Európskej únie. Vzniknutou kauzou sa zaoberal Najvyšší kontrolný úrad SR a zo strany EÚ túto záležitosť prešetrovali zástupcovia *Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF)*. Doterajšie výsledky vyšetrovania nepotvrdili zneužívanie finančných prostriedkov, ale vyvolali požiadavku zabezpečenia prehľadnejšej organizačnej štruktúry čerpania a využívania prostriedkov z fondov EÚ a prijatie legislatívy na zavedenie kontrolných systémov, ktoré majú v budúcnosti minimalizovať riziko zneužitia prostriedkov z predvstupových fondov. Dôležitým krokom v tomto smere bolo prijatie zákona o finančnej kontrole, ktorý Národná rada SR schválila 18. októbra 2001. Otázkami zlepšenia riadenia, koordinácie a kontroly procesov programovania a implementácie sa zaoberala *Pracovná skupina na vysokej úrovni (HLWG)*, ktorej výsledky koncentrovane prispeli k zdokonaleniu administratívnych štruktúr a k presadeniu legislatívneho zámeru v oblasti prípravy projektov a ich finančnej kontroly. Výsledky HLWG boli pozitívne hodnotené Európskou komisiou, ako aj členmi *Rozpočtového výboru* a *Výboru na kontrolu rozpočtu Európskeho parlamentu*. Príklad Slovenskej republiky ako demonštráciu systémových opatrení vysoko ocenila Európska komisia na stretnutí predvstupových koordinátorov zahraničnej pomoci 19. februára 2002 v Bruseli. Prístup Slovenskej republiky k riešeniu tohto závažného problému bol označený za vzor pre iné krajiny.

Od roku 2000 sa finančná pomoc Európskej únie kandidátskym krajinám realizuje prostredníctvom troch predvstupových nástrojov – programu Phare, ISPA a SAPARD. Suma celkovej ročnej alokácie Phare pre všetky kandidátske krajiny predstavuje 1,5 mld. EURO, programu ISPA 1 mld. EURO a programu SAPARD 0,5 mld. EURO.

Európska komisia vyčlenila na základe kritérií (ako sú rozloha, počet obyvateľov, hrubý domáci produkt na obyvateľa) v rámci jednotlivých predvstupových programov pre Slovenskú republiku nasledujúce národné alokácie: v rámci Phare – národného programu a programu cezhraničnej spolupráce 49 mil. EURO na obdobie rokov 2000-2002, v rámci programu ISPA 37- 56 mil. EURO rovnomerne rozdelené pre sektory dopravy a životného prostredia a v rámci programu SAPARD 18,4 mil. EURO na rozvoj poľnohospodárstva a vidieka. Okrem toho Slovensko získava prostriedky tak v rámci programov pre viacerých príjemcov, ako aj v rámci *Špeciálneho programu na podporu odstavenia Jadrovej elektrárne VI*.

Dosiahnutie optimálneho ekonomického efektu činností, ktoré sú podporované nástrojmi EÚ, si vyžaduje koordináciu a vzájomné dopĺňanie jednotlivých predvstupových programov. Podľa nariadenia Európskej komisie (č. 1266/1999 odstavec 7 a článok 1 a 10) sa koordinácia medzi tromi predvstupovými programami bude realizovať na národnej i regionálnej úrovni tak, aby sa vylúčila duplicita a zabezpečila kohézia a prepojenie. Napríklad opatrenia financované v rámci programu SAPARD nemôžu byť a nebudú financované programom Phare a naopak. S cieľom zabezpečiť koordináciu všetkých predvstupových programov a prípravu na štrukturálne fondy bol zriadený *Prípravný výbor pre štrukturálne fondy EÚ*, kde sú zastúpené predovšetkým ministerstvá, ktoré participujú na príprave čerpania štrukturálnych fondov EÚ. Výbor je významný z hľadiska hľadania doplnkovosti, transparentnosti a celkovej spolupráce a medziministerskej koordinácie financovania z EÚ, čím sa znižuje riziko duplicity. Zároveň je platformou pre ministerstvá na vzájomné informovanie o plánoch týkajúcich sa budúceho financovania prostredníctvom predvstupových programov.

Programovanie Phare na rok 2002 je rozvrhnuté do troch etáp. Zrýchlené programovanie sa začalo v lete 2001 a je zamerané len na oblasť *acquis*, resp. na oblasť budovania inštitúcií. Pravidelné programovanie sa začalo na jeseň 2001. Obsahová náplň dodatočného programovania na oblasť posilnenia inštitúcií, ktoré bude financované zo zvláštneho rozpočtu vo výške 20,1 mil. EURO, vyčleneného pre Slovenskú republiku nad rámec ročnej čiastky pre SR (49 mil. EURO), bude dohodnutá na základe tzv. Akčného plánu pripraveného Európskou komisiou. Program cezhraničnej spolupráce CBC, ktorý má stabilnú alokáciu 12 mil. EURO ročne, sa bude riešiť v rámci pravidelného programovania.

Rok 2001 bol rokom pokroku, skúšok a posilnenia kandidátskej pozície Slovenska na členstvo v Európskej únii. Roky 2002-2003 budú pre Slovensko rozhodujúce tak z hľadiska ukončenia rokovaní s Európskou úniou, ako aj z hľadiska zachovania kontinuity v našej príprave na vstup do Únie, ktorá je reálnou a trvalou metódou napredovania.

Vystúpenie ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Eduarda Kukana

Vítam možnosť vystúpiť na tejto, už tradičnej výročnej konferencii, ktorú znovu starostlivo zorganizoval Slovenský inštitút medzinárodných štúdií v spolupráci s Nadáciou Konráda Adenauera. Netajím sa svojím rešpektom k všetkým tu prítomným znalcom i bezprostredným aktérom zahraničnej politiky našej krajiny. Uvedomujem si, že oproti vlašajšku sa trochu zúžil tematický záber konferencie. V jej titule uvádzané *integračné vyhliadky Slovenska* však sú a zostávajú najvyššou prioritou slovenskej zahraničnej politiky v tomto roku, ktorý bude pre ich naplnenie nesporne rozhodujúcim. Podrobnejší rozbor aktuálnej situácie i samotných integračných vyhliadok očakávame samozrejme všetci od vystúpení viacerých, za aplikáciu nášho integračného smerovania zodpovedných, predstaviteľov Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky i ďalších, takpovediac spoluhráčov integračného procesu. Sám sa chcem dnes, z pozície zodpovedného za praktickú realizáciu zahraničnej politiky a diplomacie našej krajiny, venovať skôr vonkajším okolnostiam realizácie integračných priorít slovenskej zahraničnej politiky, než jej charakteristikám či hodnoteniu.

Pri takomto rámcovaní môjho vystúpenia a tiež nadväzujúc na podnetné slová troch predrečníkov, považujem za potrebné upozorniť na to, čo je v diani na súčasnej medzinárodnej scéne neprehliadnuteľné: popri tradičných štruktúrach diplomacie sa totiž do popredia dostávajú aj nové subjekty, netradiční aktéri – mimovládne organizácie, kultúrne a akademické inštitúcie, samosprávy rôzneho druhu i kompetencií a podobne. Pod vplyvom týchto aktérov i vďaka prudkému vývoju informačných technológií menia svoju tvár klasické bilaterálne a multilaterálne štruktúry diplomacie. Zahraničná politika nadobúda inú, väčšiu dynamiku. Túto skutočnosť odzrkadľuje úsilie o modernizáciu diplomacie, prebiehajúce nielen smerom navonok, ale aj dovnútra tejto stále náročnej i výnimočnej profesie či rezortu. Aj u nás už niekoľko rokov prebieha diskusia, súvisiaca s hľadaním nového, efektívnejšieho variantu fungovania zahraničnopolitického sektora a jeho hlavného aktéra – ministerstva zahraničných vecí. Tu u nás na Slovensku prichádzajú výzvy nielen v súvislosti s presadzovaním reformy štátnej správy v podmienkach ústredných orgánov, ale aj v súvislosti s rozrastajúcou sa zahranično-

politickou komunitou. Je našou očividnou snahou kreovať moderné ministerstvo zahraničných vecí, ktoré dokáže na vnútorné a vonkajšie výzvy kompetentne reagovať, orientovať sa v daných podmienkach. Kľúčovú úlohu vidíme v rozšírení komunity a prehĺbení spolupráce s inštitúciami občianskej spoločnosti nielen pri reflexii aktuálnych tém zahraničnopolitického diania, ale aj pri príprave koncepcií a prijímaní rozhodnutí v oblasti medzinárodných vzťahov a národnej bezpečnosti SR. To v každom ohľade súvisí bezprostredne i s integračnou opciou terajšej vlády SR a jej zahraničnej politiky.

Dôležitú úlohu v tomto smere zohráva Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, ktorý je od svojho znovuzaloženia v roku 1999 platformou spolupráce s organizáciami tretieho sektora a akademickej obce. Publikácie inštitútu – štvrťročník *Medzinárodné otázky* a *Ročenka zahraničnej politiky* – výrazne prispievajú k tvorbe a formovaniu priestoru a zázemia pre ministerstvo. Aktivity inštitútu sú dôležitými kanálmi komunikácie s verejnosťou a zohrávajú významnú úlohu pri formovaní obrazu zahraničnej služby v jej očiach. Len zopakujem, že ministerstvo pokladá SIMŠ za dôležitý a funkčný element inštitucionálneho zázemia zahraničnej politiky SR. Cenné sú predovšetkým jeho aktivity pri zapájaní rôznych segmentov slovenskej spoločnosti do kultivovanej celospoločenskej diskusie o smerovaní Slovenska. Aj keď SIMŠ po predchádzajúcich opakovaných administratívno-organizačných peripetiách opäť stojí pred neľahkou etapou transformácie, považujem za potrebné jasne deklarovať, že SIMŠ potrebujeme. SIMŠ má medzi slovenskými think-tankmi svoje miesto. Think-tankom na Slovensku by inštitúcia tohto typu pri Ministerstve zahraničných vecí mohla a, ak by nejestvovala, mala chýbať. Chcem vysloviť vďaka a uznanie SIMŠ za doterajšie výsledky v podmienkach, ktoré ešte stále skôr obmedzovali než podnecovali jeho meritórnú činnosť.

Predkladal som v týchto dňoch na rokovanie vlády SR vyhodnotenie plnenia úloh zahraničnej politiky SR za rok 2001 a jej zameranie v aktuálnom roku 2002. Obmedzím sa na lakonické konštatovanie, že sme svoju prácu zhodnotili vecne, bez príkras, s vedomím finalizácie integračných aspirácií Slovenska tak, ako sa premietli v programe koalíčnej vlády, ktorej volebné obdobie sa tiež v tomto roku končí. Zakrátko vystúpim s tradičným odpočtom realizácie zahraničnopolitických úloh vlády i pred našim parlamentom. Tam určite možno očakávať mimoriadne expresívne posudzovanie bilančného dokumentu nášho rezortu. Na dnešnej konferencii SIMŠ by som si želal od všetkých zainteresovaných, v rámci ponúknutých šiestich hodín intenzívneho zamýšľania sa nad rovnakou agendou, čosi viac než rýdzo akademickú debatu. Tento náš, svojím spôsobom ozajstný *brain-storming*, by nás všetkých mal pragmaticky nasmerovať na riešenie zostávajúcich problémov už spomenutého integračného finišu. Bude sa odohrávať v len relatívne priaznivých vonkajších podmienkach, čo už tak trochu potvrdili aj naši vážení hostia – moji predrečníci, a najmä v menej priaznivých podmienkach vnútorných, kvôli tradične výbušnej predvolebnej atmosfére na Slovensku.

Ak oprávnené konštatujeme, že zahraničná politika Slovenska zaznamenáva úspechy, potom treba rovnako oprávnené konštatovať, že sa tak stalo vďaka definitívnemu vymaňaniu sa z medzinárodnej izolácie, ktoré bolo na jeseň 1998 najnepriaznivejšou sprievodnou okolnosťou nástupu terajšej koalíčnej vlády. Ak konštatujeme, že vstupu SR do euro-

atlantických integračných zoskupení venovala táto vláda maximum úsilia, potom treba rovnako pripomenúť, že toto úsilie sa mohlo opierať tak o narastajúci spoločensko-politický konsenzus v otázke integračných aspirácií SR, ako aj o žičlivé, nápomocné prostredie euroatlantických integračných zoskupení, ktoré uvítali konzekventnú likvidáciu demokratických deficitov na Slovensku. Ak sme teda dokázali, prostredníctvom realizácie integračných priorít v zahraničnej politike SR, vrátiť krajine premrhaný medzinárodný kredit, potom vo volebnom roku práve reálne naplnenie integračných aspirácií môže zabrániť opakovanému ohrozeniu medzinárodného kreditu Slovenska.

Nechcem sa v žiadnom prípade dopustiť bagatelizácie problémov, ktoré pred nás integračný proces stavia, musím ale varovať, že ich nedôsledné alebo aj absentujúce riešenie by mohlo poskytnúť vďačnú pôdu domácemu politickému populizmu, ktorý stojí na začiatku ničivého trendu opakovanej straty kreditu. Toto nám totiž signalizujú obavy našich priaznivcov z hodnotovo homogénneho prostredia integračných zoskupení, do ktorého sa usilujeme Slovensko začleniť. Je namieste zdôrazniť, že za presadením integračných priorít nie je len námaha a fortieľ diplomatov, negociátorov či rezortných reformátorov, ale aj úctyhodné postoje a dielo občanov SR. Naši občania sú predsa bytostne zainteresovaní na transformácii a modernizácii svojej krajiny, na zlepšení životného štandardu i občianskeho komfortu a prostredníctvom integrácie i na zvýšení medzinárodnej prestíže Slovenska, čo môžu v tomto roku opäť zvýrazniť svojimi volebnými preferenciami. Volebný rok, ako ho chápeme v našom rezorte, nemôže v žiadnom prípade byť dôvodom poľaviť v energickom úsilí o úspešné zavŕšenie integrácie. Na Ministerstve zahraničných vecí totiž pod kontinuitou zahraničnej politiky rozumieme nielen obligátne prihlásenie sa akejkol'vek novej vládnej konštelácie k plneniu zahraničnopolitických zmluvných záväzkov, čo sa tradične očakáva. Podľa nás tentoraz pôjde aj o nemenej závažné a záväzné prihlásenie sa k aktuálnym výsledkom integračného procesu. Pôjde preto o kontinuálne plnenie predvstupových kritérií EÚ v oblasti ekonomiky i legislatívy a v prípade aspirácií na pozvanie do NATO na tohoročnom pražskom summite zasa o plynulé plnenie dlhodobého programu modernizácie ozbrojených síl krajiny. Súčasná vláda SR i rezort zahraničnej politiky a diplomacie sú v samotnom závere svojho funkčného obdobia jednoznačne determinované práve integračnými kritériami. Ohrozenie plnenia týchto kritérií z akejkol'vek príčiny môže znamenať jediné: z hľadiska občanov neodpusťiteľný, lebo aj nenávratný krok späť z hľadiska budúcnosti krajiny.

Pred rokom som na obdobnej konferencii spomenul, že zmena vnímania Slovenska v zahraničí po voľbách v roku 1998 nebola náhodná a že zmena politickej kultúry na Slovensku nemá iba sezónnu životnosť. Trvám na tomto úsudku i dnes, dokonca aj zoči-voči konjunkturálnej a náramne škodlivej vulgarizácii politickej scény na Slovensku, pretože našťastie nepochádza od voličov. Voliči právom očakávajú od politikov zodpovedné počínanie vo vzťahu k budúcnosti krajiny. Za rezort, ktorý vediem, môžem slovenskú verejnosť ubezpečiť, že sa pri kreovaní a prezentovaní zahraničnej politiky nepodvolíme nijakému pokúšaniu opustiť štandardy a normy európskeho správania, nebudeme preferovať konfrontáciu, veď poučenie z obdobia izolácie Slovenska je hádam dostatočne varovné dodnes. Aj preto chceme kalkulovať s politickou kultúrou,

rozhľadom a zrelosťou občanov Slovenska počas integračného finišu. Na tom sa zakladala i naša komunikačná stratégia, k výsledkom ktorej nesporne patrí zreteľný nárast integračných preferencií občanov. Rozhodnutie o budúcnosti Slovenska vnútri, nie mimo spomínaných integračných zoskupení, má napokon vo svojich rukách občan, volič. Mohol som sa o tom dozvedieť dostatočne zreteľne aj od zahraničných prominentov, zainteresovaných na definitívnom mieste Slovenska vnútri týchto zoskupení.

Dostávam i osobne dostatok presvedčivých signálov o tom, že sa naše integračné úsilie či vo vzťahu k NATO či k EÚ rentuje – či už sa odvolám na veľmi spontánne uznanie Slovensku od zanietenej propagátorky rozšírenia NATO Američanky J. Finleyovej alebo napríklad na verbálne strohý raport tímu NATO po návšteve Slovenska. Mohol by som takisto citovať priaznivé ubezpečenia komisára pre rozšírenie EÚ G. Verheugena, ak už nespomeniem celý rad ďalších. To nie sú iba uznanlivé slová k meritórnemu plneniu našich predvstupových integračných kritérií. Vždy registrujem aj kus rešpektu voči nadobudnutému postaveniu Slovenska na medzinárodnej scéne, v demokratickom spoločenstve. Vážime si, že v týchto vyjadreniach bývajú obsiahnuté aj dobre mienené rady či priamo ponúknutá pomoc pri zdolávaní záverečných, najobťažnejších predvstupových či negociačných kritérií. Veď predsa sami vieme, ako v poslednom čase takýchto problémov pribúda úmerne obtiažnosti kritérií. Pokiaľ však vyjadrenia zo zahraničia obsahovali i obavy z budúceho vývoja na Slovensku, tak iba v mene uchovania tohto nášho postavenia, zotrvania v tomto spoločenstve. Dá sa to povedať aj inak. Slovensko by nemalo hazardovať so svojou šancou byť a zostať bezproblémovým partnerom, čo vôbec neznamená byť nezaujímavým. Slovensko by nemalo riskovať návrat medzi problémové subjekty medzinárodného života, veď je to príliš drahá cena za zvýšený záujem politických komentátorov či nebudaj pozorovateľských misií. Spomedzi transformujúcich sa posttotalitných krajín vlastne žiadna nemá túto negatívnu skúsenosť a aj preto by sme sa mali dokázať ubrániť jej zhubnému zopakovaniu. Napokon, vďaka terajšiemu kreditu Slovenska môžeme i v jeho nadchádzajúcej predsedníckej funkcii v regionálnej visegrádskej formácii zvládnuť nevšedne zodpovednú úlohu zorganizovať v Bratislave v máji prvý summit premiérov krajín dvoch podobných regionálnych zoskupení – V4 a Beneluxu, ktorý sa bude zaoberať prednostne integračnou problematikou. Ani s nadchádzajúcim tohoročným predsedníctvom SR v CEFTA nemôžeme vo vzťahu k vyššej európskej integrácii naložiť inak, než vysoko zodpovedne a konštruktívne. Slovensko môže dokonca v kontexte oboch týchto úloh svoj integračný potenciál a kredit ešte zvýrazniť.

Ešte raz si v závere dovoľím poznamenať, že od vystúpení ďalších predstaviteľov MZV SR očakávam konkrétna k integračnej problematike, ktorými som sa osobitne nezaoberal. Dodám však, že nemám obavy o profesionálne zvládnutie rozhodujúceho roku integrácie z hľadiska vlastného rezortu. Chcel by som ale využiť príležitosť aj z tohto kvalifikovaného fóra apelovať na rovnako vysokú mieru zodpovednosti a profesionality všetkých aktérov integračného procesu. Dost' optimizmu v tomto zmysle sa dalo načerpať aj zo včerajšieho, v poradí už tretieho, zasadnutia *Národného konventu*, ktorý reflektuje zo slovenského hľadiska budúcnosť integrovanej Európy.

Vystúpenie ministra obrany Slovenskej republiky Jozefa Stanka

Vítam túto jedinečnú príležitosť vystúpiť pred kvalifikovaným a reprezentatívnym publikom, aby som v krátkosti informoval o niektorých súvislostiach činnosti rezortu obrany, ktoré mali v uplynulom roku vplyv na formovanie postavenia Slovenskej republiky v zahraničí. Rezort obrany, ako jeden z rozhodujúcich nositeľov úloh v bezpečnostnom, politickom a integračnom úsilí Slovenskej republiky, bol začiatkom roku 2001 v zložitej personálnej, finančnej a legislatívnej situácii.

Bola nevyhnutná zásadná kvalitatívna zmena štýlu a dynamiky práce celého rezortu a zintenzívnenie nášho integračného úsilia tak, aby v priebehu krátkeho času nastal kvalitatívny zvrät v rozhodujúcich oblastiach prípravy Slovenskej republiky a jej ozbrojených síl na vstup do Aliancie. Na premietnutie spomenutých priorít do vnútornej praxe rezortu obrany bolo potrebné urýchliť proces tvorby a spracovania strategických dokumentov, energickejšie postúpiť v tvorbe novej obrannej legislatívy a predovšetkým pripraviť zásadnú reformu ozbrojených síl.

Dokumenty – *Bezpečnostná stratégia, Obranná stratégia a Vojenská stratégia* – predstavujú strategický koncept formovania bezpečnostnej a obrannej politiky. Ich konsenzuálne prijatie Národnou radou Slovenskej republiky obohatilo politickú kultúru Slovenska o nový rozmer a dáva záruku kontinuity jeho bezpečnostnej a obrannej politiky aj v budúcnosti. Zároveň je jasným signálom dosiahnutia zásadného politického konsenzu v otázkach základnej orientácie bezpečnosti nášho štátu.

Krokom, ktorý logicky nadväzoval na prijatie týchto dokumentov, bolo zintenzívnenie práce v oblasti legislatívy, s dôrazom na jej prispôsobenie normám členských štátov NATO a EÚ. Novelou Ústavy Slovenskej republiky sa odstránili obmedzenia, ktoré sa týkali kodifikácie podmienok vzájomnej kolektívnej bezpečnosti a zároveň sa spresnila právna úprava otázok, ktoré súvisia s vysielaním ozbrojených síl mimo územia republiky a s prítomnosťou ozbrojených síl iných štátov na území Slovenska. V priebehu roka boli v nadväznosti na novelu Ústavy Slovenskej republiky finalizované aj ďalšie zákony v oblasti bezpečnosti a obrany štátu – *Ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, Zákon*

o obrane Slovenskej republiky, Zákon o ozbrojených silách Slovenskej republiky, Zákon o brannej povinnosti a ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy, o ktorých v súčasnosti rokuje Národná rada Slovenskej republiky.

Praktickým uplatnením cieľov a priorít, definovaných v základných strategických dokumentoch, bola príprava zásadnej reformy ozbrojených síl. Bol prijatý dokument *Ozbrojené sily Slovenskej republiky – model 2010*, na ktorom aktívne participovali experti členských krajín Aliancie. Predstavuje zásadnú zmenu smerovania ozbrojených síl Slovenskej republiky v porovnaní s predchádzajúcimi pokusmi o ich reformu. Ide o vyvážený, vnútorne previazaný dokument, ktorý definuje celkový stav moderných ozbrojených síl zabezpečujúcich obranu Slovenskej republiky v súlade so zákonom a úlohami, ktoré sú stanovené vo *Vojenskej stratégii*. Ozbrojené sily dosiahnu zároveň interoperabilitu s ozbrojenými silami členských štátov NATO v zmysle pripravenosti, kvality výcviku a výzbroje. Budú to ozbrojené sily profesionálne, efektívne, finančne prijateľné, moderne organizované, vyzbrojené a vycvičené. Tento dokument presne stanovuje časovú postupnosť a kroky, ktoré je potrebné urobiť pre plnú profesionalizáciu armády, jej rekonštrukciu, reštrukturalizáciu a modernizáciu a zmenu jej schopností pracovať v súčinnosti s armádami NATO.

V nadväznosti na tento dokument bol spracovaný a vládou Slovenskej republiky i Radou obrany štátu schválený *Dlhodobý plán štruktúry a rozvoja ozbrojených síl Slovenskej republiky*, ktorý integruje vstupy jednotlivých plánovacích procesov do koherentného, vyváženého celku. Je základom systému obranného plánovania, ktoré dostáva reálny rozmer.

Jedným z prvých krokov realizácie reformy bola rozsiahla reorganizácia Ministerstva obrany Slovenskej republiky a Generálneho štábu Armády Slovenskej republiky, vykonaná k 1. októbru 2001. Na strategickom stupni riadenia a velenia sme znížili plánované počty pracovníkov o jednu tretinu – 480 osôb. Vzrástlo pomerné zastúpenie civilných zamestnancov zo 45 na 61 %, zmenil sa podiel alternatívnych funkcií v prospech civilných. Nová štruktúra strategického stupňa sa stala základom pre dôsledné rozdelenie kompetencií medzi jednotlivými organizačnými zložkami, zvýšenie úrovne civilného riadenia ozbrojených síl, priblíženie hodnotnej štruktúry k podobným štruktúram Aliancie.

V roku 2001 bola dopracovaná *Koncepcia reformy systému obrany Slovenskej republiky*, ktorá vytvára základné systémové predpoklady kvalitatívnych zmien v celom obrannom systéme štátu v rámci komplexného chápania bezpečnostného systému. Významnú úlohu v tomto procese má i audit krízového manažmentu štátu, ktorý je v týchto dňoch zaradený do programu rokovania vlády Slovenskej republiky. Tieto dokumenty predstavujú prínos Slovenskej republiky k boju proti medzinárodnému terorizmu, do ktorého sa Slovenská republika po teroristických útokoch veľmi intenzívne zapojila.

Po krátkom rozbere hlavných zmien, ktoré sa odohrali v rezorte ministerstva obrany v roku 2001 a ktoré mali súčasne úzku väzbu na zahraničie, mi dovoľte pokračovať prehľadom konkrétnych medzinárodných aktivít. V rámci Národného progra-

mu PREAMBLE sme dosiahli súlad medzi plánovanými cieľmi a dostupnými zdrojmi. V uplynulom roku sme plnili všetky relevantné úlohy z pôvodných 64 partnerských cieľov, na realizáciu ktorých sa vyčlenilo približne 2,4 mld. Sk. To je trojnásobok oproti predchádzajúcemu roku. Partnerské ciele sa stali integrálnou súčasťou riadenia rezortu obrany a nie oddelenou, osobitnou časťou so zvláštnym režimom.

Rezort obrany tým podporil svoju účasť na aktivitách *Individuálneho partnerského programu*, ktoré sú zamerané najmä na prispôbenie národnej legislatívy, politiky a štruktúr potrebám budúceho členstva v NATO, interoperability v oblastiach logistiky a infraštruktúry, jazykového vzdelávania a výcviku, obranného plánovania a manažmentu zdrojov v oblasti modernizácie výzbroje a výstroja. Slovenská republika sa už dnes usiluje vystupovať ako člen Aliancie. Najmarkantnejšie sme to preukázali pri ťažkých skúškach solidarity spojencov – operáciách na Balkáne a vojne proti terorizmu v Afganistane. V oboch prípadoch sme nielen deklarovali aké hodnoty vyznávame, ale aj to, že sme rozhodnutí ich brániť. Poskytli sme povolenie pre prelety a presuny spojeneckých síl cez naše územie, diplomatickú a spravodajskú súčinnosť a sme pripravení aj na ďalšiu podporu a pomoc.

Neoddeliteľnou súčasťou prípravy našich ozbrojených síl je účasť na medzinárodných vojenských cvičeniach. Príslušníci Armády Slovenskej republiky sa za uplynulý rok zúčastnili na dvadsiatich. Jedno rozsiahle medzinárodné veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk *Modrá línia* sa uskutočnilo aj na Slovensku.

Faktorom, ktorý zvýšil kredit Slovenskej republiky v zahraničí, bolo aj prezentovanie našej schopnosti efektívne komunikovať a kooperovať s krajinami stredoeurópskeho regiónu. Túto skutočnosť v roku 2001 potvrdilo aj pôsobenie Slovenskej republiky ako predsedníckej krajiny v projekte CENCOOP. Rovnako pozitívne rezonoval aj pokrok v príprave projektu TISA. Ide o vytvorenie spoločného ženíjného práporu za účasti Ukrajiny, Rumunska, Maďarska a Slovenska, ktorý je určený na pomoc pri prírodných katastrofách, predovšetkým pri povodniach na rieke Tisa.

Rezort obrany má tiež nezastupiteľné miesto v úsilí Slovenskej republiky o vstup do Európskej únie. Veľkú pozornosť sme preto v roku 2001 venovali príprave vyčlenených síl pre aktivity v rámci *Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky* Európskej únie. Pripravenosť týchto síl Slovensko opätovne deklarovalo na *Konferencii o zdokonalení vojenských kapacít Európskej únie* v novembri 2001 v Bruseli.

Jasným dôkazom, že Slovenská republika sa stáva aktívnym členom svetového spoločenstva, ktorý si je plne vedomý potreby prispievať k formovaniu medzinárodného bezpečnostného prostredia, je naša účasť v mierových misiách. V roku 2001 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom účasť príslušníkov Armády Slovenskej republiky na mierových misiách OSN, OBSE, EÚ a na misiách pod vedením NATO zdvojnásobila. Koncom roku 2001 Armáda Slovenskej republiky participovala na 12 mierových misiách, na ktorých sa zúčastňovalo celkovo 665 osôb. V súčasnosti ich počet stúpol na 766.

V reakcii na teroristické útoky a v rámci posilňovania integračných ambícií Slovenska bolo prijaté rozhodnutie posilniť účasť Slovenskej republiky v operáciách

Aliancie. Praktickým odrazom tejto politiky bolo rozhodnutie vybudovať spoločnú poľsko-česko-slovenskú brigádu pre mierové operácie pod vedením NATO a EÚ. Veliteľstvo a štáb budú zriadené v Topoľčanoch 30. mája tohto roku a prvým veliteľom tejto brigády, pozostávajúcej zo zástupcov dvoch členských krajín a Slovenska, bude slovenský generál. Ďalším príspevkom v tejto oblasti je vytvorenie spoločného česko-slovenského práporu pre operáciu KFOR v Kosove, ktorý dosiahol operačnú pohotovosť v piatok 1. marca 2002. Slovenská republika prispela do tohto práporu silou jednej mechanizovanej roty.

Významné miesto v realizácii obrannej politiky Slovenskej republiky má aj bilaterálna a multilaterálna spolupráca rezortu obrany so zahraničnými partnermi. Plány dvojstrannej spolupráce boli v roku 2001 realizované so 17 členskými krajinami NATO okrem Islandu a Luxemburska a 7 partnerskými kooperujúcimi krajinami v rámci posilneného programu *Partnerstva pre mier*.

Rezort obrany sa v rámci plnenia medzinárodných zmlúv a dohôd v tejto oblasti podieľal predovšetkým na plnení záväzkov, ktoré vyplývajú zo *Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe, Viedenského dokumentu 1999* a regionálnych opatrení na budovanie dôvery a bezpečnosti. Splnenie týchto záväzkov výrazne prispelo k posilneniu medzinárodného postavenia Slovenskej republiky a k zvýšeniu jej kreditu na medzinárodnej scéne. Myslím, že dnes nikto nepochybuje o smerovaní Slovenskej republiky v oblasti bezpečnosti ani o podiele ministerstva obrany na plnení tejto časti programového vyhlásenia vlády. Naše slová a činy sú s ním dôsledne v súlade. Prístup k reforme ozbrojených síl je medzinárodne uznaný, ba dokonca sa stáva metodologickým príkladom.

Medzinárodné porovnanie výsledkov našej práce i činnosti našich vojakov v mierových misách nás naplňa optimizmom pred nadchádzajúcim summitom NATO v Prahe. Našu pozornosť v roku 2002 sústreďujeme na udržanie continuity kvalitatívnych premien a implementáciu reformy vo všetkých oblastiach. Vláda schválila a predložila parlamentu ďalšie zákony, ktoré majú zvýšiť zaujímavosť a kredibilitu armády pre jej nových potenciálnych členov tak, aby sa Armáda SR stala skutočne prestížnou silou. Súvisí to aj s jej profesionalizáciou. Pre informáciu uvádzam, že je záujem o službu v armáde aj napriek pochybovačným hlasom. V minulom roku bolo prijatých do najnižších hodností, ktoré majú nahradiť vojakov základnej služby, 1158 vojakov. Za prvé dva mesiace bolo prijatých 375 vojakov, čiže tento proces nezadržateľne napreduje a spomínané zákony, ktoré by mali platiť od 1. 7. tohto roku, ho nepochybne ešte podporia a urýchlia. Neustálou komunikáciou s verejnosťou a transparentným postupom chceme dosiahnuť, aby rezort obrany bol našimi občanmi a zahraničnými partnermi vnímaný ako spoľahlivý partner s jasne a reálne definovanými cieľmi a úlohami.

Vystúpenie Juraja Šveca, podpredsedu Zahraničného výboru Národnej rady Slovenskej republiky

Desaťročné úsilie stredoeurópskych krajín, zamerané na rekonštrukciu politického a ekonomického systému, viedlo k posilneniu a konsolidácii demokracie a tým i k dosiahnutiu pozoruhodnej úrovne ich integračných kapacít, potrebných pre úspešné zavŕšenie integračného procesu. Na druhej strane zoskupenie štátov Európskej únie ako recipient nových demokracií potrebovalo rovnako celé desaťročie na dosiahnutie primeranej absorpčnej kapacity, ktorá by dovolila realizovať rozšírenie Únie o päť až desať nových členských štátov. Zásadným zlomovým momentom procesu rozširovania EÚ sa napriek mnohým výhradám a pochybnostiam stal summit Únie v Nice v decembri 2001, ktorý definoval potrebu inštitucionálnych zmien EÚ pre proces rozširovania a vyzval reprezentácie národných parlamentov, politických, ekonomických a univerzitných intelektuálnych kruhov na širokú diskusiu o budúcnosti politického a ekonomického usporiadania nášho kontinentu. Summit v Nice prizval i kandidátske krajiny, aby sa zúčastnili na príprave reformy v štyroch základných smeroch:

- v rozdelení kompetencií medzi inštitúciami Európskej únie a inštitúciami členských štátov;
- v implementácii Charty základných ľudských práv EÚ;
- v otázke simplifikácie rezolúcií summitov EÚ, zrozumiteľných pre širšiu európsku verejnosť;
- v stanovení úloh národných parlamentov pri tvorbe architektúry budúcej Európy.

Slovensko je jednou z kandidátskych krajín, ktoré sa intenzívne pripravujú na prijatie do EÚ. Plne chápeme záujem občanov o to, kto a ako bude riadiť budúcnosť nášho kontinentu a je naším prioritným cieľom podieľať sa na organizácii budúcej vnútornej štruktúry Únie. Slovensko akceptovalo podmienku naplniť požiadavky predstupového procesu, ktorý podporujú všetky parlamentné strany a podstatná väčšina občanov nášho štátu. Preto je namieste istá rezervovanosť Národnej

rady i vlády SR k novým limitom integračného procesu, akými sú sedemročné tranzitné obdobie pre voľný pohyb pracovných síl, krátenie dotácií novým členom alebo pokusy o útlm integračného pohybu, navrhovaným referendumami o procese rozširovania. V tomto smere je nemilým prekvapením výsledok analýzy verejnej mienky publikovanej v periodiku Eurobarometer č. 55/2001, podľa ktorej najvyššiu podporu procesu rozširovania zaznamenali v Grécku (70 %), Írskej republike (59 %) a Španielsku (55 %), kým v iných krajinách je podpora rozširovania na hranici 50 % – Portugalsko (52 %), Taliansko (51 %), Švédsko a Dánsko (50 %). Žiaľ, v ekonomicky najprosperujúcejších krajinách je úroveň podpory rozširovania nízka: Francúzsko a Nemecko (35 %), Rakúsko a Veľká Británia (33 %), a to aj napriek skutočnosti, že práve tieto krajiny sú najväčšími obchodnými partnermi krajín strednej Európy.

Vízia politického usporiadania budúcej zjednotenej Európy sa pohybuje niekde medzi dvomi extrémami: na jednej strane medzi známou koncepciou *medzivládnej kooperácie*, ktorá je charakteristická pre konfederáciu štátov, na druhej strane medzi nemeckou komunitárnou koncepciou supranárodného manažmentu, charakteristickou pre federatívne usporiadanie štátov. Inými slovami, Európa budúcnosti sa má stať štátom, no nie unifikovaným štátom, ktorý by viedol k eliminácii národných členských štátov a národných identít.

Nemožno predpovedať, ktorá z týchto koncepcií sa bude blížiť realite budúcnosti už i vzhľadom na rozdielne postoje európskych politických lídrov. S víziou silnej federatívnej Európy vyšiel nemecký minister zahraničných vecí J. Fischer. V prejave na Humboldtovej univerzite v máji 2000 a v Ústavnom výbore Európskeho parlamentu o mesiac neskôr navrhol dvojkomorový systém Európskeho parlamentu s cieľom väzby rozhodovacieho procesu na federálnej a národnej úrovni a posilnenia exekutívy Európskeho parlamentu na úkor Európskej komisie. Návrh J. Fischera sa stretol s podporou Talianska a štátov Beneluxu, najväčší odpor ku koncepcii federálneho usporiadania vyjadrili L. Jospin a G. Schröder, ktorí obhajujú koncepciu uplatnenia kompetencií na národnej úrovni. Obaja štátnici však podporujú transformáciu Európskej komisie na úroveň európskej vlády a Európskej rady na druhú komoru Európskeho parlamentu – akúsi európsku komoru národov. Francúzsky premiér L. Jospin podporuje koncepciu únie suverénnych národných štátov. Navrhuje budovať štruktúru budúcej Európy zospodu, s čím súvisí vertikálna distribúcia kompetencií. Kým G. Schröder podporuje renacionalizáciu agrárnej a štruktúrálnej politiky EÚ, L. Jospin trvá na národných kompetenciách v oblasti vzdelávania a kultúry. L. Jospin vidí budúce architektonicko-politické usporiadanie EÚ v posilnení kompetencií Európskej rady ako medzivládnej inštitúcie a Radu ministrov stavia do úlohy koordinačného orgánu národných vlád členských štátov. Podľa L. Jospina bude hlavnou úlohou Rady posudzovať legislatívny program Európskeho parlamentu a Európskej komisie.

Z hľadiska našich záujmov je pozoruhodné stanovisko francúzskej a britskej vlády, ktoré na summite v Laekene podporilo úvahu o posilnení úlohy národných par-

lamentov v budovaní architektúry rozširujúcej sa Európskej únie. Francúzska strana dokonca navrhuje spoluúčasť národných parlamentov členských štátov Únie na báze permanentnej konferencie s úlohou kontrolovať implementáciu princípu subsidiarity, t. j. demokratického delenia kompetencií medzi štruktúry Únie. Nemecká, britská i francúzska strana však hovoria o federácii národných štátov, pričom všetky zainteresované krajiny kladú rozdielny dôraz na kategóriu *federácia* a *národný štát*.

Kvázi štátne usporiadanie zjednotenej Európskej únie podporuje i belgická strana. Premiér G. Verhofstadt po prvýkrát navrhol, aby Európska únia prijala vlastnú ústavu. Otázku ústavy Európskej únie alebo ústavnej rezolúcie Únie oživil vo svojom úvodnom prejave na prvom zasadaní Konventu EÚ jeho predseda V. G. D'Estaigne. Zdôraznil, že budovanie Európy budúcnosti má byť postavené na pilieroch ľudských práv a slobôd a demokracie, ako aj vymožitelnosti práva zakotvenom v ústave EÚ, ktorej cieľom má byť jasná definícia prerozdelenia kompetencií na európskej a národnej úrovni, stanovenie princípov implementácie týchto kompetencií orgánmi EÚ a podmienok posudzovania subsidiarity a proporcionality pri uplatňovaní rozhodnutí kompetentných orgánov.

Summit Európskej únie v Laekene otvoril novú etapu integračných postupov v procese rozširovania. Pre národné parlamenty členských štátov i kandidátskych krajín, vrátane Slovenskej republiky, sa otvára nová etapa aktivít zameraných na spoluúčasť pri uskutočňovaní štrukturálnych reforiem Únie. Národná rada Slovenskej republiky má (popri legislatívnej činnosti s cieľom aproximovať právo SR k právu EÚ, prostredníctvom parlamentnej diplomacie, zameranej na získanie podpory členských štátov Únie vo vzťahu k vstupu Slovenska do EÚ už v roku 2004), po prvýkrát v histórii nášho štátu možnosť zúčastniť sa spolurozhodovaní o budúcej podobe zjednotenej Európy. Spoluúčasť občanov Slovenska na tomto procese je o to dôležitejšia, že Slovenská republika končí obtiažny negociačný proces uzatváraním záverečných kapitol. Pritom členstvo SR v Únii je principiálnym verejným záujmom z hľadiska národnej a kultúrnej integrity slovenského národa. Významnú úlohu v tomto smere zohráva Národný konvent o európskej budúcnosti Slovenska, ktorého tretí summit sa uskutočnil prednedávnom. O pár dní skôr sa uskutočnilo prvé zhromaždenie novozriadeného Konventu EÚ, v ktorom má SR svoje zastúpenie na úrovni vlády i na úrovni parlamentu. Národná rada bude prostredníctvom svojich vyslancov spolupôsobiť pri koncipovaní interných štruktúr a národných väzieb vnútri Únie s cieľom akcelerovať proces rozšírenia a zároveň upevňovať princípy demokratického riadenia veľkej rodiny spojených európskych národov.

Súčasťou integračných snáh Slovenskej republiky sú všetky aktivity parlamentu, osobitne jeho Zahraničného výboru, zamerané na nadchádzajúci pražský summit NATO, od ktorého SR očakáva kľúčové rozhodnutie o prizvaní do tejto bezpečnostnopolitickej aliancie. Nosnými úlohami bolo rozhodovanie o prijatí strategických dokumentov, definujúcich základné bezpečnostné, obranné a vojenské aspekty prípravy SR na členstvo v NATO, diplomatické misie a rokovania na úrovni parlamen-

tov členských štátov Severoatlantickej aliancie, ale aj aktívna spolupráca a konzultatívne kroky pri riešení aktuálnych úloh prístupového procesu SR do NATO.

Verím, že i táto dnešná konferencia prispeje k širšiemu pohľadu na úlohy, ktoré bude Slovenská republika a jej ústavné orgány plniť v procese konštrukcie novej, demokratickej a prosperujúcej zjednotenej Európy, ktorú spoločne budujeme pre naše deti.

Vystúpenie Vladimíra Palka, predsedu Výboru pre obranu a bezpečnosť Národnej rady Slovenskej republiky

Dovoľte mi poďakovať sa úvodom organizátorom dnešného podujatia za možnosť vystúpiť s príspevkom. Väčšina doterajších príspevkov sa niesla v duchu výpočtov úspechov vlády a parlamentu v integrácii do NATO a EÚ. Keby som v tom pokračoval i ja, bolo by to nosením dreva do lesa. Dnes Slovensko skutočne stojí na prahu oboch týchto zoskupení. Dovoľm si preto iba zablahoželať všetkým, ktorí sa o to pričínili a venovať sa trochu inému pohľadu.

Doprial som si značný stupeň voľnosti a nenechal som sa pri určovaní témy vystúpenia zväzovať svojou parlamentnou funkciou. Zvolil som si tému *Národnoštátny záujem a integrácia*. Samozrejme, samotná integrácia, teda vstup do NATO a EÚ, je našim národnoštátnym záujmom, ale tento záujem nemožno redukovať iba na samotný vstup do oboch organizácií. Bohužiaľ, k takémuto redukovaniu často dochádza. Pritom integrácia prináša mnoho nových situácií, v ktorých sa bude treba rozhodovať, čo je našim záujmom. Spomeňme tzv. *Garrettovu správu*, ktorá nám navrhovala, aby sme najbližšie desaťročie neinvestovali do našich vzdušných síl. Museli sme sa rozhodovať, či to akceptujeme. Pred pár mesiacmi sme sa museli rozhodovať v súvislosti s požiadavkou EÚ na odstavenie jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice.

Vidíme, že v rámci EÚ aj NATO robia rôzne štáty svoju špecifickú politiku. Tak napríklad v EÚ je spolupráca medzi Francúzskom a Nemeckom hnacím motorom integrácie, zatiaľ čo Veľká Británia si ponecháva odstup. V NATO je zárukou spojenectva Európy s USA Veľká Británia, pričom odstup si ponecháva Francúzsko.

Ďalej sa budem venovať iba Európskej únii a nech mi je odpustené, ak budem striktné vychádzať z ideových pozícií strany, ktorú reprezentujem.

Slovensko málo hovorí do štruktúry budúceho usporiadania Európskej únie. Prítom v EÚ prebieha búrlivý vývojový trend od konfederácie k federácii, teda jednému štátu. Súhlasíme s tým trendom? A čo si o tom myslia obyčajní ľudia? Obávam sa, že vôbec nevedia, o čo ide. Nevidia veľký rozdiel medzi NATO, v ktorom sa iba zaväzujeme k spoločnej obrane, a EÚ, ktorá môže byť koncom našej existencie ako samostatného štátu. Súčasťou spomínaného trendu je rýchlosť zmien. EÚ, do ktorej vstúpime, bude úplne iná ako EÚ, do ktorej sme sa prihlásili. Nemali by sme sa pokúsiť formulovať svoju vlastnú predstavu o EÚ, najmä svoju predstavu o tom, kde integrácia má skončiť?

Bez nároku na úplnosť si dovoľím formulovať niektoré okruhy kompetencií, ktoré by si mali národné štáty ponechať a ktoré by EÚ mala rešpektovať:

1. *Rozhodovanie o kultúrno-etických otázkach.* KDH tieto otázky definovalo ako otázky ochrany ľudského života, rodiny a ľudskej dôstojnosti. Sem patria problémy interrupcie, homosexuálnych partnerstiev, eutanázie, legalizácie drog, ochrany inštitúcie manželstva atď. Niektorí namieta, že tieto témy nie sú tými najdôležitejšími. Pýtam sa, prečo teda práve o nich prebiehajú najvážnejšie diskusie? KDH navrhlo v Národnej rade SR *Deklaráciu o zvrchovanosti členských a kandidátskych štátov EÚ v kultúrno-etických otázkach* a NR SR ju schválila. Zvrchovanosť v kultúrno-etických otázkach možno pomenovať aj inak. Ide v podstate o zvrchovanosť pri formulovaní koncepcie ľudských a občianskych práv a slobôd, a to je jeden z hlavných atribútov štátnosti. Zistíme to, keď listujeme v ústavách európskych štátov. Samozrejme, všetci v Európe by mali akceptovať ako základ ľudských práv obsah *Všeobecnej deklarácie ľudských práv*. Členské štáty EÚ by však mali mať zvrchované právo formulovať koncepcie rozširujúce *Všeobecnú deklaráciu ľudských práv*. Preto sa mi vidí byť nadbytočnou snaha prijímať na úrovni EÚ *Chartu práv EÚ*.
2. *Rozhodovanie o otázkach ochrany národnej kultúry v kontexte európskej kultúry.* Nemám na mysli kultúru v užšom slova zmysle ako napr. umenie a literatúra, ale kultúru v najširšom slova zmysle ako istý životný civilizačný štýl. I v politike sme čoraz viac konfrontovaní s javom zvaným multikulturalizmus. Ide o filozofické i politické smerovanie, podľa ktorého sú si všetky kultúry rovné, rovnocenné aj rovnako hodné ochrany. To by sa ešte dalo akceptovať. Problém nastáva vtedy, keď sa tieto rôzne kultúry považujú za rovnako hodné ochrany i v rámci jednotlivých európskych, donedávna monokultúrnych krajín. Dôsledkom multikulturalizmu sú miliónové enklávy imigrantov v západoeurópskych krajinách, ktoré neakceptujú európsky životný štýl a odmietajú integráciu do európskeho prostredia. Bolo pre mňa zaujímavé sledovať pred rokmi diskusiu, či moslimské dievčatá vo Francúzsku majú mať právo chodiť do školy so závojom. Bolo zvláštne sledovať po 11. septembri 2001 v televízii zábery moslimského duchovného v centre Londýna schvaľujúceho teroristický útok na WTC. Etnické zrážky medzi domácimi

a prist'ahovalcami v britských mestách tiež vzbudzujú isté otázky. Reakciou je vznik nových politických strán ako Haiderova *Strana slobodných* v Rakúsku alebo Le Penov *Národný front* vo Francúzsku. Prenechávať túto tému len takémuto typu strán nie je šťastné. Vplyvný nemecký politik, predseda frakcie CDU-CSU v Bundestagu Friedrich Merz pred dvoma rokmi povedal, že v *Nemecku by mala existovať jedna vedúca kultúra, a síce tá nemecká*. Na Slovensku by asi znel takýto výrok banálne a samozrejme, ale Merz zožal zaň skôr kritiku médií. Na Slovensku sme dnes v podstatne inej situácii ako Nemecko. Pred pár desaťročiami však bolo i Nemecko inde, ako je dnes. Krajina sa môže rozhodnúť ísť cestou multikulturalizmu a môže sa rozhodnúť ísť cestou uprednostňovania svojej pôvodnej kultúry. Mala by mať však právo rozhodnúť sa sama. Nebolo by dobré, keby sa o tomto rozhodovaní malo diskutovať na pôde EÚ.

3. *Rozhodovanie v ekonomickej oblasti, najmä v oblasti určovania daní*. Daňovou politikou, či už právnických alebo fyzických osôb, možno regulovať také faktory, ako sú prílev kapitálu do krajiny alebo odliv vlastných mozgov do zahraničia. Analýzy odborníkov, sledujúce možnosti vývoja HDP, hovoria jasne, že budúce nové členské štáty EÚ ešte desaťročia nedobehnú starých členov v oblasti životnej úrovne. Nové a staré členské štáty nemajú rovnaké záujmy v daňovej politike. V záujme nových štátov bude skôr lákať svojou daňovou politikou kapitál zvonka a udržiavať mozgy doma. U starých krajín vyrovnávanie daňových sadzieb na úrovni EÚ znamená zachovanie komparatívnej výhody.

Ospravedlňujem sa za trochu zostručnený a skratkovitý náčrt témy, ale iste pochopíte, že jej uchopenie si vyžaduje viac času a presahuje možnosti a kapacitu jedného politika.

Vystúpenie poslanca Petra Súlovského, podpredsedu Slovenskej národnej strany

Jednou zo základných zahraničnopolitických priorít súčasnej vlády Slovenskej republiky, deklarovanej v jej programovom vyhlásení, je prijatie do hospodárskych, politických a bezpečnostných štruktúr Európy, NATO a OECD. SR sa stala členom OECD, čím sa naplnil jeden zo strategických cieľov. Pre objektivitu je však potrebné uviesť, že na tom má svoj podiel i predošlá vláda SR.

Správa o plnení úloh zahraničnej politiky je spracovávaná každoročne Ministerstvom zahraničných vecí SR v dostatočne podrobnej štruktúre, vychádzajúcej z konkretizácie hlavných zámerov programového vyhlásenia vlády. S prihliadnutím na skutočnosť, že legitímnym právom, a osobne som presvedčený, že i poslaním konštruktívnej opozície by mala byť možnosť prezentácie iného názoru, zameriam pozornosť na tie oblasti, v ktorých sa vyskytli podľa SNS nedostatky. Pre nedostatok priestoru by som preto pozornosť sústredil na oblasti integrácie do EÚ, vzťahov so susednými štátmi a diplomacie.

Prístupový proces

Z pohľadu opozičnej strany je celá problematika, respektíve jej prezentácia pri odpočte plnenia programového vyhlásenia, zúžená na verejný odpočet skóre otvorených či uzatvorených kapitol. Negociačný proces je však natoľko komplikovaný a technicky náročný, že sa tento prístup javí ako kontraproduktívny, a preto je potešiteľné, že sa i v rétorike samotných koalíčných predstaviteľov začína prejavovať snaha o jeho odpolitizovanie. Nasvedčujú tomu i výzvy, ktoré odzneli z oboch strán politického spektra, aby sa táto dôležitá oblasť nestala predmetom predvolebného boja. Dúfame, že nezostane len pri verbálnych deklaráciách a prestane boj o to, kto sa akou mierou zaslúžil o naplnenie základného zahraničnopolitického cieľa.

Je všeobecne známe, že základným materiálom o prijatí súčasných asociovaných štátov zo strany EÚ-EK je *Agenda 2000*. Tento materiál sa ukázal ako neprieichodný pre niektoré, najmä chudobnejšie štáty EÚ v oblastiach, akými sú agrárna a regionálna politika. Znamenalo by to radikálne zníženie dotácií zo štrukturálnych fondov pre tieto štáty. Ďalšia skupina štátov, najmä z južnej Európy, má výhrady voči dotáciám v agrárnej politike.

Nemecko ako najväčší prispievateľ do EÚ žiada zníženie príspevku a Veľká Británia na čele s premiérom T. Blairom (Labour Party) žiadalo zachovanie znížených dotácií, čo je skutočne sociálny prístup. Treba uviesť, že ani v *Agende 2000* nie je deklarovaný nárok asociovaných štátov na dotácie z fondov ERDF a EAGGF. Tieto východiskové stanoviská boli na berlínskom summite pod vedením Nemecka čiastočne modifikované a následne bol prijatý finančný plán s rozdelením na obdobie rokov 2000-2006, ktorý však počítal s rozšírením Únie o šesť kandidátskych krajín. Z uvedeného schváleného finančného rozpočtu vyplýva, že Slovensko i ďalšie asociované štáty nemali vyčlenenú finančnú čiastku zo štrukturálnych, ale len z predvstupových fondov. Táto skutočnosť nebola a nie je verejne známa a účelovo sa argumentovalo pripravenosťou, resp. prijatím skupiny desiatich kandidátov v roku 2002.

V súčasnosti sa termín presúva v najlepšom prípade na rok 2004, pričom samotný schvaľovací proces môže trvať až 18 mesiacov. Štartujúci Európsky konvent o budúcnosti EÚ je len fórom na prezentovanie názorov, nemá žiadne právomoci a jeho účastníci môžu vyjadrovať stanoviská len formou odporúčaní. Ďalším, podľa nášho názoru zásadným úskalím, je otázka vnútornej reorganizácie EÚ, pričom ani samotní zakladatelia nemajú doteraz jasné a dohodnuté pravidlá. Konferencia v Biaritzí nevyriešila žiaden zo zásadných problémov. Nasledujúca medzivládna konferencia v Nici mala síce, podľa informácií, prednesených zástupcami EK, jasne stanovené priority, rozširovanie a jeho podmienky však budú aktuálne až po vyriešení vnútorných reforiem.

Hlavné problémy EÚ:

- rozhodovacie pravidlá a hlasovacie práva pre nových členov;
- prerozdelenie funkcií – zloženie a počet členov/komisárov v EK;
- kompetencie v EK;
- štruktúra a charakter EÚ (váha hlasov, forma – federácia, konfederácia, medzivládna forma a iné);
- počet hlasov v ministerskej rade (požiadavka najmä Nemecka, ktoré po zjednotení vyžaduje vyšší počet hlasov);
- právo veta pre veľké štáty (podmienky rozhodovania a uplatňovania).

Na konferencii v Biaritzí francúzsky prezident a predseda vlády otvorene vyhlásili uvedené témy a dohody za najťažšie v doterajšom vývoji EÚ.

Problematické a doteraz nevyriešené sú i naďalej nasledovné otázky:

- počet členov – komisárov EK;
- rozhodovacie právomoci;
- zloženie a počet členov/komisárov v EK.

V záveroch konferencie bola vyzdvihovaná *Charta základných práv*. Deklarácia však nie je právne záväzným dokumentom a nie je súčasťou zmluvy z Nice. Na medzivládnej konferencii po problematických rokovaniach bola jednomyselne dosiahnutá dohoda o zrušení prijímania rozhodnutí a bol odsúhlasený princíp kvalifikovanej väčšiny v 29 rôznych oblastiach – politikách.

Môžeme konštatovať, že pretrváva niekoľko negatív, ktoré vyplývajú zo záverov prebiehajúcich, resp. predbežne uzavretých rokovaní.

- Je porušený princíp voľného trhu práce pre nových členov. Vláda nedokázala presadiť záujmy SR a prechodné obdobie 7 rokov (2+3+2) je sklamaním pre občanov. De facto sme sa tak ocitli v druhoradom, resp. treťoradom postavení.
- Najnovšia ponuka priamych dotácií do agrosektoru pre asociované štáty, keď EÚ ponúka 25% dotácie s prechodným obdobím 10 rokov, teda plnými dotáciami až v r. 2013, ich stavia do viac ako nerovnoprávneho postavenia. Dochádza ku kategorizácii budúcich členov a porušovaniu základného princípu rovnosti. Negociácie o kvótach navyše vychádzajú z priemeru päťročného obdobia, teda obdobia, keď poľnohospodárstvo už bolo v rozpade a útlme. Bolo by potrebné presadiť minimálne desaťročný priemer. Týka sa to mnohých poľnohospodárskych komodít.
- V blízkej budúcnosti začnú prístupové rokovania o najdôležitejších a zároveň najcitlivejších kapitolách, ako sú agrárna a regionálna politika. Výsledky týchto politických rokovaní budú mať závažné a dlhodobé dopady na celú slovenskú spoločnosť.
- Za najzávažnejší nedostatok však považujeme skutočnosť, že Slovenská republika, ako štát s otvorenou ekonomikou, nemá vypracované dopadové analýzy a štúdie na úplné otvorenie trhu, t. j. schopnosť plne konkurovať v prostredí EÚ. Problematická je najmä dotačná politika súčasných členských štátov a SR (napríklad v agrosektore). Táto skutočnosť je evidentná najmä v diskusii o prínosoch a dopadoch vstupu do EÚ, keď napríklad pri hodnotení správ EK o stave pripravenosti kandidátskych štátov dochádza k nesprávnej interpretácii konštatovaní o trhovej ekonomike v SR a jej pripravenosti čeliť konkurenčnému prostrediu v EÚ. Varovným signálom je v tomto smere rekordné negatívne saldo zahraničnoobchodnej bilancie v minulom roku. Sme jednoznačne za vstup Slovenskej republiky do EÚ a budeme ho plne podporovať. Je však v spoločnom záujme Slovenskej republiky i Európskej únie, aby boli obidve strany na tento krok plne a zodpovedne pripravené a aby bolo naplnenie tohto základného zahraničnopolitického cieľa pre všetkých prínosom.

Uvedená situácia je však podľa nášho názoru dôsledkom predovšetkým toho, že

- nie sú definované národnoštátne záujmy;
- nie je vypracovaná hospodárska politika;
- nie sú definované rozvojové priority.

Vzťahy so susednými štátmi

Príčiny v súčasnosti existujúceho napätia vo vzťahoch medzi krajinami V-4, konkrétne medzi SR a Maďarskom, možno hľadať práve v prijatí a schválení zákona o Maďaroch, žijúcich v susedných krajinách, ku ktorému došlo v júni minulého roku. Tento zákon bol prijatý v rozpore so zásadami medzinárodného práva, bol odmietnutý Benátskou komisiou a negatívne hodnotený i v posudku EK. Akékoľvek porovnanie so zákonom o zahraničných Slovákoch neprichádza do úvahy, pretože tento sa týka Slovákov na celom svete a výhody im poskytuje len na území Slovenskej republiky. Na tom sa teraz zhodujú všetci kritici maďarskej právnej normy. Otázkou zostáva, prečo nereagovala slovenská vláda ihneď po jej prijatí. Na príprave zákona sa podieľali aj politici z vládnej SMK, ktorá v polovici minulého roku hrozila odchodom z vládnej koalície kvôli územnoprávnemu usporiadaniu Slovenska a v súvislosti s voľbami do VÚC. Vláda mala reagovať ihneď po obdržaní informácií o pripravách takéhoto zákona a mala reagovať tak, ako to urobilo Rumunsko či Rakúsko. Ak nekonala, pretože sa informácie na MZV nedostali, je namieste otázka, čo robili slovenskí diplomati v Budapešti, predovšetkým veľvyslanec. Slovenská diplomacia zaspala a je vhodné sa zamyslieť prečo.

Diplomacia

Po nástupe súčasnej vlády sa aj v rezorte zahraničných vecí hovorilo o zmene a zavedení pojmu profesionalizácia zahraničnej služby do praxe. Pri hodnotení tejto oblasti je potrebné kriticky zhodnotiť pôsobenie zodpovedných, ktoré bolo najmä v obsadzovaní vedúcich funkcií a menovaní veľvyslancov poznačené politickým koalíčným kľúčom a uprednostňovaním politických kritérií pred odbornými. Maďarský príklad je len jedným z mnohých. SNS viackrát navrhovala uplatniť princípy bežne používané v zahraničí, pokiaľ ide o politické nominácie, čo je bežná prax (príkladov je mnoho – napríklad zmeny po nástupe novej administratívy v USA). Do istej miery stabilizujúcim prvkom bol nástup prezidenta republiky do funkcie, pretože má ústavou dané právomoci pri odvolávaní a menovaní najvyšších diplomatických reprezentantov štátu. Aby mohla byť zabezpečená kontinuita zahraničnej politiky aj po zmene vlády, bolo by potrebné okrem deklaratívnych snáh o jej zachovanie zaviesť politickú kultúru aj do tejto oblasti. Jedným z riešení by mohlo byť dosiahnutie dohody o výmene politických nominantov vždy po parlamentných voľbách a nástupe novej vlády, ktorá z nich vzíde. Tak by bolo umožnené dôsledne a nie účelovo dodržiavať princípy rotácie kádrov, ktoré sa zvyknú uplatňovať podľa potreby tej ktorej politickej reprezentácie.

Vystúpenie Vojtecha Tkáča, poslanca Národnej rady Slovenskej republiky za Hnutie za demokratické Slovensko

1. Rok 2001 bol predvolebným rokom, ktorého integračné aspekty hodnotí, samozrejme, rozdielne koalícia aj opozícia. Základným východiskom je konštatovanie, že sa nepodarilo realizovať dôležité reformné kroky, ktoré majú prointegračný charakter, prehlbovali sa neriešené problémy: klientelizmus, korupcia, nevykonalnosť práva, jeho realizácia a aplikácia, nedostatočné legislatívne aspekty prointegračných zmien, vyrábali sa ekonomické a sociálne straty, prejavila sa nedostatočná administratívna schopnosť pripravovať integračné podmienky v pôsobnosti príslušných štátnych orgánov, o čom svedčí pravidelný monitoring plnenia integračných úloh, nezvýšila sa implementačná schopnosť rozhodujúcich integračných subjektov a iné.
2. Globálne hodnotenie slovenskej politickej reality aj z hľadiska integračných vyhlíadok nie je pozitívne. Uvedomujeme si, že miera zavinenia už nemá koalíčno-opozičnú charakteristiku, zavinenie je univerzálnou hodnotou slovenských politických subjektov. Polarizácia politickej scény je od zmeny politického systému v roku 1989 charakteristická súbojom neadekvátnych útokov a neadekvátnej obrany. Medzi takto hodnotenými útokmi a obranami je priestor pre sebareflexiu. Priestor je však prázdny.
3. Platonický prístup k európskej a transatlantickej integrácii bol z hľadiska odbornej diskusie na pôde Národnej rady Slovenskej republiky narušený pri predkladaní kontroverznej deklarácie o zvrchovanosti v kultúrno-etickej oblasti. Okrem úvah v súvislosti s prípravou európskeho Konventu o budúcnosti Európy, a čiastočne aj progresívnej idey Národného konventu (13. decembra 2000), chýba komplexná a koncepcná diskusia a príprava slovenskej politiky na náročné fázy vyjednávania

(v oblasti voľného pohybu osôb, pôdohospodárstva, historických tráum z povojnových retribučných zákonov Československej republiky, známych ako Benešove dekréty, racionálneho prístupu k jurisdikcii susedných štátov, zabezpečenia rovnosti šancí občanov a ostatných subjektov Slovenskej republiky po vstupe do integračných zoskupení atď.). V predvolebnom období a v tieni finančných káuz chýba zjednocovanie postupov v pozitívnom pôsobení na tie subjekty členských štátov NATO a Európskej únie (resp. na ich vlády a parlamenty), ktoré budú rozhodovať o prijímaní. Absencia neemotívnej odbornej a nespolitizovanej diskusie v slovenských podmienkach je zrejmä aj v otázkach nášho prístupu k budúcnosti zjednotenej Európy. Súčasťou takto chápanej absencie je aj myšlienková diferenciácia z hľadiska zaradenia slovenských politických subjektov v európskom myšlienkovom a stranicko-politickom spektre (napr. z pohľadu liberálnych, kresťansko-demokratických, konzervatívnych, socialistických a iných aspektov).

4. Prístup k budúcej Európe vyžaduje zaujať stanovisko k problematike národných a štátnych záujmov a k otázkam budúcnosti národných štátov, k budúcnosti medzinárodného práva a k právnej subjektivite európskych štruktúr. Z pohľadu HZDS ako politickej strany orientujeme pozornosť na vstup do Európskej demokratickej únie. V rámci Parlamentného zhromaždenia Rady Európy pôsobí zoskupenie poslancov – členov strán, zoskupených v Európskej demokratickej únii pod názvom Európska demokratická skupina (EDG). Politická skupina EDG má vo svojom programe v uvedených súvislostiach odpoveď na tieto otázky. EDG, okrem iného, berie na vedomie, že Európa by mala zostať kontinentom národných štátov a národné parlamenty by mali zostať hlavným fórom. EDG podporuje nie Spojené štáty európske, ale Európu spojených štátov. EDG uznáva primát národného štátu ako zdroja legitímnej vlády a uznáva, že parlamenty sú primárnym zdrojom národnej legislatívy, vrátane ratifikácií medzinárodných záväzkov, ktoré vlády prevzali. Európska demokratická únia (EDU) vznikla 24. apríla 1978 na základe tzv. Klessheimskej deklarácie. V tejto deklarácii sú ustanovenia o práve všetkých národov Európy na základné osobné slobody a ľudské práva, o predsavzatí pracovať v prospech skutočne demokratickej a čoraz užšej spolupráce všetkých národov Európy, ktorá je budovaná na sile a skúsenosti všetkých združení európskych štátov pracujúcich v prospech týchto cieľov pri dodržiavaní práva každého národa na ochranu svojej identity a ochranu svojich životných záujmov. Dôsledná analýza platných medzinárodných dokumentov a právnych noriem dokumentuje platnosť postavenia národných štátov v medzinárodnom politickom a právnom priestore.
5. V roku 2001 bola novelizovaná Ústava Slovenskej republiky aj so zámerom prispôsobiť ústavnoprávnu oblasť potrebám a cieľom integrácie. Domnievame sa, že stav, aký vznikol po novele základného zákona Slovenskej republiky, nezodpovedá potrebám predvstupovej a povstupovej fázy integrácie. Zásadný rozpor vidíme v problematike prieniku medzinárodných dokumentov, vrátane noriem Európskej únie. Súčasný stav aproximačných nariadení vlády neguje poslanie a posta-

venie parlamentnej moci, ako aj kontrolnej právomoci zákonodarnej moci. Chýba vytvorenie príslušného výboru pre európsku integráciu, nie sú vybudované základy pre vznik inštitútu poslancov Európskeho parlamentu a pod.

6. Legislatívne skúsenosti a monitoring plnenia úloh európskej integrácie vo volebnom roku 2002 vyvolávajú otázky týkajúce sa kvality a kvantity splnenia predvstupových kritérií, keďže vyjednávania vyvrcholia už v druhom polroku 2002.
7. Vývoj slovenskej politiky z hľadiska povolebných úvah dokumentuje potrebu prechodu od polarizovanej politickej scény k vytváraniu podmienok pre tolerantnú spoločnosť. V prípade ďalších volieb v roku 2006, teda sedemnást' rokov po zmene spoločenského zriadenia, už nie je možné budovať integrované Slovensko na konfrontácii, čiernych knihách, pomste a revanši, politike kriminalizácie a diskreditácie. Tieto peripetie slovenskej demokracie môže integrácia eliminovať, ale vyriešiť sa musia v domácich pomeroch.

Grigorij Mesežnikov

Hlavné trendy vnútropolitického vývoja ako faktor zahraničnej politiky Slovenskej republiky

Rok 2001 bol obdobím upevňovania medzinárodného postavenia SR, najmä v rovine praktickej realizácie integračných ambícií, predstavujúcich absolútnu prioritu zahraničnej politiky krajiny. Úspešné napredovanie v prístupovom procese do EÚ (ku koncu roku 2001 malo Slovensko uzatvorených 22 kapitol), plnenie *Akčného plánu pre členstvo v NATO*, aktívny prístup k visegrádskej spolupráci, obnovenej po roku 1998, stabilný rozvoj vzťahov s členskými štátmi obidvoch integračných zoskupení a so susednými krajinami – to všetko potvrdzuje pozitívnu zahraničnopolitickú bilanciu krajiny v uplynulom roku.

Vnútropolitický vývoj Slovenskej republiky v roku 2001: základný vektor a integračný kontext

Jedným z predpokladov pozitívnej zahraničnopolitickej bilancie bol popri aktívnej diplomacii aj základný vektor vnútorného vývoja krajiny, určený celkovou úrovňou vnútropolitckej stability, charakterom prijímaných právnych noriem, formujúcim sa systémom inštitúcií, mierou súladu uskutočňovaných exekutívnych a administratívnych opatrení s potrebami systémových transformačných zmien.

Vo svojom posudku z novembra 2001 Európska komisia konštatovala, že *Slovensko naďalej splňa kodanské politické kritériá. Krajina dosiahla pokrok v posilňovaní*

a prehlbovaní stability demokratických inštitúcií, vlády zákona, ľudských práv a rešpektovaní a ochrane menšín.

Prístupový proces vytváral pre celkové smerovanie vnútropolitického vývoja SR rámec, vyznačujúci sa silným motivačným účinkom. Týkalo sa to tak formovania inštitucionálneho systému, ako aj spôsobov riešenia vznikajúcich spoločenských problémov. Príprava na členstvo v EÚ posilňovala vo vývoji krajiny prvky politickej stability, dôraz na vyjednávanie medzi politickými aktérmi a presadzovanie systémových zmien v rozhodujúcich sektoroch spoločnosti.

V roku 2001 sa vnútropolitický vývoj Slovenskej republiky vyznačoval na jednej strane pokračovaním trendov všeobecnej demokratizácie z rokov 1999-2000, ku ktorým patrili:

- dostatočná stabilita fungovania ústavných inštitúcií;
- vcelku kooperatívne vzťahy medzi najvyššími orgánmi štátnej moci (určitú výnimku tvorili komplikované vzťahy medzi prezidentom a vládou a čiastočne aj medzi prezidentom a NR SR v prvej polovici roka);
- dodržiavanie princípov právneho štátu;
- uskutočnenie významných legislatívnych opatrení, posilňujúcich demokratický charakter štátu;
- pozitívny vplyv procesu prístupu do EÚ na formovanie inštitucionálnych základov konsolidujúceho sa demokratického režimu.

Na druhej strane sa v roku 2001 znížila akcieschopnosť proreformných síl pôsobiť v smere prehĺbenia pozitívnych zmien dosiahnutých po roku 1998. V dôsledku odlišných, často značne rozdielnych prístupov, vyplývajúcich z programových východísk vládnych subjektov a konfliktov odohrávajúcich sa vnútri vládnej koalície (resp. vnútri jej jednotlivých subjektov), neboli niektoré dôležité reformné a demokratizačné opatrenia uskutočnené v pôvodne predpokladanom rozsahu a v primeranej forme.

Nezhody medzi stranami vládnej koalície vyúsťovali v roku 2001 do vnútrokoaličných kríz, niektoré z nich obsahovali reálne riziká zmeny v jej zložení. Tieto riziká a zníženie podpory verejnosti jednotlivým koaličným stranám (s výnimkou SMK) a vládnej koalícii ako celku ešte väčšmi zužovali priestor pre presadzovanie reformných krokov a komplikovali vyhliadky nielen na maximálne naplnenie programu spoločenských zmien, stanoveného demokratickými silami koncom roku 1998, ale aj na vytvorenie priaznivých podmienok reprodukcie pozitívnych trendov aj po parlamentných voľbách 2002.

V roku 2001 sa opozícii nepodarilo úplne zvrátiť spoločenský vývoj, hoci sa o to v rokoch 1999-2000 neúspešne usilovala. Vďaka účelovému spojenectvu, ktoré určité časť vládnej koalície uzatvorila s opozičnými stranami pri schvaľovaní niektorých zákonov v Národnej rade SR, sa však opozícii podarilo skorigovať vývoj v krajine pre seba prijateľnejším smerom.

Podobne ako v rokoch 1999-2000, ani v roku 2001 nedochádzalo zo strany dominantných politických síl (vládnych strán) k snahám o koncentráciu moci pomocou účelových právnych úprav alebo cielených administratívnych opatrení. Vládna koalí-

cia nijakým spôsobom neobmedzovala činnosť opozičných strán. Konfliktné až konfrontačné vzťahy medzi vládnymi a opozičnými stranami, vyplývajúce z rozdielneho chápania výkonu moci, neprekračovali ústavou a inými zákonnými normami stanovený rámec.

Kľúčovými udalosťami roku 2001 bolo schválenie novely Ústavy SR, prijatie série zákonov, súvisiacich s reformou verejnej správy a uskutočnenie volieb do orgánov vyšších územných celkov.

Činnosť najvyšších ústavných orgánov

Národná rada Slovenskej republiky

Významnú úlohu v celkovom vnútropolitickom vývoji zohrával parlament, pre činnosť ktorého bolo príznačné:

- pokračovanie procesu prijímania dôležitých právnych úprav posilňujúcich demokratický charakter štátu, zlepšujúcich výkon ľudských a menšinových práv;
- schválenie strategických dokumentov, určujúcich bezpečnostnú, obrannú a vojenskú orientáciu štátu;
- personálne zmeny v zložení poslaneckých klubov jednotlivých strán, rozkol v poslaneckom klube jednej z opozičných strán, zánik jedného a vznik iného opozičného poslaneckého klubu;
- zachovanie formálneho pomeru síl medzi vládnu koaliciou a opozíciou na úrovni porovnateľnej s predchádzajúcim rokom;
- vznik účelových koalícií ad hoc, skladajúcich sa z poslancov opozície a časti vládnej koalície. Vznik týchto koalícií znamenal pri hlasovaní o niektorých dôležitých zákonných úpravách faktické oslabenie vládnej koalície.

Vo februári 2001 schválil parlament novelu Ústavy SR. Novelu pripravila skupina poslancov koaličných strán. Dosiahnutiu vnútrokoaličnej zhody pri podpore novely predchádzalo prekonanie názorových rozdielov medzi koaličnými subjektmi, najmä v otázkach, považovaných jedným z koaličných partnerov, SMK, za kľúčové z hľadiska presadzovania vlastných priorít. Išlo o *Európsku chartu regionálnych alebo menšinových jazykov*, fakultu pre maďarských pedagógov a prevod pôdy neznámych vlastníkov. Vyriešením týchto otázok podmieňovala SMK svoju podporu novely v parlamente a dávala ich do súvislosti so záväzkami, ktoré vyplývali z programového vyhlásenia vlády.

Rozpravu o novele ústavy v parlamente poznačil apriórny odpor opozičných strán voči jej prijatiu. V snahe skomplikovať proces schválenia novely využili opoziční poslanci všetky možnosti, poskytované rokovacím poriadkom. Napriek mimoriadne aktívnej účasti na rozprave však nijaké konkrétne pozmeňujúce návrhy k textu ústavy

nepredložili. Ústredným motívom vo vystúpeniach viacerých opozičných poslancov bolo tvrdenie, že schválením novely ústavy sa vytvoria priaznivé podmienky na územnú dezintegráciu štátu a SR sa dostane do podriadeného vzťahu voči medzinárodným zoskupeniam, o členstvo v ktorých sa uchádza.

Schválená novela bola v poradí tretia od roku 1992 a zatiaľ najrozsiahlejšia (celkovo sa zmenila polovica ustanovení ústavného textu). Novela prehĺbila demokratický charakter štátu, vytvorila priaznivejšie podmienky integrácie Slovenska do Európskej únie a NATO, uplatňovania princípov právneho štátu, výkonu spravodlivosti a realizácie ľudských práv. Vytvorila legislatívne predpoklady posilnenia systémových základov verejnej správy a pokračovania procesu decentralizácie moci. Rozšírila rámec aplikovateľnosti noriem medzinárodného práva vnútri štátu, vďaka čomu je nová úprava porovnateľná s úpravou, existujúcou v moderných demokratických štátoch.

Novela taktiež vytvorila právny rámec prenosu časti suverenity štátu na Európsku úniu, do ktorej sa Slovensko usiluje vstúpiť, tým, že právne záväzné akty EÚ získali pred domácimi zákonmi prednosť. Novela taktiež vytvorila právny rámec členstva SR v organizácii vzájomnej kolektívnej bezpečnosti. Podľa novelizovanej ústavy majú medzinárodné zmluvy o ľudských právach prednosť pred slovenskými zákonmi a sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní okrem slovenskej ústavy a zákonov SR aj príslušnými medzinárodnými zmluvami. Novela výrazne posilnila právomoci Najvyššieho kontrolného úradu ako nezávislého orgánu, kontrolujúceho hospodárenie orgánov štátnej správy a samosprávy. Vytvorila legislatívny základ pre decentralizáciu verejnej správy a vznik druhej úrovne samosprávy (regionálnych zastupiteľstiev). Spresnila zodpovednosť poslancov parlamentu za konanie, nesúvisiace s výkonom ich mandátu a tým zúžila priestor pre možné zneužívanie inštitútu poslaneckej imunity. Presne stanovila procedúru dobrovoľného vzdania sa mandátu poslancami parlamentu.

Novela vyvážila systém právomocí prezidenta. Na jednej strane zrušila právomoc hlavy štátu udeľovať amnestiu pred vynesením rozsudku, na druhej strane priznala prezidentovi právo obracať sa na ústavný súd s podnetom o ústavnosti otázky, vznesenej referendum, a zvýšila kvórum na opätovné schválenie zákona, ktorý prezident vráti do parlamentu (teraz je na schválenie takéhoto zákona potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov parlamentu, 76 zo 150, predtým na to postačovala nadpolovičná väčšina poslancov prítomných na zasadnutí parlamentu, minimálne kvórum bolo 39 z 76). Novela ústavy posilnila nezávislosť súdnictva prijatím nového právneho režimu ustanovovania sudcov. Voľba sudcov parlamentom so skúšobnou štvorročnou lehotou bola zrušená a nahradená menovaním sudcov prezidentom bez časového obmedzenia na návrh Súdnej rady SR (novovzniknutého orgánu súdnej samosprávy, ktorý sa stal faktickým reprezentantom súdnej moci v personálnych otázkach). Novela rozšírila právomoci Ústavného súdu SR, najmä v oblasti komplexnej ústavnej kontroly rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Vytvorila adekvátne podmienky pre vykonateľnosť jeho rozhodnutí. Z hľadiska výkonu ľudských a menšínových práv bolo dôležité zavedenie inštitútu verejného ochrancu práv (ombudsmana).

Pre spoločenský vývoj v krajine malo mimoriadny význam schválenie zákonov a noviel, súvisiacich s reformou verejnej správy (zákon o VÚC, zákon o voľbách do VÚC, tzv. kompetenčný zákon, novely zákonov, týkajúcich sa majetku a financovania samospráv) v NR SR. V roku 2001 parlament schválil *Bezpečnostnú stratégiu, Obrannú stratégiu a Vojenskú stratégiu SR*.

Prezident Slovenskej republiky

Významným aktérom vnútropolitického vývoja bol v roku 2001 prezident SR Rudolf Schuster. Pre jeho činnosť boli príznačné:

- jednoznačná deklarácia podpory vstupu SR do NATO a členstva v EÚ;
- výrazné posilnenie kritického vzťahu k vláde a vládnej koalícii;
- opakované vyjadrenie nespokojnosti s rozsahom právomocí, ktorými hlava štátu disponuje v súlade s ústavou, snahy využiť novelizáciu ústavy na ich posilnenie;
- zotrvanie na myšlienke vládno-opozičného zmierenia;
- kritické hodnotenie následkov prípadného návratu V. Mečiara k moci po voľbách v roku 2002;
- presadzovanie idey vypracovania a prijatia štátnej doktríny SR;
- prejavy priamej a nepriamej identifikácie s návrhmi strany Smer vo vecnej a politickej rovine;
- sporadické snahy o ovplyvnenie vzťahov medzi politickými aktérmi.

Vo viacerých prejavoch a vystúpeniach sa prezident R. Schuster kriticky vyjadroval o rôznych aspektoch činnosti vlády a o situácii vo vládnej koalícii. Stav spoločnosti, najmä v sociálno-ekonomickej oblasti, často hodnotil ako mimoriadne neuspokojivý: poukazoval na vysokú nezamestnanosť, riziko odchodu mladých ľudí do zahraničia, tvrdil, že „trpezlivosť občanov je skúšaná do krajnosti“. Snažil sa interpretovať vlastné postoje a postoje vlády v otázke hodnotenia stavu krajiny tak, že vláda skôr vyzdvihuje pozitívne prvky v sociálno-ekonomickom vývoji a obchádza reálne existujúce problémy, zatiaľ čo on na spomínané problémy otvorene poukazuje. V prejave v NR SR v máji 2001 prezident poskytol výklad vzťahov medzi ním a predsedom vlády M. Dzurindom odhaľujúci ich konfliktné pozadie. Napriek problémom vo vzťahoch medzi prezidentom a predsedom vlády nebola stabilita a funkčnosť ústavného systému SR ohrozená.

Vláda Slovenskej republiky

Činnosť vlády v roku 2001, najmä charakter uskutočnených opatrení a efektívnosť prijímania rozhodnutí, bola poznačená celkovou situáciou vo vládnej koalícii. Sila vládneho kabinetu z hľadiska jeho podpory v parlamente sa znižovala odchodom poslancov z poslaneckých klubov jednotlivých koalíčných strán. Na pozadí faktickej

straty ústavnej väčšiny po schválení novely ústavy vo februári 2001 sa vo vnútri vládnej koalície odohrali štiepiace procesy súvisiace s rozdielnymi prístupmi koalíčných partnerov k uskutočneniu dôležitých opatrení v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti usporiadania verejnej správy. Konflikty vnútri vládnej koalície oslabovali akcie-schopnosť vládneho kabinetu pri prijímaní rozhodnutí reformného charakteru. Pozície jednotlivých strán a ich vzájomné vzťahy ovplyvňovali viaceré faktory: deklarované programové priority, vnútorná situácia v stranách, úroveň ich volebnej podpory, hodnotenie doterajšej koalíčnej spolupráce a jej praktických výsledkov, postoj záujmových skupín, rôznymi spôsobmi spojených s predstaviteľmi jednotlivých strán.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch bola činnosť vládnej koalície efektívnejšia a operatívnejšia na úrovni vládneho kabinetu ako na všeobecno-politickej úrovni, resp. úrovni reprezentácie v parlamente. Vnútrokoalíčný mechanizmus vypracovania vzájomne akceptovateľných riešení, ktorého hlavnou zložkou bola Koalíčná rada, ukázal svoju efektívnosť pri hľadaní a dosiahnutí zhody v otázke podpory novelizácie ústavy a prijatia niektorých iných dôležitých opatrení. Ukázal však svoje limity pri hľadaní dohody pri presadzovaní dvoch kľúčových zákonov súvisiacich s reformou verejnej správy.

Postupné znižovanie súdržnosti vládnej koalície a uvoľnenie koalíčných väzieb sa odrazilo na presadení zákonov, pri ktorých sa nedosiahla zhoda vnútri vládnej koalície, s pomocou opozičných poslancov. Zatiaľ čo pri takto schválených zákonoch (týkajúcich sa niektorých čiastkových otázok daňového systému, systému sociálneho zabezpečenia, školstva a pod.) nedošlo k ohrozeniu súdržnosti vládnej koalície, pri zákonoch o reforme verejnej správy, keď bola schválená verzia v rozpore s vládou navrhovaným variantom, došlo k poškodeniu vnútrokoalíčných vzťahov a k reálnej hrozbe vystúpenia jedného z partnerov z koalície.

Stav stranického systému

V roku 2001 pokračovali vo vývoji systému politických strán trendy z predchádzajúceho roku. V niektorých stranách sa odohrávali vnútorné konflikty, ktoré ovplyvňovali ich celkové postavenie v rámci stranického systému, volebnú podporu a vzťahy s ostatnými stranami. Aj naďalej pretrvával trend signalizujúci oslabenie pozícií programových strán. Stranám vládnej koalície sa v roku 2001 nepodarilo zvrátiť pokles volebnej podpory, zaznamenaný od druhej polovice roku 1999, niektoré strany sa dostali do *rizikového pásma* a ich volebné preferencie sa pohybovali na hranici zvoliteľnosti do parlamentu. Volebná podpora pre strany parlamentnej opozície zostávala pomerne stabilná. Najsilnejší opozičný subjekt, HZDS, sa usiloval o zvýšenie vlastného koalíčného potenciálu, išlo však výlučne o zmeny v rétorike, týkajúce sa najmä oblasti zahraničnej politiky, nie o zmeny vnútorného charakteru strany, jej programového zázemia, resp. personálneho zloženia jej riadiacich orgánov. Silný vnútrostranícky konflikt v opozičnej SNS viedol k rozštiepeniu a zániku jej posla-

neckého klubu v parlamente a k založeniu ďalšej strany s rovnakým ideovo-politickým profilom.

V roku 2001 neboli v postojoch jednotlivých strán zaznamenané významné zmeny, týkajúce sa ich predstáv o možnej predvolebnej spolupráci (napríklad možnosti vytvorenia predvolebných koalícií). V tomto smere neboli podniknuté ani nijaké praktické kroky.

Voľby do orgánov samospráv vyšších územných celkov

Nový prvok do vývoja stranického systému vniesli voľby do orgánov samospráv vyšších územných celkov (VÚC). V jednotlivých krajoch sa vytvorili predvolebné koalície, ktorých zloženie sa odlišovalo tak v rôznych krajoch, ako aj od zloženia vládnej koalície. Ani v jednom kraji nevznikla predvolebná koalícia, ktorá by kopirovala zloženie vládnej koalície. Hoci zloženie regionálnych koalícií sa od kraja ku kraju líšilo, predsa len sa dali pozorovať určité inklinácie.

Pozoruhodným prvkom pri vzniku regionálnych predvolebných koalícií bola spolupráca vládnych strán SDE a SOP a *alternatívnej* mimoparlamentnej strany Smer Róberta Fica s hlavnou opozičnou silou – HZDS. V niektorých krajoch vznikli pravicovo-centristické koalície, do ktorých popri tradičných neľavicových subjektoch (SDKÚ, KDĽ, DS, SMK) vstúpila aj nová strana ANO. Hoci zloženie regionálnych koalícií vnieslo nový prvok do vývoja stranického systému, jeho význam treba hodnotiť v kontexte s inými faktormi, ktoré sú dôležité pre vývoj vzťahov medzi stranami na regionálnej úrovni a ktorých prehliadnutie môže viesť k nesprávnym a unáhleným záverom. Existujú faktory, ktoré ovplyvnili správanie jednotlivých politických strán pred regionálnymi voľbami.

Po prvé, koalície, ktoré vznikli pre voľby do regionálnych parlamentov, nemajú charakter vládnych (exekutívnych) koalícií. Zmyslom regionálnych koalícií je dostať do regionálneho parlamentu čo najviac zástupcov zúčastnených strán. Nakoľko budú z dlhodobého hľadiska koalíčné frakcie v regionálnych parlamentoch udržateľné, je ťažko odhadnúť.

Po druhé, pri voľbách na regionálnej a lokálnej úrovni sa odsunuli do úzadia otázky programovej (ideovej) blízkosti, dôležité pre spoluprácu na centrálnej úrovni, kde ide o vytvorenie vlády a vypracovanie vládneho programu. Naopak, omnoho väčší význam nadobudli otázky súvisiace s riešením miestnych problémov.

Po tretie, na regionálnej a lokálnej úrovni neplatia alebo podstatne strácajú na dôležitosť mnohé faktory, ktoré určujú spoluprácu strán na centrálnej (celoštátnej) úrovni. Napríklad zahranično-politické priority strán alebo ich medzinárodná akceptovateľnosť nezohrávajú pri rozhodnutí o vstupe do koalície takú úlohu, akú by zohrávali na centrálnej úrovni.

Po štvrté, rozhodnutie vstúpiť do koalície ovplyvnila volebná formula. Väčšinový model, uplatňovaný v regionálnych voľbách, núti strany so slabšou podporou vstupovať

vať do koalícií takpovediac *za každú cenu*, a ak je takáto strana odmietnutá jedným koalíčným zoskupením (čo bol prípad SDL, o ktorú nebol pre jej nízku volebnú podporu v niektorých regiónoch záujem zo strany vznikajúcich neľavicových koalícií), hľadá možnosť spojenia s inou silou, ktorá jej poskytne možnosť dostať sa do regionálneho zastupiteľstva.

Po piate, rozhodnutie o vytvorení regionálnej koalície prijímajú predstavitelia krajských straníckych štruktúr. Ich rozdielne predstavy o modeli koalíčnej spolupráce a niekedy aj osobné sympatie a antipatie môžu poriadne zamiešať karty.

1. decembra 2002 sa uskutočnilo prvé kolo regionálnych volieb, v rámci ktorého boli zvolení poslanci krajských zastupiteľstiev a predseda jedného VÚC. 15. decembra 2002 sa konalo druhé kolo volieb, v ktorom boli zvolení predsedovia siedmich VÚC. Najpozoruhodnejším momentom regionálnych volieb bola mimoriadne nízka účasť voličov. Na hlasovaní v prvom kole sa zúčastnilo iba 26,02 % registrovaných voličov a v druhom kole 22,61 % voličov. Príčin nízkej účasti na regionálnych voľbách bolo niekoľko, konkrétne:

- celková apatia občanov, prameniaca z nenaplnených očakávaní veľkých pozitívnych zmien po parlamentných voľbách 1998, nespokojnosť ľudí s vnútorným vývojom v krajine. Zmeny, ktoré sa udiali na Slovensku po roku 1998, nepovažuje značná časť občanov za dostatočné;
- fenomén *volebnej únavy* obyvateľstva. Na Slovensku sa od roku 1998 každý rok uskutočňujú celoštátne volebné akty: v septembri 1998 parlamentné voľby, v decembri 1998 komunálne voľby, v máji 1999 prezidentské voľby (dve kolá), v novembri 2000 referendum o predčasných parlamentných voľbách a napokon v decembri 2001 regionálne voľby – celkovo 6 volebných aktov v priebehu troch rokov. Častá frekvencia volebných aktov sťažila mobilizáciu voličov;
- absolútna absencia skúseností občanov s pôsobením volených orgánov regionálnej samosprávy;
- nedostatok vedomostí občanov o zmysle vytvorenia druhej úrovne samospráv a o význame orgánov vyšších územných celkov pre praktický život obyvateľov;
- nedostatok informácií o rôznych aspektoch volieb (profily kandidátov na poslancov a predsedov VÚC, právomoci volených orgánov regionálnej samosprávy) v dôsledku nevhodnej úpravy zákona o voľbách do orgánov regionálnej samosprávy, ktorý neumožňoval využitie elektronických médií vo volebnej kampani;
- mimoriadne krátke časové obdobie od prijatia zákonov, súvisiacich s reformou verejnej správy, do termínu konania volieb;
- demotivujúce vnímanie kauzy reformy verejnej správy občanmi ako kontroverznej oblasti, spojenej s konfliktami medzi jednotlivými politickými stranami, najmä kvôli počtu vyšších územných celkov;
- slabá aktivita politických strán, zameraná na mobilizáciu voličov. Prevažnú časť svojej energie politické strany venovali vytváraniu regionálnych koalícií, menej sa venovali vysvetľovaniu svojich predstáv o problémoch, ktoré mali súvislosť s voľbami.

Výsledky volieb potvrdili silné postavenie opozičného HZDS v niektorých regiónoch a solídne pozície SMK v regiónoch, kde žijú etnickí Maďari. Voľby zároveň ukázali, že vhodnou formou spojenectva môžu demokratické neľavicové sily reálne konkurovať najsilnejšej opozičnej strane. V tých regiónoch, kde sa pravicovo-demokratickým stranám podarilo uzatvoriť koaličné spojenectvo, bol ich volebný výsledok vyšší.

V dvoch regiónoch boli zaznamenané triumfálne výsledky proti sebe stojacich politických blokov – v Bratislavskom kraji neľavicová koalícia SDKÚ-KDH-ANO-SMK-DS získala drvivú väčšinu poslaneckých mandátov (40 zo 46), v Trenčianskom kraji všetkých 45 mandátov získalo HZDS. V ostatných regiónoch bola situácia omnoho diferencovanejšia. V štyroch regionálnych parlamentoch – Žilinskom, Trnavskom, Banskobystrickom a Prešovskom – vznikli väčšinové bloky (rôznej sily a súdržnosti) s účasťou HZDS, v dvoch krajoch (Nitrianskom a Košickom) získali prevahu vládne strany.

Celková bilancia volieb do regionálnych parlamentov je nasledovná: HZDS získalo 146 poslaneckých mandátov (36,4 %), SMK 84 mandátov (20,9 %), KDH 36 mandátov (9,0 %), Smer 29 mandátov (7,2 %), SDKÚ 28 mandátov (7,0 %), SĽ 25 mandátov (6,2 %), ANO 13 mandátov (3,2 %), DS 11 mandátov (2,7 %), SOP 8 mandátov (2,0 %), ostatné strany (SNS, PSNS, SDS, KSS, SDSS) 8 mandátov (2,0 %) a nezávislí kandidáti 13 mandátov (3,2 %).

Ak by sa pomer síl medzi jednotlivými stranickými zoskupeniami určoval s prihliadnutím na programovú blízkosť strán, tak pravicovo-centristické demokratické strany (SMK, KDH, SDKÚ, ANO, DS) získali dovedna 42,2 % mandátov, nacionálno-autoritárske strany (HZDS, SNS, PSNS) získali celkovo 37,6 % mandátov a ľavicové, resp. ľavicovo orientované strany (Smer, SĽ, SOP, SDSS, KSS) získali spolu 15,8 % mandátov. Zdrvujúcu porážku utrpeli v regionálnych voľbách navzájom súperiace SNS a PSNS, ktoré sa nestali súčasťou predvolebných koalícií a dovedna získali iba 5 mandátov. Ako volebnú prehru možno hodnotiť výsledok SĽ, slabší výsledok zaznamenali nové strany (Smer, SDKÚ, ANO), porážku utrpela SOP.

Vďaka dobrému výsledku volieb predsedov vyšších územných celkov (6 predsedov VÚC z 8) sa HZDS podarilo upevniť solídne pozície, ktoré táto strana dosiahla vo voľbách do regionálnych parlamentov. Výsledky regionálnych volieb však v nijakom prípade neznamenajú zdrvujúce víťazstvo HZDS, resp. opozície, ktoré by už teraz mohlo predznamenať výsledky parlamentných volieb v septembri 2002.

Vnútropolitický vývoj Slovenskej republiky optikou integračných zoskupení

Dôležitým ukazovateľom súladu hlavných trendov vnútropolitického vývoja SR s potrebami praktickej realizácie integračných ambícií boli hodnotenia, prezentované orgánmi Európskej únie a zástupcami členských krajín EÚ. Predstavitelia EÚ pozbuďovali politických aktérov na Slovensku k uskutočneniu reformných krokov

a k udržaniu dostatočnej úrovne vnútro politickej stability, ktorá je potrebná na uskutočnenie týchto krokov.

Európska únia mimoriadne starostlivo sledovala proces prípravy a prijatia novely Ústavy SR. Vo februári 2001, niekoľko dní pred jej schválením, keď sa v prostredí vládnych strán prejavovala neistota okolo jej prijatia pre nedostatočný počet poslancov podporujúcich novelu, komisár EÚ pre rozširovanie G. Verheugen vyhlásil, že prípadné neschválenie novely ústavy by malo pre perspektívy vstupu SR do EÚ nepriaznivé dôsledky. Zároveň upozornil na to, že odklad uskutočnenia reformy verejnej správy a prijatia zákona o štátnej službe vyvoláva znepokojenie Únie. Koncom februára 2001 G. Verheugen navštívil Slovensko. Po ukončení návštevy vyhlásil, že SR má veľkú šancu dobehnúť krajiny tzv. Luxemburskej skupiny. Za najdôležitejší faktor spoločenského vývoja SR z hľadiska jej integračných úsilí označil politickú stabilitu a široký konsenzus v otázke vstupu do EÚ. Schválenie novely ústavy Únia privítala.

Na pozoruhodný pokrok Slovenska poukázal v marci 2001 predseda Európskej komisie R. Prodi, ktorý počas návštevy predsedu vlády SR M. Dzurindu v Bruseli uviedol: „Osud Slovenska sledujem od vyhlásenia nezávislosti, no v minulosti som sa obával viac ako dnes.“ Belgický premiér G. Verhofstadt, ktorý v polovici marca 2001 navštívil Bratislavu, vyhlásil, že „Slovensko vyvinulo v posledných mesiacoch obrovské úsilie a prešlo dramatickými zmenami. Slovensko už dohnalo veľa strategického času, a je to aj názor Európskej komisie, ktorá v správe z minulého roku konštatovala obrovské zlepšenie v krajine.“ Uviedol, že SR má dobré šance vstúpiť do EÚ medzi prvými.

Predstavitelia EÚ dávali niekoľkokrát najavo veľký význam reformy verejnej správy pre prístupový proces a vyjadrovali znepokojenie z odloženia, resp. neprijatia kľúčových zákonov súvisiacich s reformou. V druhej polovici mája 2001 veľvyslanec EÚ v SR W. Rochel na európsko-slovenskej konferencii o územnej samospráve v Bratislave zdôraznil akútnu potrebu prijatia zákona o vytvorení samosprávnych orgánov regiónov. Uviedol, že krajina nemôže vstúpiť do Únie, kým nebude mať efektívnu verejnú správu a dostatočnú kapacitu na aplikáciu európskej legislatívy.

Koncom mája 2001 vyjadril hlavný vyjednávač Európskej komisie pre Slovensko D. Meganck znepokojenie z oneskorenia reformy verejnej správy. Podľa neho odklad uskutočnenia reformy by mohol skomplikovať prípravu krajiny na získanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Európska únia privítala schválenie zákona o VÚC ako nevyhnutný krok smerujúci okrem iného i k definovaniu kompetencií pri nakladaní so štrukturálnymi fondmi na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Otázka zachovania politickej stability a pokračovania vlády demokraticky orientovaných síl na Slovensku bola prítomná aj vo výrokoch zástupcov Európskej komisie. Koncom mája 2001, v období, keď vnútri vládnej koalície prebiehala diskusia o možnej rekonštrukcii vlády, vyjadril veľvyslanec EÚ v SR W. Rochel želanie EÚ, aby politická situácia v SR zostala stabilná a aby vládna koalícia hľadala také rieše-

nia, ktoré neoslabia jej pozíciu. Koncom júna 2001 na zasadaní Asociačnej rady EÚ – Slovensko komisár EÚ G. Verheugen vyhlásil: „Staré sily sú tu a majú podporu, čo nám robí starosti... My hovoríme ľuďom v SR, že niet alternatívy k vývoju, ktorý na Slovensku nastal po politických zmenách pred niekoľkými rokmi.“

Dôraz na potrebu zachovania politickej stability vyjadrili predstavitelia EÚ aj v auguste 2001, v čase vnútrokoaličnej krízy. Niekoľko dní pred rokovaním Republikovej rady SMK, ktorá mala rozhodnúť o vystúpení či zotrvaní SMK vo vládnej koalícii, vyjadril komisár G. Verheugen znepokojenie z politickej situácie na Slovensku. Poukázal na význam stabilnej vlády, zahŕňajúcej zástupcov maďarskej menšiny, a vyzval všetky zúčastnené strany, aby konštruktívne riešili sporné otázky.

S kladným hodnotením sa stretával vnútorný vývoj SR v kontexte úsilia o vstup do NATO v samotných krajinách NATO. V januári 2001, počas návštevy predsedu vlády SR M. Dzurindu v USA, vyjadrilo niekoľko amerických senátorov (J. Helms, R. Lugar, C. Nagel, P. Domenici) uspokojenie s postupom Slovenska v príprave na vstup do NATO. Senátori podporili aspirácie SR stať sa členom tohto obranného zoskupenia. V marci 2001 generálny tajomník NATO G. Robertson v rozhovore pre denník *Národná obroda* uviedol: „Veľmi pozorne sledujeme vývoj na Slovensku, ktoré je jednoznačne demokratickým štátom, kde občania podporujú politiku vlády, ktorá chce priviesť krajinu do euroatlantických štruktúr... Slovensko je veľmi vážny uchádzač o členstvo v NATO, my jeho ambície vítame a veríme, že sa na povinnosti a záväzky, vyplývajúce z členstva v Aliancii, pripraví do pražského summitu čo najlepšie... Oceňujeme veľký pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo v prípravách na zapojenie sa do NATO.“ V apríli 2001 Severoatlantická rada v Bruseli ocenila pokrok, ktorý Slovensko v plnení cieľov *Akčného plánu na členstvo* zaznamenalo. NATO privítalo prijatie novely ústavy a bezpečnostnej stratégie. G. Robertson označil schválenie oboch dokumentov za rozhodujúce kroky, bez ktorých krajina nemôže byť do Aliancie integrovaná. Aj predstavitelia členských krajín NATO zdôrazňovali význam pokračovania trendov konsolidácie demokratických zmien. Veľvyslanec USA pri NATO A. Vershbow v rozhovore pre denník *Sme* uviedol: „Členské štáty NATO chcú mať záruku, že demokratické zmeny v krajine, ktorá dostane pozvánku na vstup, sú nezvratné... Dúfam, že voľby, ktoré sa uskutočnia dva mesiace pred pražským summitom Aliancie, predložia dostatok dôkazov, že Slovensko pevne kráča po správnej koľaji.“

Vyhliadky ďalšieho vývoja Slovenskej republiky

Formujúca sa konfigurácia politických síl necháva otvorenú otázku možného zloženia vládnej koalície po voľbách 2002. Napriek úsiliu hlavnej opozičnej strany v roku 2001 zmeniť svoj imidž prostredníctvom zmien v rétorike, týkajúcej sa zahraničnej politiky, nedošlo k nejakým podstatným zmenám vo vnútornom charaktere HZDS, ktoré by mohli zvýšiť jeho koaličný potenciál a tým aj vyhliadky na vytvorenie vlád-

nej koalície s účasťou HZDS a programových demokraticky orientovaných strán po voľbách 2002. V tejto situácii sa zdá skôr pravdepodobné vytvorenie vládnej koalície, skladajúcej sa zo strán terajšej vládnej koalície, ktoré dosiahnu volebný zisk potrebný na vstup do NR SR, a *alternatívnych strán*, ktoré sa dnes profilujú ako opozičné sily, ale svoju volebnú podporu čerpajú predovšetkým v prostredí bývalých voličov strán terajšej vládnej koalície. To, aký charakter bude mať takáto koalícia v prípade, že vznikne, do značnej miery ovplyvnia koaličné predvolebné stratégie terajších vládnych strán, ktoré môžu zohrať úlohu rozhodujúceho faktora ich volebného výsledku.

Pavol Lukáč

Regionálna spolupráca v strednej Európe na začiatku 21. storočia – nové podoby a nové výzvy

Priestor strednej Európy bol tradične v moderných dejinách priestorom nielen stretov a konfliktov, ktoré vychádzali z jeho multietnickej a multikultúrnej podoby, ale aj miestom zrodu mnohých plánov nadnárodnej spolupráce národov žijúcich v tomto subregióne európskeho kontinentu. Nie všetky boli odsúdené na úspech a množstvo projektov stredoeurópskych federácií a konfederácií popredných politických mysliteľov jednotlivých stredoeurópskych národov zostalo len na papieri. Aj tak však mali svoj význam minimálne v tom, že inšpirovali svojich nasledovníkov ku kreovaniu nových politických projektov spolupráce stredoeurópskych národov. Čo sa okrem toho zdá typickým pre stredoeurópsky región je, že vo svojich hektických dejinách akoby stále osciloval medzi krátkymi obdobiami, v ktorých sa národy žijúce v tomto priestore snažili o vzájomnú kooperáciu v dosahovaní väčších cieľov, a obdobiami, v ktorých prepadali do vzájomných rivalít a nevráživostí, automaticky ich od väčších cieľov vzdŕalujúcich.

Po páde komunizmu na začiatku deväťdesiatych rokov existovalo viacero ideových variácií ako a prečo spolupracovať v strednej Európe. Potom, čo obdobie politickej eufórie vystriedala éra politického realizmu, mnohé z nich sa rozplynuli a len niektoré obhájili svoju životaschopnosť. Takou sa zdala donedávna visegrádska spolupráca, ktorá začala vykazovať mnohé pozitívne efekty spolupráce a stávala sa úspešným modelom subregionálnej neinštitucionálnej kooperácie. Posledný politický vývin však tento jednoznačne pozitívny imidž naštřbil.

Pavol Lukáč, zástupca riaditeľa Výskumného centra Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (SFPA) a šéfredaktor časopisu *Slovak Foreign Policy Affairs*

Medzičasom sa však zjavili opäť nové iniciatívy regionálnej spolupráce v strednej Európe ako rakúsky plán *Strategického partnerstva*, neskôr premenovaný na *Regionálne partnerstvo*. Táto stať sa chce venovať hlavne novej podobe revitalizovanej visegrádskej kooperácie, posledným komplikáciám a možnostiam ďalšieho vývinu, spomínanému rakúskemu projektu regionálneho partnerstva, ale aj novým výzvam celého stredoeurópskeho regiónu vis à vis paneurópskej integrácii a jeho miestu v budúcej rozšírenej EÚ.

Pod pojmom stredná Európa, ktorý je pre niektorých príliš konfúzny a nejednoznačný, chápe autor krajiny, ktoré tvoria takpovediac stredoeurópske územné jadro: Poľsko, Česká republika, Slovensko, Rakúsko, Maďarsko a Slovinsko.

Začiatky regionálnej spolupráce v deväťdesiatych rokoch

Niektoré iniciatívy v oblasti subregionálnej kooperácie začali vznikať dokonca ešte pred pádom železnej opony. Alpsko-adriatická iniciatíva zahŕňala napríklad štyri úplne politicky a systémovo rozdielne krajiny, Taliansko, ktoré bolo členskou krajinou ES a NATO, neutrálne Rakúsko ešte mimo ES, medziablokovú Juhosláviu a Maďarsko, ktoré sa začalo v tom čase pomaly ekonomicky i politicky vymaňovať z pansovietskej orbity. Po páde komunizmu sa z tejto alpsko-adriatickej *Quadrangály* pripojením Československa stala *Pentagonála* a po ďalšom pripojení Poľska nakoniec *Hexagonála*. Tým sa geopoliticky výhodne organizoval európsky koridor od Baltu k Jadranu, ktorý mohol hrať dôležitú úlohu v celoeurópskej konštelácii, avšak jeho južné krídlo čoskoro napadol vírus dezintegračného nacionalizmu a balkánske vojny ukončili krátke dejiny tohto zoskupenia. Z jeho pôvodných ideí však bola pretransformovaná *Stredoeurópska iniciatíva* (CEI), ktorá si dnes ešte stále hľadá svoju politickú a inštitucionálnu identitu s tým, že by jej hlavnou úlohou mohlo byť pôsobenie v krajinách bývalej Juhoslávie zamerané na povojnovú rekonštrukciu zničeného hospodárstva.

Do obdobia po páde komunizmu patrí aj postupné vytváranie mechanizmu spolupráce troch krajín – Poľska, Československa a Maďarska, pre ktoré sa neskôr ujal názov *Visegrádska trojka* podľa severomaďarského Visegrádu, v ktorom boli 15. februára 1991 oficiálne položené základy spolupráce. Rok pred týmto summitom prezidentov, v apríli 1990, prebehol summit v Bratislave na starobyľom Bratislavskom hrade. Vtedy tam v úlohe pozorovateľov boli aj ministri zahraničných vecí Talianska, Juhoslávie a Rakúska. Keďže v čase tohto summitu ešte neboli predstavitelia jednotlivých krajín schopní zhodnúť sa na spoločných cieľoch a spoločne artikulovať stratégiu ich dosiahnutia, skončil bratislavský summit viac-menej diplomatickým fiaskom. Až v ruinách hradu Visegrád dokázali československý prezident V. Havel, poľský prezident L. Walesa a maďarský ministerský predseda J. Antall podpísať deklaráciu o spoločnom postupe pri začleňovaní sa do *Európskych spoločenstiev* (ES) a až oveľa neskôr

sa zhodli predstavitelia aj na jasnej proatlantickej orientácii a snahe o vstup do NATO ako jedinej efektívnej a fungujúcej bezpečnostnej inštitúcie po skončení studenej vojny. Jedným z prvých hmatateľných úspechov visegrádskej kooperácie bol spoločný a koordinovaný postup pri rozpustení *RVHP* (COMECON), ako aj koordinované diplomatické rokovanie o odsune sovietskych vojsk z územia strednej Európy a rozpustení *Varšavskej zmluvy*. Čoskoro sa však ukázali aj mnohí odporcovia a nepriatelia akejkolvek regionálnej kooperácie a vzájomnej koordinácie svojich politík. Ich motiváciou bol mnohokrát excitovaný nacionalizmus, zatuchnutý provincionalizmus, obavy z inakosti susedov, povýšenectvo, nepoučenie sa z dejín a úzkoprsá optika nevidiaca za roh, do blízkej budúcnosti. Ukázali sa prvé náznaky nedorozumení a konfliktov medzi jednotlivými členskými krajinami V3: slovensko-maďarské napätie okolo dostavby vodného diela na Dunaji Gabčíkovo-Nagymaros a okolo postavenia maďarskej menšiny na Slovensku, česko-slovenské tenzie vedúce nakoniec až k rozdeleniu československej federácie, tichá rivalita v česko-poľských vzťahoch v pomyselnom spore o rolu úspešného lídra v ekonomickej a politickej tranzícii.

Aj keď formálne bola V3 po dismembrácii československej federácie pretvorená na Visegrádsku štvorku, v skutočnosti regionálna spolupráca po roku 1993 odumrela alebo len živorila v istých oblastiach spoločnej komunikácie, napr. v prípade ČR, Poľska a Maďarska to bola istá kooperácia pri vstupe do NATO, ktorá vyvrcholila ich prijatím v roku 1999.

Po postupnej atrofii visegrádskej spolupráce v hospodárskej oblasti predsa len vznikla platforma pre regionálnu spoluprácu s výlučne ekonomickými zámermi, ktorá veľmi skoro rozšírila svoje rady o ďalších členov a tou bola *CEFTA* (*Central European Free Trade Area*).

Medzi početné aktivity stredoeurópskej neformálnej regionálnej kooperácie v deväťdesiatych rokoch je samozrejme nutné prirátat' aj pravidelné summity prezidentov jednotlivých stredoeurópskych krajín, ktoré odštartoval summit prezidentov v českom meste Litomyšl v apríli 1994, organizovaný na podnet českého prezidenta Václava Havla, takpovediac na počesť nemeckého prezidenta R. von Weizsackera. Zámerom bolo vťahnuť Nemecko do aktívnejšej participácie na stredoeurópskom dialógu a to aj z dôvodu, že tam Nemecko bolo napokon prítomné vždy. Zároveň však existovali početné obavy Stredoeurópanov, ovplyvnené dejinnými skúsenosťami, z možného negatívneho vplyvu nemeckého Gullivera. Domáci hostiteľ, český prezident V. Havel, po tomto summite výstižne napísal: „Sám fakt stretnutia zúčastnených prezidentov, (...) dáva jasne najavo, že fenomén strednej Európy v myšliach Stredoeurópanov stále žije a že sa zúčastnené krajiny k svojmu stredoeurópanstvu hlásia.“ Pravidelné summity, na ktorých sa zúčastňovali prezidenti Nemecka, Rakúska, Talianska, Českej republiky, Slovenska, Maďarska, Poľska, Ukrajiny a Slovinska sa postupne konali v menších historických mestách na území participujúcich stredoeurópskych krajín ako poľský Lancut, slovenská Levoča, slovinský Piran, maďarský Szekesfehervár, ukrajinský Lvov. Postupne sa k predstaviteľom týchto krajín pripojili aj nové demokraticky zvolené hlavy štátov, najprv Chorvátska S. Mesić a potom aj

Juhoslovanskej zväzovej republiky V. Koštunica. Posledný summit, ktorý sa uskutočnil v minulom roku v severotalianskom Lago di Maggiore, sa stal skutočne aj posledným z hľadiska stretávania sa tohto politického *diskusného klubu*.

Revitalizácia Visegrádu a jeho nová podoba

Potom, čo v polovici deväťdesiatych rokov nastala atrofia visegrádskej spolupráce, sa každá z členských krajín vydala na individuálnu cestu v oblasti integrácie do európskych a euroatlantických štruktúr. Najproblematickejšie postavenie mala Slovenská republika v období rokov 1994-1998, keď jej vládla koalíčná vláda vedená Vladimírom Mečiarom, v ktorej boli okrem jeho extrémistického hnutia HZDS aj dve ďalšie neštandardné strany, nacionalistická SNS a populistické Združenie robotníkov Slovenska. Pretrvávajúce obavy z toho, že sa Slovensko stane ostrovom politickej nestability v strednej Európe, viedli v tomto období EÚ a USA k viacerým demaršom a otvorenej kritike nedemokratických pomerov na Slovensku. Rovnako susedné krajiny zdieľali obavy demokratického Západu, že na Slovensku sa pomaly etabluje polodemokratický režim alebo, použijúc výraz amerického politológa a spolueditora Foreign Affairs F. Zakariu, *iliberálna demokracia*. Preto sa na budapešťianskom summite premiéri J. Buzek, M. Zeman a V. Orbán pred parlamentnými voľbami na Slovensku na jeseň 1998, zhodli na význame obnovenia visegrádskej spolupráce a vyzvali Slovensko, aby potom, čo sa v demokratických voľbách zbaví svojej nedemokratickej vlády, zaujalo opäť miesto vo V4 a obsadilo svoju rezervovanú stoličku.

Po víťazstve širokej antimečiarovskej koalície sa ustanovila vláda pod vedením M. Dzurindu a nastal čas aj na revitalizáciu a znovunaštartovanie visegrádskej spolupráce. 14. mája 1999 prebehol prvý veľký summit štyroch premiérov v Bratislave. Tu sa premiéri zhodli aj na zásadách ďalšej podoby existencie V4. Prijali zásady, podľa ktorých sa majú premiéri stretávať pravidelne dvakrát ročne, pričom jeden zo summitov je neoficiálny, tzv. summit bez viazaní a prebieha zväčša mimo hlavného mesta. Oproti prvej fáze visegrádskej spolupráce to bol výrazný posun. Pokiaľ na začiatku deväťdesiatych rokov bola visegrádska spolupráca iniciovaná a aj dirigovaná taktovkou prezidentov – takých osobností ako V. Havel, L. Walesa a A. Göncz, v druhej fáze visegrádskej spolupráce môžeme pozorovať, že je riadená na úrovni premiérov. V zásadách prijatých v Bratislave (*Content of the Visegrad Co-operation*) bola aj zmienka o tom, že akákoľvek kooperácia ministrov rôznych rezortov bude vítaná, a skutočne, bez akéhokoľvek povinného naordinovania si čoskoro ministri obrany, životného prostredia, kultúry alebo spravodlivosti zorganizovali samostatné stretnutia vo formáte V4 a vyšpecifikovali si vlastné agendy problémov, ktoré by bolo možné riešiť práve v regionálnom kooperatívnom rámci. Okrem pravidelných stretávaní sa na úrovni ministrov vznikli isté poradné expertné skupiny zaoberajúce sa riešením naliehavých problémov vlastných všetkým členským krajinám (v oblasti kooperácie

ministerstiev vnútra vznikli skupiny, ktoré venujú pozornosť boju proti pašovaniu kradnutých áut, v rezorte obrany skupiny zaoberajúce sa obranným priemyslom v rámci V4 alebo v rámci rezortu školstva skupina pripravujúca spoločné podklady pre 5. *Rámcový program EÚ* venujúci sa projektom v oblasti vedy).

Vysoko hodnoteným konkrétnym prínosom sa stalo vytvorenie *visegrádskej brigády*, zatiaľ zloženej z vojakov Českej republiky a Poľska, teda dvoch členských štátov NATO a vojakov Slovenskej republiky. Sídlo veliteľstva tejto brigády je na Slovensku (Topoľčany) a aj jej veliteľom je slovenský generál. Istým vzorom bol dánsko-nemecko-poľský prapor, ktorý vznikol na začiatku deväťdesiatych rokov so sídlom štábu v poľskom Štetíne.

Ďalším sľubným projektom je spoločná snaha V4 o spoluprácu v obrannom priemysle, a to modernizácia ruských vrtuľníkov MI-24. Visegrádske krajiny by rady spoločne modernizovali približne 140 vrtuľníkov na vlastné náklady. Tieto vrtuľníky by sa potom mohli využívať v prípade akútnej potreby na rýchle presuny. Takéto vrtuľníky vlastní okolo 50 krajín (vrátane Veľkej Británie a USA), a tak by tento projekt mohol po svojom úspešnom štarte osloviť aj ďalšie krajiny. To sú len dva parciálne konkrétne projekty spolupráce V4.

Nová podoba revitalizovanej visegrádskej kooperácie sa odlišuje od tej pôvodnej zo začiatku deväťdesiatych rokov väčšou pragmatickosťou a tým, že sa z pozície vysokej politiky presunula viac do diverzifikovanej politiky konkrétnych malých úloh.

Oveľa väčšia pozornosť sa začala venovať aj občanovi a tomu, čo sa v diplomatickom jazyku nazýva *občiansky komfort*. Ešte na bratislavskom summite sa premiéri zhodli aj na potrebe vytvorenia fondu, ktorý by podporoval rôzne iniciatívy na poli školstva, kultúry, športu, spolupráce občianskych organizácií a napomáhal vytváranie akéhosi *stredoeurópskeho občianskeho spoločenstva*. Na naslednom summite v Prahe založili taký fond s oficiálnym názvom *Medzinárodný visegrádsky fond (International Visegrad Fund – IVF)*. Za sídlo tejto jedinej existujúcej inštitúcie, vzniknutej z visegrádskej kooperácie, bola vybraná Bratislava. Každá členská krajina dala na začiatok do spoločnej základiny 250 000 EURO a Fond so sumou jeden milión EURO začal svoju existenciu. Už v prvom kole zadávania projektov bolo prihlásených viac ako 250 projektov a IVF sa stal magnetom pre mnohé občianske organizácie, ktoré si zadávali projekty. Ich zameranie bolo a je rôzne – od stretnutí mládežníckych skupín (letné visegrádske univerzity), vytvorenia siete think-tankov v krajinách V4, cez organizovanie divadelných a filmových festivalov, až po podporu stretnutí rôznych záujmových a profesionálnych skupín, či vydávania odborných a umeleckých periodík. Samotná atraktivita *Medzinárodného visegrádskeho fondu* si napokon vyžiadala aj rokovanie o navýšení prostriedkov do základného fondu, aby bolo možné vyhovieť viacerým záujemcom. Výsledkom rokovaní bolo, že vklad každej členskej krajiny sa zdvojnásobil a dnes disponuje *Medzinárodný visegrádsky fond* ročným rozpočtom 2 milióny EURO. O tom, že je tento fond skutočne zaujímavou inštitúciou aj pre iné krajiny, svedčí fakt, že aj Slovinsko sa zaujíma o to, či by mohlo do neho prispieť a spolupodieľať sa na projektoch z neho financovaných.

Fakt, že sa visegrádska kooperácia začala posúvať z roviny elitného projektu, naznačuje aj jeho percepcia v jednotlivých krajinách V4. *Inštitút pre verejné otázky* v spolupráci s partnerskými organizáciami v susedných krajinách uskutočnil v tomto smere výskum verejnej mienky. Na otázku, či poznajú visegrádsku spoluprácu, odpovedalo pozitívne 32,0 % opýtaných v Českej republike, 35,0 % v Maďarsku, 27,1 % v Poľsku a 52,4 percent opýtaných na Slovensku. 36,4 % opýtaných v ČR, 26,4 % v Maďarsku, 25,0 % v Poľsku a 35,1 % na Slovensku odpovedalo, že o V4 už počuli, ale veľmi nevedia, o čo ide. Rovnako zaujímavé výsledky mala otázka, ktorá smerovala k pretrvávajúcemu významu a podpore V4. Jednoznačne sa za existenciu a zmysluplný význam V4 vyslovilo 10,2 % opýtaných v ČR, 16,4 % v Maďarsku a 35,0 % na Slovensku (v Poľsku nebola táto otázka v prieskume položená). Odpoveď skôr áno uviedlo v ČR 35,4 %, 37,4 % v Maďarsku a 40,9 % opýtaných na Slovensku.

Visegrádska štvorka sa však neutužila vo svojej kooperácii len smerom dovnútra, ale snažila sa aj o istú homogenizáciu spoločných záujmov pri vystupovaní navonok voči ďalším krajinám.

Mnoho politických pozorovateľov, analytikov, ale i politikov, menujme aspoň bývalého poľského ministra zahraničných vecí B. Geremka, sa svojho času nádejalo, že by *Visegrádska štvorka* a *Weimarský trojuholník* mohli tvoriť dve blízko kooperujúce neformálne zoskupenia, ktoré budú na spoločnej konzultatívnej báze pomáhať ďalšej integrácii Európy, a to nielen v jej politickej a inštitucionálnej podobe, ale aj v duchovnej a kultúrnej integrácii. Najmä poľská diplomacia sa zaslúžila o pamätihodný summit premiérov V4 a nemeckého kancelára G. Schrödera v poľskom Gniezno. Pôvodne malo ísť o summit predstaviteľov *Weimarského trojuholníka* a *Visegrádskej skupiny*. K tomuto prekríženiu však napokon nedošlo, čo bolo na škodu veci už len z toho hľadiska, že stretnutie v Gniezno sa uskutočnilo 28. apríla 2000 a len o pár dní, 4. mája v Budapešti, sa premiéri V4 stretli s francúzskym ministerským predsedom L. Jospinom. Na dôvažok sa tak stalo krátko pred prevzatím francúzskeho predsedníctva v EÚ. Platforma vzájomných stretnutí a konzultácií V4 a *Weimarského trojuholníka* sa tak nerealizovala a ostala len pri plánoch alebo slovných vyhláseniach.

Politická realita jednotlivých mocenských potenciálov krajín napokon ukázala, že zrejme Francúzsko a Nemecko, krajiny tvoriace os i motor integrácie, a krajiny v ktorých časť politickej elity uvažuje o vytvorení jadra alebo avantgardy EÚ, budú predsa len presadzovať politicky odlišné záujmy ako malé krajiny strednej Európy. Preto jednou z výziev pre stredo európske krajiny bude aj to, aby sa nestali v budúcej architektúre zjednotenej Európy krajinami geograficky blízkymi európskemu jadrú a predsa vzdialenými na európskej štruktúrálnej, prípadne politickej periférii.

Po tomto vytriezvení sa začalo vo visegrádských kruhoch čoraz viac uvažovať o orientácii na malé krajiny v Európe, a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že existuje verbálne proklamovaný záujem o to, aby Visegrád po prijatí jeho krajín do EÚ nezankol a našiel si ďalší zmysel existencie. Preto aj po dlhom summite v Nice, ráno 11. decembra 2000, na rýchlom mítingu v Bratislave stretli sa premiéri krajín V4 (poľský premiér Chybal) a prizvaný slovinský premiér J. Drnovšek. O Slovinsku ako

úspešnej malej krajine sa mnohokrát opakovane hovorilo ako ďalšom potencionálnom členovi V4. (V súčasnosti je otázka ďalšieho rozširovania V4 viac-menej tabu, keďže názory na to, kto by to mal byť, sa medzi jednotlivými členmi visegrádskeho zoskupenia líšia.) Všetci zúčastnení privítali výsledky summitu a prejavili spokojnosť s aritmetikou, ktorá v rozhodujúcich štruktúrach EÚ zohľadňuje aj záujmy malých štátov budúcej rozšírenej EÚ. Opakovanie politickej aritmetiky po výsledkoch summitu v Nice jednotlivými predstaviteľmi V4 sa krúti najmä okolo faktu, že spojený potenciál hlasov V4 v Rade ministrov EÚ môže dokonca prevážiť hlasovací potenciál takých tradičných európskych veľmocí ako Nemecko a Francúzsko. Toto opakovanie je samozrejme pochopiteľné nielen z hľadiska komplexu malých krajín a ich budúceho vplyvu v zjednotenej Európe, ale aj z hľadiska historických skúseností a obáv pred vplyvom veľmocí na osud malých krajín.

Preto sa začali malé krajiny V4 (Poľsko sa trochu z tohto rámca vymyká) viac upínať na spoluprácu s ďalšími malými krajinami v EÚ. Už na začiatku visegrádskej spolupráce z prvej polovice deväťdesiatych rokov existovali snahy poučiť sa z modelu Beneluxu. 27. septembra 1991 sa stretli predstavitelia dvoch *trojok* (V3 a Benelux) v New Yorku, aby jednali o možnostiach výmeny know-how vo vzťahu k vytváraniu subregionálnych zoskupení. K spolupráci s Beneluxom sa teda V4 o niekoľko rokov neskôr vrátila. V decembri 2000 sa uskutočnilo stretnutie premiérov krajín V4 a holandského premiéra W. Koka v Bratislave. Práve na tomto summite sa opakovane hovorilo o potrebe kooperácie malých krajín v budúcej rozšírenej únii.

Slovenský premiér Mikuláš Dzurinda sa dokonca nadnesene a s istou dávkou humoru vyjadril, že „Visegrádska štvorka a Benelux budú vládnuť EÚ“. Rokovania o kooperácii oboch zoskupení pokračovali počas stretnutia s belgickým premiérom G. Verhofstadtom a vyvrcholili na vzájomnom stretnutí premiérov V4 a Beneluxu v Luxemburgu na sklonku roku 2001. Ďalší očakávaný summit V4 a Beneluxu by sa mal konať v máji na Slovensku.

Rakúsky projekt regionálneho partnerstva

V Rakúsku ešte počas existencie železnej opony existovala skupina politikov a intelektuálov, ktorí uvažovali o *Projekte Mitteleuropa* (podľa názvu knihy E. Buseka a E. Brixa). Išlo o politicko-duchovnú obnovu regiónu, ktorý vďaka svojej multietnickej a multikultúrnej podobe vytvoril množstvo zaujímavých produktov v oblasti kultúry, umenia a literatúry. Toto uvažovanie časovo i tematicky spadalo do obdobia osemdesiatych rokov, kedy mnohí nielen stredoeurópski intelektuáli, venovali svoju pozornosť fenoménu strednej Európy. Aj keď tieto úvahy nakoniec nenašli politickú realizáciu po páde železnej opony, boli minimálne ideovou inšpiráciou pre politické projekty, napríklad aj pre visegrádsku kooperáciu. V prípade Rakúska však politické elity a dokonca aj samotní autori týchto ideí nenašli živnú pôdu pre vytvára-

nie akejkol'vek stredoeurópskej politickej platformy. Rakúsky postoj k ostatným stredoeurópskym krajinám bol charakterizovaný skôr rezervovanosťou, v mnohých prípadoch dokonca až dešpektom. Často sa skrýval za slovné kliše o potrebe dobrých susedských vzťahov, spoločnom osude, duchovnom priestore so spoločnými tradíciami a dejinami. Rakúsko sa napokon rozhodlo pre samostatnú a zaiste rýchlejšiu a efektívnejšiu cestu do Európskeho spoločenstva, než by spoluvytváralo nejaké regionálne rámce s nerovnými chudobnými postkomunistickými krajinami.

Až udalosti po rakúskych parlamentných voľbách v roku 1999, kritické až ostrakizujúce reakcie prevažnej väčšiny krajín EÚ, takpovediac otvorili Rakúšanom oči spozorujúc, že sa ocitli bez blízkych spojencov v Únii sami. Tento efekt nazval jeden maďarský diplomat panskou samotou. Aj to bol jeden z faktorov, ktorý naštartoval uvažovanie o strategickom partnerstve v stredoeurópskom priestore.

Rakúska ministerka zahraničných vecí B. Ferrero-Waldnerová predniesla 12. februára 2001 na pôde *Rakúskej spoločnosti pre zahraničnú politiku a medzinárodné vzťahy* vo Viedni zásadnú prednášku na tému *Strategické partnerstvo a politické výzvy v Európe*. Načrtla v nej základné kontúry rakúskeho projektu, na ktorom už dlhší čas pracoval mozgový trust Ministerstva zahraničných vecí Rakúska. Išlo najmä o zintenzívnenie vzájomnej kooperácie a susedských vzťahov, hľadanie spoločnej agendy a najmä príprava na vstup do EÚ, kde by Rakúsko rado pomohlo kandidátskym krajinám svojimi skúsenosťami nového člena. Krajiny, ktoré by mali okrem Rakúska tvoriť toto partnerstvo sú Česká republika, Poľsko, Slovensko, Maďarsko a Slovinsko. V začiatkoch sa uvažovalo, či vôbec prizvať do regionálneho partnerstva Poľsko, jednak ako krajinu, ktorá priamo s Rakúskom nesusedí a jednak nie je malou krajinou. Nebolo oslovené Chorvátsko, a to najmä z toho dôvodu, že jeho členstvo v Únii zatiaľ nie je aktuálne.

Rakúsko sa už od uvedenia tohto plánu snažilo eliminovať dva možné negatívne resentimenty. Jedným z trvalo opakovaných refrénov je odmietanie akejkol'vek inovácie habsburskej idey. Toto ustavičné opakovanie je až komické, lebo vskutku žiaden realisticky uvažujúci politik zo stredoeurópskych krajín nemôže podozrievať rakúsku diplomaciu z takýchto zámerov. Rakúska ministerka zahraničných vecí dokonca o regionálnom partnerstve pre český ľavicový denník vyhlásila, že „táto myšlienka má veľa spoločného s geografiou, ale málo s históriou“. Druhý opakovaný refrén sa týka problému hegemonie alebo vedúceho národa (lead nation) v tomto neformálnom zoskupení. Rakúska diplomacia opakovane odmieta, že by tento projekt mal viesť k akejkol'vek rakúskej dominancii v podunajskom priestore a že ide o kooperáciu na princípe rovného s rovným. Isté obavy však z takejto dominancie napriek tomu v ďalších stredoeurópskych krajinách existujú. Ako ilustráciu uveďme výrok slovinského ministra zahraničných vecí D. Rupela, ktorý sa ešte na začiatku vyslovil, že Rakúsko chce v strednej Európe vytvoriť akýsi „dáždnik nadvlády“.

6. júna 2001 sa vo Viedni stretli na úrovni ministrov zahraničných vecí predstavitelia Rakúska, Slovinska, Českej republiky, Maďarska a Slovenska, aby v priamom dialógu prerokovali podrobnosti vtedy ešte *Strategického partnerstva*, vo Viedni pre-

menovaného na *Regionálne partnerstvo*. Nemožno si nevšimnúť, že na prvom vrcholnom stretnutí *Strategického partnerstva* sa nezúčastnil poľský minister zahraničných vecí (hoci bol v tom čase na inej pracovnej návšteve). Je to o to pozoruhodnejšie, že ministrom bol W. Bartoszewsky, excelentný diplomat a historik, ktorý na dôvažok pôsobil v prvej polovici deväťdesiatych rokoch ako poľský veľvyslanec vo Viedni a je veľmi dobrým znalcom rakúskej politiky i mentality. Viacerí pozorovatelia to prisudzujú skutočnosti, že Poľsko vidí v tejto novej rakúskej iniciatíve konkurenčnú aktivitu, ktorá by mohla ohroziť status Poľska ako rozhodujúcej krajiny v stredo európskom priestore alebo regionálnej veľmoci.

Ak pozorujeme reakcie ostatných krajín, vidíme, že boli skôr zdržanlivé, najmä dvoch krajín, ktoré majú s Rakúskom momentálne zaťažené bilaterálne vzťahy, teda Českej republiky a Slovinska. Skôr optimisticky boli naladené Maďarsko a Slovensko, ktoré sa stalo hosťiteľom ďalšieho summitu *Regionálneho partnerstva* načasovaného na koniec minulého roku, krátko pred summitom v Laekene. Jednou zo základných ideí rakúskeho projektu *Regionálneho partnerstva* by mala byť aj téza, že Rakúsko ako pomerne čerstvý člen Únie by mohlo pomôcť kandidátom svojimi skúsenosťami z negociačného procesu.

Z dnešného pohľadu možno povedať, že rakúsky projekt si ťažko nájde väčšiu podporu u svojich susedských partnerov z viacerých dôvodov. Jedným z nich sú dlhodobovo vyostrené vzťahy medzi Rakúskom a dvoma stredo európskymi krajinami, a to medzi Slovinskom a Českou republikou. K slovu opäť prichádzajú historické resentimenty: v prípade Českej republiky aktualizovaná otázka povojnových retribučných zákonov ČSR (dekrétov prezidenta republiky) a v prípade Slovinska je to ich obdoba – dekréty AVNOJ. Okrem toho česko-rakúske vzťahy sú už dlhodobovo senzibilizované otázkou jadrovej elektrárne v Temelíne, ktorej riešenie za posledné obdobie vôbec nepokročilo. Namiesto riešenia pri okrúhlym stole expertov a následne politikov, sa otázka presunula medzi obyvateľstvo, ktoré blokovaním hraničných priechodov alebo emocionálnymi manifestáciami túto situáciu len komplikuje.

Druhým základným dôvodom stagnovania celého *Regionálneho partnerstva* je, že rakúska strana okrem pekne vyzerajúceho projektu nepripravila sériu malých, konkrétnych a postupných krokov, ktoré by v každodennej politickej agende presvedčili stredo európskych politikov o úprimnej snahe vytvoriť kooperatívnu platformu. Naopak, aj pri jednaniach kandidátskych krajín s Európskou komisiou Rakúsko v mnohých konkrétnych kapitolách nevystupovalo ako advokát alebo sprostredkovateľ medzi Úniou a uchádzačmi o členstvo, ale pomerne egoisticky a hájilo výhradne svoje vlastné záujmy.

Zároveň je treba dodať, že *Visegrádska štvorka* už v minulosti prizývala Rakúsko ku konkrétnym projektom vo formáte 4 plus 1. Takáto spolupráca existovala napr. v problematike krádeží a vývozu áut alebo medzi vedeckými ustanovizňami, akadémiami vied.

Navyše je tu ešte jeden problematický bod v zblížovaní krajín V4 s Rakúskom – bezpečnostná identita celého stredo európskeho regiónu. Na konci želaného zblížovania medzi formáciou V4 a *Regionálnym partnerstvom* by malo samozrejme byť

vytvorenie homogénneho a kompatibilného stredoeurópskeho regiónu, ktorý bude nezanedbateľnou oporou a pilierom celoeurópskej bezpečnostnej a politickej architektúry. Aby sa tak skutočne stalo, musí aj Rakúsko prekonať svoj studenovojnový komplex a vymaniť sa po prvé z provinciálnej uzavretosti, to sa týka najmä obyvateľstva, ale aj stále väčšej časti elít, a po druhé jednoznačne sa zbaviť už aj tak neexistujúcej neutrality, ktorá je len verbálne proklamovanou súčasťou rakúskej národnej identity, ale už vôbec nie platným nosníkom rakúskej bezpečnosti. Stredná Európa, a to aj vďaka svojej štyridaťročnej minulosti pod komunistickou nadvládou, sa chce profilovať ako jasne proatlantický bezpečnostný priestor. Po ďalšom očakávanom rozšírení NATO po jesennom summite Aliancie v Prahe by sa mali nielen krajiny strednej Európy, ale aj širší priestor tohto regiónu stať novými skutočnými spojencami v transformovanom NATO.

Otváranie Pandorinej skrinky a komplikácie v regionálnej spolupráci

Rok 2002 je nielen v stredoeurópskom regióne, ale v i celej Európe rokom volebným. Z členských krajín V4 potom, čo sa zmenila v minulom roku vládnuca garnitúra v Poľsku, sa očakávajú povolebné zmeny aj v Maďarsku, v Českej republike a na Slovensku. Predvolebné nálady vyvolali isté politické napätia v regióne, v ktorých sa otvorili určité historické problémy a názory na ich riešenie či neriešenie sa markantne líšia v jednotlivých stredoeurópskych krajinách.

Už dlhšie sa medzi Českou republikou a Rakúskom vyskytovali verbálne výmeny, ktoré nepomáhali kooperatívnej atmosfére v strednej Európe, ba skôr vytvárali konfliktné prostredie. Slovný ping-pong medzi českým premiérom M. Zemanom a korutánskym hajtmanom J. Haiderom, ktorý sa preniesol aj do médií oboch krajín a senzibilizoval tak rakúsko-české vzťahy, bol však len začiatkom. Témami neboli len problémy okolo českej jadrovej elektrárne Temelín a prípadná blokácia vstupu Českej republiky do Európskej únie Rakúskom, ale politici začali využívať dejiny na vzájomné, nikam nevedúce obviňovanie. Český premiér M. Zeman vyhlásil, že „Rakúsko nebolo prvou obeťou hitlerovského Nemecka, ale jeho prvým spojencom“. Na druhej strane kontroval J. Haider výrokmi o tom, že veľký počet Čechov pomáhal zatiahnuť ruský komunizmus do stredu Európy a že tento zločinný režim nikde nemal takú podporu ako v Česku. Výstižne to okomentoval rakúsky denník *Die Presse*, keď napísal, že premiér Zeman a hajtman Haider poskytli „doslova učebnicový príklad toho, ako sa medzi dvoma národmi vyvíjajú konflikty, z ktorých v minulosti mohli vzniknúť vojny“.

S blížiacimi voľbami v Maďarsku začal razantnejšie vystupovať aj vtedajší premiér V. Orbán a jeho kolegovia zo strany FIDESZ, ktorá sa z niekdajšej liberálne

orientovanej strany pretransformovala na národno-konzervatívnu stranu bohato využívajúcu slovný arzenál dokonca aj krajnej pravice. Práve títo politici začali otvorene diskutovať o reintegrácii maďarstva, ktoré, podľa nich, rozčesla nespravodlivá mierová zmluva z Trianonu, uzavretá po prvej svetovej vojne. Komplikácie v bilaterálnych slovensko-maďarských, ale aj maďarsko-rumunských vzťahoch prinieslo aj prijatie *zákona o zahraničných Maďaroch*, ktorý odhlasoval budapeštiansky parlament v lete 2001 a do platnosti vstúpil od 1. januára 2002. Zákon z dielne strany FIDESZ, ktorý mal za cieľ podporu maďarských menšín nachádzajúcich sa za hranicami v susedných štátoch (s výnimkou Rakúska, kde aplikovanie tohto zákona neumožňoval právny poriadok Európskej únie), začal niektorými svojimi časťami vstupujúcimi do vnútorných pomerov susedných krajín iritovať nielen nacionalistickú časť politického spektra na Slovensku a v Rumunsku, ale otvorenú kritiku si vyslúžil aj u štandardných demokratických politických strán. Problémom sa stali sprievodné výroky premiéra V. Orbána a popredných predstaviteľov strany FIDESZ, ktorí zákon predstavovali ako odčinenie historickej krivdy z Trianonu dodnes traumatizujúcej veľkú časť maďarskej spoločnosti a ako konkrétny príklad znovuzjednotenia maďarstva v strednej Európe. To pravdaže prebudilo a povzbudilo nacionalistov aj v susedných krajinách a stredoeurópsky priestor sa opäť začal politicky nacionalizovať.

Potom, čo V. Orbán v Európskom parlamente otvoril otázku povojnových retribučných zákonov Československej republiky, známych ako Dekréty prezidenta E. Beneša a kriticky sa vyjadril nielen k princípu kolektívnej viny, ale aj samotnej platnosti týchto dekrétov a spojil túto otázku s procesom rozširovania Európskej únie, reagoval slovenský premiér M. Dzurinda po dohode s českým premiérom M. Zemanom zrušením svojej účasti na chystanom summite premiérov krajín V4 v maďarskom Kesthely pri Balatone. Poľský premiér L. Miller sa pridal k ich stanovisku a dlhšie plánovaný a odkladaný summit sa napokon nekonal. Následne zrušil aj slovenský minister kultúry Milan Kňažko svoju účasť na visegrádskom stretnutí ministrov kultúry. To všetko podnietilo mnohých politikov a novinárov k tomu, že neváhali hovoriť o *klinickej smrti Visegrádu* alebo *konci strednej Európy*. Český politik J. Zahradil, tieňový minister zahraničných vecí strany ODS, ktorá sa ústami svojho predsedu V. Klause nikdy netajila dešpektom k modelu visegrádskej spolupráce, poznamenal, že visegrádske zoskupenie od Orbánovho vystúpenia neexistuje.

V tomto kúte Európy, v rodnom kraji F. Kafku, sa zrejme všetko berie príliš tragicky vážne a osudovo. Je viac než jasné, že rôzne národné pohľady na dejiny, mnohokrát simplifikované alebo, čo je ešte horšie, politicky zideologizované, sa vo svojom výklade nielen markantne líšia, ale stávajú sa aj zdrojom politického trieštenia namiesto regionálnej spolupráce. Popredný slovenský novinár M. Leško o tom výstižne napísal: „V nástupníckych štátoch bývalého Rakúska-Uhorska, ktoré predstavuje tradičnú Mitteleuropu, existuje toľko resentimentu, vzájomných urážok, bolestí a krívd, že je v nich možné, aby sa receptom na politický úspech stalo podnecovanie historických stereotypov a komplexov. Nemôže byť náhoda, že politici štyroch krajín bývalého Rakúska-Uhorska krátko pred voľbami oslovujú masu výrokmi, ktoré majú

rozhybať patologickú usadeninu v nich. Nerobili by to, keby nešlo o recept na úspech. Čo nie je len svedectvom o politikoch strednej Európy, ale aj o mentálnom stave nezanedbateľnej časti obyvateľstva v nej.“

Skeptické hlasy niektorých politikov a pozorovateľov, ktoré sa obávali deštrukcie Visegrádu, neváhali ísť ďalej a uvažovať o celkovej deštrukcii stredoeurópskej kooperatívnej bázy a geopolitickom redefinovaní priestoru strednej Európy a Podunajska. Rozdielny pohľad práve na dejiny začal rozdeľovať aj ich možné politické opcie a začalo sa hovoriť o bližšej spolupráci Rakúska, kde sú mnohí kritici povojnových retribučných zákonov ČSR nielen medzi extrémistickou stranou slobodných, ale aj v strane ľudovcov, s Maďarskom, ak by vo vláde ostal premiér V. Orbán. Navyše sa s čoraz väčšími obavami začali najmä v Českej republike pozeráť na predvolebný vývin v SRN, kde má koalícia CDU-CSU pod vedením bavorského premiéra E. Stoibera rovnako odmietavý a kritický náhľad na otázky súvisiace s koncom druhej svetovej vojny. Tieto obavy viedli až k hysterickým prejavom. Jeden z ideológov Klausovej ODS neváhal použiť prisilné prirovnanie, keď si zo slovníka amerického prezidenta G. Busha jr. požičal termín *os zla* a použil ho pre označenie osi Berlín-Viedeň-Budapešť.

Takéto prehnané hodnotenia nepomáhajú kooperatívnej atmosfére v stredoeurópskom priestore a znalcom medzivojnových dejín môžu pripomínať blokovú roztrieštenosť tohto priestoru na dve antagonistické zoskupenia – krajiny spojené obavami o revíziu výsledkov I. svetovej vojny pod označením Malá Dohoda (Československo, Rumunsko, Juhoslávia) – a krajiny, ktoré spájali naopak iredentistické záujmy tzv. Rímskych protokolov (Taliansko, Maďarsko, Rakúsko). Už táto roztrieštenosť regiónu so svojimi neblahými dôsledkami by mala byť pre nás poučením, že nejednotnosť vedie ku komplikáciám a je v konečnom dôsledku škodlivá pre všetky národy žijúce v tomto priestore. Preto by mali byť dejiny prenechané odborníkom historikom a nemali by byť zneužívané politikmi. To však neznamená, že niektoré nedoriešené otázky minulosti by mali byť zabudnuté. To len povzbudzuje extrémistické sily, aby ich zneužívali na politické boje.

Nové výzvy pre regionálnu spoluprácu v strednej Európe

Visegrádska spolupráca je stále pomerne mladým projektom v oblasti subregionálnej spolupráce. Potom, čo vznikla ešte v podobe V3 vo februári 1991 v severomaďarskom mestečku Visegrád, jej fungovanie v prvej fáze trvalo efektívne v komunikačných rámcoch do pražskej schôdzky prezidentov v máji v roku 1992. Po rozdelení ČSFR v roku 1993 sa síce deklarovala vôľa udržať toto zoskupenie vo formáte Visegrádskej štvorky, v skutočnosti táto spolupráca, ako som už napísal vyššie, atrofovala. Proces znovuoživenia V4 bol síce ohlásený v októbri 1998 v Budapešti, kde

bolo Slovensko vyzvané aby obsadilo svoju voľnú stoličku vo V4, skutočné naštartovanie však nastalo až v máji 1999 na bratislavskom summite, keď sa dohodli jasné pravidlá stretávania sa a komunikácie. Takže, keď to spočítame, kooperácia fungovala v prvej fáze Visegrádu necelé dva roky a v jej druhej, revitalizovanej fáze, doposiaľ necelé tri roky. Naozaj krátky čas na to, aby sa politicky pevnejšie zakotvila a nestala sa len sezónnou záležitosťou na jedno volebné obdobie.

Okrem toho jej skutočné naštartovanie a chod trval počas vládnutia štvorice M. Zeman, J. Buzek, M. Dzurinda a V. Orbán. Aj napriek istým osobným problémom sa medzi týmito politikmi vytvorila akási osobná sympatia, ktorá napomáhala spoluprácu V4. Je viac než jasné, že na sklonku roka to už bude úplne iná štvorica premiérov, ktorí by sa mali stretnúť a opäť rozbehnúť stagnujúcu visegrádsku spoluprácu, už len tým, že vyšlú jednoznačný signál o jej potrebe a politickej vôli podporovať toto neformálne a neinštitucionalizované politické regionálne zoskupenie. Tento rok teda bude možno opäť ďalším skúšobným rokom pre Visegrád. Bude sa rozhodovať opäť o tom, či bude tento model regionálnej spolupráce len sezónnou záležitosťou, ktorá z času na čas funguje, alebo sa už uchytil natoľko, že bude riadne fungujúcim mechanizmom, ktorý sa nezvykne kažiť pri každej výmene vládnuvich garnitúr.

Dnes je viac než zrejmé, že jednou z najväčších politických výziev začiatku 21. storočia bude riešenie situácie na Balkáne. Nielen priestor západného Balkánu, ktorý sa pomaly spamätáva z obdobia vyčerpávajúcich vojenských konfliktov, ale celý priestor Balkánu – a to je ešte viac viditeľné po laekenskom summite EÚ, po ktorom sa neuvažuje o skorom členstve Rumunska a Bulharska v EÚ – bude geograficky pomerne veľkým priestorom s početnými komplikáciami v ekonomickom, politickom i sociálnom živote, pri riešení ktorých bude nutná nielen verbálna, ale aj skutočná asistencia EÚ. V tomto geografickom videní je nutné mať na zreteli aj problém miest Turecka v budúcom európskom usporiadaní.

Stredná Európa môže so svojimi skúsenosťami v regionálnej kooperácii slúžiť ako model riešenia tradičných konfliktov, i keď, samozrejme, ich kvalita v strednej Európe a na Balkáne je neporovnateľná. Zároveň stredná Európa ako priestor, ktorého sa mnohé balkánske problémy priamo dotýkajú svojou geografickou blízkosťou, môže oveľa viac pomáhať pri riešení týchto problémov v rámci celej rozšírenej EÚ. Stredoeurópske národy môžu Únii priniesť svoje historické skúsenosti a znalosti z regiónu, získané či už vďaka spoločným dejinám alebo takým faktorom, akým je slovenská príbuznosť kultúr, jazykov a mentalít. Model visegrádskej spolupráce by mohol slúžiť aj ako inšpirácia pre krajiny západného Balkánu, ktoré sa na dlhej ceste do EÚ budú musieť naučiť spoločne existovať a organizovať istý stupeň subregionálnej spolupráce, čo bude po vojnových skúsenostiach oveľa ťažšie ako v strednej Európe.

Len pevná a súdržná, bezpečnostne homogénna stredná Európa sa môže stať jadrom Európy vyžarujúcim efekt úspešného prechodu od komunizmu k otvorenej spoločnosti a preberajúcim zodpovednosť aj za širšie okolie svojho regiónu teda krajiny, ktoré sčasti geograficky a sčasti kultúrne spadajú do stredoeurópskeho priestoru, no zároveň sa dotýkajú alebo nachádzajú aj v iných regiónoch. Ide o tzv. hraničné kraji-

ny ako napr. stredoeurópska Litva s tendovaním k Pobaltiu a priestoru severomorskej oblasti, Ukrajina, ktorej západná časť patrila stáročia k strednej Európe, Rumunsko s typickou stredoeurópskou časťou Sedmohradska, Chorvátsko, ktoré je aj stredoeurópskou krajinou, aj krajinou, ktorej charakter formovalo Jadranské more a ktorá má dôležité postavenie aj kvôli dnes už často prehliadanej Bosne a Hercegovine, zasluhujúcej väčšiu pozornosť nielen strednej, ale celej Európy.

Visegrádske zoskupenie by malo perspektívne naďalej hľadať možnosti spolupráce s blízkymi susedmi Rakúskom a Slovinskom a snažiť tak vytvoriť kompaktný stredoeurópsky región. V4 si bude musieť hľadať vlastnú politickú agendu orientovanú do budúcnosti a formu existencie nielen *ad hoc*, ale takpovediac *per se*. Potom môže byť nielen regionálnym pilierom celoeurópskej bezpečnosti, ale aj vplyvným blokom, ktorý má potenciál spoluformovať celoeurópske integračné procesy.

Milan Zemko

Atlantická a európska integrácia, stredná Európa a Slovensko

(K niektorým historickým a súčasným súvislostiam
slovenských integračných snáh)

Na prahu nového storočia a tisícročia sa v severoatlantickom priestore v širšom slova zmysle stáva čoraz naliehavejšou témou završenie integrácie stredoeurópskych a niektorých východoeurópskych krajín do dvoch veľkých medzinárodných spoločenstiev – Atlantickej aliancie a Európskej únie. Ide, pravdaže, o spoločenstvá odlišného charakteru a najmä zamerania. Spájajú ich však základné hodnotové princípy, vyjadrené spravidla pojmami sloboda, demokracia a voľný trh, no v nemenšej miere aj zhodné závery z hodnotenia spoločných tragických historických skúseností, predovšetkým v prvej polovici 20. storočia.

Dve svetové vojny, s dovtedy nepoznaným rozsahom ľudských obetí (najmä medzi civilným obyvateľstvom) a materiálnych škôd, ale aj s medzinárodnopolitickými zmenami prinášajúcimi ťažké dopady na desiatky miliónov ľudí, priviedli najprv predstaviteľov niekoľkých slobodných národov na západ od železnej opony, spustenej totalitným Sovietskym zväzom, k založeniu obranného spoločenstva a následne v rámci západnej Európy aj spoločenstva hospodárskeho, od samého začiatku smerujúceho k mnohostrannej, a teda aj politickej integrácii.

Medzinárodná situácia a predovšetkým vojensko-strategické súvislosti viedli však Atlantickú alianciu (a v nej Spojené štáty ako vedúcu vojenskú a politickú silu), aby sa pri všetkom rešpektovaní základných princípov slobody a demokracie správala pragmaticky a bola pripravená i na dočasné kompromisy. Mám na mysli aj ústupky

z hľadiska dvoch uvedených hodnotových princípov, ak si to vyžadovali vojensko-strategické a dlhodobé zahraničnopolitické záujmy.

Jedným zo zakladajúcich členov Atlantickkej aliancie bolo v roku 1949 Portugalsko, už desaťročia ovládané Salazarovou diktatúrou, a v roku 1952 sa riadnymi členmi stali aj Grécko a Turecko, ktoré predovšetkým vďaka americkej pomoci unikli komunistickej hrozbe, no ich režimy vonkoncom nepredstavovali vzor liberálnej demokracie a rešpektovania ľudských práv. V Turecku sa niekoľkokrát chopila moci armáda a v Grécku sa štandardná pluralitná demokracia presadila až po bolestnej skúsenosti s *diktatúrou plukovníkov*. Obidve krajiny, a pravdaže aj Portugalsko, však v 50-tych a 60-tych rokoch minulého storočia zostávali stabilnými členmi NATO. Ak nejaký členský štát silu Aliancie oslaboval, bola to stará demokratická krajina Francúzsko, keď sa za vlády prezidenta de Gaulla rozhodlo vystúpiť z vojenských štruktúr Atlantickkej organizácie a uplatňovať samostatnú obrannú stratégiu. Počas vyostrenej bipolarizácie medzi Východom a Západom, medzi komunizmom a demokraciou mala teda pre Atlantickú alianciu, popri rešpekte k základným hodnotám slobody a demokracie, nemenší a vo vyššie uvedených prípadoch dokonca rozhodujúci, význam otázka spojeneckej dôveryhodnosti a spoľahlivosti a otázka rozhodného postoja voči komunistickej hrozbe. Toto kritérium síce nedemokratické či autoritatívne, no jednoznačne antikomunistické, režimy v troch uvedených štátoch v časoch najostrejšej studenej vojny bezpochyby spĺňali. Napokon, Turecko dodnes nespĺňa uspokojivo kritériá štandardnej liberálnej demokracie a sotva je vzorom v rešpektovaní občianskych a ľudských práv, no nijako nie je spochybňované ako spoľahlivý člen Aliancie.

Po rozpade sovietskeho bloku a skončení supervelmocenskej bipolarizácie v Európe začiatkom 90-tych rokov minulého storočia mohlo NATO zdôrazniť kritérium spoločných demokratických hodnôt pre potenciálnych nových členov Aliancie, čo však neznamenalo, že by sa oslabilo rovnako dôležité kritérium dôveryhodnosti a spoľahlivosti voči uchádzajúcim sa novým kandidátom o členstvo v nej. Práve táto dvojnásobná *baráž* sa stala neprekonateľnou v súvislosti so vstupom do Aliancie pre tretiu vládu V. Mečiara v rokoch 1994-1998. Varovné signály už rok pred novými voľbami na jeseň 2002 potvrdzujú, že by sa mohla stať rovnako neprekonateľnou aj pre prípadnú budúcu vládu tohto slovenského politika po jesenných voľbách a čo je najväčšie – pre celú krajinu, pre Slovenskú republiku. V. Mečiar za svojej vlády nepresvedčil predstaviteľov Aliancie ani ako demokrat, ani ako dôveryhodný človek a spojenec (čo nemusí byť, ako nás učí história, to isté) a ani za uplynulé roky v opozícii neurobil dosť pre to, aby si dôveru získal. Naopak, akýmsi vlastným apriórnym postulátom „čo bolo, bolo, teraz som váš človek“, adresovaným Aliancii, si dôveru ani nemohol získať. S najväčšou pravdepodobnosťou nebudú stáť na jeho strane ani zmeny v medzinárodnom vývoji na prelome storočí, ktoré potenciálne posilňujú geostrategické postavenie Slovenska v dnešnej stredovýchodnej Európe.

K prehodnoteniu postavenia Slovenska na dnešnej mape Európy môže prispieť nedávny konflikt NATO s Juhoslovenskou zväzovou republikou. Jedným z podporných argumentov čakania Aliancie predovšetkým na uspokojivý vnútropolitický vý-

vin v našom štáte po zmene vlády v roku 1998 bol totiž aj rozšírený názor o relatívne malom význame Slovenska z hľadiska geostrategických plánov NATO. Argumentovalo sa tým, že z geomorfologických dôvodov je hornatý priestor Slovenska strategicky málo zaujímavý a dôležité je predovšetkým územie Poľska.

Takýto názor mal a má iste svoju argumentačnú silu z hľadiska tradičného chápania geostrategického priestoru, uplatňovaného vo veľmocenských vojnových konfliktoch v prvej polovici 20. storočia, resp. v nasledujúcich desaťročiach studenej vojny. V súčasnosti, keď dominujú lokálne konflikty, v ktorých sa však skrývajú zárodky konfliktov až globálnych rozmerov, a keď sa geostrategický priestor, resp. jeho využitie, dotýka všetkých priestorových dimenzií štátnej suverenity, môže sa podstatne zvýrazniť aj údajne nevelký strategický význam malej krajiny, v tomto prípade Slovenska.

Nebolo iste náhodné, že vedenie Aliancie požiadalo slovenskú vládu o možnosť preletov cisternových lietadiel cez zvrchovaný priestor Slovenskej republiky a následne aj použitie slovenskej železnice. Aj krátky pohľad na mapu Európy ukáže, že predovšetkým jej stred je predelený takmer tisícristokilometrovou čiarou, ktorú tvoria dva neutrálne štáty (Švajciarsko a Rakúsko) a aliančne nezaradené Slovensko. Je možné, že z hľadiska strategického smeru východo-západného nemá tento ucelený priestor troch krajín mimo Aliancie rozhodujúci význam, inak sa však javí ich geostrategická situácia v smere juho-východnom, prípadne až Blízkeho východu. Obe neutrálne krajiny nemôžu z pochopiteľných dôvodov uvoľniť svoj výsostný priestor pre akékoľvek (pozemné i vzdušné) akcie Atlantickej aliancie. Slovensko je tak jediným možným koridorom v strednej Európe medzi NATO a Spoločenstvom nezávislých štátov s dominujúcim ruským vplyvom, ktorý môže priamo spájať západnú, resp. severozápadnú Európu s juhovýchodom Európy. Táto situovanosť podstatne mení jeho geostrategický význam pre Alianciu, a tým stavia aj otázku jeho členstva v nej do iného svetla než pri tradičných globalistických geopolitických úvahách, najmä ak Rusko s Ukrajinou a Bieloruskom nebudú pripútané užším partnerským vzťahom k NATO a Ruská federácia bude i naďalej uplatňovať svoje vlastné geostrategické záujmy aj voči Aliancii.

Otvorenou otázkou v týchto súvislostiach ostáva, či a dokedy by bolo možné z dôvodov politických aj vojenkostrategických využívať zvrchovaný priestor Slovenska len na základe opakujúcich sa žiadostí centrály NATO o prelety, prípadne aj prepravu vojsk a zbraní. Riadne členstvo Slovenska v Aliancii by teda nielen skrátilo onú tisícristokilometrovú bariéru o vyše štyristo kilometrov, resp. vytvorilo by v tejto bariére dôležitú medzeru, ale čo je dôležitejšie, definitívne by vylúčilo možnosť, aby iné mocnosti kalkulovali so slovenským nezaradeným (pretože ani aliančným ani neutrálnym) územím vo svojich geostrategických plánoch, čo by, pravdaže, prispelo aj k zabezpečeniu priehľadnej a stabilnej medzinárodnopolitickej situácie v strednej Európe. Pre slovenskú vládu, ktorá splní požadované podmienky vstupu do Aliancie, by mohli byť vyššie uvedené geostrategické hľadiská bezpochyby dôležitým podporným faktorom pre vstup Slovenska do NATO.

V prípade novej Mečiarovej vlády je však Aliancia, podľa všetkých signálov z jej kompetentných miest, rozhodnutá nebrať tieto geostrategické hľadiská do úvahy a uprednostniť zásadný a odmietavý názor na tohto slovenského politika a jeho stranu. No po takom rozhodnutí sa nedá vylúčiť možnosť, že odmietnutá vláda by v akútnej medzinárodnej krízovej situácii nemusela zaujať voči požiadavkám Aliancie ústretový postoj. Tým by sa juhovýchodným smerom vytvorila už spomínaná reálna bariéra, technicky iste nie neprekonateľná, no v každom prípade významne komplikujúca zámery a kroky Aliancie. Neochabujúce konflikty na Blízkom východe a potenciálne výbušná situácia aj na Balkáne nedávajú týmto úvahám len čisto teoretický či špekulatívny charakter.

Už od čias bývalej Mečiarovej vlády je zrejmé, že vstup Slovenska do Severoatlantickej aliancie je v rukách samotných Slovákov v ich volebnom, čiže politickom rozhodnutí, akým ľudom zveria vládu na najbližšie volebné obdobie. No zrejme je aj to, že veľká časť voličov vníma ako prioritné domáce pomery a predovšetkým svoju osobnú situáciu, prípadne niektoré domáce zlyhania súčasnej vládnej koalície, kým zahraničnopolitické otázky ich oslovujú oveľa menej. Za týchto okolností nemožno absolútne vylúčiť nielen volebné víťazstvo Mečiarovej strany (ktoré je veľmi pravdepodobné), ale ani účasť jeho strany, ba ani jeho osoby vo vláde. Ak by sme v takejto situácii prihliadli k všetkým relevantným zahraničnopolitickým aj geostrategickým okolnostiam, ponúka sa, prinajmenšom hypoteticky, otázka, či by malo byť Slovensko zastavené pred bránami Aliancie (a následne asi aj Európskej únie) už na pražskom zasadnutí NATO, alebo by bola možná a vari aj žiaduca istá flexibilita voči Slovensku a jeho vláde. Táto hypotetická otázka vychádza z faktu, že v Prahe sa majú kandidátske krajiny „len“ pozvať na rokovania o prístupení a ich prístupenie musí byť potvrdené parlamentmi všetkých členských krajín. Pozvanie Slovenska počas takisto len hypotetickej novej Mečiarovej vlády do NATO by tak mohlo vytvoriť pre Mečiara a jeho vládu situáciu v zmysle antického výroku *Hic Rhodos, hic salta!*, povedané inak, mohlo by podrobiť Mečiara dôkladnej praktickej skúške aliančnej dôveryhodnosti a spoľahlivosti a nepochybného rešpektovania demokratických princípov. Až po nej by nasledoval konečný verdikt vo veci prijatia či neprijatia Slovenska do Aliancie.

Úvahy o predpokladoch a dôsledkoch členstva Slovenska v NATO úzko súvisia s úvahami o predpokladoch jeho členstva v Európskej únii. Pritom naše členstvo v prvej z uvedených organizácií s najväčšou pravdepodobnosťou podmieňuje aj naše prijatie do Únie, čo (vari s istým čarom nechceného) niekoľkokrát zdôraznili aj predstavitelia Spojených štátov, teda krajiny, ktorá nie je členom EÚ.

Iste netreba zdôrazňovať, že európske zjednocovanie je projekt bez skutočného precedensu v dejinách starého kontinentu. V súvislosti so zavedením spoločnej meny v dvanástich štátoch Únie sa totiž v masmédiách viackrát pripomenulo, že Európa získala spoločnú menu v takom územnom rozsahu prvýkrát od čias cisára Karola Veľkého. Možno len dúfať, že toto odvolanie sa na minulosť sa týkalo len teritoriálneho rozsahu, pretože vo všetkom ostatnom sa dnešné zjednocovanie zásadne odlišu-

je od predchádzajúcich, viac či menej úspešných pokusov o európske zjednocovanie v bližšej i dávnej minulosti. Minulé „integrácie“ sa totiž diali v lepšom prípade dynastickými sobášmi, do ktorých sa pospolitý ľud nemal čo starať, v horšom prípade vojenskými výbojmi, pričom jedno i druhé nemá a nemôže mať nič spoločné so zjednocovaním slobodných krajín slobodných občanov, ktorí o integračných „sobášoch“ rozhodujú v slobodných referendách. V tomto zmysle je súčasný integračný proces historicky vskutku jedinečný, neporovnateľný s ničím v minulosti.

Na rozdiel od NATO, ktorého členmi sa medzičasom stali tri stredoeurópske štáty, sú na tom krajiny strednej Európy pred vstupom do Európskej únie v zásade a zatiaľ rovnako, aj keď každá z nich by v prebiehajúcej prístupovej „regate“ chcela byť pred ostatnými aspoň o špičku lode, ak už nie o celú jej dĺžku.

Paradoxne teda, napriek dlhodobým zdvorilým výzvam predstaviteľov Európskej únie, aby najhorúcejší stredoeurópski kandidáti na členstvo v tomto vybranom medzinárodnom klube intenzívnejšie navzájom spolupracovali, sa otázkou identity, teda zmyslu, povahy a budúcnosti tohto európskeho regiónu, zaoberá len niekoľko idealistov, ak nie vyslovených rojkov. Naopak, niektorí politici, aj vládni, rozohrávajú staré a podnecujú i nové konflikty do tohto stredového priestoru Európy.

Opäť ako už mnohokrát sa ukazuje, že stredná Európa je ešte stále príliš neurčitý alebo skôr príliš účelovo definovaný priestor nášho kontinentu, takže širšia verejnosť a podľa všetkého aj politici sa len ťažko môžu s takou geografickou entitou dostatočne silno vnútorne identifikovať. *Aký je to vlastne priestor?* – kladie si otázku nielen zasvätené publikum, ale aj ľudia, ktorí sú z profesijných dôvodov v problematike predsa len lepšie zorientovaní. Tento stredový priestor by sa vari dal matematicky vypočítať a zakresliť do európskeho svetadielu, no sotva by mal dostatočnú oporu v zemepisných reáliách, ktoré by ho dostatočne zreteľne vydeľovali, resp. vyznačovali z väčšieho kontinentálneho celku. S takým nevelmi uchopiteľným, keďže nejasne vymedzeným priestorom, sa len ťažko identifikujú jednotlivci aj väčšie spoločenstvá.

Ešte zložitejšie ako geografické sú geopolitické a historické vymedzenia stredoeurópskeho priestoru. Základná otázka znie: *Je to región medzi Nemeckom a Ruskom (v jeho bývalých imperiálnych hraniciach) alebo jeho súčasťou je aj Nemecko?* Zjednodušene personifikujúc túto otázku: *Ide o Strednú Európu T. G. Masaryka, načrtnutú v knihe Nová Európa, alebo o stredoeurópsku víziu F. Naumanna z diela Mitteleuropa?* Navyše v medzivojnovom období a opäť po roku 1989 bolo a je v stredoeurópskom priestore prítomné aj mediteránne Taliansko. Prekérnosť hľadania odpovede na túto politickú otázku spočíva teda v tom, že problém nie je vonkoncom akademický, nie je súčasťou čisto teoretického uvažovania, ale je veľmi živým či dokonca veľmi bolestným produktom dejín 20. storočia.

T. G. Masaryk, ale aj M. Hodža chápali stredoeurópsky priestor ako pásmo menších štátov medzi dvoma veľmocami, Nemeckom a Ruskom, ktoré, aj keď každý svojím spôsobom, znamenali, podľa nich, hrozbu pre mladé, malé a slabé štáty a štátniky. F. Naumann obhajoval ešte v čase prvej svetovej vojny spoločnú Strednú Európu Nemecka a ostatných štátov v tejto časti kontinentu ako spoločenstva národov,

vytvárajúceho si svoj vlastný priestor medzi veľmocami, dominujúcimi v tom čase na západe a východe kontinentu. Tragické skúsenosti predovšetkým z druhej svetovej vojny a geopolitické dôsledky, ktoré priniesla vojna pre Európu, a najmä pre jej východnú časť, neumožnili dať nášmu aj geograficky nedostatočne zreteľnému priestoru jasnejšie politické či dokonca medzinárodnoprávne základy a obrysy. To, čo sa dodnes zahŕňa pod stredoeurópsku tradíciu, má predovšetkým emocionálny charakter (s pozitívnym aj negatívnym znamienkom), kultivovaný v esejistike a umení. Aktivity vo sfére ducha sa však po páde sovietskeho bloku pri dnešnom vypätom úsilí postkomunistických európskych štátov o čo najrýchlejšiu integráciu do už jestvujúcich európskych a euroatlantických štruktúr javia ako nedostatočný impulz a motor užšieho regionálneho zoskupenia, ktoré by bolo hoci len medzistupňom v integračnom procese týchto krajín do EÚ a NATO. Pôsobilo by vlastne aj po ich integrovaní sa do väčšieho celku, už aj preto, že práve v Európe je ťažko predstaviteľný vznik uniformovaného, nediferencovateľného nadštátneho subjektu, v ktorom by mali zaniknúť nielen národné, ale aj regionálne osobitosti. O to anachronickejšie pôsobia všetky sólové úniky z peletónu (stredo)európskych pretendentov na členstvo v Európskej únii. Niektoré krajiny Únie pritom ponúkajú práve kandidátskym krajinám názorný príklad, ako je možné a potrebné zosúladiť celoeurópske integračné ambície s regionálnou medzinárodnou spoluprácou.

Mám na mysli krajiny Beneluxu a severské krajiny združené do Severskej rady. Obidve zoskupenia vznikli v dôsledku negatívnych skúseností, ktoré Európe a svetu priniesla prvá polovica minulého storočia a súčasne z pochopenia kooperačnej výhodnosti, ba nevyhnutnosti malých, susediacich krajín s často spoločnou minulosťou a blízkymi záujmami vo vzájomných vzťahoch, aj voči iným krajinám. Pritom práve historická minulosť aj v prípade krajín združených v obidvoch vyššie uvedených zoskupeniach zanechala pôvodne nejednu stopu pochybností a nedôvery, ktorú bolo treba prekonať: Belgicko vzniklo separáciou od Holandska, Luxembursko stratilo väčšinu svojho územia v prospech Belgicka a konflikty s nedorozumeniami sa tradovali aj vo vzťahoch medzi severskými štátmi, napr. medzi Nórskom a Švédskom, Dánskom a Islandom či Švédskom a Fínskom. Všetky krajiny združené v Beneluxe a Severskej rade sa však povzniesli nad túto časť spoločného dedičstva a z minulosti vyzdvihli v mene prítomnosti i budúcnosti všetko to, čo ich spájalo a čo mohlo mať pre každú krajinu celkom pragmatický, perspektívny význam. Vo veľkej miere sa to nakoniec potvrdilo aj pri ich integračnom napredovaní do euroatlantických a európskych spoločenstiev.

V tejto súvislosti však treba pripomenúť, že ani odlišné postavenie jednotlivých krajín vo vzťahu k NATO a Európskej únii nijako nebránilo a nebráni ich vzájomnej regionálnej spolupráci. Na rozdiel od krajín Beneluxu, ktoré sa spoločne stali členmi NATO aj všetkých európskych štruktúr, z ktorých sa postupne vyvinula Európska únia, zo severských krajín je členom NATO aj EÚ iba Dánsko, kým ďalšie dve krajiny (Island a Nórsko) sú len členmi NATO a Švédsko s Fínskom patria len do EÚ, pričom Švédsko bolo v celej novodobej histórii neutrálnym štátom. Na príklade se-

verských krajín možno teda veľmi názorne demonštrovať úzku mnohostrannú medzištátnu spoluprácu napriek odlišným medzinárodným záväzkom jednotlivých členov tohto regionálneho zoskupenia.

Obidve regionálne zoskupenia, no najmä zoskupenie severských krajín, môžu byť príkladom aj pre krajiny medzi Šumavou a Východnými Karpatami, Baltikom a Adriatikom, príkladom okrem iného aj svojím pragmatickým prístupom k regionálnej spolupráci, v ktorom sa flexibilne uplatňujú formálne aj neformálne kroky a rámce mnohostrannej spolupráce. (Napríklad severské krajiny majú Sekretariát Severskej ministerskej rady, pripravujúci podklady a návrhy pre tento medzivládny orgán prakticky vo všetkých oblastiach hospodárskeho a verejného života.)

V našich stredoeurópskych podmienkach, poznačených širokou paletou prežívajúcich a zdá sa, že opäť vedome pestovaných trpkých spomienok, animozít a pochybností, treba však okrem cieľavedomého pragmatizmu pridať aj niečo navyše: rovnako cieľavedomé a dlhodobé sústredenie sa na všetko to v minulosti, čo ľudí zbližovalo a spájalo a čo by aj dnes mohlo pomôcť oslobodiť občanov prakticky vo všetkých krajinách tejto časti Európy od svojich, už vari stáročných strachov a nedôvery voči najbližším susedom. V súčasnosti sa však v stredoeurópskych krajinách, a najmä v krajinách Visegrádskej štvorky, robí ešte stále málo a veľmi nesystematicky v naznačenom smere, naopak a paradoxne, presadzujú sa protikladné tendencie. Naďalej sa rôznymi cieľenými vyhláseniami fakticky podporuje nechúť a nevôľa, vyvierajúca z historickej pamäti, v ktorej sa, ako to už v tejto časti sveta býva, účelovo i svojvoľne narábalo a narába so svetlami a tieňmi, dopadajúcimi na jednotlivé historické udalosti a osobnosti, opäť predovšetkým z prvej polovice minulého storočia.

V našich stredoeurópskych podmienkach musí teda ísť aj v oblasti vyrovnávania sa s minulosťou o dlhodobú, premyslenú a medzinárodne koordinovanú spoluprácu, o dlhodobé vytrvalé úsilie, ktoré však hodno podstúpiť – vo vlastnom záujme i v záujme väčšieho regionálneho, ako aj celoeurópskeho celku, do ktorého prirodzene patríme a z ktorého sa nechceme a nemôžeme ani my, ani ostatné krajiny vydeliť.

Ludmila Lipková

Úloha Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave pri príprave ľudských zdrojov v integračnej perspektíve

Fakulta medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity vznikla v roku 2000. Je šiestou fakultou Ekonomickej univerzity. Jej zriadenie v Bratislave malo objektívny základ v narastajúcej potrebe vysokokvalifikovaných odborníkov pre zabezpečovanie úloh Slovenskej republiky pri zvyšujúcej sa intenzite jej zapájania ako samostatného subjektu do medzinárodných politických a medzinárodných hospodárskych aktivít. Úspešnosť presadzovania záujmov Slovenska v uvedených oblastiach je okrem iného významne determinovaná erudíciou kádrov, ktoré krajinu reprezentujú.

V súčasných podmienkach globalizácie spoločenských a ekonomických procesov jednotlivých národohospodárskych celkov a riešenia základných rozvojových úloh Slovenskej republiky má proces jej začleňovania do celosvetových i európskych regionálnych politických i ekonomických štruktúr prioritný význam.

Sprievodným javom vzniku samostatnej Slovenskej republiky a rozvoja kvantitatívneho i kvalitatívneho rozmeru jej medzinárodného postavenia je potreba zabezpečiť kvalifikovaných odborníkov pre novozníknuté okruhy aktivít. Konkrétne ide o riešenie úloh spoločenskej praxe v rámci pôsobenia príslušných ústredných orgánov a ostatných orgánov štátu, ktoré pracujú u nás i v zahraničí, t. j. zastupiteľských orgánov a medzinárodných organizácií. Nemenej dôležitá je príprava kvalifikovaných odborníkov nielen pre potreby najvyššej štátnej úrovne, ale i pre potreby podnikovej praxe, ktorá zabezpečuje ekonomické záujmy krajiny v zahraničí na mikroúrovni.

Ludmila Lipková, dekanka Fakulty medzinárodných vzťahov, Ekonomická univerzita v Bratislave

Zahraničná politika, diplomatické aktivity a aktivity v zahranično-ekonomických vzťahoch si vyžadujú od zodpovedných pracovníkov orientáciu vo všetkých oblastiach, ktoré predstavujú predmet spoločného záujmu. Ide najmä o poznanie historických súvislostí vývoja svetového spoločenstva, konkrétnych otázok bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov s krajinami, s ktorými udržiava a rozvíja Slovenská republika diplomatické a hospodárske vzťahy, o znalosť ich ekonomickej situácie, kultúrnych tradícií, zvyklostí a jazykových znalostí. Súčasťou kvalifikácie pracovníkov pôsobiacich v medzinárodných vzťahoch je znalosť právnych aspektov medzinárodnej politiky, protokolárnych a iných otázok.

Väčšina krajín si pripravuje svojich pracovníkov pre zahraničnú službu a medzinárodné aktivity na špecializovaných vysokých školách, ktoré majú už dlhodobú tradíciu.

V súčasnosti sa v Slovenskej republike univerzitné vzdelávanie v oblasti výchovy pracovníkov pre všeobecnú diplomatickú prax zabezpečuje na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a na postgraduálnych kurzoch na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Fakulta medzinárodných vzťahov na Ekonomickej univerzite v Bratislave nadviazala na poslanie a činnosť Obchodnej fakulty, ktorá už tridsať rokov vychováva odborníkov pre oblasť zahraničného obchodu a medzinárodného podnikania. Od roku 1996 vychovávala odborníkov pre potreby slovenskej hospodárskej diplomacie v rámci študijného odboru medzinárodné vzťahy.

V rámci FMV EU sa rozvíja efektívna vnútrouniverzitná spolupráca s jednotlivými fakultami pri zabezpečovaní pedagogického procesu. Vzhľadom na to, že FMV je súčasťou Ekonomickej univerzity, ťažisko výchovno-vzdelávacieho procesu je sústredené na výučbu špecializovaných predmetov najmä z oblasti ekonomických vedných disciplín, ktoré sú doplnené o primeraný rozsah špecializovaných predmetov z oblasti medzinárodných vzťahov.

Osobitná pozornosť sa venuje výučbe cudzích jazykov. Poslucháči povinne študujú tri svetové jazyky. Z dvoch cudzích jazykov vykonávajú prijímaciu skúšku a na vysokej škole pokračujú v ich štúdiu až po absolvovanie štátnej skúšky. Tretí cudzí jazyk spravidla začínajú študovať od základov. Všetci poslucháči FMV EU študujú jazyk anglický. Väčšina poslucháčov študuje aj jazyk nemecký. V minulom školskom roku sme pre poslucháčov prvého ročníka stanovili povinné štúdium jazyka francúzskeho. Toto rozhodnutie súviselo s našou predstavou o uplatnení absolventa v orgánoch Európskej únie, kde je jazyk francúzsky spolu s jazykom anglickým pracovným jazykom. Od akademického roku 2001/2002 sme zrušili povinnosť od 1. ročníka študovať jazyk francúzsky, pretože sme tým takmer vylúčili štúdium ostatných cudzích jazykov. 95% poslucháčov v uvedenom ročníku potom študovalo iba jazyk anglický, jazyk nemecký a jazyk francúzsky. Od akademického roku 2002/2003 budú môcť naši poslucháči študovať okrem tzv. veľkých jazykov – anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky a taliansky i tzv. malé jazyky – poľský, maďarský. Chceme postupne našim poslucháčom umožniť štúdium i orientálnych jazykov – jazyka čínskeho, japonského a arabského.

Profilácia absolventa Fakulty medzinárodných vzťahov je orientovaná na prípravu odborníkov pre prácu v štátnych orgánoch, ktoré realizujú zahraničnopolitickú a zahraničnoekonomickú spoluprácu. Po absolvovaní potrebnej odbornej praxe by sa mali uplatniť ako vysokokvalifikovaní odborníci v rôznych medzinárodných organizáciách. Absolventi by sa mali uplatniť v orgánoch štátnej správy na strednej i nižšej úrovni, vo veľkých firmách a rovnako i v médiách.

Osobitnú pozornosť venuje fakulta príprave odborníkov pre prácu v orgánoch Európskej únie a pre spoluprácu s členskými štátmi Európskej únie. V študijnom programe predstavujú tieto predmety jeho významnú súčasť. Cieľom odbornej prípravy je zvládnutie problematiky medzinárodných politických vzťahov, politológie, svetovej a slovenskej histórie, politickej a hospodárskej geografie, medzinárodného práva – verejného, obchodného a európskeho, svetovej ekonomiky a medzinárodných hospodárskych vzťahov. V rámci voliteľných predmetov sa poslucháči orientujú na štúdium politických, ekonomických a kultúrnych osobitostí konkrétnych regiónov sveta. Výber voliteľných predmetov v budúcnosti bude korešpondovať s jazykovým zameraním poslucháčov v priebehu ich štúdia.

Desaťsemestrálne štúdium sa vnútorne člení na dve časti:

V prvej časti štúdia poslucháči absolvujú spoločný základ podporujúci operatívnosť myslenia. Na záver prvej časti štúdia, t.j. po 6 semestroch, vykonajú štátnu skúšku z jedného svetového jazyka. Všeobecný základ štúdia vychádza zo všeobecného základu schváleného na Ekonomickej univerzite v Bratislave a súčasne je modifikovaný v súlade s odborným zameraním fakulty.

V súlade s novým zákonom o vysokých školách bude štúdium i formálne členené na bakalárske a magisterské. Bakalárske štúdium bude ukončené štátnou skúškou z odborných predmetov. Vzhľadom na to, že mnohí poslucháči FMV EU chcú časť svojho štúdia absolvovať na zahraničných vysokých školách, chceme, aby mali možnosť ukončiť prvý stupeň vysokoškolského štúdia bakalárskym diplomom a rozhodnúť sa, ako budú pokračovať v štúdiu ďalej. Rovnako chceme vytvoriť podmienky pre prijímanie študentov iných vysokých škôl do 4. ročníka, t. j. po absolvovaní bakalárskeho štúdia na inej vysokej škole. Napríklad v súčasnosti prejavili záujem traja absolventi bakalárskeho štúdia z Univerzity v Dillí v Indii o inžinierske štúdium, t. j. o pokračovanie, resp. absolvovanie 4. a 5. ročníka štúdia. Druhá, štvorsestrálna časť štúdia, má špecializačný charakter.

V inžinierskej časti štúdia (4. a 5. ročník) sú špecializačné disciplíny rozšírené o voliteľné predmety, umožňujúce poslucháčom rozšíriť si vedomosti a špecializáciu na určitý geopolitický región. V priebehu inžinierskeho štúdia poslucháči absolvujú štátnu skúšku z druhého cudzieho jazyka (po absolvovaní štvrtého ročníka).

Na FMV EU študuje v akademickom roku 2001/2002 v piatich ročníkoch 292 študentov, z toho 14 zahraničných (z Maďarska, Českej republiky, Ukrajiny, Ruska, Bulharska, Juhoslávie). Značná časť študentov absolvuje aspoň jeden semester štúdia v zahraničí (Francúzsko, Rakúsko, Portugalsko, Španielsko, USA, Rusko, Kórejská republika). Našou snahou je, aby každý poslucháč absolvoval počas päťročného štú-

dia aspoň jeden semester štúdia na zahraničnej vysokej škole. Študovať na FMV EU je možné iba formou denného štúdia.

FMV EU má akreditované od akademického roku 2001/2002 i doktorandské štúdium vo vednom odbore medzinárodné vzťahy. V doktorandskom štúdiu študuje v súčasnosti na FMV 30 interných a externých doktorandov.

V širokej miere sú pri koncipovaní úloh a realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu využívané skúsenosti akumulované ďalšími dvoma uvedenými výchovno-vzdelávacími inštitúciami v Bratislave a v Banskej Bystrici. Fakulta spolupracuje s vysokými školami v zahraničí s analogickým profesným zameraním, predovšetkým diplomatickými školami vo Viedni, v Paríži, v Moskve, úzka je spolupráca s FMV Vysokej školy ekonomickej v Prahe.

Pedagogický zbor fakulty tvoria z veľkej časti skúsení odborníci – profesori a docenti, mnohí z nich bývalí veľvyslanci SR. Fakulta využíva pri zabezpečovaní vysokej kvality pedagogického procesu odbornosť pracovníkov z praxe najmä pre výučbu predmetov, ktoré sú bezprostredne späté s využívaním praktických skúseností.

Miroslav Adamiš

Slovensko a Európska únia

Orientácia slovenskej zahraničnej politiky v 90-tych rokoch minulého storočia sa po desaťročiach znovu obrátila k tradičným partnerským krajinám západnej a strednej Európy. Integrácia do štruktúr, ktoré vznikli po 2. svetovej vojne v našom susedstve, sa stala reálnou alternatívou pre ďalšie spoločensko-politické smerovanie Slovenska. Zahraničná politika zohráva prím v nadväzovaní kontaktov s vyspelým svetom. Kooperácia s Európskou úniou sa stala jednou z najdôležitejších výziev zahraničnej a vnútornej politiky na začiatku tohto desaťročia a rozhodne predurčí vývoj našej krajiny na desaťročia. Úsilie posledných rokov prinieslo reálne výsledky v približovaní sa slovenskej spoločnosti hodnotám a mechanizmom fungovania vyspelých európskych krajín. Dovoľte mi v krátkosti načrtnúť cestu Slovenska k členstvu v Európskej únii za posledné roky.

1.1. Portugalské predsedníctvo (1. polrok 2000)

V nadväznosti na rozhodnutie Európskej rady v Helsinkách Slovensko otvorilo rokovania na úvodnom stretnutí Konferencie o pristúpení 15. februára 2000, kde prezentovalo svoju všeobecnú negociačnú pozíciu deklarujúcu základný rámec rokovaní. Európska únia otvorila ešte počas portugalského predsedníctva v 1. polroku 2000 so Slovenskou republikou prvých osem negociačných kapitol legislatívy Európskej únie a predbežne z nich šesť aj uzavrela. Kapitoly ako Malé a stredné podnikanie, Vzdelávanie a odborná príprava, Veda a výskum, Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, Štatistika, Vonkajšie vzťahy si nevyžadovali príliš modifikovať slovenskú legislatívu, pretože integrácia v rámci Európskej únie nedosiahla takú úroveň ako v kapitolách, ktoré nasledovali v neskoršom období. Priebeh a výsledky rokovaní počas portugalského predsedníctva môžeme hodnotiť pozitívne, keďže rokovania boli dynamické a priniesli z pohľadu SR očakávaný pokrok.

Miroslav Adamiš, generálny riaditeľ Sekcie európskej integrácie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

1. 2. Francúzske predsedníctvo (2. polrok 2000)

Členské štáty Európskej únie rozhodli o otvorení ďalších osem kapitol počas francúzskeho predsedníctva. Spolu s kapitolami neuzatvorenými počas portugalského predsedníctva SR uzatvorila ďalšie štyri kapitoly *acquis communautaire* – Rybné hospodárstvo, Ochrana spotrebiteľa a zdravia, Priemyselná politika, Kultúra a audiovizuálna politika. Do summitu Európskej rady v Nice, v decembri 2000, odovzdala Únii negociačné pozície vo všetkých zostávajúcich negociačných kapitolách. Rokovania so SR v druhom polroku 2000 pokročili v uspokojujúcej miere. Napriek skutočnosti, že najmä v počiatkovej fáze francúzskeho predsedníctva dochádzalo zo strany EÚ k časovým prietahom, bol program stanovený pre francúzske predsedníctvo naplnený.

V prvom roku rokovaní Slovensko otvorilo spolu 16 z celkovo 29 kapitol, čím splnilo svoj cieľ – otvoriť počas prvého roku minimálne polovicu z negociačných kapitol. Celkový počet uzatvorených kapitol vzrástol na desať, pričom šesť kapitol zostalo na rokovanom stole s potrebou doplňujúcich informácií zo slovenskej strany, hľadania, resp. modifikovania riešení.

2. Rok 2001

2. 1. Švédске predsedníctvo (1. polrok 2001)

Summit v Nice potvrdil dôležitý strategický dokument Európskej komisie pre rozširovanie tzv. *Road map*, ktorý definoval harmonogram priorít EÚ v rokovaníach s kandidátskymi krajinami v ďalších troch predsedníctvach – švédskom, belgickom a španielskom. Vzhľadom na cieľ SR, vstúpiť do EÚ v rovnakom čase ako ostatné krajiny Visegrádskej skupiny, bolo z pohľadu SR v prvom polroku dôležité prednostne klásť dôraz na kapitoly určené ako priority pre švédске predsedníctvo – t. j. kapitoly vnútorného trhu, Slobodný pohyb tovaru, Slobodný pohyb osôb, Slobodné poskytovanie služieb, Slobodný pohyb kapitálu, Právo obchodných spoločností, Životné prostredie, Sociálna politika a zamestnanosť.

Slovensko naplnilo ciele stanovené na prvý polrok 2001. Slovensko malo po skončení švédského predsedníctva otvorené všetky kapitoly pokrývajúce *acquis*, t. j. 29 kapitol, pričom počas švédského predsedníctva boli predbežne uzatvorené rokovania v deviatich kapitolách. SR uzatvorila všetky kapitoly vnútorného trhu, vrátane niektorých kapitol, v ktorých požadujeme prechodné obdobie (Slobodné poskytovanie služieb, Slobodný pohyb kapitálu).

V prípade kapitoly Slobodný pohyb osôb, napriek obavám niektorých členských krajín pred prílevom pracovníkov z kandidátskych krajín, ktoré žiadali sedemročný odklad plného otvorenia pracovného trhu Únie pre našich občanov po vstupe, sa nám

podarilo presvedčiť Európsku komisiu, aby navrhla flexibilnejší prístup. Po náročných diskusiách nakoniec členské štáty odsúhlasili model prechodného obdobia v štruktúre 2+3+2. Nie je to ideálne riešenie, ale, pragmaticky vzaté, najlepšie zo všetkých možných. Tento model totiž umožňuje úplnú liberalizáciu odo dňa nášho vstupu, ak sa tak súčasné členské štáty rozhodnú. Už dnes viaceré členské krajiny ako Švédsko, Dánsko, Írsko a Holandsko oficiálne deklarovali pripravenosť otvoriť svoj trh práce ihneď po našom vstupe. Sme presvedčení, že sa nenaplnia ani obavy Rakúska a Nemecka o zaplavení trhu lacnou pracovnou silou z východu a Únia po dvoch rokoch umožní našim občanom pracovať v jej členských krajinách za rovnakých podmienok, aké platia pre občanov súčasných členských krajín.

Na druhej strane, vzhľadom na rozdielnu úroveň cien u nás a v EÚ, sme presvedčili Úniu, aby nám na sedem rokov od vstupu umožnila zamedziť občanom členských krajín EÚ nadobúdať poľnohospodársku pôdu na Slovensku. Naše analýzy ukazujú, že za tento čas sa skonsoliduje slovenský trh s nehnuteľnosťami a aj ceny pozemkov sa dostanú na porovnateľnú úroveň s Úniou. V otázke samostatne hospodáriacich farmárov Slovensko im umožní nákup pôdy až po troch rokoch od chvíle, keď sa usadia v SR a začnú byť aktívni v poľnohospodárskej činnosti. Podobne v kapitole Slobodný pohyb služieb sme dokázali presadiť našu požiadavku o 3-ročné prechodné obdobia na kompenzačné schémy pre investorov.

Pre švédske predsedníctvo bola jedinou nesplnenou kapitolou, vychádzajúc z *Road map*, kapitola Životné prostredie. Bolo to spôsobené objektívnym dôvodom – potrebou vypracovania detailných finančných a implementačných plánov na celkovo 21 smerníc, s dôrazom na tie, v ktorých SR žiada o prechodné obdobie. V praktickej rovine sa naplnil princíp *catch-up*. Slovensko sa po 17 mesiacoch rokovaní dostalo celkovo počtom 19 predbežne uzavretých kapitol na úroveň krajín rokujúcich tretí rok. K naplneniu negociačných cieľov SR výrazne prispela aj mimoriadne vysoká zaangažovanosť švédskeho predsedníctva a pozitívna atmosféra v prospech agendy rozširovania.

2. 2. Belgické predsedníctvo (2. polrok 2001)

S celkovým pokrokom negociačnej agendy sa rokovania v druhom polroku 2001 dostali do náročnejšej fázy, boli prerokovávané rozsiahlejšie kapitoly z hľadiska objemu *acquis*, ako aj negociačných požiadaviek SR. Maximálny dôraz bol kladený na kapitoly definované harmonogramom rokovaní pre belgické predsedníctvo, ako aj kapitolu Životné prostredie, ktorá ostala z harmonogramu rokovaní švédskeho predsedníctva otvorená.

Počas belgického predsedníctva Slovensko uzatvorilo ďalšie tri kapitoly legislatívy EÚ, čím sa celkový počet predbežne uzatvorených kapitol zvýšil na 22. Z hľadiska porovnania s ostatnými kandidátskymi krajinami Slovensko potvrdilo svoj negociačný potenciál, ako aj reálne predpoklady vstúpiť do EÚ v rámci prvej vlny rozširo-

vania v roku 2004. Pokiaľ ide o interne stanovené ciele, možno konštatovať ich čiastočné naplnenie. Okrem uzavretých kapitol Energetika, Životné prostredie a Finančná kontrola bolo zámerom SR uzatvoriť aj ďalšie kapitoly *Road map* pre belgické predsedníctvo, konkrétne kapitoly Doprava a Dane. Takisto naším záujmom bolo výraznejšie postúpiť v časti kapitoly Poľnohospodárstvo. Nenaplnenie našich plánov v týchto oblastiach spôsobili sčasti objektívne skutočnosti: časovo krátke obdobie belgického predsedníctva a v súvislosti s udalosťami 11. septembra neplánované sústredenie ľudských zdrojov a zvýšená pozornosť predsedníctva na oblasť boja proti medzinárodnému terorizmu a na aktivity s tým spojené. Takisto rokovania vstúpili do náročnej fázy, jednak z hľadiska objemu *acquis*, negociačných požiadaviek zo strany kandidátov, ako aj Únie. To výrazne prispelo k faktu, že sa nepodarilo naplniť priority *Road map* v rozsahu očakávanom zo strany SR. S cieľom eliminovať vyššie uvedené sklzy v napĺňaní agendy rokovaní, usporiadala EÚ dodatočnú Prístupovú konferenciu na úrovni zástupcov ministrov, ktorá sa konala 21. decembra 2001 v Bruseli, čím sa tesne pred ukončením predsedníctva čiastočne odstránil deficit v napĺňaní *Road map* pre belgické predsedníctvo.

2. 2. 1. Niektoré vybrané kapitoly prerokované počas belgického predsedníctva

V októbri 2001 bola uzatvorená kapitola Energetika, ktorá si vzhľadom na zásadné výhrady niektorých členských krajín k prevádzke jadrových elektrární, vyžiadala dlhodobejšie rokovania pri hľadaní kompromisu. Navyiac sme dosiahli v tejto kapitole 5-ročné prechodné obdobie na zabezpečenie povinných núdzových 90 dňových zásob ropy a ropných výrobkov. Ide spolu s Poľskom o najdlhšie prechodné obdobie v tejto kapitole.

Za významné môžeme považovať predbežné uzatvorenie kapitoly Životné prostredie. Ide o náročnú kapitolu európskej legislatívy z hľadiska jej objemu, ako aj negociačných požiadaviek SR. Slovensko viedlo úspešné rokovania o 7 žiadostí v súvislosti s prechodnými obdobiami, pričom požiadavky a zámery SR u prechodných období, ktoré boli oficiálne stiahnuté, sú riešené využitím existujúcich možností súčasného *acquis*, t. j. prostredníctvom derogácií z *acquis*.

2. 2. 2. Pravidelná správa Európskej komisie

V novembri 2001 Európska komisia zverejnila štvrtýkrát pravidelné hodnotiace správy o pokroku kandidátskych krajín v procese prípravy na vstup do EÚ. Na základe hodnotenia EK Slovenská republika naďalej plní politické kritériá a dosiahla významný pokrok v konsolidácii a prehlbovaní stability inštitúcií, ktoré garantujú demokraciu. Boli prijaté významné kroky na posilnenie nezávislosti súdnicstva. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti boja proti korupcii, predovšetkým v súvislosti s formulovaním

vládnej politiky a transpozíciou medzinárodných záväzkov. Je však potrebné dôsledne realizovať plánované zámery v praxi. Správa Európskej komisie po prvýkrát označila Slovenskú republiku za fungujúcu trhovú ekonomiku, ktorá bude v krátkom čase schopná obstáť v konkurenčných tlakoch jednotného trhu EÚ.

Slovensko dosiahlo významný pokrok v oblasti aproximácie legislatívy v jednotlivých hodnotených oblastiach, menší pokrok sa však dosiahol v oblasti implementácie a uplatňovania týchto legislatívnych noriem v praxi. Termín 1. január 2004 bol stanovený ako referenčný dátum vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie a vzhľadom na túto skutočnosť je potrebné, aby Slovenská republika prevzala príslušné *acquis communautaire* najneskôr k 31. 12. 2002.

3. Rok 2002

3. 1. Španielske predsedníctvo (1. polrok 2002)

Z pohľadu vývoja rokovaní počas španielskeho predsedníctva sú pozitívnym signálom aj závery summitu v Laekene. Najdôležitejším záverom v kontexte rozširovania je, že lídri pätnástich členských štátov vymenovali desať kandidátskych krajín (Cyprus, Česká republika, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovenská republika, Slovinsko), u ktorých sa predpokladá vstup do EÚ v roku 2004, v prípade udržania súčasného tempa pokroku v rokovaníach. Pozitívnou skutočnosťou je aj zahájenie procesu nahrhovania prístupových zmlúv v prvej polovici roku 2002.

Počas španielskeho predsedníctva je prioritným záujmom Slovenska uzavrieť kapitoly, ktoré zostali otvorené z belgického predsedníctva – Hospodárska súťaž, Spolupráca v oblasti vnútra a spravodlivosti, Dane, Doprava – a pripraviť do záverečnej fázy rokovaní aj kapitoly definované v *Road map* pre španielske predsedníctvo. V kapitole Dane naďalej ostáva nedoriešené nami požadované prechodné obdobie na zníženie sadzby na spotrebnú daň na cigarety. S požadovaným zvýšením na Úniu požadovanú minimálnu hranicu sú spojené viaceré nežiaduce ekonomické, sociálne a politické dopady. Kvôli zmierneniu týchto dopadov požadujeme prechodné obdobie v trvaní 5 rokov.

SR v kapitole Doprava nepožaduje žiadne prechodné obdobia, jednoznačne pozitívnym výsledkom je skutočnosť, že Únia dospela k rozhodnutiu neobmedzovať nové členské krajiny v prístupe na medzinárodný dopravný trh. Problémovou ostáva oblasť kobotáže – dopravy vykonávané naším dopravcom na území iného štátu – kde Európska únia navrhuje uplatnenie prechodného obdobia v trvaní 2+2+1 rok. Vzhľadom na to, že náklady našich prepravcov sú porovnateľné s nákladmi prepravcov v EÚ, objem dopravy vykonávané vo forme kobotáže je minimálny, ako i stav slo-

venskej legislatívy, ktorá bude plne harmonizovaná s *acquis* ešte pred vstupom SR do EÚ, považujeme požiadavku EÚ o prechodné obdobie v tejto oblasti za diskriminačnú voči našim prepravcom. Budeme sa preto usilovať, aby členské krajiny prehodnotili uvedenú požiadavku na prechodné obdobie.

V kapitole Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra venujeme osobitnú pozornosť zabezpečeniu efektívnej ochrany štátnych hraníc s dôrazom na budovanie hranice schengenského typu s Ukrajinou ako budúcej vonkajšej hranice EÚ. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že SR má eminentný záujem na udržaní nadštandardného hraničného režimu s ČR až do nášho spoločného vstupu do EÚ a do Schengenského systému.

Slovensko významne pokročilo v oblasti Hospodárskej súťaže prijatím zákona o ochrane hospodárskej súťaže, novely zákona o štátnej pomoci a zákona o investičných stimuloch. Jedinou nedoriešenou otázkou sú daňové úľavy poskytnuté zahraničným investorom (predovšetkým ide o US Steel a Volkswagen). Kapitoly doteraz uzavreli len kandidátske krajiny, ktoré v minulosti neudelovali úľavy pre zahraničných investorov. Predpokladám, že rokovania v tejto kapitole predbežne uzatvoríme počas španielskeho predsedníctva.

3. 1. 1. Kapitoly s rozpočtovým dopadom

Doterajšie negociácie medzi SR a EÚ boli zamerané predovšetkým na otázky prevzatia a implementácie *acquis*, a teda ich výsledok má predovšetkým dopad na kandidátske krajiny. Rokovania v kapitolách Poľnohospodárstvo, Regionálna politika a Rozpočet sa týkajú financií a majú dopad aj na súčasné členské štáty. Je preto pochopiteľné, že je to mimoriadne politicky citlivá záležitosť na oboch stranách.

30. januára Európska komisia (EK) schválila horizontálny dokument k finančnému rámcu na roky 2004-2006, ktorý bude predmetom rokovaní EÚ 15 s cieľom definovať spoločnú pozíciu EÚ v kapitolách s finančným dopadom. Dokument vychádza zo záverov summitu v Laekene, t. j. dodržiava berlínsky finančný rámec a rešpektuje súčasne platné *acquis*.

SR pozitívne vníma komplexnosť návrhu Európskej komisie, ktorá navrhuje priznanie priamych platieb poľnohospodárom napriek tomu, že v *Agende 2000* a ani v záveroch berlínskeho summitu neboli zakomponované. Na druhej strane nie je akceptovateľná navrhovaná dĺžka prechodného obdobia – 10 rokov na postupné zvyšovanie priamych platieb na plnú úroveň v EÚ ani štartovacia výška 25 %. Riešením môže byť dofinancovanie priamych platieb do plnej výšky z národných rozpočtov alebo primerané zvýšenie produkčných kvót. Navrhujeme skrátiť prechodné obdobie maximálne do konca súčasnej finančnej perspektívy. Vzhľadom na jednoduchší spôsob čerpania prostriedkov z kohézneho fondu, zameraného predovšetkým na infraštruktúrne projekty, je možné uvítať návrh EK na zvýšenie ich podielu v rámci objemu prostriedkov štrukturálnych fondov. Oceniť možno aj snahu o riešenie kompenzá-

cie príspevkov KK do rozpočtu EÚ v prvých rokoch po vstupe tak, aby sa nové členské štáty nestali čistými prispievateľmi do rozpočtu.

Dôležitou súčasťou diskusií o riešení finančných otázok po vstupe je aj reforma *Spoločnej poľnohospodárskej politiky* (CAP). Vzhľadom na prioritu ukončenia rokovaní ešte v tomto roku považujeme za potrebné rokovať o súčasnej CAP a nespájať reformu so vstupom. Na druhej strane zastávame názor, že diskusiu o novej CAP je možné začať ešte pred rozšírením, čím by sa vytvoril priestor pre skrátenie prechodného obdobia, v rámci ktorého sa budú zvyšovať priame platby pre KK na úroveň súčasných členských štátov.

3.2. *Dánske predsedníctvo (2. polrok 2002)*

Počas dánskeho predsedníctva v 2. polroku 2002 očakávame technické ukončenie rokovania o pristúpení do EÚ. Rozhodujúcimi bude záverečná hodnotiaci správa EK, ktorá by mala odporučiť Európskej rade 11.-12. decembra v Kodani ukončiť rokovania s pripravenými krajinami. Samotný podpis *Zmluvy o pristúpení* predpokladáme počas gréckeho predsedníctva v 1. polroku 2003. Následne začne proces ratifikácie, ktorý by mal byť ukončený tak, aby sa SR mohla zúčastniť na voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004 už ako členská krajina EÚ.

Maroš Šefčovič

Bilaterálne vzťahy Slovenskej republiky v roku 2001

Hlavnými určujúcimi faktormi zahraničnopolitických aktivít SR v bilaterálnej oblasti sú integračné ambície SR, geopolitické postavenie v stredoeurópskom regióne a pro-exportná orientácia slovenskej ekonomiky. V roku 2001 sa vo svojom bilaterálnom úsilí zamerala najmä na všestranný rozvoj vzťahov s členskými a kandidátskymi krajinami EÚ a NATO, ako aj na prehĺbenie spolupráce so susednými krajinami, predovšetkým s partnermi z visegrádskeho zoskupenia. V tejto súvislosti môžeme konštatovať, že minulý rok sa podarilo dosiahnuť vysokú úroveň politického dialógu s kľúčovými krajinami euroatlantického priestoru, čo sa prejavilo i v intenzite stretnutí na úrovni najvyšších ústavných činiteľov. Intenzívne politické kontakty potvrdzovali posilnenú pozíciu SR na medzinárodnej scéne a tiež postavenie nášho štátu ako jedného z hlavných kandidátov na členstvo v euroatlantických integračných štruktúrach. Bilaterálne vzťahy Slovenska s ostatnými krajinami sveta boli aj v minulom roku zamerané najmä na obchodno-ekonomickú oblasť a na spoluprácu v medzinárodných organizáciách.

SR sa v posledných rokoch prioritne snažila o zvýšenie kvalitatívnej úrovne *bilaterálnych vzťahov s USA*, ktoré možno v súčasnosti charakterizovať ako najlepšie v doterajšej histórii. Pokračoval dialóg na najvyššej úrovni a darilo sa udržať podporu reformnej politiky súčasnej vládnej koalície. Vychádzali sme pritom z mocenského postavenia USA a ich kľúčovej úlohy v NATO, ktoré pre SR predstavuje prioritnú politickú a bezpečnostnú alianciu. Rozvinul sa intenzívny dialóg na všetkých úrovniach administratívy USA i s vedením NATO, v rámci ktorého Slovenská republika systematicky a dôsledne presadzovala naše začlenenie do Aliancie. Snemovňa reprezentantov v novembri 2001 schválila zákon *Freedom Consolidation Act of 2001*, kto-

rý je politickým gestom zaraďujúcim SR po 5-ročnej prestávke opäť medzi plnohodnotných kandidátov rozširovacieho procesu NATO.

V roku 2001 SR úspešne nadviazala kontakty s novou administratívou prezidenta Georga W. Busha. V tomto ohľade bolo dôležité júnové pracovné stretnutie predsedu vlády SR M. Dzurindu s prezidentom USA G. W. Bushom v Bielom dome, ktorému predchádzalo májové rokovanie ministra zahraničných vecí E. Kukana so svojim americkým partnerom C. Powellom. Prejavom priateľstva a solidarity s USA bola okamžite ponúknutá pomoc SR po tragických udalostiach z 11. septembra 2001 a pripravenosť Armády SR na požiadanie kedykoľvek zasiahnuť v mierových operáciách v Afganistane proti medzinárodnému terorizmu. V oblasti zmluvnej základne k 57 platným dvojstranným zmluvám pribudli tri nové: *Dohoda o leteckej doprave, Dohoda o vedecko-technickej spolupráci a Dohoda o ochrane a zachovaní určitých kultúrnych pamiatok a historických sídel*. Podarilo sa otvoriť budovu nového zastupiteľského úradu vo Washingtone a honorárneho konzulátu SR v Kansas City, Missouri.

Dynamicky sa rozvíjali *bilaterálne vzťahy s Kanadou*. V roku 2001 navštívil Kanadu predseda parlamentu J. Migaš a predseda vlády M. Dzurinda (v čase teroristických útokov v USA) a uskutočnila sa i prvá návšteva ministra zahraničných vecí Kanady J. Manleyho na Slovensku. V oblasti hospodárskej spolupráce Slovensko spolupracuje s Kanadou predovšetkým v rámci *Kanadskej (vládnej) agentúry pre medzinárodný rozvoj – CIDA*. Tá sa napríklad zúčastňuje na projekte *Rozvoja rómskej komunity na východnom Slovensku* a poskytla grant na reformu verejnej správy v SR. Výborné výsledky prináša spolupráca s Kanadou v rámci multilaterálnej spolupráce, predovšetkým v mierových misiách OSN a NATO (na štyroch miestach pôsobia príslušníci Armády SR s kanadskými vojakmi). Kanada jednoznačne podporuje kandidatúru Slovenska do NATO.

Vzťahy so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska boli v roku 2001 konštruktívne a obojstranne zamerané na dosiahnutie pokroku v oblastiach spoločného záujmu. Za jedinú problémovú otázku možno označiť pretrvávajúcu striktnú pozíciu Spojeného kráľovstva v prospech jednostranného vízového režimu voči občanom SR. Napriek intenzívnemu tlaku a argumentom slovenskej strany britskí predstavitelia neprejavili záujem o zmenu existujúceho vízového režimu. Presadzovanie ambícií SR na získanie členstva v NATO a získanie britskej podpory boli prioritnou oblasťou vzájomných vzťahov. Britská strana pozitívne hodnotila dosiahnutý pokrok Slovenskej republiky v plnení *MAP* a plány na najbližšie obdobie. Pozitívnu úlohu, najmä vo vojenskej oblasti, zohral Zastupiteľský úrad Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v Bratislave, ktorý je styčným veľvyslanectvom NATO pre SR.

Dôležité miesto v bilaterálnych vzťahoch so Spojeným kráľovstvom má hospodárska spolupráca. Priame investície predstavujú šieste miesto v celkovom poradí priamych zahraničných investícií v SR. Medzi veľké britské investície v SR patria *Tesco – Store, a. s., Citibank, Slovalco, Shell Slovakia, Core Computer a Kerametal*.

Slovenská zahraničná politika vstupovala do roku 2001 *vo vzťahoch so Spolkovou republikou Nemecko* podstatne sebavedomejšie, nakoľko sa mohla opierať o kvalitný

politický dialóg medzi oboma krajinami, rozbehnutý v období predchádzajúcich dvoch rokov. Slovenská diplomacia sa v roku 2001 vo vzťahu so SRN zamerala na získanie maximálnej podpory integrácii SR do EÚ a NATO a vyriešenie niektorých otvorených bilaterálnych otázok. Slovensko-nemecké bilaterálne vzťahy si udržali trend nastúpený pred tromi rokmi rovnako pokiaľ ide o ich intenzitu, ako aj úroveň, pričom ich vyvrcholením bola októbrová štátna návšteva prezidenta SR R. Schustera v SRN. Úroveň dosiahnutého štandardu dialógu potvrdzujú i ďalšie dve návštevy na najvyššej úrovni: pracovná návšteva prezidenta R. Schustera v dvoch spolkových krajinách a návšteva predsedu národnej rady J. Migaša na pozvanie prezidenta nemeckého parlamentu. V roku 2001 sa uskutočnili i dve stretnutia ministrov zahraničných vecí oboch krajín.

V roku 2001 sa podarilo podstatne pokročiť v procese odškodňovania slovenských obetí nacizmu, pričom časť slovenských obetí, ktoré boli počas druhej svetovej vojny nútene nasadené, bude odškodnená z Fondu nemeckej vlády a priemyslu. V minulom roku boli podpisom balíka zmluvných dokumentov definitívne vyriešené otázky spojené s reštitučným sporom o objekt zastupiteľského úradu SR v Berlíne. SRN si udržala postavenie najvýznamnejšieho hospodárskeho a obchodného partnera SR, ako aj najväčšieho investora. V roku 2001 pokračovala úspešná spolupráca v hospodárskej oblasti, pričom najmä zásluhou vstupu *Deutsche Telekom* do podniku *Slovenské telekomunikácie* opäť vzrástol objem nemeckých investícií na Slovensku.

Rozvoj *bilaterálnych vzťahov s Francúzskou republikou* patrí medzi priority zahraničnej politiky SR. V roku 2001 prebiehal štandardný politický dialóg, v rámci ktorého sa uskutočnila návšteva predsedu parlamentu J. Migaša a podpredsedníčky vlády SR M. Kadlečíkovej vo Francúzsku, ako aj viaceré stretnutia na úrovni rezortných ministrov. Francúzsko poskytlo pomoc a podporilo SR pri získavaní pozvania do OECD. V súčasnosti podporuje Slovensko pri získaní štatútu pozorovateľa v MOF (Medzinárodnej organizácii frankofónnych krajín). Očakávame, že na odloženom 9. summite MOF v tomto roku SR uvedený štatút získa.

V poradí najvýznamnejších obchodných partnerov SR je Francúzsko na piatom mieste spomedzi 15 členských krajín EÚ. V súčasnosti je v Slovenskej republike evidovaných asi 160 spoločných francúzsko-slovenských podnikov. Obchodné vzťahy sa obohatia o výrobu komponentov pre osobné automobily Volkswagen v priemyselnej zóne Záhorie, ktorý buduje francúzsky koncern *Plastic Omnium*. Výrazne sa zaktivovali vzťahy slovenských a francúzskych spoločností v oblasti spolupráce so špeciálnou technikou.

Úroveň *bilaterálnych vzťahov s Talianskou republikou* je veľmi dobrá. K nadviazaniu kontaktov s novou talianskou vládou garnitúrou došlo hlavne v rámci multilaterálnych podujatí, pričom sa uskutočnili stretnutia prezidentov, predsedov vlád i ministrov zahraničných vecí. Politický dialóg v roku 2001 presvedčivo ukázal, že Taliansko v súčasnosti bezvýhradne podporuje členstvo Slovenskej republiky v EÚ a v NATO. Priaznivý vývoj politických vzťahov sa odráža aj na intenzite hospodárskej spolupráce a obchodnej výmeny. Taliansko zaujíma v zahraničnom obchode SR

tretie miesto. Obzvlášť markantný je nárast talianskych investícií u nás na úroveň 580 mil. USD. Obchodnú bilanciu s Talianskom máme aktívnu.

Rok 2001 bol prvým rokom efektívneho pôsobenia *Základnej zmluvy medzi SR a Svätou stolicou*, čo sa prejavilo na veľmi dobrej úrovni vzájomných vzťahov a vysokej intenzite kontaktov na najvyššej úrovni. Začiatkom apríla 2001 navštívil Vatikán predseda parlamentu J. Migaš. Vatikán veľmi pozitívne hodnotil návštevu prezidenta SR R. Schustera vo Svätej stolici v novembri 2001, počas ktorej bol prezident prijatý pápežom J. Pavlom II.

Slovensko-španielske vzťahy boli v roku 2001 zamerané na presadzovanie zahraničnopolitických priorít SR – integráciu do EÚ a NATO. Najvýznamnejšími bilaterálnymi akciami boli pracovná návšteva predsedu vlády Španielskeho kráľovstva J. M. Aznara a oficiálna návšteva ministra verejnej správy Španielska J. M. Posada na Slovensku, ako aj pracovná návšteva podpredsedu vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžika a predsedu Zahraničného výboru NR SR P. Weissu v Španielsku. Španielske kráľovstvo poskytuje Slovensku pomoc (v oblasti rómskej problematiky a školenia expertov) a aktívne sa zúčastňuje na twinningových programoch EÚ pre SR.

Portugalsko jednoznačne deklarovalo podporu členstvu SR v EÚ a NATO. Slovensko-portugalský dialóg zaznamenal za posledné obdobie kvalitatívny vzostup, pričom rok 2001 bol prelomovým v bilaterálnych vzťahoch na najvyššej úrovni. SR oficiálne navštívil predseda vlády a predseda Republikového zhromaždenia Portugalska. Boli podpísané významné dohody pre stimuláciu obchodnej výmeny – dohoda o hospodárskej, priemyselnej a technickej spolupráci, dohoda o zamedzení dvojitého zdanenia a daňových únikov v odbore dane z príjmu a dohoda o leteckej doprave. Portugalsko však neumiestnilo doteraz v SR žiadne priame investície a obchodná výmena nezodpovedá možnostiam obidvoch krajín.

S *Maltou* nás predovšetkým spája spoločný prístupový proces a budúce členstvo v EÚ. V roku 2001 SR navštívil prezident Malty G. de Marca i predseda Poslaneckej snemovne A. Tabone. V júni 2001 bol na oficiálnej návšteve Malty predseda vlády SR M. Dzurinda.

V roku 2001 sa zlepšila kvalita a zintenzívnili sa *bilaterálne vzťahy s Írskom*, ktoré v minulom roku zriadilo rezidentné veľvyslanectvo v Bratislave. V auguste 2001 sa uskutočnila návšteva predsedu Dolnej snemovne parlamentu Írska S. Pattisona a v novembri 2001 predseda parlamentu J. Migaš navštívil Írsko. Napriek viacerým intervenciám sa nepodarilo presvedčiť írsku stranu, aby zrušila unilaterálne rozhodnutie z roku 1998 o prerušení vykonávania bezvízovej dohody. Od 1. 3. 2001 však Írsko vyňalo držiteľov diplomatických a služobných pasov SR z vízového režimu.

Medzi SR a *Belgickým kráľovstvom* sa podarilo vytvoriť bilaterálne vzťahy na veľmi dobrej úrovni, o čom svedčí vysoká intenzita bilaterálnych stretnutí v roku 2001. Uskutočnila sa návšteva predsedu vlády Belgického kráľovstva G. Verhofstadta, ako aj viaceré stretnutia na rezortnej a parlamentnej úrovni. Od roku 1998 v slovensko-belgických vzťahoch rezonovala problematika imigrantov zo Slovenska, ktorí žiadali v Belgicku o azyl, čo vyústilo do pozastavenia bezvízového režimu zo strany Belgic-

kého kráľovstva. Vízová povinnosť bola opäť zrušená 10. 4. 2001. Belgicko, významný člen EÚ a Aliancie, podporilo integračné úsilie Slovenska. Rozvíja sa spolupráca s regiónmi Belgického kráľovstva, s Flámskom a Valónskom, na základe *Dohody o spolupráci* medzi vládou SR, Valónska a Francúzskeho spoločenstva Belgického kráľovstva. Zahraničný obchod s Belgickom patrí medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúci v rámci slovenského partnerstva s krajinami EÚ.

Slovensko-holandské vzťahy pokračovali v roku 2001 v intenzite nastúpenej v predchádzajúcom roku, pričom vyvrcholili viacerými ministerskými návštevami: ministra zahraničných vecí Holandského kráľovstva, ministra obrany Holandského kráľovstva a ministra zahraničného obchodu Holandska v SR. V oblasti európskej integrácie Holandsko podporuje individuálny prístup ku kandidátskym krajinám a zároveň poukazuje na potrebu prístupu k V4 ako homogénnemu celku. Holandsko je významný obchodný a hospodársky partner SR, pričom je druhým najväčším investo-rom na Slovensku.

Intenzívnu bilaterálnu spoluprácu a živý politický dialóg medzi SR a *Luxemburským veľkovojsvodstvom* potvrdzujú kontakty na najvyššej úrovni: prvá oficiálna návšteva predsedu luxemburského parlamentu v SR v októbri 2001, oficiálna návšteva predsedu vlády SR v Luxembursku, ako aj oficiálna návšteva podpredsedníčky vlády a ministerky zahraničných vecí Luxemburska v SR. Luxembursko sa zapája do spolupráce krajín Beneluxu a krajín V4. Podporuje integračné ambície Slovenska do EÚ a NATO.

Intenzívne kontakty a *spolupráca s Českou republikou* v prakticky všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach, od pracovno-expertnej až po vysokú politickú, boli charakteristické pre slovensko-české vzťahy v roku 2001. Prácou oboch premiérov a vlád, na princípe *do roka a do dňa*, sa podarilo vyriešiť mnohé otázky, spojené s priepustnosťou hraničných priechodov a zvýšenie komfortu medzištátneho styku, ale aj ďalšie. Spolupráca v druhom polroku bola zameraná na kultúrnu oblasť, na udržanie zrozumiteľnosti slovenčiny v českom prostredí. Vývoj ukázal, že vnútropolitické a zahraničnopolitické postoje SR a ČR boli v mnohých prípadoch podobné až totožné, čo vytvára dobré predpoklady pre koordináciu postojov obidvoch krajín pri riešení otázok v rámci V4 a iných regionálnych zoskupení a pri zlad'ovaní krokov voči európskym a euroatlantickým integračným zoskupeniam.

ČR demonštrovala na všetkých úrovniach maximálnu otvorenosť a pripravenosť podporiť pozvanie SR za člena NATO na summite v Prahe v roku 2002. Konkrétnym vyjadrením podpory v oblasti vojensko-politickej spolupráce je vytvorenie spoločnej česko-slovenskej jednotky v rámci KFOR a spoločnej slovensko-česko-poľskej jednotky. Oba štáty akceptovali východisko, podľa ktorého budú kandidátske krajiny vstupovať do Európskej únie na základe individuálnej pripravenosti, pričom oficiálne deklarujú, že najvýhodnejším pre obe krajiny (v širšom kontexte pre V4) je spoločný vstup, ktorý nenaruší historicky, ekonomicky a spoločensky budované väzby.

Intenzívny vývoj *slovensko-maďarských vzťahov* pokračoval aj v roku 2001 časťami pracovno-expertnými i vysokými politickými kontaktmi v politickej, hospodár-

skej a kultúrnej oblasti. Problematika vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros a s ním súvisiaca realizácia rozsudku Medzinárodného súdneho dvora, bola príčinou obidvoch strán vyvedená z politickej roviny na úroveň odbornú. V septembri 2001 bol v Békešskej Čabe otvorený generálny konzulát SR, ktorého úlohou je okrem poskytovania konzulárnych služieb občanom Slovenska aj podpora hospodárskych vzťahov a pomoc Slovákom v tejto časti Maďarska. Z hľadiska rozvoja slovensko-maďarských vzťahov a posilňovania dôvery medzi obidvomi krajinami má veľký význam otvorenie mostu medzi Štúrovom a Ostrihomom v októbri 2001.

V priebehu hodnoteného obdobia sa ďalej rozšírila zmluvná základňa bilaterálnych vzťahov. Boli podpísané dohody o sprístupnení prírodných a historických hodnôt a o cezhraničnej spolupráci. Predstavitelia Maďarska vyjadrujú podporu vstupu Slovenskej republiky do NATO a EÚ. Žiaľ, v hodnotenom období sa v Maďarsku čoraz častejšie objavovali disharmonické prvky. Bol to nielen zákon o Maďaroch žijúcich v susedných krajinách, ale napríklad aj oslavy stého výročia narodenia J. Esterházyho v budove parlamentu Maďarskej republiky, vyjadrenia niektorých maďarských politikov k otázke Trianonu, obnovovanie symbolov iredentistickej politiky. Tieto skutočnosti môžu mať negatívny vplyv nielen na kvalitu vzájomných vzťahov, ale aj na stabilitu a bezpečnosť v širšom regióne. Všetky otázky sú predmetom ďalších rokovaní.

V roku 2001 pokračovala intenzívna *slovensko-poľská spolupráca*, aj keď kontakty boli do určitej miery poznačené predvolebnými aktivitami poľských predstaviteľov. Po septembrových parlamentných voľbách a konštituovaní novej poľskej vlády prebehli v posledných mesiacoch minulého roku prvé kontakty, venované príprave pôdy pre ďalší rozvoj dvojstrannej spolupráce, podpore integračných ambícií SR do NATO novou štátnou reprezentáciou PR a spoločnej snahe Slovenska i Poľska o súčasný vstup do EÚ. Konkrétnym prejavom podpory Poľska ambíciám vstupu SR do NATO bol návrh a následne podpis dohody o vytvorení spoločnej slovensko-poľsko-českej vojenskej brigády pre potreby NATO so sídlom na Slovensku.

V bilaterálnej spolupráci sa pozornosť sústredila na modernizáciu infraštruktúry hraničných priechodov a rozšírenie prevádzky na existujúcich priechodoch. V januári 2001 bol otvorený nový hraničný priechod Novot'-Ujsoly a bola podpísaná dohoda o zmene *Dohody medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Ministerstvom dopravy a miestneho hospodárstva Poľskej republiky o určení miesta spojenia diaľnice D-18*. Dohoda predpokladá otvorenie diaľničného spojenia v roku 2005. Stúpajúci trend si udržiava i slovensko-poľská obchodná výmena s nárastom o 13,6 % za obdobie január až jún oproti rovnakému obdobiu minulého roku. Otvorený bol nový honorárny konzulát SR v Rzeszowe.

Rok 2001 znamenal pre *visegrádsku spoluprácu* ďalšie zintenzívnenie jej činnosti. Výsledky stretnutí prezidentov a predsedov vlád potvrdili vstup krajín V4 do EÚ za ich najvýznamnejšiu zahraničnopolitickú prioritu. Oficiálne stretnutie predsedov vlád visegrádskej krajín v Krakove, na záver poľského predsedníctva, jednoznačne potvrdilo podporu politiky otvorených dverí NATO a rovnako podporu ambíciám SR

na členstvo v Aliancii. Prioritou visegrádskej spolupráce v roku 2001 bola naďalej integrácia krajín V4 do EÚ. Krajiny V4 zároveň pokračovali v posilňovaní štruktúr stredoeurópskeho regiónu.

V priebehu roka sa uskutočnili aj ďalšie stretnutia na úrovni štátnych tajomníkov MZV, národných koordinátorov a expertov. Cieľom týchto stretnutí boli otázky európskej integrácie, spolupráce V4 s ostatnými krajinami v regióne strednej a východnej Európy, spolupráca s krajinami EÚ – skupinou krajín Beneluxu a Rakúskom a ďalšie. Summit predsedov vlád krajín V4 a Beneluxu sa zaoberal predovšetkým otázkami budúcnosti EÚ a vyslal dôležitý signál o budúcej spolupráci týchto dvoch skupín krajín. Pozitívne možno hodnotiť činnosť Medzinárodného visegrádskeho fondu (MVF), ktorý v roku 2001 pokračoval v úspešnom rozvoji svojej činnosti a ako jediná inštitucionálna forma visegrádskej spolupráce poskytoval finančné prostriedky na realizáciu spoločných aktivít krajín V4 v oblasti kultúry, školstva, vedy, mládeže a cezhraničnej spolupráce.

Rakúska republika patrila v roku 2001 k prioritám slovenskej zahraničnej politiky. Pokračovala výrazná dynamika rozvoja vzájomných vzťahov, potvrdená oficiálnymi stretnutiami hláv štátov, predsedov vlád, ministrov zahraničných vecí, ako aj intenzívnymi bilaterálnymi kontaktmi na úrovni ministrov a expertov. Dominantnými témami rokovaní boli otázky spojené s budúcim členstvom SR v EÚ a zintenzívnením hospodárskej spolupráce a s dobudovaním infraštruktúry medzi Slovenskom a Rakúskom. SR pozitívne reagovala na rakúsku iniciatívu *Regionálneho partnerstva*, zameranú na zintenzívnenie bilaterálnej spolupráce Rakúska s krajinami V4 a Slovinskom a posilnenie spolupráce týchto krajín v integračnom procese. Prvá regionálna konferencia ministrov zahraničných vecí sa konala v júni vo Viedni, druhú zorganizovala Slovenská republika v novembri v Bratislave.

Rakúsko podporuje integračné snahy SR a, až na presadenie 7-ročného prechodného obdobia na voľný pohyb pracovných síl, nevznieslo žiadne pripomienky, ktoré by mali nepriaznivé dôsledky na priebeh prístupových rokovaní. Dôležitou súčasťou integračnej spolupráce bolo odovzdávanie skúseností Rakúskej republiky z prípravy na vstup do EÚ na expertnej úrovni. Jediná otázka, ktorá mala v minulosti negatívny vplyv na bilaterálnu reláciu s Rakúskom – odmietavý postoj Rakúska k prevádzkovaniu jadrovej elektrárne na území Slovenska, nebola v roku 2001 vzhľadom na otvorenú a transparentnú politiku SR problémom vo vzájomných vzťahoch. Úroveň vzájomných hospodárskych vzťahov je veľmi dobrá s trvalo vzostupnou tendenciou. Rakúsko je objemom priamych zahraničných investícií druhým najväčším zahraničným investorom v SR.

Slovenská republika pokračovala v aktívnom bilaterálnom dialógu so *Švajčiarskou konfederáciou* realizáciou oficiálnej návštevy ministra zahraničných vecí Švajčiarska na Slovensku, oficiálnej návštevy predsedu NR SR vo Švajčiarsku, neformálneho stretnutia predsedu vlády SR so švajčiarskym prezidentom počas svetového ekonomického fóra, pracovnej návštevy ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenska vo Švajčiarsku. V roku 2001 pokračovala vzájomne výhodná spolupráca v hospodár-

skej oblasti, nepodarilo sa však prilákať väčší prílev švajčiarskeho kapitálu do slovenskej ekonomiky. V priebehu roku 2001 boli úspešne realizované projekty na podporu rómskeho etnika v SR, predovšetkým v oblasti vzdelávania, ktoré boli vypracované a financované vládou Švajčiarskej konfederácie.

Vzťahy Slovenska s *Dánskym kráľovstvom* v roku 2001 vychádzali z dialógu, aktivovaného v posledných troch rokoch, a dosiahli veľmi dobrú úroveň. Dánske vedenie ocenilo zmeny vnútropolitického i zahraničnopolitického vývoja v SR a deklarovalo podporu vstupu SR do NATO a EÚ. Úspechom pri realizácii vzájomných stykov bolo predovšetkým otvorenie zastupiteľského úradu Dánskeho kráľovstva v Bratislave 1. 9. 2001. Obchodná bilancia Slovenska a Dánska zostáva naďalej pasívna v neprospech SR. Celkový objem dánskych investícií v našej krajine je okolo 242 mil. Sk.

Vzájomné *slovensko-švédske vzťahy* nie sú zaťažené žiadnymi spornými či otvorenými otázkami. Švédske kráľovstvo podporuje vstup SR do EÚ a nemá výhrady k našej integrácii do NATO. Počas švédskeho predsedníctva v EÚ v prvom polroku 2001 došlo k zintenzívneniu vzťahov. V tomto období navštívili Švédsko predseda vlády M. Dzurinda, podpredseda vlády P. Csáky a minister zahraničných vecí E. Kukan. Súčasný stav vzájomného slovensko-švédskeho obchodu, napriek pretrvávajúcemu pasívnemu saldu SR, je charakteristický priaznivým vývojovým trendom slovenského vývozu.

Slovensko-fínsky dialóg sa v roku 2001 rozvíjal v znamení úspešných rokovaní SR o pristúpení k EÚ a kandidatúry na členstvo v NATO. Úroveň vzájomných stykov v roku 2001 možno hodnotiť ako dobrú. Uskutočnili sa oficiálne návštevy predsedu fínskej vlády P. Lipponena v SR (v máji) a ministra zahraničných vecí E. Kukanu vo Fínsku (v januári), pracovná návšteva ministra zahraničných vecí Fínska E. Tuomioju na Slovensku (v decembri) a oficiálna návšteva predsedu vlády M. Dzurindu vo Fínsku (v decembri). Obchodná bilancia zostáva naďalej pasívna v neprospech SR. Aj keď sa zlepšila proporcionálna obrata v prospech nárastu exportu SR, rastie aj dovoz z Fínska na Slovensko.

Medzi SR a *Nórskom* neexistujú sporné alebo otvorené otázky. Po roku 1998 nórška strana jednoznačne deklarovala záujem o zintenzívnenie bilaterálnych vzťahov a spolupráce. V januári 2001 bola na oficiálnej návšteve SR predsedníčka Parlamentu Nórskeho kráľovstva K. K. Grondahlová. V novembri sa uskutočnila oficiálna návšteva predsedu vlády SR v Nórsku, počas ktorej nórsky premiér podporil vstup SR do NATO na summite v Prahe.

Slovensko-islandské vzťahy sa vyznačujú pomerne nízkym objemom a intenzitou napriek dobrým politickým predpokladom, vytvoreným návštevou islandskej prezidentky V. Finnbogadóttirovej na Slovensku v roku 1994. Hlavnou príčinou uvedeného stavu je geografická vzdialenosť a nízký objem vzájomnej obchodno-ekonomickej spolupráce.

Slovensko-estónske vzťahy sa nepodarilo dostať z určitého útlmu a naďalej pretrvávajú nevyužitú rezervu z hľadiska intenzifikácie spolupráce v politickej i ekono-

mickej oblasti. Najvýznamnejšou udalosťou v roku 2001 bola návšteva estónskeho premiéra M. Laara na medzinárodnej konferencii v Bratislave (v máji). Na návšteve Estónska bola ministerka privatizácie M. Machová (vo februári) a minister obrany J. Stank (v septembri). Estónsko, ako kandidát na členstvo v EÚ a NATO, je pre SR dôležitým partnerom s pozitívnym prístupom k výmene poznatkov a skúseností.

V roku 2001 došlo k určitej intenzifikácii vzájomných *vzťahov SR s Litvou*. Je potrebné konštatovať, že reálne možnosti i potreby spolupráce sú však nesporne väčšie. Najvýznamnejšou udalosťou bola oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí E. Kukana v Litve (v marci). Predseda vlády Litovskej republiky R. Paksas sa zúčastnil na medzinárodnej konferencii v máji v Bratislave.

Bezproblémové vzťahy medzi SR a *Lotyšskou republikou* si v roku 2001 zachovali svoju dobrú úroveň. V oblasti integrácie do EÚ a NATO prebieha intenzívna neformálna spolupráca a výmena názorov na bilaterálnej i multilaterálnej úrovni. Uskutočnila sa oficiálna návšteva predsedu vlády Lotyšskej republiky A. Berzinša v SR (máj) a pracovná návšteva podpredsedníčky vlády SR M. Kadlečíkovej na medzinárodnej konferencii v Rige (v októbri). Ďalej to boli pracovné návštevy podpredsedu lotyšského parlamentu R. Piksa v SR, ministerky pre privatizáciu M. Machovej a ministra školstva M. Ftáčnika v Lotyšsku. Určitým slabým miestom vzájomnej kooperácie zostáva obchodno-ekonomická spolupráca, ktorá ešte nezodpovedá možnostiam ani záujmu oboch krajín.

Zahraničná politika SR voči *Ruskej federácii a Ukrajine* sa v priebehu roku 2001 vyznačovala aktivizáciou kontaktov na najvyššej úrovni, ktoré boli dôležitým impulzom ďalšieho rozvoja vyvážených a pragmatických vzťahov s dôrazom na ekonomický rozmer spolupráce. Vychádzajúc z prijatej stratégie Európskej únie, Ministerstvo zahraničných vecí SR spracovalo stratégiu rozvoja vzťahov s Ruskou federáciou i Ukrajinou. Ide o východiskové dokumenty ďalšieho smerovania spolupráce s týmito štátmi.

Rok 2001 priniesol v rámci *slovensko-ruských vzťahov* tri návštevy na najvyššej úrovni – minister zahraničných vecí Ruskej federácie I. Ivanov v januári, predseda Štátnej dumy Ruskej federácie G. Selezňov v novembri a vyvrcholenie predstavuje novembrová, historicky prvá návšteva prezidenta Slovenskej republiky R. Schustera v Rusku. Za jeden z najdôležitejších momentov možno označiť rozmrazenie v oblasti deblokácií ruského dlhu voči SR doriešením problematiky neodobratia systému S-300 od ruskej strany. Pokračovala spolupráca v obchodno-hospodárskej sfére, ktorá predstavuje prioritu vo vzájomných vzťahoch z dôvodu surovinového naviazania na Rusko, už tradične pokračoval nárast záporného salda vo vzájomnom obchode. Podarilo sa citlivo a bez vážnejších výkyvov zvládnuť zavedenie vízovej povinnosti medzi našimi krajinami od 1. januára 2001. Naše vzťahy potvrdili smerovanie a rozvoj v dobrom a pragmatickom duchu.

Vzťahy s *Ukrajinou* sa vyvíjajú ako bezproblémové, so vzájomnou ústretovosťou pri riešení bilaterálnych i multilaterálnych otázok. V apríli sa uskutočnila oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Ukrajiny A. Zlenku a v máji historicky prvá ofi-

ciálna návšteva prezidenta Ukrajiny L. Kučmu v SR. Ťažiskom vzťahov je najmä ekonomická oblasť. Po pozitívnom obrate v obchodno-ekonomickej spolupráci v roku 2000 pokračovala dynamika jej rastu aj v roku 2001. SR sa úspešne zapojila do viacerých významných privatizačných projektov na Ukrajine. Bola rozpracovaná možnosť zapojenia SR do tranzitu energonosičov cez ukrajinské územie. Od marca 2001 je v platnosti dohoda o uľahčení vízového režimu pre vybrané skupiny občanov. V súlade so zameraním zahraničnej politiky SR pokračovala v rozvoji dobrých susedských vzťahov s Ukrajinou, deklarovala podporu jej úsilia o postupné začleňovanie do demokratických a trhovo orientovaných štruktúr vrátane WTO.

Vo vzťahoch s Bieloruskou republikou zaujíma SR, vzhľadom na jej súčasnú vnútropolitickú situáciu a pozície medzinárodných organizácií, zdržanlivý postoj. Vzájomné kontakty sa obmedzujú na stretnutia počas multilaterálnych podujatí. Potvrdenie prezidentského mandátu A. Lukašenka v septembrových prezidentských voľbách nedáva zatiaľ predpoklad k radikálnejšej zmene smerovania vnútornej i zahraničnej politiky Bieloruska.

Jednoznačnú prioritu *vzťahov SR s krajinami južného Kaukazu a strednej Ázie* predstavuje kontinuálne orientácia na obchodno-ekonomickú spoluprácu, ktorá je, napriek deklarovanému záujmu, stále neuspokojivá a málo rozvinutá. Významná je a naďalej bude spolupráca v rámci medzinárodných organizácií, s ktorou úzko súvisí rozvoj politického dialógu. Až na novembrovú návštevu prezidenta SR R. Schustera v Kazachstane sa v roku 2001 nerealizovali styky na najvyššej úrovni medzi SR a stredoázijskými republikami, ako aj južným Kaukazom. Stretnutia sú prakticky obmedzené len na rámec multilaterálnych fór a najmä bilaterálnych kontaktov jednotlivých zastupiteľských úradov.

S Tureckom a Gréckom pokračoval v uplynulom roku rozvoj vzájomných vzťahov vo všetkých oblastiach spoločného záujmu. Celkovo sa podarilo udržať vysokú intenzitu stykov, ktoré potvrdili tradične priateľské a bezproblémové vzťahy s obidvomi krajinami. Ich dôkazom je pretrvávajúca podpora Turecka vstupu SR do NATO a Grécka do NATO a EÚ. Prioritou zahraničnej politiky SR je naďalej udržanie podpory vstupu SR do uvedených štruktúr a ďalší rozvoj všestrannej spolupráce.

Vo vzťahoch SR a Cyperskej republiky nie sú otvorené otázky. Obe krajiny spája blízkosť názorových stanovísk a záujmov v prebiehajúcich integračných procesoch. Zastupiteľský úrad SR v Nikózii vystupoval aj v minulom roku mimoriadne aktívne v procese riešenia cyperskej otázky a v nárazníkovej zóne OSN usporiadal deväť stretnutí lídrov desiatich politických strán z oboch častí ostrova. Na rozdiel od minulých rokov sa bikomunitné schôdzky podarilo dostať do polohy pravidelného, takmer každomesačného politického podujatia. Angažovanosť SR na Cypre vzrástla potom, ako slovenskí vojaci nahradili rakúsky kontingent pôsobiaci v rámci mierových síl OSN – UNFICYP.

Vzťahy SR s Chorvátskou republikou možno hodnotiť ako bezproblémové, bez otvorených otázok, s pozitívnym trendom rozvoja, charakterizované totožnými zahraničnopolitickými cieľmi – integráciou do európskych politických a bezpečnostných

štruktúr. Prioritou zostáva prehĺbenie hospodárskej a obchodnej spolupráce aj v rámci *Paktu stability pre juhovýchodnú Európu*. Výrazný impulz ďalšieho rozvoja hospodárskej spolupráce predstavuje pristúpenie Chorvátska k CEFTA a s tým súvisiace uzavretie *Dohody o voľnom obchode so SR*.

Vzájomné vzťahy SR s Bosnou a Hercegovinou sú nerozvinuté. V uplynulom roku nedošlo k žiadnemu bilaterálnemu stretnutiu okrem pravidelných kontaktov veľvyslancov SR v Záhrebe s bosenskými predstaviteľmi. SR doteraz nemá s Bosnou a Hercegovinou uzavretý žiadny bilaterálny dokument. Prioritou ostáva rozvoj a viditeľnejšie prehĺbenie hospodárskej a obchodnej spolupráce, ktorá nedosahuje želanú úroveň. Možnosti existujú v oblasti výstavby a rekonštrukcie cestných komunikácií (špecialisti, dodávka materiálov a techniky) a odminovacích prác.

Úroveň vzťahov SR a Slovenskej republiky na politickej úrovni bola aj v uplynulom roku veľmi vysoká, krajiny nemajú nijaké otvorené či sporné otázky. Spolupráca bola veľmi intenzívna a produktívna aj na multilaterálnych fórach, a to tak pri výmene informácií a skúseností v záujme napĺňania integračných ambícií oboch krajín, predovšetkým v prípade EÚ a NATO, ako aj v medzinárodných organizáciách. Obchodná výmena vykazovala aj v roku 2001 trend ďalšieho rastu, takže existuje reálny predpoklad mierneho prekročenia vlnajšieho rekordného stavu. Súčasne sa rozvíjali aj ďalšie formy hospodárskej spolupráce: investície, spoločné pôsobenie na trhoch tretích krajín, zamestnávanie občanov partnerskej krajiny, spolupráca pri využívaní prístavu Koper a iné.

Zahraničná politika SR voči *Bulharskej republike* sa v roku 2001 vyvíjala v súlade so svojím ústredným motívom, prípravou na vstup do NATO a EÚ. Na žiadnej úrovni spoločného záujmu neboli zaznamenané momenty narušenia tradične dobrého vzťahu medzi oboma krajinami. V oblasti zmluvno-právnej základne sú uzatvorené všetky strategické dohody. Veľmi efektívne sa spolupráca Slovenska a Bulharska napĺňa aj v rámci medzinárodných organizácií. Nevyužitý zostáva potenciál rezerv vzájomného obchodného obratu a možné presadenie sa slovenských obchodných subjektov v teritóriu (spoločné slovensko-bulharské firmy, subdodávateľská činnosť) v rámci projektov *Paktu stability pre juhovýchodnú Európu*, účasť na realizácii výstavby mosta č. 2 cez Dunaj a podobne.

Bilaterálne vzťahy s Moldavskou republikou v roku 2001 boli utlmené najmä z dôvodu odlišných priorít slovenskej a moldavskej zahraničnej politiky po parlamentných a prezidentských voľbách v krajine začiatkom roku 2001. Pozitívne predpoklady pre ďalšie rozvíjanie vzťahov s Moldavskom vytvára dlhodobý záujem moldavskej strany o spoluprácu aj v rámci medzinárodných organizácií. Politická situácia v Moldavsku je však príliš nestabilná na to, aby sa mohli stanoviť pevné a dlhodobé priority. Ťažiskom bilaterálnych vzťahov medzi SR a Moldavskom je ekonomická a obchodná spolupráca. V oblasti obchodnej výmeny boli v roku 2001 zaznamenané veľmi priaznivé tendencie, čo potvrdzuje zvyšujúci sa záujem slovenských podnikateľských subjektov o hospodársku spoluprácu s moldavskými partnermi.

Vzťahy SR s Rumunskom možno tradične hodnotiť ako priateľské, nezaťažené žiadnymi otvorenými či nevyriešenými otázkami. Politický dialóg medzi obidvoma krajinami pokračoval aj počas roku 2001 na úrovni najvyšších predstaviteľov a členov vlád SR a Rumunska. Obe krajiny zblížujú spoločné záujmy o rozvoj regionálnej spolupráce a integrácie do EÚ a NATO. Dialóg v rámci oficiálnych návštev i pracovných stretnutí bol zameraný na posilnenie dvojstrannej spolupráce, ako aj spolupráce na multilaterálnej úrovni so stúpajúcim dôrazom na integračnú problematiku a v poslednom období aj na výmenu stanovísk vo vzťahu k zákonu o Maďaroch, žijúcich v susedných krajinách. Hospodársku spoluprácu medzi SR a Rumunskom charakterizujú v priebehu posledných dvoch rokov mimoriadne pozitívne tendencie v oblasti obchodnej výmeny, v ktorej slovenský vývoz takmer štvornásobne prekračuje dovoz, ale aj v prípade rastu slovenských investícií v Rumunsku.

Plnenie úloh zahraničnej politiky SR voči *Juhoslovskej zväzovej republike* bolo v roku 2001 uskutočňované v podmienkach konsolidácie politického, hospodárskeho a spoločenského systému v krajine po demokratických zmenách, ktoré prebehli v roku 2000. Zmenená vnútropolitická situácia v Juhoslávii a jej nové zahraničnopolitické postavenie mali priaznivý vplyv na celkovú situáciu v regióne i bilaterálne vzťahy. V roku 2001 pokračoval intenzívny politický dialóg nadviazaný po demokratických zmenách v Belehrade. Uskutočnili sa stretnutia na vysokej štátnej úrovni. SR akcentovala podporu demokratizačným procesom, vnútorným reformám, redefinovanej zahraničnej politike Belehradu a (re)integrácii Juhoslávie do medzinárodných zoskupení.

Vláda SR ako výraz záujmu o konsolidáciu pomerov v Juhoslávii vyčlenila s cieľom poskytnúť tejto krajine okrem politickej podpory aj reálnu ekonomickú pomoc 55 mil. SK na rýchlu hospodársku pomoc, ktorá smerovala najmä do oblastí energetiky a zdravotníctva. Dobudovaná bola zmluvno-právna základňa, pričom v roku 2001 bolo podpísaných až sedem dokumentov, vrátane dôležitých hospodárskych a konzulárnych dokumentov. Na podrobné monitorovanie vývoja situácie v Juhoslávii zo strany SR mal nepochybne vplyv i fakt, že v období od mája 1999 do júna 2001 vo funkcii zvláštneho vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Balkán pôsobil minister zahraničných vecí E. Kukan.

Bilaterálne vzťahy s Macedónskom nie sú zaťažené žiadnymi problémami zásadného významu. Celkový vývoj vzťahových otázok však v roku 2001 stagnoval v dôsledku regionálnej situácie a najmä krízy v etnických vzťahoch v Macedónsku, ktorá prepukla do ozbrojeného konfliktu. Jedinou aktivitou na vysokej úrovni v roku 2001 bola návšteva ministerky zahraničných vecí Macedónska v SR v októbri. Táto návšteva potvrdila kvalitu vzťahov v politickej oblasti, prispela k pozitívnemu vnímaniu SR ako podporovateľa macedónskej štátnosti, jej územnej celistvosti a zvrchovanosti. Obe krajiny zblížujú rovnaké zahraničnopolitické ciele, aj keď Macedónsko sa nachádza na inom stupni približovania sa k európskym a transatlantickým štruktúram. Vzájomná hospodárska spolupráca neodráža úroveň politického dialógu a nezodpovedá možnostiam ekonomík oboch krajín.

SR má s *Albánskom* celkovo dobré politické vzťahy. Rezervy existujú najmä v hospodárskej a obchodnej spolupráci, ale aj na poli kooperácie a rozvoja kultúrnych vzťahov, vedeckých i iných kontaktov. Celkový vývoj vzťahových otázok v roku 2001 stagnoval, neuskutočnili sa žiadne stretnutia na vysokej úrovni. Napriek úsiliu a konzultáciám na expertnej úrovni sa nepodarilo uzavrieť revíziu zmluvnej základne kvôli snahe albánskej strany zrušiť platnosť *Protokolu o vysporiadaní vzájomných pohľadávok a záväzkov v platobných vzťahoch*.

Prístup SR voči krajinám *Ázie, Afriky, Latinskej Ameriky* bol v roku 2001 aktívny, čo potvrdzuje aj počet kontaktov na vysokej úrovni. Pokračoval mechanizmus pravidelných medziministerských konzultácií na úrovni rezortov zahraničných vecí. V centre pozornosti bolo úsilie o rozšírenie obchodno-ekonomickej spolupráce. Politický dialóg prispel k presadeniu zahraničnopolitických a ekonomických zámerov SR vo vzťahu k týmto regiónom. Zvýšená pozornosť bola venovaná budovaniu legislatívnej základne v obchodno-ekonomickej oblasti. Príspevkom boli realizované kontakty predstaviteľov obchodných komôr, napriek tomu súčasný objem obchodu SR s krajinami *Ázie, Afriky, Latinskej Ameriky, Austrálie a Oceánie* nezodpovedá reálnym možnostiam a existujúcemu hospodárskemu potenciálu.

Vzťahy s Čínskou ľudovou republikou nie sú zaťažené otvorenými otázkami zásadného významu. Na všetkých úrovniach vedieme dialóg, orientovaný na pragmatickú a ideologicky nezaťaženú spoluprácu. Vládne, parlamentné aj mimovládne kontakty je možné hodnotiť ako nadpriemerne intenzívne a uspokojivo pokrývajúce celé spektrum bilaterálnych vzťahov. Uskutočnilo sa množstvo stretnutí na nižších a mimovládnych úrovniach. Zmluvná základňa v oblasti hospodárskych vzťahov bola dobudovaná a priebežne sa dopĺňa o rezortné dohody. Najvýznamnejším faktom bolo definitívne potvrdenie projektu výstavby elektrárne Shen Tou čínskou vládou vo februári, s termínom začiatku jeho realizácie v priebehu roku 2002.

V roku 2001 sa *kontakty s Mongolskom* obmedzili na stretnutia pracovníkov diplomatických misií v Pekingu. Pozitívnym impulzom vo vzťahu s *Kórejskou ľudovo-demokratickou republikou* bola historicky prvá návšteva predstaviteľa Ministerstva zahraničných vecí SR v KĽDR na úrovni generálneho riaditeľa Sekcie bilaterálnej spolupráce v máji 2001, počas ktorej bol podpísaný protokol o revízii zmluvnej základne. Rok 2001 zaznamenal ďalšie oživenie vzťahov s *Kórejskou republikou*. Najvýznamnejšou udalosťou bola oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí SR E. Kukana (v auguste), počas ktorej rokoval s kórejskými najvyššími štátnymi predstaviteľmi, pričom bola podpísaná *Dohoda o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmu*, ako aj *Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí SR a Ministerstvom zahraničných vecí a obchodu Kórejskej republiky*. Rozvoj obchodných a ekonomických vzťahov patrí k prioritám bilaterálnych slovensko-kórejských vzťahov. Napĺňanie tejto priority nebolo optimálne ani v roku 2001.

Vzťahy s Vietnamskou socialistickou republikou v roku 2001 zaznamenali významné skvalitnenie. V apríli sa uskutočnilo II. zasadnutie *Spoločnej medzivládnej komisie pre*

obchodnú a ekonomickú spoluprácu v Bratislave za účasti námestníka ministra obchodu Vietnamskej socialistickej republiky Le Danh Vinh. Najvýznamnejšou udalosťou bola oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí SR E. Kukana vo Vietname v auguste minulého roku. Úroveň vzájomnej obchodnej výmeny nebola uspokojivá.

Rozvoj *vzťahov SR s Japonskom* zaznamenal v roku 2001 nové rozmery, ktoré sa prejavili predovšetkým v realizácii návštev japonských predstaviteľov v SR, zriadení zastupiteľského úradu Japonska v Bratislave, ekonomických aktivitách a v snahe o obojstranné zrušenie vízovej povinnosti. Najvýznamnejšou akciou bola oficiálna návšteva delegácie vedenej predsedom Dolnej snemovne japonského parlamentu Tamisuke Watanukim v auguste 2001 ako prvá oficiálna návšteva predsedu japonského parlamentu v SR. Osobitná pozornosť bola venovaná ekonomickej spolupráci so zvláštnym zreteľom na aktívnu podporu slovenského vývozu do Japonska a stimuláciu záujmu japonských investorov o vstup do slovenskej ekonomiky. V marci 2001 bol japonskou vládou poskytnutý Slovensku grant na hudobné nástroje pre Štátne divadlo Košice.

Vo vzťahu k Indii prakticky jedinou udalosťou v roku 2001 bola návšteva štátneho tajomníka Ministerstva hospodárstva P. Brňa, ktorý viedol vládnú delegáciu SR na 4. zasadnutí indicko-slovenskej zmiešanej medzivládnej komisie pre ekonomickú a obchodnú spoluprácu, v Dillí. *Vo vzťahu k Bangladéšu, Srí Lanke, Maledívam a Nepálu* sa, okrem každoročných protokolárnych aktivít, neuskutočnili žiadne bilaterálne stretnutia. Bol zavŕšený schvaľovací proces honorárnych konzulátov v Dháke (Bangladéš) a v Kolombe (Srí Lanka).

Vzťahy s Austráliou sa aj v roku 2001 rozvíjali pozitívne. V januári 2001 navštívila Slovensko misia podnikateľov zo štátu Južná Austrália na čele s predsedom Legislatívnej rady (parlamentu). V apríli navštívil SR predseda Poslaneckej snemovne federálneho parlamentu Austrálie N. Andrew a v novembri štátny podtajomník Ministerstva zahraničných vecí a obchodu Austrálie I. Wilcock. Oblasť hospodárskych vzťahov naďalej zaostáva za možnosťami oboch krajín. V máji 2001 bol zriadený Honorárny konzulát SR v hlavnom meste štátu Viktória v Melbourne. V roku 2001 sa neuskutočnili významnejšie kontakty s *Novým Zélandom*.

Z hľadiska zahraničnopolitických záujmov SR predstavuje *Thajsko* dôležitú krajinu s rastúcou medzinárodnou autoritou a s významným ľudským i ekonomickým potenciálom. V priebehu roku 2001 sa celkovo skvalitnili slovensko-thajské vzťahy a zvýšil sa obchodný obrat, ale aj slovenský export. K nadviazaniu neformálnych kontaktov so súčasťou vládou prispeli aj rozhovory bývalého prezidenta SR M. Kováča s princeznou Maha Chakri Sirindhorn a ministrom zahraničných vecí S. Sathirathaiom v marci 2001 v Bangkoku. Uskutočnila sa pracovná návšteva vedúceho úradu Ministerstva zahraničných vecí SR M. Tancára. V roku 2001 sa v Bratislave uskutočnili medziministerské konzultácie na úrovni generálneho riaditeľa Sekcie bilaterálnej spolupráce MZV SR.

Primeraná pozornosť bola venovaná udržiavaniu základných kontaktov a oživeniu *spolupráce s Kambodžou, Laosom a Mjanmarskom*. Vo vzťahoch s uvedenými

krajinami nie sú otvorené závažnejšie problémy a rozsah spolupráce je limitovaný objektívnymi vnútropolitickými podmienkami a zahraničnopolitickými faktormi na oboch stranách. V novembri 2001 bola v Phnompenhe podpísaná *Dohoda medzi vládou SR a vládou Kambodžského kráľovstva o reštrukturalizácii a splatení dlhu KK voči SR*. Vo vzťahu k Laosu bol v nadväznosti na výmenu listov na úrovni predsedov vlád v novembri 2001 podpísaný bankový protokol medzi NBS a The Bank of Laos P.D.R. o vykonávaní dohody, podľa ktorej sa laoská vláda zaviazala v pravidelných splátkach do roku 2009 splatiť dlh voči Slovensku.

Významným krokom z hľadiska komplexnejšieho pôsobenia v regióne bolo prijatie SR za pozorovateľa v *Ekonomickej a sociálnej komisii OSN pre Áziu a Pacifik* (UN ESCAP) so sídlom v Bangkoku na 57. zasadnutí tejto organizácie v apríli 2001. Získanie štatútu pozorovateľa umožní SR zúčastňovať sa bez finančných záväzkov pravidelných zasadnutí ESCAP v Bangkoku a prístup k informáciám o pripravovaných ekonomických projektoch financovaných medzinárodnými inštitúciami. V roku 2001 pokračoval rozvoj vzťahov s ďalšími krajinami regiónu južnej a východnej Ázie – *Indonéziou, Singapurom, Malajziou, Filipínami a Brunejom* a s územím *Východného Timoru*, ktorý bol od roku 1999 pod administratívnou správou OSN (UN-TAET). V roku 2001 bol otvorený generálny honorárny konzulát SR v Singapure a boli vytvorené podmienky pre otvorenie ZÚ SR v Malajzii. Návšteva viceprezidentky Indonézie a od júla 2001 prezidentky Indonézkej republiky M. Soekarnoputri bola v priebehu roka v dôsledku hlbokjej vnútro politickej krízy v krajine dvakrát odložená. V hospodárskej oblasti zatiaľ nedošlo k rozvinutejším formám spolupráce a objem vzájomného obchodu nezodpovedá možnostiam. Pokrok bol dosiahnutý v oblasti budovania zmluvno-právnej základne.

Novú dynamiku spolupráce s osobitným dôrazom na obchodno-ekonomickú dimenziu s *Brazílskou federatívnou republikou* priniesla návšteva prezidenta SR R. Schustera v júli 2001. Počas návštevy bola podpísaná medzivládna dohoda o obchodnej a hospodárskej spolupráci, ako aj protokol o spolupráci medzi ministerstvami zahraničných vecí oboch krajín. Pozitívnou perspektívou jej rozvoja je otvorenie samostatného Obchodno-ekonomického oddelenia SR so sídlom Rio de Janeiro (v októbri 2001). V spolupráci s *Ekvádorom* a *Guyanou* neboli zaznamenané významnejšie aktivity. Úroveň vzájomnej obchodnej výmeny s týmito krajinami takisto stagnuje. V štádiu prerokovania sa nachádza návrh na zriadenie honorárneho konzulátu v Quite (Ekvádor).

V bilaterálnych vzťahoch s *Čile* predstavovala najvýraznejší moment mobilizácie vzájomnej spolupráce júlová návšteva prezidenta R. Schustera. V sledovanom období bolo možné zaznamenať pomerne intenzívne kontakty na úrovni podnikateľských združení na strane SR predovšetkým z pozície Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, z čílskej strany štátnej proexportnej organizácie PROCHILE. Rovnako došlo k prvým náznakom konsolidácie obchodnej výmeny medzi SR a Čile po takmer troch rokoch stagnácie.

Bilaterálne vzťahy medzi SR a *Argentínou* boli v uplynulom roku (v júli) skvalitnené uskutočnením návštevy prezidenta SR R. Schustera, ktorého v rámci delegácie

sprevádzali minister zahraničných vecí E. Kukan a štátny tajomník Ministerstva hospodárstva SR P. Brňo. Boli podpísané dohody o ekonomicko-obchodnej spolupráci, zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných pasov a zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov cestovných pasov. Nezanedbateľný potenciál predstavuje zámer vytvoriť privilegované vzťahy vďaka získaniu preferenčného prístupu na trhy rozšírenej EÚ na jednej strane a, na strane druhej, na trhy MERCOSUR a v budúcnosti aj v *Zóne voľného obchodu Amerik (ALCA)*. Oceniť treba uskutočnenie celkovo štyroch slovenských podnikateľských misií v krajine. Objem vzájomnej obchodnej bilancie v roku 2001 zaznamenal pozitívny nárast.

Výrazný rozvojový impulz *vzťahov s Uruguajom* predstavovala návšteva štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR J. Chleba v júli 2001, ktorá potvrdila užitočnosť zintenzívnenia obojstrannej spolupráce v hľadaní spoločného jazyka malých krajín v podmienkach globalizácie, ako aj v úsilí o oživenie obchodno-ekonomických vzťahov. Pozitívny obrat bilaterálnych kontaktov v súvislosti s návštevou štátneho tajomníka J. Chleba bol zaznamenaný aj vo *vzťahu k Paraguaju*, kde bol potvrdený záujem o vytvorenie dvojstrannej zmluvnej základne. Paraguaj v najbližšom období priakredituje svojho veľvyslanca pre SR a v Bratislave otvorí svoj honorárny konzulát.

Vo vzťahoch SR s Mexikom sú vytvorené predpoklady na kontinuálny rozvoj politického dialógu, zahraničnopolitickej a hospodárskej spolupráce. V roku 2001 naďalej prevládala praktická účelovosť a krátkodobé politické záujmy. Bilaterálne vzťahy s ďalšími krajinami regiónu – *Belizou, Guatemalou, Salvadorom, Nikaraguou, Kostarikou, Panamou, Kolumbiou a Venezuelou* – nezaznamenali v roku 2001 oproti predchádzajúcemu obdobiu žiadnu relevantnú zmenu a nedošlo k ich výraznejšiemu rozvoju. Vzťahy SR s *Peru a Bolíviou* sú tradične korektné, bezproblémové, pričom bilaterálna spolupráca sa sústreďuje na obchodno-ekonomickú oblasť. Počas návštevy štátneho tajomníka J. Chleba v Bolívii sa uskutočnili medziministerské konzultácie a bol podpísaný Protokol o spolupráci Ministerstva zahraničných vecí SR a Ministerstva zahraničných vecí Bolívie.

V bilaterálnych *vzťahoch s Kubou* pokračoval užitočný dialóg na úrovni námestníkov MZV návštevou A. Dalmau v SR v marci 2001. V apríli sa zúčastnila na 105. zasadnutí Medziparlamentnej únie v Havane delegácia parlamentu, vedená P. Weissom. V priebehu roka došlo k povýšeniu úrovne diplomatického zastúpenia SR na Kube. Prioritou v bilaterálnych vzťahoch zostáva ekonomická a obchodná spolupráca. Kuba je na 2. mieste v exporte SR v Latinskej Amerike. V máji sa v Bratislave konalo IV. zasadnutie zmiešanej komisie na úrovni štátneho tajomníka Ministerstva hospodárstva SR. SR nemá doteraz nadviazané diplomatické styky s *Bahamami, Dominikánskym spoločenstvom, Svätým Krištofom a Nevisom a Svätou Luciou*. V marci 2001 boli nadviazané diplomatické styky s *Dominikánskou republikou*.

Vzájomné vzťahy s *Alžírskom* sa v politickej oblasti v roku 2001 zintenzívnil. Návšteva prezidenta SR R. Schustera, plánovaná na október, bola predbežne odložená na február 2002. Obchodné kontakty s Alžírskom stagujú tak z dôvodu absencie

Obchodno-ekonomického oddelenia na ZÚ SR, ako aj z dôvodu pasívneho prístupu slovenských firiem. Vzťahy s *Tuniskom* nezaznamenali ani v roku 2001 podstatný vývoj. Tunisko bolo aj počas roku 2001 jedným z najnavštevovanejších turistických cieľov – navštívilo ho 32 000 slovenských turistov. Vývoj *vzťahov SR s Marokom* zostal aj v roku 2001 na nedostatočnej úrovni. Pretrváva vysoké pasívne saldo obchodnej bilancie SR (dovoz citrusov, banánov). *Vo vzťahoch s Líbyou* dominuje význam pre SR v ekonomickej oblasti. Hlavnou úlohou je udržať vyvážený pragmatický politický dialóg a vo vzájomných vzťahoch doriešiť problematiku deblokácií. Vláda SR rozhodla o vymenovaní rezidentného veľvyslanca SR v Tripolise, ktorý odovzdal poverovacie listiny v júni 2001. Podarilo sa dohodnúť na výsledku revízie zmluvnej základne, ktorá bude zavŕšená výmenou listov medzi ministerstvami zahraničných vecí. V minulom roku sa rozvíjala príprava činnosti slovensko-líbyjskej komisie, ktorej ustanovujúce zasadanie bolo preložené z októbra 2001 na prvý štvrtrok 2002. Po naviazaní diplomatických vzťahov s *Čadom* v roku 2000 sa predpokladá priakreditovanie veľvyslanectva SR z Tripolisu, avšak čadská strana doteraz neodpovedala na žiadosť o agrément. Vzťahy v politickej oblasti stagnovali, určitý rozvoj možno očakávať až po odovzdaní poverovacích listín veľvyslanca SR.

V rámci krajín Blízkeho východu a Afriky patrí *Egypt* medzi prioritné krajiny v zahraničnej politike SR. Ukončilo sa vnútroštátne schvaľovacie konanie k *Dohode o leteckej doprave*. V roku 2001 sa uskutočnili kolá expertných rokovaní k *Dohode o zabránení dvojitého zdanenia*, v priebehu roku 2002 by sa mala dohoda pripraviť na podpis. SR odovzdala návrh vykonávacieho protokolu v oblasti školstva. Recipročná návšteva prezidenta SR R. Schustera v Egyptskej arabskej republike bola odložená na rok 2002 rovnako ako návšteva ministra zahraničných vecí A. Moussu v SR. V januári 2001 uskutočnil v Egypte návštevu minister hospodárstva SR Ľ. Harach, ktorý podpísal *Dohodu o vytvorení spoločného výboru v obchodnej oblasti*, *Dohodu o spolupráci medzi EXIM bankou a Egyptskou poisťovacou proexportnou spoločnosťou* a *Dohodu o spolupráci v oblasti veľtrhov*. Schvaľovací proces v súvislosti so zriadením honorárneho konzulátu SR v Alexandrii sa úspešne ukončil v prvej polovici roka.

Vo vzťahoch SR so Sudánom nie sú, okrem zdedenej časti pohľadávok, v politickej rovine žiadne otvorené otázky. V roku 2001 sa uskutočnila doteraz najvýznamnejšia návšteva štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR J. Chleba, počas ktorej sa okrem medziministerských konzultácií uskutočnili rokovania s ministrom priemyslu a investícií, štátnym ministrom financií a námestníkom ministra zahraničného obchodu. Pre Slovensko je veľmi významným faktorom vo vzťahu k Sudánu pôsobenie honorárneho konzulátu SR v Chartúme. Úroveň oficiálnych kontaktov s *Jemenom* je na minimálnej úrovni. V politickej oblasti nie sú medzi SR a Jemenom otvorené ani sporné otázky. V máji začal oficiálne svoju činnosť honorárny konzulát SR v Jemene. Odrazom nového obdobia vo vzájomných vzťahoch je zvýšenie obchodného obratu.

Prioritou *vo vzťahu k Izraelu* bolo pokračovanie v úsilí o zlepšenie stále neuspokojivej úrovne hospodárskej spolupráce. Pozitívne reakcie EÚ a USA na vývoj v SR a oce-

nenie rýchleho odstránenia minulých deficitov v plnení politických kritérií sa kladne odrazili i vo vzájomných slovensko-izraelských vzťahoch. Na rôznych rokovaní sa konštatovalo, že vzájomné vzťahy nie sú zaťažené žiadnymi otvorenými otázkami, nadohľadli novú kvalitu a predstavujú dobrý rámec pre intenzívnejšie prehlbovanie spolupráce. Izraelská strana proklamuje záujem realizovať odložené návštevy na vysokej úrovni a bol registrovaný rast záujmu izraelských podnikateľov o SR.

Významným medzníkom v rozvoji vzťahov bola oficiálna návšteva ministra zahraničných vecí Izraela Š. Peresa v SR v októbri 2001. V septembri 2001 sa zúčastnila izraelská parlamentná delegácia, vedená poslancom Knessetu a predsedom Ligy izraelsko-slovenského priateľstva Y. Katzom, na pietnych slávnostiach ku Dňu obetí holokaustu a rasového násillia, ktoré sa konali v SR po prvýkrát. Vzájomný obchod medzi Slovenskom a Izraelom sa v roku 2001 vyvíjal v neprospech SR. Pozitívnym trendom vzájomných ekonomických vzťahov je rastúci záujem izraelských investorov o SR. V Izraeli pôsobia v súčasnosti štyria honorárni konzuli SR: v Jeruzaleme M. Rodan, v Beer Sheve S. Sax, v Haife D. Mandel a pre oblasť Tel Avivu a okolia N. Steiner. Honorárni konzuli SR vyvíjali značnú iniciatívu v podpore izraelsko-slovenských obchodných vzťahov a podieľali sa na organizácii niekoľkých podnikateľských misií na Slovensko.

Vo vzťahoch SR s Palestínskou samosprávou je potrebné konštatovať, že v roku 2001 sa nepodarilo udržať politický dialóg na najvyššej úrovni. Za sledované obdobie sa neuskutočnilo ani jedno politické stretnutie. Hlavným dôvodom je pretrvávajúci izraelsko-palestínsky konflikt, ktorý odrádza predovšetkým ekonomické kruhy zapájať sa do vzájomnej slovensko-palestínskej spolupráce.

Posilňovanie ekonomickej dimenzie spolupráce s regiónom Zálivu (*Spojené arabské emiráty, Kuvajt, Saudská Arábia, Katar, Bahrajn a Omán*) nenaplnilo očakávania spojené s otvorením Slovenského obchodného centra v Dubaji v októbri 2000. Činnosť Centra bola v júni 2001 oficiálne ukončená. SR má v tomto regióne nedostatočné diplomatické zastúpenie – iba zastupiteľský úrad v Abu Dhabí, pričom SR nemá v súčasnosti žiadne obchodné zastúpenie pre celý tento región. Vo vzťahu s Kuvajtom bola zaznamenaná aktivizácia vzájomných vzťahov. V marci 2001 navštívila Kuvajt slovenská parlamentná delegácia vedená podpredsedom NR SR B. Bugárom. Bol otvorený dočasný Konzulárny úrad SR, čo sa stretlo s mimoriadne pozitívnou reakciou kuvajtskej strany. *Spojené arabské emiráty* navštívil vo februári minister životného prostredia SR v rámci konferencie a výstavy *Environment 2001*. V apríli 2001 úspešne prebehol v Dubaji *Týždeň slovenskej kultúry v Spojených arabských emirátoch*. V máji 2001 bola SR po prvý raz zastúpená aj na výstave *Arabian Travel Market*, čo je najvýznamnejší veľtrh cestovného ruchu na Blízkom východe. *Vzťahy s Katarom* sa v danom roku začali konkrétne rozvíjať. Dôkazom toho bola v novembri účasť slovenskej delegácie, vedenej štátnym tajomníkom Ministerstva hospodárstva SR P. Brňom, na 4. ministerskej konferencii WTO v katarskej Dauhá. Členom delegácie bol aj štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Chlebo. Veľvyslanec SR P. Zsoldos odovzdal v septembri poverovacie listiny v *Bahrajne*. *Styky*

so Saudskou Arábiou boli na minimálnej úrovni. Saudská Arábia predložila návrh dohody o spolupráci v hospodárskej, investičnej, umeleckej a kultúrnej oblasti. S Ománom neboli zaznamenané takmer žiadne vzájomné aktivity.

Dobré bilaterálne vzťahy so Sýriou potvrdila návšteva prezidenta SR R. Schusteru v apríli. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan viedol so svojim sýrskym partnerom F. aš-Šara bilaterálne rozhovory. Počas návštevy bola podpísaná *Dohoda o leteckých dopravných službách*. Najvýznamnejšou bilaterálnou aktivitou týkajúcou sa Libanonu bola v apríli návšteva prezidenta SR. Počas návštevy bola podpísaná obchodná dohoda a Protokol o konzultáciách medzi ministerstvami zahraničných vecí. S Jordánskom boli naďalej udržiavané korektné vzťahy, aj keď na nižšej úrovni. V roku 2001 bolo schválené zriadenie Honorárneho konzulátu SR v Ammáne. Vzťahy s Irakom zostali aj v roku 2001 na nízkej úrovni v dôsledku stále platného embarga. V obchodno-hospodárskej oblasti nedošlo k výraznejšiemu posunu napriek podpisu obchodnej dohody v roku 2000 a snahám slovenských firiem zapojiť sa do programu *Ropa za potraviny*. Bilaterálne vzťahy s Iránom boli na dobrej úrovni. V januári 2001 sa v SR konali konzultácie na úrovni generálneho riaditeľa Sekcie bilaterálnych vzťahov. Podpísané bolo *Memorandum o porozumení*, ktorým sa potvrdí stav zmlúv platných medzi SR a Iránom. 3. zasadanie zmiešanej hospodárskej komisie, plánované na november 2001, bolo odložené. Stagnácia vo vzťahoch SR s Pakistanom pokračovala aj v roku 2001. Žiadne bilaterálne politické kontakty na vyššej úrovni sa v hodnotenom období nerealizovali.

Krajiny subsaharskej Afriky sú pokrývané štyrmi zastupiteľskými úradmi SR, z ktorých západná Afrika je v pôsobnosti zastupiteľského úradu v Lagose, východná zastupiteľského úradu v Nairobi a južná Afrika zastupiteľského úradu v Harare a Pretórii. Z politického hľadiska je to nestabilný región, zmietaný občianskymi vojnami, prevratmi, striedaním vojenských vlád s civilnými, autokratickými režimami na čele s diktátorskými hlavami štátov. Najaktívnejšiu bilaterálnu, politickú a obchodno-ekonomickú spoluprácu z afrických krajín má SR s Juhoafrickou republikou. V hodnotenom období bola najvýznamnejšou udalosťou účasť delegácie vlády SR na *Svetevej konferencii v Durbane*, ktorú viedol podpredseda vlády SR Ľ. Fogaš. Obchodno-ekonomická spolupráca má rastúcu tendenciu a v roku 2001 sa podarilo zvýšiť slovenský vývoz o 104 %.

V marci 2001 boli nadviazané diplomatické styky s Botswanou formou protokolu na úrovni veľvyslancov SR a Botswany v JAR. Po nadviazaní diplomatických stykov navrhol Zastupiteľský úrad SR v Pretórii uskutočnenie revízie zmluvnej základne. Výmenou nôt v auguste 2001 bola uskutočnená revízia zmluvnej základne s Lesotho, ktorou bolo potvrdené zachovanie zmluvných dokumentov platných k 31.12.1992. S ostatnými krajinami – Maurícius, Namíbia a Svazijsko sme nemali v oblasti bilaterálnej spolupráce významnejšie aktivity. Bilaterálne vzťahy s Kenkou republikou sú vo všetkých oblastiach na pomerne nízkej úrovni, aj keď v rokoch 1999-2000 bol nastúpený pozitívny trend rozvoja bilaterálnej spolupráce. V roku 2001 sa uskutočnila návšteva ministra obrany Ugandy A. Mbabaziho v SR, ktorý rokovo so štátnym

tajomníkom Ministerstva obrany SR R. Káčerom. V roku 2001 prebehol výcvik ugandských pilotov na leteckej akadémii v Košiciach. Predpokladá sa, že bude pokračovať aj v nasledujúcom roku. V štádiu príprav je návšteva veliteľa vzdušných síl *Rwandy* v SR. S ostatnými krajinami regiónu (*Tanzánia, Etiópia, Eritrea, Somálsko, Džibuti a Seychely*) nedošlo v oblasti bilaterálnych vzťahov v hodnotenom období k posunu. SR zatiaľ nemá nadviazané diplomatické styky s *Nigerom, Pobrežím slonoviny a Svätým Tomášom a Princovým ostrovom*.

Vzťahy SR k štátom regiónu západnej Afriky sú obmedzené iba na príležitostnú spoluprácu v medzinárodných organizáciách, na obchodnú spoluprácu a konzulárne aktivity. Širší rozmer mali *vzťahy s Nigériou, Beninom, Togom, Ghanou, Guineou a Senegalom*, hlavne v obchodnej a konzulárnej oblasti. Návštevu nigérijského prezidenta v SR, ktorá sa mala uskutočniť v roku 2001, nigérijská strana bez bližšieho odôvodnenia zrušila. Slovenská strana očakáva odpoveď Ghany k návrhu obchodnej dohody a odpoveď Beninu k návrhu dohody o spolupráci vo vojenskej oblasti. Beninu a Nigérii boli navrhnuté rokovania o revízii vzájomnej zmluvnej základne. Pozitívne zmeny nastali v hodnotenom období v oblasti obchodno-ekonomickej spolupráce, pričom sa zvýšil vývoz slovenských komodít do krajín západnej Afriky o 275 % oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roku. Boli podniknuté kroky na rozšírenie siete honorárnych konzulátov v krajinách, kde finančné možnosti nedovoľujú otvoriť efektívny zastupiteľský úrad, ako je Senegal, Togo, Guinea a Ghana.

Bilaterálne vzťahy SR s väčšinou krajín *južnej a strednej Afriky* sú na pomerne nízkej úrovni. V zmluvno-právnej oblasti je rozpracovaných niekoľko návrhov bilaterálnych obchodných dohôd SR so *Zimbabwe, Angolou a Zambiou*, ktoré iniciovala slovenská strana. Na návrh Dohody o bezvízovom styku pre držiteľov diplomatických a služobných pasov zimbabwejská strana neodpovedala. V hodnotenom období pokračovali aktivity na vytvorenie efektívnej siete honorárnych konzulátov v tejto oblasti. V roku 2001 bol otvorený honorárny konzulát SR v Blantyre (Malawi). V štádiu príprav na otvorenie je honorárny konzulát SR v Mapute (Mozambik).

Rozvoj bilaterálnej spolupráce v oblasti kultúry, školstva, vedy a zdravotníctva a prezentácia slovenskej kultúry sú dôležitými prvkami presadzovania zahraničnopolitických záujmov SR nielen v integračnom a regionálnom kontexte, ale aj vo vzťahu k ďalším významným partnerom. Významnú úlohu pritom zohrával proces prípravy zmluvno-právnej základne rozvoja kontaktov v oblasti kultúry, školstva, vedy, športu a zdravotníctva. V roku 2001 podpísala SR medzivládne dohody o spolupráci v oblasti kultúry, školstva, zdravotníctva a ďalších oblastiach s Belgickom, dohodu o ochrane určitých kultúrnych pamiatok a historických sídiel s USA, dohodu o vedecko-technickej spolupráci s Juhoslovenskou zväzovou republikou. Na podpis je pripravená dohoda o udelení grantu japonskej vlády, dohoda o vedecko-technickej spolupráci so Španielskom, dohoda o audiovizuálnej koprodukcii s Kanadou a medzivládny program spolupráce s Izraelom a s Talianskom. V štádiu príprav sú medzivládne kultúrne dohody s Argentínou, Mexikom, Indonéziou a Saudskou Arábiou, medzivládne prog-

ramy spolupráce s Cyprom, Portugalskom, Indiou a dohoda o vedecko-technickej spolupráci s Argentínou.

Najvýznamnejšími realizovanými podujatiami boli: *Mesiac slovenskej kultúry v New Yorku* vo februári 2001, rad kultúrnych podujatí pri príležitosti otvorenia novej budovy Zastupiteľského úradu SR vo Washingtone v júni 2001, *putovná výstava Bratislava – hlavné mesto SR*, výstava *Alexander Dubček a Európa* v novembri 2001 v Bruseli. SR sa zúčastnila na prvej spoločnej prezentácii *Stredoeurópskej kultúrnej platformy*, ktorá sa za prítomnosti ministrov zahraničných vecí a štátnych tajomníkov krajín Rakúska, Slovinska a V4 uskutočnila v Bruseli.

Vláda SR na základe svojho uznesenia č. 591 z júna 2001 udelila na školský rok 2001/2002 48 štipendií na magisterské a doktorandské štúdium študentom z rozvojových krajín a 70 štipendií krajanským študentom. MZV SR zabezpečuje každoročne notifikáciu štipendií a zúčastňuje sa procesu ich udeľovania v rámci komisie MŠ SR. Spolupráca prebieha aj pri udeľovaní štipendií a spolupráce so zahraničnými vzdelávacími inštitúciami na základe programov spolupráce.

V *krajanскеj oblasti* MZV SR spolupracovalo s gestorom problematiky, Ministerstvom kultúry SR a splnomocnencom vlády SR pre zahraničných Slovákov pri dotváraní inštitucionálneho systému vzťahov SR s krajanmi v rámci druhej etapy transformácie problematiky a pri posudzovaní legislatívnych, zahraničnopolitických a koncepcných aspektov spolupráce s krajanmi. Dovršením inštitucionálnej transformácie systému zabezpečenia vzťahov SR ku krajanom bol návrh na zriadenie Generálneho sekretariátu pre zahraničných Slovákov pri Úrade vlády SR, ktorý pripravilo MZV SR. Generálny sekretariát začal činnosť 1. 1. 2002. Pokračovali kontakty a spolupráca s krajanmi aj prostredníctvom zastupiteľských úradov SR.

V súlade s koncepciou *rozvoja siete Slovenských inštitútov* začal v apríli 2001 činnosť v poradí ôsmy Slovenský inštitút v Paríži. Slovenský inštitút v Berlíne sa presťahoval do nových priestorov v strede mesta, ktoré boli otvorené v októbri za prítomnosti prezidenta SR. V súčasnosti kladieme dôraz na dobudovanie existujúcich SI z hľadiska personálneho obsadenia a materiálno-technického zabezpečenia. SI pôsobia v samostatných priestoroch alebo pri veľvyslanectvách, a to v hlavných mestách strednej Európy Prahe, Budapešti, Varšave a Viedni, ďalej v Moskve a v dôležitých metropolách EÚ – Paríži, Viedni, Berlíne a Ríme. Faktorom, ktorý naďalej limitoval činnosť SI v zahraničí, je ich nedostatočná personálna a finančná vybavenosť.

Pri koncipovaní programov Slovenských inštitútov v zahraničí aktívne spolupracovala Rada SI, v ktorej sú zastúpené rezorty školstva a kultúry, inštitúcie a organizácie s celoštátnou pôsobnosťou z oblasti hospodárstva, kultúry a cestovného ruchu s Ministerstvom zahraničných vecí SR. Ich hlavným cieľom bola a je prezentácia slovenských historických, kultúrnych a prírodných reálií, vrátane prezentácie regiónov, podnikateľských subjektov a možností cestovného ruchu s cieľom zvýšiť informovanosť o SR v súvislosti s hlavnými zahraničnopolitickými prioritami SR v predstupu-
povom období.

Z množstva zaujímavých podujatí možno na ilustráciu uviesť usporiadanie *Slovenských dní* v Informačnom centre Európa v Kolíne nad Rýnom a *Slovenských dní* v Pasove, ktoré predstavili Slovensko ašpirujúce na členstvo v európskych štruktúrach, jeho politický systém, ekonomiku, náboženský život, kultúru a umenie, ako aj možnosti cestovného ruchu. Zo zahraničnopolitického hľadiska boli veľmi významné *Spomienkové večery k nedožitým 80. narodeninám Alexandra Dubčeka*. Slovenské inštitúty kladú veľký dôraz na spoločné prezentácie s partnermi krajín V4. Spoločné koncerty a výstavy sa uskutočnili v Paríži a Berlíne. Podieľali sa na príprave kultúrnych prezentácií SR – *Mesiac slovenskej a českej kultúrnej vzájomnosti v ČR*, *Týždne slovenskej kultúry v Maďarsku* (30 podujatí), výstava výtvarných diel a filmová retrospektíva režiséra J. Jakubiska. K návštevníkom patrilo v tomto roku napríklad maďarský prezident F. Mádl.

Slovenské inštitúty organizovali okrem kultúrnych aktivít aj úspešné regionálne a ekonomické prezentácie (celkovo 28). K najdôležitejším patrili prezentácie Piešťan a Prešova vo Viedni, kúpeľov v Berlíne, regiónu Tatier v Ríme, rožňavského regiónu a stredného Pohronia v Budapešti a Ružbách vo Varšave. Viaceré podujatia na propagáciu cestovného ruchu sa uskutočnili v Prahe, Berlíne, Moskve, Ríme a Varšave. Zo série ekonomických prezentačných podujatí k najvýznamnejším patrili prezentácie potravinárskych a vinárskych výrobkov v Prahe, Varšave, Ríme a Budapešti.

Ivan Korčok

Bezpečnostná dimenzia v zahraničnej politike Slovenskej republiky

Vzhľadom na všetko, čo do širokého konceptu dnešnej modernej bezpečnostnej politiky patrí, je reflexia bezpečnostnej dimenzie v zahraničnej politike SR nanajvýš komplikovaná. Z pohľadu nášho rezortu je cieľom bezpečnostnej politiky zásadným spôsobom prispieť k vybudovaniu takého medzinárodného postavenia, ktoré umožní realizáciu a obranu životných záujmov Slovenskej republiky. O životných či národných záujmoch sme si zvykli často hovoriť, avšak trvalo nám pomerne dlho, kým sme ich dokázali opätovne pomenovať. Nie je náhoda, že definícia našich životných záujmov je súčasťou práve bezpečnostného dokumentu – *Bezpečnostnej stratégie*, ktorá bola prijatá v minulom roku. Jeho hodnota spočíva navyše v tom, že bola prijatá širokým politickým konsenzom slovenských koalíčných a opozičných strán.

Formovanie vzťahov medzi Ruskou federáciou a NATO, putinovské Rusko, Ukrajina, o ktorej stále nevieme, aké je jej smerovanie, budovanie Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky, vzťahy medzi Alianciou a EÚ, snaha o zamedzenie proliferácie zbraní hromadného ničenia, prebiehajúce a doznievajúce konflikty priamo v Európe a na jej periférii, odstúpenie Spojených štátov od zmluvy ABM, ale aj otrasy na svetových finančných trhoch v dôsledku vážnych vnútroštátnych a medzinárodných udalostí, sú len tými najdôležitejšími javmi a procesmi, ktoré vo svetovej politike prebiehajú. Dynamiku medzinárodnej bezpečnostnej politiky najlepšie ilustruje to, že všetky tieto procesy, o ktorých vážnosti a význame nikto vo svete nepochybuje, boli zásadne ovplyvnené či dokonca marginalizované udalosťami v USA z 11. septembra minulého roku. V bezpečnostnej politike po 11. septembri tak zostáva viac otáznikov ako jasných odpovedí. S istotou však vieme, že tieto procesy sa našej krajiny bezprostredne dotýkajú.

Ivan Korčok, generálny riaditeľ Sekcie medzinárodných organizácií a bezpečnostnej politiky Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

Je pochopiteľné, že medzinárodnou politikou hýbu individuálni aktéri a ich záujmy. To sa vo veľkej miere prejavuje na pôde medzinárodných inštitúcií. Berúc do úvahy náš objektívne limitovaný potenciál, jediným prostriedkom na zvýšenie hodnoty nášho medzinárodného vplyvu, a to aj v bilaterálnom kontexte, je získanie členstva v organizáciách, ktorých pozície v medzinárodných vzťahoch jednoducho nie je možné prehliadať. Ide o EÚ a NATO. Je pre nás dobrou správou, že Slovensko sa svojim vlastným pričinením ocitlo na ich prahu. V žiadnom prípade nechce Slovensko zdôrazňovaním významu týchto dvoch organizácií zatlačiť do úzadia svoju angažovanosť v takých kľúčových bezpečnostných inštitúciách, akými sú OSN, kde máme ambície na získanie miesta nestáleho člena Bezpečnostnej rady na roky 2006-2007, OBSE či odzbrojovacie a kontrolné režimy, ktoré sú piliermi medzinárodnej bezpečnosti. Ide však o to, že pokiaľ Slovensko dostane v Prahe pozvánku do NATO, ukončí prístupové rokovania s EÚ a decembrový kodanský summit Únie sa stane začiatkom formálneho vstupu do tejto organizácie, potom na sklonku tohto roku budú vytvorené všetky predpoklady, aby sa zahraničnopolitická váha našej krajiny zásadným spôsobom zvýšila. Rok 2002 má preto všetky predpoklady byť pre Slovensko z pohľadu zahraničnej politiky rokom prelomovým.

Pochopiteľne, že hovoriť o bezpečnostnej politike osem mesiacov pred pražským summitom NATO predstavuje možnosť zamyslieť sa nad tým, kde sa proces rozširovania NATO nachádza a predovšetkým, aké sú šance SR, že bude medzi pozvanými.

Dovoľte mi najprv stručnú rekapituláciu cesty, ktorú Slovensko prešlo od roku 1997, keď Aliancia v Madride pozvala za členov Českú republiku, Poľskú republiku a Maďarskú republiku. Dôležitým medzníkom bol washingtonský summit, kde NATO privítalo vo svojich radoch už nových členov, našich susedov, a zároveň potvrdilo politiku otvorených dverí. Pre niektorých aspirantov sa výsledky washingtonského summitu zdali príliš skromné. Najmä Slovensko, ktoré zostalo po Madride tesne pred dverami Aliancie, sa nevzdávalo nádeje, že už Washington by mu mohol priniesť pozvanie. Slovensko patrilo vo Washingtone naopak k tým krajinám, ktoré boli s výsledkami spokojné, a to z troch dôvodov: po prvé, na rozdiel od Madridu opäť figurovalo medzi tými, ktorých členské štáty považujú za aspirantov, po druhé, NATO ponúklo aspirantom *Akčný plán pre členstvo* a po tretie, na prekvapenie mnohých, a naproti našim vlastným očakávaniam, presne stanovilo dátum ďalšieho summitu, ktorý sa bude rozširovaním opäť zaoberať.

V základnom dokumente *Akčného plánu pre členstvo (Membership Action Plan – MAP)* Aliancia zdôrazňuje, že ide o dobrovoľný program pre tie krajiny, ktoré sa uchádzajú o členstvo. Rozhodnutie o pozvaní, tak ako vždy v histórii Aliancie a tak, ako je to u všetkých aliančných rozhodnutí, bude rozhodnutím politickým. MAP, do ktorého sa zapojilo všetkých deväť krajín aspirujúcich na členstvo, je praktickým nástrojom na prípravu a nie je súhrnom formálnych kritérií, s ktorým sa často zjednodušene zamiňa. Svojou štruktúrou MAP odráža skúsenosti NATO z prístupového procesu s Českou, Poľskou a Maďarskou republikou. Ak sa pozrieme na päť kapitol MAP, potom tri z nich, politická kompatibilita so všetkým, čo k tomu patrí, oblasť

legislatívy a ochrana utajovaných skutočností, predstavujú predpoklady *sine qua non*, zatiaľ čo zvyšné dve kapitoly o obranných a vojenských otázkach a otázkach zdrojov sú oblasťami, kde NATO očakáva zásadný a kontinuálny progres. Slovensko sa dnes nachádza v treťom cykle MAP a o dva týždne sa v Bruseli uskutoční pre nás rozhodujúce rokovanie so *Severoatlantickou radou*, ktorého výsledkom bude prijatie *Správy o pokroku (Progress Report)*. Dôležitosť tohto dokumentu spočíva v tom, že pred pražským summitom bude základným referenčným dokumentom obsahujúcim oficiálny pohľad na našu pripravenosť. MAP je pre Slovensko jednoznačným prínosom, pretože vďaka nemu sme sa podľa doterajších hodnotení Aliancie, citujúc slová námestníka generálneho tajomníka NATO G. Altenburga počas návštevy NATO tímu v januári 2002 v Bratislave, *stali úspešným kandidátom, s ktorým sa pre Prahu počíta*. To, čo nám v rámci MAP pomohlo najviac, je spätná väzba, ktorú sme dostávali od Aliancie v rámci permanentného dialógu. Prostredníctvom nej sme mohli korigovať mnohé naše interné rozhodnutia v príprave, čo sa ukázalo doslova kritické, najmä vo vojenskej oblasti a pri adaptácii našej domácej legislatívy.

MAP možno celkom vhodne parafrázovať tak, že nie je zárukou členstva, ak však nepodá aspirant v rámci neho solídny výkon, má záruku, že sa s ním v Prahe nebude Aliancia ani zaoberať. Pochopiteľne, že z tohto dôvodu je MAP mimoriadne dôležitým aspektom v rozširovacom procese, nie však jediným.

Po washingtonskom summite, ktorý potvrdil pripravenosť Aliancie pokračovať v prijímaní ďalších členov, do popredia vystúpila základná otázka, či avizovaný summit v roku 2002 len opätovne prehodnotí rozširovanie, alebo prijme rozhodnutia o pozvaniach. Pravdou je, že po washingtonskom summite sme v tomto zmysle od členov Aliancie nepočuli nič viac ako uistenia o politike otvorených dverí. To sa Slovenskej republike a ostatným aspirantom zdalo príliš málo, navyiac, keď bolo evidentné, že Aliancia sa koncentruje na oveľa vážnejšie otázky, akými boli a sú napríklad vzťahy NATO a EÚ v kontexte ambícií EÚ na vytvorenie autonómnej vojenskej kapacity pre krízový manažment alebo horúca diskusia v súvislosti s plánmi USA na vybudovanie protiraketovej obrany. Prakticky ešte začiatkom minulého roku sme v našej stratégii identifikovali ako najvážnejšiu otázku nie to, koľko krajín bude pozvaných a či SR bude medzi nimi, ale to, či je vôbec Aliancia pripravená vystaviť pozvania už v roku 2002. Napriek tomuto, vtedy nie príliš povzbudivému obrazu, už v júni minulého roku došlo k zlomu, keď generálny tajomník NATO lord Robertson po rokovaní najvyšších predstaviteľov NATO v Bruseli povedal, že *nulová opcia pre Prahu je zmietať zo stola*. Od tohto momentu sa zmenil aj slovník Aliancie, ktorá na naše potešenie už nehovorí o politike otvorených dverí, ale o tom, že v Prahe budú pozvania. Otázkou je, čo prispelo k takémuto zásadnému posunu v postoji Aliancie v priebehu niekoľkých mesiacov. Podľa môjho názoru, išlo o dva základné faktory. Prvým z nich je spôsob, akým otázku rozširovania uchopila nová americká administratíva prezidenta G. Busha. USA prakticky vrátili rozširovanie politicky do hry a na najvyššie priečky aliančnej agendy. Aktivovali tak aj európskych spojencov, ktorí dovtedy otvorene priznávali, že čakajú na signál z USA. Tento signál kulminoval prejavom

prezidenta Busha vo Varšave, kde prezentoval americký pohľad na budovanie bezpečnosti v Európe a zdôraznil, že rozširovanie Aliancie hrá v ňom nezastupiteľnú úlohu. Druhým momentom, ktorý prispel k obratu, je vklad a správanie samotných aspirantov. Títo dokázali prostredníctvom svojho nasadenia v rámci *MAP*, že to s prípravou na členstvo myslia skutočne vážne a na druhej strane dokázali aliančné publikum osloviť prostredníctvom vzájomnej spolupráce tzv. Vilniuskej desiatky. Prostredníctvom V 10 a vzájomnej solidarity jej štátov sa podarilo sformulovať základný odkaz, že bez ďalšieho rozširovania Aliancie zostanú procesy, ktoré sa začali pádom železnej opony v roku 1989, nedokončené. V 10 zároveň dokázala aspirantov ustrážiť, aby neprepadli vzájomnej konkurencii a individuálnej súťaži krásy, ktorá by, ako už dnes vieme, nemala šancu na úspech. Nie je žiadnou nenáležitou samochválou, keď pripomeniem, že Slovensko zohralo vo V 10 mimoriadne dôležitú úlohu. Jej vyvrcholením bola májová bratislavská konferencia, vďaka ktorej sa nám podarilo pritiahnúť neobyčajný mediálny a politický záujem o kandidátov na členstvo v NATO. Táto konferencia priniesla mimoriadne dôležité body v politickom ratingu našej krajiny.

Samozrejme, že v dôkladnej analýze a retrospektíve obdobia od Washingtonu po Prahu by bolo treba venovať pozornosť mnohým ďalším otázkam. Spomeniem len Rusko a jeho trvalé odmietanie rozširovania, vývoj pozícií európskych spojencov, úlohu nových členov a mnohé ďalšie. Pre nedostatok priestoru nie je možné sa im venovať, dovoľte mi však ešte pár slov o tom, ako je dnes na tom Slovensko. Rozhodujúce pre nás je, že Slovensko dokázalo zmeniť svoje postavenie z krajiny, o ktorej v Madride v roku 1997 nebola v záverečnom komuniké žiadna zmienka, na pozíciu krajiny, ktorá figuruje v každom realistickom scenári pražského rozhodnutia. Z tohto dôvodu sa zámerné vyhýbam špekuláciám o tom, koľko krajín nakoniec bude pozvaných. V našom prípade to už nie je dôležité, pričom táto komfortná pozícia je výsledkom dvoch základných faktorov. Po prvé, Slovensko dokázalo zásadným spôsobom zlepšiť svoje politické hodnotenie a diskusia medzi Slovenskom a Alianciou o tejto oblasti dnes už nie je diskusiou o demokratických deficitoch a vážnych ekonomických deformáciách, ale o kontinuite a stabilite domáceho vývoja do budúcnosti. Druhým faktorom je náš výkon v praktických oblastiach prípravy, predovšetkým pokiaľ ide o reformu ozbrojených síl, zabezpečenie zdrojov, ochranu utajovaných skutočností a prijímanie, resp. adaptáciu potrebnej legislatívy, vrátane našej ústavy. Hodnotenie, ktoré dostaneme v Bruseli 22. marca, bude priaznivé, lebo vo všetkých týchto parametroch sme za uplynulé tri roky dokázali zaznamenať základný posun, a čo je ešte dôležitejšie, presvedčiť Alianciu, že sú vytvorené všetky predpoklady pokračovať v tomto trende aj po pozvaní. Osobitnú pozornosť si zasluhuje oblasť prípravy našich ozbrojených síl, kde je pozitívny posun najhmataiteľnejší. Od začiatku roku 2001 došlo ku kvalitatívnej zmene, ktorá je výsledkom politického rozhodnutia dnešného vedenia ministerstva obrany a najmä jeho presvedčenia, že bez radikálnej reformy nemá Slovensko šance v Prahe uspieť. Radikálna reforma má názov *Ozbrojené sily SR: Model 2010*. Podľa názoru Aliancie je prvou reformou od vzniku SR, ktorá

vytvára systémové predpoklady, aby Slovensko malo efektívnu armádu a zároveň, aby mohlo ako budúci člen Aliancie byť nielen konzumentom, ale aj aktívnym prispievateľom k spoločným cieľom a misiám tejto organizácie.

O našej pozícii by bolo skutočne možné hovoriť veľmi detailne, najlepšie ju však podľa môjho názoru charakterizuje replika ministra zahraničných vecí SR E. Kukan, ktorý hovorí, že *pozvánka do NATO pre Slovensko je už vytlačená, čaká sa len na to, či v Prahe bude môcť byť doručená*.

Na záver dovoľte ešte jednu krátku poznámku, týkajúcu sa podoby rozhodnutia pražského summitu o rozširovaní a najmä, aký bude následný postup. Tejto otázke sa venuje v poslednej dobe aj naša tlač a, bohužiaľ, nezriedka prináša v našom domácom vnútropolitickom kontexte aj skreslené, resp. úplne nekorektné informácie. Úvahy o tom, že pozvanie v Prahe je viac-menej formálna záležitosť, pretože tu existuje poistka v podobe ratifikačného procesu, ktorý môže celý vstup nakoniec zastaviť, nemožno nazvať ináč ako špekuláciami. Nie je preto na škodu veci pripomenúť si, že v Prahe sa očakáva politické rozhodnutie, ktoré nebude o členstve ani o žiadnej zmluve alebo dokonca o našej prihláške, ale len a len o pozvaní jednej alebo viacerých krajín na začatie prístupových rokovaní. Niet zatiaľ žiadnych náznakov, že by postup mohol byť iný ako v Madride a Slovensko by uvítalo, keby slovník komuniké v Prahe bol v tejto veci identický s článkom 6 komuniké madridského summitu z roku 1997. Bezprostredne potom by malo nasledovať otvorenie individuálnych prístupových rokovaní, ktoré by vďaka existencii *MAP*, kopírujúcemu prístupové rokovania Poľskej republiky, Maďarskej republiky a Českej republiky, mali byť podstatne kratšie, ako to bolo v ich prípade. Po ukončení ratifikačného procesu Severoatlantickej zmluvy uchádzačom o členstvo podľa jeho vnútroštátnych predpisov, presnejšie po uložení listiny o pristúpení danou krajinou sa krajina stáva členom NATO *de iure*. Verím, že toto je scenár, ktorého súčasťou bude aj Slovensko.

Lubomír Macko

2001 – rok konkrétnych výsledkov na ceste Slovenska do NATO

Príprava Slovenskej republiky na členstvo v NATO prebiehala v roku 2001 spočiatku podľa *Ročného národného programu PRENAME 2001*, schváleného vládou SR 27. septembra 2000, a následne podľa *Aktualizovaného ročného národného programu PRENAME 2001 (ARNP PRENAME 2001)*, schváleného vládou SR 28. marca 2001.

V ARNP PRENAME 2001 boli na národnej úrovni stanovené ciele a úlohy prípravy SR, ktoré boli rozdelené, v súlade s *Akčným plánom pre členstvo (Membership Action Plan – MAP)*, do piatich kapitol: 1. politické a ekonomické otázky, 2. obranné a vojenské otázky, 3. otázky zdrojov, 4. bezpečnostné otázky, 5. právne otázky.

Plnením úloh a cieľov ARNP PRENAME 2001 sa pripravenosť SR prevziať na seba záväzky vyplývajúce z očakávaného budúceho členstva v Aliancii posunula na kvalitatívne vyššiu úroveň. Zároveň boli skvalitnené štruktúry a mechanizmy procesu prípravy SR na členstvo v NATO v rámci celého systému PRENAME i v jednotlivých participujúcich rezortoch. Plnenie podmienok pre vstup SR do Aliancie malo komplexnú povahu a týkalo sa mnohých oblastí života spoločnosti.

1. Politické a ekonomické otázky

Slovenská republika pokračovala v roku 2001 v komplexnej príprave na vstup do Severoatlantickej aliancie a úplné prevzatie záväzkov a povinností vyplývajúcich

Lubomír Macko, vedúci sekretariátu Výboru vlády pre prípravu SR na členstvo v NATO, Odbor euroatlantickej bezpečnosti Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky

z *Washingtonskej zmluvy*. Výrazný pozitívny posun v chápaní vstupu do NATO ako strategickkej priority zahraničnej a bezpečnostnej politiky SR nastal pri dosahovaní širokej zhody rozhodujúcich politických síl, ktorá sa prejavila najmä pri prijímaní *Bezpečnostnej stratégie SR*, *Obrannej stratégie SR* a *Vojenskej stratégie SR* v Národnej rade Slovenskej republiky.

Významným krokom v oblasti budovania a posilňovania demokratických mechanizmov vo fungovaní štátu bolo schválenie novely Ústavy Slovenskej republiky Národnou radou SR dňa 23. februára 2001. V novelizovanej Ústave SR sa výslovne zakotvuje, že Slovenská republika sa môže zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok, za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou. Zaradením tejto úpravy do novely ústavy bol vytvorený ústavný rámec pre budúce pristúpenie SR k Severoatlantickej zmluve.

V záujme efektívnejšieho plnenia očakávaných záväzkov SR po vstupe do NATO bolo na vládu SR v stanovených prípadoch prenesené rozhodovanie o vyslaní ozbrojených síl mimo územia SR a súhlase s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území SR, resp. súhlase s ich prechodom cez územie SR.

Ďalšie schválené úpravy Ústavy SR významne prispeli k rozvoju a upevneniu demokratických inštitúcií a nástrojov fungovania štátu. Následne boli prijaté zákonné normy upravujúce reformu verejnej správy a uskutočnili sa voľby do zastupiteľských zborov vyšších územných celkov a ich predsedov, ktoré predstavujú doposiaľ najvýznamnejší krok v zavádzaní samosprávy na regionálnej úrovni. Kvalitu demokracie prehĺbilo aj prijatie zákona, ktorým sa na Slovensku realizuje novelou Ústavy SR zavedený inštitút ochrancu ľudských práv, ombudsmana.

SR reagovala aj na pripomienky zo stretnutí s predstaviteľmi Aliancie a jej členských krajín, ktorí opakovane poukazovali na problémy v oblasti korupcie na Slovensku. *Národný program boja proti korupcii*, schválený vládou SR už v júni 2000, bol realizovaný v podmienkach ministerstiev a ostatných ústredných orgánoch štátnej správy prostredníctvom *Akčného programu boja proti korupcii*.

Vláda SR venovala v roku 2001 systematickú pozornosť tiež otázke menšín. V júli 2001 prerokovala a schválila *Správu o priebežnom plnení Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie na obdobie rokov 2000-2001*. V tejto oblasti sa činnosť zameriavala predovšetkým na prevenciu problémov a hľadanie ich pozitívnych riešení.

Aktivity boli prioritne zamerané na oblasť zlepšenia bývania, vzdelania a sociálnej úrovne rómskeho etnika. Opatrenia sa pritom opierali o občiansky princíp a dialóg s jeho predstaviteľmi, najmä profilujúcou sa rómskou inteligenciou. Dôležitú úlohu pri tom zohrávalo úsilie o zefektívnenie činnosti splnomocnenca vlády pre riešenie rómskej otázky. Výmena na poste splnomocnenca spolu s reformou jeho sekretariátu a užšia spolupráca s mimovládnyimi rómskymi organizáciami sa ukázali byť správnyimi krokmi v dlhodobom procese zvyšovania úrovne života rómskeho etnika na Slovensku.

Záujem SR aktívne pristupovať k riešeniu problémov v národnostnej menšinovej oblasti potvrdilo aj pristúpenie k *Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov*.

Pokrok sa dosiahol tiež v oblasti hospodárskej transformácie. Privatizácia veľkých, štátom ovládaných bánk, sa v roku 2001 skončila a ďalej pokračovala privatizácia tzv. strategických podnikov. V roku 2000 bol sprivatizovaný 51 %-ný podiel Slovenských telekomunikácií, v roku 2001 prijala vláda rozhodnutie o privatizácii 49 % akcií firmy Transpetrol. Dosiahnuté základné hospodárske výsledky potvrdzujú, že ekonomika Slovenska sa v tomto období vyvíjala v podstate rovnovážne. Najväčším problémom stále zostáva vysoká nezamestnanosť pohybujúca sa na úrovni 19 %, ktorú sa zatiaľ, napriek zvýšenému úsiliu, nepodarilo výraznejšie znížiť. Dostatočná výkonnosť ekonomiky ostáva pritom základným predpokladom úspešnej realizácie naplánovaných reforiem, predovšetkým v obrannej oblasti.

K zlepšeniu spolupráce medzi SR a NATO prispeli viaceré návštevy oficiálnych predstaviteľov členských krajín NATO, ústredia NATO, ako aj predstaviteľov mimovládnych organizácií členských krajín (predovšetkým zo štátov visegrádskej skupiny a USA) a návštevy predstaviteľov SR v krajinách Aliancie a v jej ústredí v Bruseli. SR v rámci nich intenzívne diskutovala a konzultovala svoju prípravu na členstvo v NATO s akcentom na skúsenosti najnovších členov NATO. Pri spracovaní všetkých plánovacích dokumentov PRENAME boli využité aj pripomienky a rady partnerov z členských štátov Aliancie.

SR spolupracovala na expertnej úrovni a vymieňala si skúsenosti v oblasti integračných krokov i s ďalšími aspirantmi na členstvo v NATO. Dôležitou udalosťou, ktorá významne prispela k zvýšeniu medzinárodnej prestíže SR v tejto oblasti, bola medzinárodná konferencia *Nové európske demokracie: líderstvo a zodpovednosť*, uskutočnená v dňoch 10.-12. mája 2001 v Bratislave. Dominantnou témou sa stalo ďalšie rozšírenie Aliancie. Konferencia bola účastníkmi podujatia hodnotená veľmi pozitívne a mala dobrý zahraničný ohlas. Prispeli k tomu najmä správne načasovanie a kvalitná organizácia konferencie, ako aj závažnosť vystúpení viacerých jej účastníkov.

Ročný národný program prípravy SR na členstvo v NATO na rok 2002 (RNP PRENAME 2002) bol odovzdaný Severoatlantickej aliancii koncom septembra 2001. Na zasadnutí Posilneného politického výboru NATO a SR na vyššej úrovni (30. októbra 2001) bol tento program prerokovaný, pričom zo strany NATO bola potvrdená správnosť cesty, nastúpenej v procese integrácie Slovenska do transatlantických a európskych štruktúr po roku 1998. Taktiež boli ocenené výsledky SR, ktoré boli dosiahnuté predovšetkým v predchádzajúcom roku .

Rovnako počas novembrovej návštevy lorda G. Robertsona, generálneho tajomníka NATO, na Slovensku sa potvrdilo, že doterajšie výsledky SR v procese MAP sú v NATO hodnotené pozitívne a že ak SR udrží doterajší pozitívny trend v procese prípravy, existuje veľký predpoklad, že na summite Aliancie v Prahe bude pozvaná vstúpiť do NATO.

Návšteva predsedu vlády SR M. Dzurindu v sídle NATO v decembri 2001 bola vyvrcholením intenzívneho politického dialógu medzi SR a Alianciou v minulom roku. Pribeh rokovaní opätovne potvrdil pozitívne hodnotenie pokroku, ktorý SR dosiahla v procese prípravy na vstup do NATO v roku 2001. Zároveň však potvrdil aj to, že rozhodujúcimi kritériami v hodnotení pripravenosti kandidátov budú politická zrelosť krajiny, stabilita jej demokratických inštitúcií a schopnosť prispievať ku konsenzuálnemu riešeniu problémov na základe spoločných hodnôt Aliancie.

Prípravou na členstvo v NATO Slovensko na jednej strane posilňovalo svoju vlastnú vonkajšiu aj vnútornú bezpečnosť a stabilitu, na druhej strane prispievalo k zvyšovaniu regionálnej bezpečnosti, a to najmä prehlbovaním spolupráce s krajinami Visegrádskej štvorky (V4), aktivitami v rámci Vilniusej desiatky (V10) a účasťou v projektoch euroregiónov. Zároveň Slovenská republika vytvárala predpoklady pre svoj aktívny príspevok k bezpečnosti a stabilite aj v širšom kontexte.

Hlavným cieľom práce s verejnou mienkou v rámci prípravy SR na členstvo v NATO bolo v roku 2001 zvýšiť informovanosť slovenskej verejnosti o Aliancii a dosiahnuť väčšinovú podporu členstva SR v nej. Z výskumov verejnej mienky uskutočnených *Kabinetom výskumu verejnej mienky Národného osvetového centra (KVVM NOC)* od decembra 2000 vyplýva, že podpora vstupu do NATO vzrástla v priebehu roku 2001 zo 47 % na vyše 53 %. Naopak, percento odporcov vstupu v tomto období pokleslo o takmer 6 % na hranicu 41 %. Ďalší vývoj ukázal, že tento trend pokračoval aj na začiatku roku 2002 a z hľadiska tempa nárastu podpory bol ešte výraznejší. (V marci 2002 sa úroveň podpory obyvateľstva vstupu Slovenska do NATO podľa rôznych agentúr pohybovala v rozmedzí 57 % – 61 %.)

V priebehu roku 2001 nastal zásadný posun aj v otázke prípadného referenda o vstupe SR do NATO. Zatiaľ čo v priebehu rokov 1999 a 2000 prieskumy verejnej mienky predpovedali iba tesný úspech prípadného referenda o vstupe do NATO, výskumy KVVM NOC v roku 2001 ukázali, že takéhoto referenda by sa určite alebo skôr zúčastnilo približne 67 % respondentov a z nich by sa za vstup do NATO vyslovilo približne 65 %. Pozitívnym signálom bol aj údaj o podpore vojenských profesionálov vstupe SR do NATO, ktorý sa v priebehu roku 2001 zvýšil o 12 %, a to na 76 %.

Taký vývin postojov verejnosti sa dosiahol aj vďaka množstvu informačných aktivít, do ktorých sa zapojilo mnoho aktérov a multiplikátorov, počínajúc politickými predstaviteľmi, cez médiá až po mimovládnu sféru. V priebehu roku 2001 sa téma vstupu do NATO stala vo verejnej diskusii na Slovensku omnoho frekventovanejšou než v predošlých rokoch.

Na základe analýzy výsledkov prvého veľkého sociologického výskumu bola spracovaná vo februári 2001 *Komunikačná stratégia DONATO*, ktorá definovala základné cieľové skupiny a spôsoby komunikácie s nimi. Následne boli vypracované rôzne varianty argumentačných manuálov, sústreďujúcich argumenty pre vstup do NATO.

Napriek existencii týchto koncepčných materiálov skúsenosti v oblasti práce s verejnou mienkou v priebehu 1. polroku 2001 ukázali, že je potrebné postup v 2. polroku modifikovať a prispôbiť aktuálnemu stavu. Ukázala sa potreba spoločného

zastrešenia a prepojenia množstva paralelne prebiehajúcich aktivít. V lete bol vypracovaný *Centrálny informačný program* (CIP 2001), ktorý upravil skladbu aktivít pôvodne naplánovaných v ARNP PRENAME 2001 a realizovaných rezortmi zahraničných vecí a obrany, ako aj množstvo finančných prostriedkov na ne vyčlenených.

V oblasti krízového manažmentu bolo hlavné úsilie v roku 2001 zamerané na spracovanie materiálu *Koncepcia bezpečnostného systému Slovenskej republiky*, zahrňujúceho aj problematiku krízového manažmentu na najvyššej úrovni riadenia štátu. Poslaním tohto dokumentu je, na základe výsledkov analýzy súčasného stavu v oblasti bezpečnosti a berúc do úvahy aj poznatky zo zahraničia, označiť základné problémy súčasného stavu bezpečnostného systému Slovenskej republiky a navrhnúť opatrenia a úlohy v medzinárodnopolitickej, koncepcnej, legislatívnej a organizačnej oblasti tak, aby sa vytvorili podmienky na transformáciu tohto systému na novú, kvalitatívne vyššiu úroveň, adekvátnu potrebám štátu a zmeneným politicko-bezpečnostným podmienkam. Vypracovaný materiál zároveň reaguje aj na novú bezpečnostnú situáciu v Európe po septembrových teroristických útokoch na USA.

Októbrová schôdza Rady obrany štátu schválila *Koncepciu bezpečnostného systému Slovenskej republiky* s pripomienkami a uložila dopracovať ju. Zároveň rozhodla navrhnúť vláde SR zriadiť Komisiu vlády pre vykonanie auditu krízového manažmentu štátu. *Koncepcia bezpečnostného systému SR* doplnená o výsledky auditu by mala byť predložená vláde SR do dvoch mesiacov od schválenia výsledkov auditu vo vláde.

V oblasti civilného núdzového plánovania bola v roku 2001 pozornosť sústredená na modernizáciu varovacích a vyzozumievacích centier na celoštátnej a krajskej úrovni. Tieto centrá boli vybavené elektronickými technickými systémami, pričom kompletizácia celého národného systému varovania a vyzozumenia by mala byť ukončená do piatich až siedmich rokov, v závislosti od ekonomických možností štátu. Prebieha aj budovanie informačného systému na podporu riadenia pre prípady mimoriadnych udalostí na báze geograficko-informačného systému (GIS), ktorý musí tiež spĺňať kritériá kompatibility s obdobnými systémami v NATO.

Zvyšovanie interoperability bolo aj cieľom viacerých podujatí, ktoré organizovala civilná ochrana v spolupráci s orgánmi NATO. Ako príklad možno uviesť workshop *FATRA 2001*, ktorý bol zameraný na oblasť civilno-vojenského-núdzového plánovania. Hlavnou témou boli *Analýzy a odstraňovanie následkov zemetrasenia a priemyselných havárií spojených s cezhraničnými účinkami*. Cieľom bolo overiť možnosti využitia informačného systému GIS na úrovni regionálnej spolupráce. Išlo o aktivitu zaradenú do *Individuálneho partnerského programu medzi SR a NATO* na rok 2001. V súlade s týmto programom sa uskutočnil začiatkom októbra 2001 v Slovenskej republike aj *Regionálny kurz civilného núdzového plánovania a civilno-vojenskej spolupráce*.

Priebežne pokračovala realizácia informačného systému STAREGIS pre monitorovanie a analýzu zdrojov na Správe štátnych hmotných rezerv SR v spolupráci s Úradom civilnej ochrany MV SR a taktiež reštrukturalizácia mobilizačných rezerv. Od

1. 6. 2001 vstúpila do platnosti novela *Zákona o štátnych hmotných rezervách č. 82/1994 Z. z. a Zákon o núdzových zásobách ropy a ropných výrobkov a o riešení stavu ropnej núdze*.

V závere roku 2001 sa pozornosť v oblasti civilného núdzového plánovania sústredila na problematiku boja proti terorizmu a ochrany obyvateľstva pred teroristickými útokmi.

Riešenie vedeckých a vedecko-technických projektov koordinovaných *Vedeckým výborom NATO* pokračovalo v roku 2001 v spolupráci so slovenskými riešiteľmi podľa prijatého harmonogramu. Spolu išlo o 15 priebežných projektov, z ktorých 3 boli riešené na univerzitách SR a 11 v rámci Slovenskej akadémie vied. Okrem týchto prioritných činností prebiehali aj ďalšie aktivity, a to hlavne poskytovanie grantov, štipendií, príspevkov na semináre, workshopy a pod. členom slovenskej vedecko-výskumnej komunity v súvislosti s ich účasťou na programoch *Vedeckého výboru NATO*.

Na základe *Zákona č. 203/2001 Z. z.* bola 1. júla 2001 zriadená *Agentúra na podporu vedy a techniky*, ktorá prebrala manažment vykonávania všetkých bilaterálnych dohôd o vedecko-technickej spolupráci na medzivládnej i rezortnej úrovni, najmä pokiaľ ide o riešenie bilaterálnych vedeckých a vedecko-technických projektov.

V oblasti životného prostredia sa v roku 2001 pokračovalo v riešení 2 projektov dlhodobého charakteru, zameraných na skvalitnenie ochrany životného prostredia v rezorte Ministerstva obrany SR. Zahraničné aktivity uskutočnené v tomto roku prispeli k prehĺbeniu spolupráce Slovenska v oblasti životného prostredia s členskými krajinami NATO.

V rámci projektu zameraného na zavádzanie systému environmentálneho manažérstva bola riešená úloha *Identifikácie environmentálnych aspektov vo všetkých zložkách armády vo vzťahu k zavádzaniu EM*. V súvislosti so zabezpečením úlohy bol na Ministerstve obrany SR zriadený riadiaci výbor a vypracovaný štatút jeho činnosti. Ďalej bola vypracovaná jednotná metodika hodnotenia environmentálnych aspektov v súlade s ISO 14 000. Hlavným výsledkom úlohy bola správa obsahujúca identifikáciu environmentálnych aspektov, ktorá bola spracovaná podrobne pre vybrané modelové vojenské útvary a vo všeobecnej rovine v ostatných útvaroch a tiež zatriedenie aspektov podľa environmentálneho vplyvu a hodnotiacich kritérií.

V rámci projektu *Spracovanie databázy zdrojov znečistenia životného prostredia v objektoch Armády SR* sa uskutočnilo zmapovanie potenciálnych zdrojov znečistenia v Prešovskom a Košickom kraji. Vytvorená bola databáza potenciálnych zdrojov znečistenia vo vojenských objektoch, zostavené mapy podzemných vôd, povrchových vôd a mapy zraniteľnosti. Uskutočnilo sa vyhodnotenie potenciálneho rizika podľa databázového systému *Geoenviron*, umožňujúce určenie priorít pri plánovaní nápravných opatrení v životnom prostredí. Výstupom projektu bola etapová správa, v ktorej sú zhrnuté výsledky riešenej úlohy.

Cieľom zahraničných aktivít v tejto oblasti bolo tiež zapojenie sa zástupcov SR do riešenia pilotných štúdií v rámci *Výboru pre výzvy modernej spoločnosti (CCMS NATO)*.

2. Obranné a vojenské otázky

Hlavné ciele prípravy SR na členstvo v NATO v rezorte obrany v priebehu roku 2001 boli stanovené na základe *Správy o pokroku SR v rámci MAP* v období 1999-2000, ako aj dosiahnutých výsledkov z plnenia úloh PRENAME v tomto ročnom cykle nasledovne:

- a) Prispôsobovanie obranných a vojenských schopností SR výzvam nového bezpečnostného prostredia Európy, novým trendom vo vývoji vojenstva a technológií a modernizácia ozbrojených síl v súlade s národnými potrebami a požiadavkami NATO s dôrazom na iniciatívu DCI (Defense Capabilities Initiative).
- b) Dopracovanie koncepčných dokumentov – *Bezpečnostnej stratégie SR, Obrannej stratégie SR a Vojenskej stratégie SR*, ktoré tvoria základ obranného plánovania a prípravy obrannej legislatívy a zároveň predstavujú legislatívno-právny rámec reformy celého systému bezpečnosti a obrany SR.
- c) Harmonizácia plánovacích postupov a cyklov adaptovaného a rozšíreného *Plánovacieho a hodnotiaceho procesu* (PARP) v súlade s implementáciou postupov obranného plánovania v rezorte obrany, vypracovanie dlhodobých plánov rozvoja jednotlivých komponentov ministerstva obrany a ozbrojených síl a sformovanie kontrolných mechanizmov na dosiahnutie väčšej transparentnosti.
- d) Pokračovanie v racionalizácii štruktúr Ministerstva obrany SR a Generálneho štábu Armády SR a vo zvyšovaní civilného obsadenia politických a plánovacích funkcií v rámci MO SR na základe získaných skúseností členských štátov NATO. Súčasne u novovytvorených veliteľstiev na operačnej úrovni reštrukturalizácia ich jednotlivých prvkov tak, aby mohli vytvárať základ pre adekvátne delegovanie operačných právomocí a zodpovednosti na nižšie stupne velenia.
- e) Pokračovanie v implementácii prijatých *Partnerských cieľov* ako hlavného faktora vo zvyšovaní úrovne interoperability obranných a vojenských kapacít SR s ozbrojenými silami členských štátov NATO.
- f) Pokračovanie v budovaní systému velenia, riadenia a spojenia a postupná modernizácia komunikačných sietí a systémov informatickej podpory.
- g) Pokračovanie v postupnom plnení kritérií intelektuálnej kompatibility v oblasti ľudských zdrojov, v ďalšej redukcii počtov príslušníkov ozbrojených síl a civilných zamestnancov, v postupnom raste profesionalizácie a v optimalizácii personálnej štruktúry. Dokončenie zavedenia systému personálneho manažmentu a zvládnutie základných krokov v celom systéme rekrutácie, distribúcie, rozvoja, vzdelávania, školenia, výcviku a zabezpečenia personálu.
- h) Postupné prekonávanie disproporcií medzi požiadavkami na dynamiku formovania požadovaných obranných a vojenských schopností a dostupnými zdrojmi.

Pri plnení vyššie uvedených cieľov prípravy SR na členstvo v NATO boli v priebehu roku 2001 dosiahnuté mnohé významné výsledky, ktoré rozhodujúcim spôsobom posunuli Slovensko vpred pri jeho úsilí o získanie plného členstva v tomto politicko-vojenskom zoskupení.

Vychádzajúc z *Vojenskej stratégie Slovenskej republiky* je strategickým cieľom Slovenskej republiky vybudovanie relatívne malých, ale vysoko kvalitných, primerane vyzbrojených a veľmi dobre vycvičených ozbrojených síl, schopných integrovať sa do kolektívnych obranných mechanizmov NATO. Tieto ozbrojené sily musia byť schopné v najbližšom období samostatne ubrániť suverenitu štátu a v budúcnosti musia byť schopné zúčastňovať sa s ozbrojenými silami NATO rôznych vojenských operácií.

V rámci plnenia partnerského cieľa PG G-0028 *Prehodnotenie štruktúry ozbrojených síl* bol s aktívnou účasťou viacerých členských krajín NATO vypracovaný zásadný dokument *Ozbrojené sily Slovenskej republiky – model 2010*, schválený vládou SR v októbri 2001 a dokument *Dlhodobý plán štruktúry a rozvoja ozbrojených síl Slovenskej republiky – model 2010*. Týmito dokumentmi bol definovaný rámec reformy ozbrojených síl Slovenskej republiky v období do roku 2010. Reforma ozbrojených síl bude popri plnení politických kritérií na členstvo v Aliancii pre naplnenie integračných ambícií Slovenskej republiky smerom k NATO rozhodujúca.

V porovnaní s predchádzajúcim obdobím SR dosiahla výrazný pokrok pri definovaní svojich bezpečnostných a obranných cieľov. Národná rada SR schválila v marci 2001 *Bezpečnostnú stratégiu SR*, v máji 2001 *Obrannú stratégiu SR* a v októbri 2001 *Vojenskú stratégiu SR*. Schválením uvedených strategických dokumentov širokým konsenzom politických síl sa zabezpečila nielen transparentnosť v otázkach národnej bezpečnosti, ale aj nevyhnutná kontinuita bezpečnostnej, obrannej a vojenskej politiky SR, pretože sa vytvorili všetky predpoklady, aby si tieto dokumenty osvojila aj vláda, ktorá vzíde z parlamentných volieb v roku 2002.

Hlavným cieľom *Obrannej stratégie SR* je vytvorenie systémových a vecných základov zaručenia obrany štátu. Zároveň boli vytvorené podmienky prechodu k zabezpečeniu obrany štátu formou kolektívnej obrany v rámci NATO, zohľadňujúc pri tom bezpečnostné prostredie a obranné zdroje štátu.

Vojenská stratégia SR poskytuje strategické vojenské smerovanie ozbrojených síl, ktoré zabezpečia realizáciu *Bezpečnostnej stratégie SR* a *Obrannej stratégie SR* vo vojenskej oblasti. Vychádza zo súčasného geostrategického prostredia Slovenskej republiky, z dostupných zdrojov štátu a z odhodlania použiť najvýhodnejšie možné prostriedky na zabezpečenie životných záujmov SR. Podstatné myšlienky z tejto stratégie boli ďalej rozvinuté v dlhodobom realizačnom pláne reformy a modernizácie ozbrojených síl.

V rezorte obrany bol v roku 2001 zavedený systém obranného plánovania a začala sa príprava podkladov a základných dokumentov pre jeho zavedenie na národnej úrovni od roku 2003. Taktiež boli vypracované dokumenty *Obranné plánovanie SR* a *Smernica pre obranné plánovanie v rezorte obrany na roky 2003-2008*.

Uskutočnila sa reorganizácia Ministerstva obrany SR a Generálneho štábu Armády SR, ktorej výsledkom je efektívnejšia a hospodárnejšia štruktúra s vyváženým počtom sekcií a štábov s vylúčením duplicit. Reorganizácia sa uskutočnila k 1. októbru 2001 a predstavuje jeden z prvých krokov pri realizácii dokumentu *Ozbrojené sily Slovenskej republiky – model 2010*. V organizačnej štruktúre ministerstva je 75 % systemizovaných miest, plánovaných pre civilných zamestnancov, čo má za cieľ posilniť prvok civilného riadenia MO SR.

Úrady, zariadenia, útvary a jednotky podriadené priamo Ministerstvu obrany SR a Generálnemu štábu Armády SR budú postupne reformované a vyňaté z tejto podriadenosti a začlenené pod vytvárané Veliteľstvo výcviku a podpory.

Zloženie pozemných a vzdušných síl bolo navrhnuté tak, aby boli schopné splniť všetky úlohy a požiadavky, ktoré pre ne vyplývajú z *Vojenskej stratégie SR* a zároveň aby boli kompatibilné s príslušnými silami NATO.

Novovytvárané Veliteľstvo výcviku a podpory bude zodpovedné za základný a odborný výcvik vrátane špeciálneho výcviku profesionálnych poddôstojníkov. Veliteľstvo logistiky bude mať hlavnú zodpovednosť za logistickú podporu v rámci celých ozbrojených síl a bude mať rozhodujúcu úlohu počas mobilizácie. Veliteľstvo výcviku a podpory bude od 1. apríla 2002 vytvorené v rámci pozemných síl a po prijatí zákona o ozbrojených silách bude tvoriť samostatnú súčasť ozbrojených síl.

Implementáciu partnerských cieľov považuje SR za základnú formu prípravy na členstvo v NATO v oblasti obrany. Zo 64 prijatých partnerských cieľov sa 40 priamo týka realizácie *Národného programu PRENAME* v rámci *Akčného plánu pre členstvo* (MAP). Cieľom ďalšieho rozvoja pozemných síl je zvýšiť ich operačné schopnosti, aplikovať požiadavky interoperability, modernizovať systém velenia, riadenia a spojenia a zabezpečiť informatívnu podporu veliteľstiev.

Medzi prioritné požiadavky rozvoja vzdušných síl patrí optimalizácia štruktúry vzdušných síl, zvýšenie schopnosti monitorovať a kontrolovať vzdušný priestor SR, zabezpečenie operačného prepojenia prostredníctvom ASOC a AWACS, modernizácia vyčlenených vrtuľníkov a vybraných dopravných lietadiel a postupné zvyšovanie letových hodín pilotov.

V rámci prípravy dokumentu *Ozbrojené sily Slovenskej republiky – model 2010* sa prehodnotilo 64 prijatých partnerských cieľov a dva z nich boli navrhnuté na zrušenie. Tento návrh bol zapracovaný do dokumentu *Prehľad celkovej interoperability v roku 2001* a v rámci neho bol prerokovaný s predstaviteľmi Aliancie na konci januára 2002.

Z prijatých partnerských cieľov bolo v roku 2001 splnených 7 cieľov, v roku 2002 sa predpokladá splnenie ďalších 15 partnerských cieľov. Pre plnenie partnerských cieľov bude ťažiskový rok 2003.

Individuálny partnerský program pre rok 2001 (IPP-2001) ako jeden z rozhodujúcich podporných programov plnenia partnerských cieľov bol prerokovaný a schválený počas rokovaní medzi SR a NATO vo formáte *Severoatlantická rada + 1* (NAC+1) v Bruseli 20. apríla 2001. SR zahrnula do IPP-2001 spolu 473 aktivít z *Pracovného programu partnerstva* (PWP) vrátane aktivít, ktoré boli dodatočne ponúknuté procedúrou mimo plánovacieho cyklu. Počas obdobia od 1. januára do 31. októbra 2001 sa slovenskí predstavitelia zúčastnili na 255 aktivitách s celkovým počtom 372 podujatí. Okrem toho prebehlo ďalších 65 podujatí v rámci *Partnerstva za mier* (PzM), ktoré neboli v IPP-2001 zahrnuté, avšak s ohľadom na súčasné potreby sa na nich SR zúčastnila.

Oblasť budovania systému velenia, riadenia a spojenia a postupná modernizácia komunikačných sietí bola premietnutá do plnenia viacerých partnerských cieľov. Uskutočnilo sa dopĺňovanie *Vojenského informačného systému o území* (VISU) pre

potreby činnosti sprostredkovateľských tímov, ako i zabezpečovanie ich materiálneho vybavenia. Začalo sa so spracovaním a vyhodnocovaním vojenských topografických máp podľa noriem NATO. Aktualizácia podkladov vybratých železničných vykladacích a nakladacích staníc bola už ukončená.

V oblasti personálneho manažmentu pokračovala v roku 2001 reforma ozbrojených síl SR spojená so znižovaním počtov osôb, techniky, materiálnych zásob i s uvoľňovaním vojenských objektov. Cieľom reformy bolo znížiť prevádzkové náklady, začať náročný a plnohodnotný výcvik tých jednotiek, ktoré zostanú v novej organizačnej štruktúre, zvýšiť počet letových hodín pre pilotov a rozvinúť systém prípravy veliteľov a štábov. Reforma počíta s podstatným znížením počtu vojenského a civilného personálu, s úpravou hodnostného zloženia vojenského personálu a s postupným prechodom na úplnú profesionalizáciu Armády SR od roku 2006.

Pri plnení partnerského cieľa PG G-0355 *Jazykové požiadavky* bola v rezorte obrany plne implementovaná jazyková norma NATO STANAG 6001.

Cudzojazyčné vzdelávanie sa v rezorte obrany realizuje na jazykových pracoviskách. Vybraný personál MO SR je tiež vysielaný na štúdium do špecializovaných jazykových kurzov do zahraničia, najmä do USA, Holandska, Francúzska, Kanady, Veľkej Británie, Nemeckej spolkovej republiky, Slovinska, Maďarska a Poľska.

Ďalším dôležitým krokom v zintenzívnení jazykovej pripravenosti bude otvorenie Jazykového inštitútu MO SR. Na rok 2002 bol vydaný plán na otvorenie 86 kurzov anglického jazyka, štyroch kurzov francúzskeho jazyka a siedmich kurzov nemeckého jazyka. Celkovo bude v rezorte obrany SR otvorených 97 jazykových kurzov s kapacitou 996 učebných miest.

Rozpočtový proces v rozpočtovej kapitole Ministerstva obrany SR v uplynulom roku poskytol väčšiu zodpovednosť veliteľovi pozemných síl a veliteľovi vzdušných síl. Boli vytvorené podmienky na integráciu rozpočtového procesu do systému obranného plánovania. Schválením *Dlhodobého plánu štruktúry a rozvoja ozbrojených síl Slovenskej republiky – model 2010* a poskytnutím garancie vlády na vyčlenenie finančných prostriedkov v strednodobom horizonte boli vytvorené podmienky na úspešnú implementáciu obranného plánovania v rezorte MO SR. Schválením *Smernice pre obranné plánovanie vo vedení MO SR* bol v decembri 2001 bol započatý cyklus na roky 2003-2008.

3. Otázky zdrojov

V rámci kapitoly zaoberajúcej sa tvorbou potrebných finančných a materiálnych zdrojov tak pre samotnú prípravu, ako aj pre budúce členstvo v Aliancii, bola pozornosť orientovaná na oblasť plánovania finančných zdrojov a oblasť ekonomiky a spolupráce vo výrobe pre potreby obrany.

V oblasti plánovania finančných zdrojov bola činnosť v roku 2001 zameraná na riešenie problematiky metodológie strednodobého a dlhodobého finančného plánovania, ako aj na zladenie reálnych proporcií medzi cieľmi, opatreniami a prioritami vo všetkých oblastiach PREAME tak, aby vyčlenené zdroje boli efektívne vynaložené. Dôraz sa kládol na ďalšie rozpracovanie zásad metodiky finančných príspevkov do rozpočtu NATO v spolupráci so zahraničnými odborníkmi. Pri realizácii tejto úlohy bude nevyhnutné rozšíriť a skvalitniť spoluprácu s členskými krajinami Aliancie a jej centrálou v Bruseli.

Zaviedlo sa programové rozpočtovanie štátneho rozpočtu, aj keď zatiaľ nie v plnom rozsahu vo všetkých rozpočtových kapitolách. Zároveň sa zaviedla nová forma zostavovania návrhu rozpočtu, resp. rozpočtovania – strednodobý rozpočtový výhľad, ktorý sa má stať nástrojom reformy finančného riadenia v súlade s metodikou používanou v členských krajinách Európskej únie. Ministerstvo financií SR dopracovalo implementáciu programového rozpočtovania v spolupráci s odborníkmi z US Treasury.

Veľká pozornosť bola venovaná riešeniu problematiky uvoľňovania finančných prostriedkov na realizáciu NP PREAME a pridelovaniu finančných prostriedkov v prospech rezortov participujúcich na NP PREAME na rok 2002. Napriek mimoriadnemu tlaku na zníženie výdavkov štátneho rozpočtu sa podarilo zabezpečiť financovanie uvedeného programu na úrovni roku 2001 a zároveň dodržať proklamovaný podiel výdavkov rezortu MO SR na úrovni 1,89 % z HDP. Tým sa výhľadovo zabezpečuje nárast prostriedkov na obranu na úroveň porovnateľnú s členskými krajinami NATO.

V oblasti ekonomiky a spolupráce vo výrobe pre potreby obrany bola priebežne plnená úloha *Vytvorenie podmienok pre štandardizáciu delostreleckej techniky a munície na normy NATO*. Základné predpoklady plnenia tejto úlohy budú dané podpísaním *Memoranda o porozumení* medzi vládou Slovenskej republiky a Organizáciou NATO pre technické zabezpečenie a zásobovanie o spolupráci v oblasti logistického zabezpečenia, ktorého návrh schválila vláda SR uznesením č. 784 z 22. augusta 2001. Prvé konkrétne výstupy sú očakávané vo forme implementačných dokumentov pre 155 mm samohybnú kanónovú húfnicu a 155 mm muníciu.

Ministerstvo obrany SR predložilo v decembri 2001 Ministerstvu hospodárstva na pripomienkovanie materiál *Návrh na zabezpečenie potrieb obrany z produkcie obranného priemyslu SR*. Predmetný materiál definuje požiadavky Armády SR na rok 2002, pričom z materiálu vyplýva, že v dôsledku zamerania prioritných potrieb Armády SR na partnerské ciele budú požiadavky na dodávky z produkcie obranného priemyslu minimálne.

4. Bezpečnostné otázky

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich zo 4. kapitoly MAP bola hlavná pozornosť venovaná vytvoreniu systému ochrany utajovaných skutočností kompatibilného so

systémami NATO. Rozhodujúcim krokom v tomto smere bolo schválenie *Zákona o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 241/2001 Z. z. v NR SR z 30. mája 2001*.

V zmysle §1 tohto zákona, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001, bol zriadený *Národný bezpečnostný úrad* (NBÚ), ktorý je ústredným orgánom štátnej správy na ochranu utajovaných skutočností (OUS) a šifrovú službu. Účinnosť zostávajúcich častí zákona bola stanovená od 1. novembra 2001. K uvedenému dátumu nadobudla účinnosť aj vyhláška NBÚ č. 432/2001 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam utajovaných skutočností. Súbežne prebiehala aj príprava a posúdenie vyhlášok k horeuvedenému zákonu.

Zvýšená pozornosť pri budovaní rezortných orgánov OUS bola venovaná najmä rezortom obrany, vnútra, hospodárstva a SIS. Vydeľovaním síl a prostriedkov pre NBÚ z Ministerstva vnútra SR bola súbežne riešená otázka konštituovania a sfunkčnenia rezortného bezpečnostného orgánu MV SR. V jednotlivých rezortoch boli vytvorené základné podmienky činnosti orgánov na OUS, ktoré je potrebné ďalej rozširovať. K splneniu úlohy významnou mierou prispeli závery medzinárodného seminára o OUS, konaného 10.-14. septembra 2001 vo VZ Tatranské Zruby a organizovaného pod záštitou *Bezpečnostného úradu NATO*. Jeho závery a výsledky prispeli aj k riešeniu množstva praktických problémov v tejto oblasti v súčasných podmienkach.

Úlohy spojené s prípravou a sfunkčnením systému OUS technickými prostriedkami, s dôrazom na informačnú bezpečnosť (INFOSEC), budú plne realizované v prechodnom období určenom zákonom o OUS. V oblasti informačnej bezpečnosti bol pripravený systém výmeny informácií špeciálnou elektronickou poštou (systém bezpečnej elektronickej pošty – NBÚ-mail umožňujúci bezpečnú elektronickú výmenu utajovaných informácií až do stupňa utajenia PT medzi NBÚ, vybranými orgánmi štátnej správy SR a misiou SR pri NATO v Bruseli).

5. Právne otázky

Úlohy *Ročného národného programu prípravy SR na členstvo v NATO na rok 2000* v oblasti právnych otázok, ktoré boli zverené do pôsobnosti Ministerstva obrany SR, spočívali vo vypracovaní návrhu ústavného zákona o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, návrhov zákona o obrane SR a zákona o ozbrojených silách SR. Ministerstvu vnútra SR bolo v roku 2000 zverené vypracovanie novely zákona o civilnej ochrane obyvateľstva a vypracovanie paragrafového znenia zákona o integrovanom záchrannom systéme, Správe štátnych hmotných rezerv SR sa zverila príprava novely zákona o štátnych hmotných rezervách a zákona o rope, o núdzových zásobách ropy a ropných výrobkoch a o riešení stavu ropnej núdze a Ministerstvo hospodárstva SR dostalo za úlohu vypracovať návrh zákona o hospodárskej mobilizácii.

Plnenie úloh v oblasti právnych otázok v roku 2000 bolo východiskom pri určení cieľov a úloh pre *Ročný národný program prípravy SR na členstvo v NATO na rok 2001* (RNP PRENAME 2001). V nadväznosti na spracovanú komplexnú vecnú a právnu analýzu existujúceho stavu bol určený nasledujúci okruh priorít ARNP PRENAME 2001:

- pokračovať v procese novelizácie ustanovení Ústavy SR týkajúcich sa realizácie požiadaviek kolektívnej obrany;
- pokračovať v legislatívnom procese prípravy zákonov týkajúcich sa brannej legislatívy;
- spracovať doložky zlučiteľnosti medzi statusovými, technickými a ostatnými zmluvnými dokumentmi podľa 5. kapitoly MAP s vnútroštátnym právnym poriadkom SR.

Uvedené priority súvisia s realizáciou partnerského cieľa PG 0050 – *Právne opatrenia na účasť v kolektívnej obrane*. Na takto stanovené priority nadväzujú konkrétne úlohy a aktivity a súčasne je určený aj subjekt, ktorý za ich splnenie zodpovedá.

ARNP PRENAME 2001 ustanovil úlohu rozpracovať mechanizmus prenosu medzinárodných záväzkov do vnútroštátneho poriadku SR a súčasne zveril túto úlohu Ministerstvu zahraničných vecí SR a Ministerstvu obrany SR.

Prenos medzinárodných záväzkov do právneho poriadku SR sa uskutočňuje priebežne v rámci legislatívneho procesu pri jednotlivých právnych úpravách, ktorých ustanovenia sa priamo týkajú implementácie medzinárodných zmlúv NATO, ku ktorým SR pristúpila alebo pristúpi. Na základe Ústavy SR je potrebné všetky medzinárodnoprávne záväzky preniesť do platných právnych úprav. Ministerstvo zahraničných vecí SR v súčasnosti pripravuje nové zásady vlády pre uzatváranie medzinárodných zmlúv, ktoré budú danú problematiku riešiť. ARNP PRENAME 2001 tiež uložil ústredným orgánom štátnej správy pripraviť právne úpravy, ktoré súvisia s implementáciou medzinárodných zmlúv NATO uvedených v 5. kapitole MAP.

V roku 2001 bol prijatý ústavný zákon č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR a ktorý zaviedol niekoľko významných právnych inštitútov. Článok 7, odsek 3 prijatého ústavného zákona upravil, že Slovenská republika sa môže, s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok, za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou, zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti. Prijatý zákon tak zabezpečí súlad dojednanej medzinárodnej zmluvy o prezatí záväzku vstúpiť do NATO s Ústavou SR.

Ústavný zákon č. 90/2001 Z. z. tiež zaviedol, že vymedzené medzinárodné zmluvy, ku ktorým SR pristúpila, majú pred zákonmi SR prednosť a taktiež presne upravil otázku vysielania ozbrojených síl mimo územia SR, súhlasu s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území SR a s prechodom zahraničných ozbrojených síl cez územie SR, pričom rozhodovanie o týchto otázkach zveruje v taxatívne vymedzených prípadoch (t. j. ak ide o humanitárnu pomoc, vojenské cvičenia alebo mierové pozorovateľské misie) do právomoci vlády, v ďalších prípadoch je vyslovenie súhlasu zverené Národnej rade SR.

Na ústavnú úpravu základných východísk praktickej realizácie inštitútu kolektívnej bezpečnosti nadväzuje nová bezpečnostná a obranná legislatíva. Návrhy ústavného zákona o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, zákona o obrane SR, zákona o ozbrojených silách SR a zákona o brannej povinnosti predstavujú základný právny rámec pre vytvorenie profesionálnych ozbrojených síl, ktoré umožnia plniť medzinárodnoprávne záväzky SR vyplývajúce z potenciálneho členstva v NATO a z kolektívnej obrany ako takej.

Súčasťou bezpečnostnej a obrannej legislatívy je aj už schválená novela zákona o štátnych hmotných rezervách, zákon o ropе, o núdzových zásobách ropy a ropných výrobkoch a o riešení stavu ropnej núdze, zákon o civilnej ochrane obyvateľstva, zákon o integrovanom záchrannom systéme ako aj zákon o patentoch, ktoré Národná rada SR schválila v priebehu roku 2001.

V dôsledku prijatia ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR, je novým spôsobom upravený vzťah medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná, a jej vnútroštátnym právnym poriadkom. Článok 7 ods. 5 Ústavy SR rozoznáva určitú kategóriu medzinárodných zmlúv, ktoré majú pri splnení stanovených podmienok prednosť pred zákonmi SR. Konkrétne ide o medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a o medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Navyše upevnenie ústavnosti v SR sa prehlúbilo aj doplnením právomocí prezidenta republiky novelou Ústavy SR o možnosť podať na Ústavný súd SR návrh na rozhodnutie o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas NR SR, s Ústavou SR alebo ústavným zákonom.

Záver

Hodnotením pokroku, ktorý dosiahla Slovenská republika v rámci prípravy na členstvo v NATO v priebehu roku 2001, sa zaoberala návšteva skupiny expertov z ústredia Severoatlantickej aliancie v Bruseli, ktorá navštívila Slovensko 28. januára až 1. februára 2002. Tzv. *rozšírený tím NATO* bol vedený námestníkom generálneho tajomníka NATO pre politické záležitosti G. Altenburgom. Bol zložený z predstaviteľov Medzinárodného sekretariátu NATO, Medzinárodného vojenského štábu NATO a Hlavného veliteľstva spojeneckých síl NATO v Európe. Jeho súčasťou boli tiež pracovníci Bezpečnostného úradu NATO, ktorí v uvedenom období vykonali inšpekciu na Národnom bezpečnostnom úrade a niektorých ďalších rezortoch SR.

Návšteva tímu NATO v SR bola súčasťou pravidelného hodnotiaceho procesu aspirantských krajín v rámci MAP a jej cieľom bolo preveriť súčasný stav pripravenosti SR na členstvo v Severoatlantickej aliancii. Výsledky návštevy boli využité pri

spracovaní *Správy o pokroku*, ktorý dosiahla SR v príprave na členstvo počas predchádzajúceho ročného cyklu prípravy. Uvedená správa o pokroku bola s predstaviteľmi Slovenskej republiky prerokovaná počas spoločného rokovania Severoatlantickej rady a SR a bude významným podkladom pre členské krajiny Aliancie pri ich rozhodovaní o pozvaní Slovenskej republiky do NATO počas novembrového summitu Aliancie v Prahe.

Rokovania členov tímu NATO s predstaviteľmi SR v januári 2002 sa zaoberali všetkými piatimi oblasťami prípravy, identifikovanými v MAP. Predstavitelia NATO vo všeobecnosti vysoko ocenili pokrok, ktorý dosiahla SR v procese prípravy na členstvo v NATO, ako aj celkový rozsah a rýchlosť doteraz započatých alebo už realizovaných premien v sledovaných oblastiach. Za rozhodujúce pre úspešné snaženie SR o získanie plného členstva v NATO označili udržanie doteraz nastúpeného kurzu a pokračovanie v započatých reformách.

Ako v súčasnosti najpozitívnejšie vnímané prvky prípravy SR boli vedením tímu NATO označené dobrá a realistický *Ročný národný program PRENAME* na rok 2002, rýchla a zásadná reakcia na teroristické útoky z 11. septembra 2001, aktívna účasť na misiách pod vedením NATO na Balkáne a nastúpený kurz reforiem v obrannej oblasti.

Ako oblasti, v ktorých vidia predstavitelia Aliancie a jej členských krajín priestor a predovšetkým potrebu ďalšieho zlepšovania, boli indikované niektoré ekonomické ukazovatele (vysoký rozpočtový deficit, nezamestnanosť), ale predovšetkým nevyhnutnosť boja proti korupcii – najmä v polícii, súdnictve a štátnej správe. Táto otázka bola členmi tímu NATO opakovane a s vysokou naliehavosťou pripomínaná.

Vedúci tímu NATO G. Altenburg opakovane počas svojich stretnutí s predstaviteľmi SR zdôraznil, že rozhodnutie vstúpiť do NATO je strategickým rozhodnutím a znamená predovšetkým prihlásenie sa k spoločným hodnotám. Takéto rozhodnutie si vyžaduje pevnú a trvalú podporu rozhodujúcej väčšiny politických síl, ako aj verejnosti.

Spoločné zasadnutie Severoatlantickej rady na úrovni veľvyslancov členských krajín so Slovenskou republikou sa uskutočnilo 22. marca 2002 v ústredí Aliancie v Bruseli. Jeho cieľom bolo posúdenie výsledkov dosiahnutých na Slovensku v procese prípravy na vstup do NATO vo všetkých kapitolách *Akčného plánu pre členstvo* (MAP). Išlo teda o podujatie, ktoré bolo kľúčové z hľadiska hodnotenia pripravenosti SR na vstup do Aliancie pred jej nadchádzajúcim summitom v Prahe.

Podkladom na toto rokovanie bola *Správa o pokroku SR v rámci MAP v období 2001-2002*, spracovaná Medzinárodným sekretariátom NATO a vychádzajúca z výsledkov januárovej návštevy expertného tímu NATO na Slovensku.

Zasadnutie Severoatlantickej rady so SR viedol zástupca generálneho tajomníka NATO A. M. Rizzo. Delegáciu SR na rokovaní viedli ministri zahraničných vecí a obrany Slovenskej republiky E. Kukan a J. Stank.

Rokovanie NAC so SR vyzdvihlo pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo pri plnení požiadaviek MAP a potvrdilo, že Slovensko maximálne využilo predchádzajúci rok na získanie sľubnej východiskovej pozície pre získanie pozvania stať sa členom NATO.

Potvrdilo sa tiež, že Slovenská republika patrí medzi favoritov na skoré plné členstvo v NATO, základným predpokladom pozvania však v prípade Slovenska zostáva dôveryhodnosť, garantovanie kontinuity súčasného vývoja a nespochybniteľná hodnotová kompatibilita s krajinami NATO.

Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 2001

15.-16. 1. Na pozvanie ministra zahraničných vecí Fínskej republiky E. Tuomioju vykonal minister zahraničných vecí E. Kukan oficiálnu návštevu Fínskej republiky. E. Kukan rokoval so svojim partnerom a bol prijatý predsedníčkou fínskeho parlamentu R. Uosukainenovou a predsedom vlády Fínskej republiky P. Lipponenom.

19. 1. Na pozvanie prezidenta Poľskej republiky A. Kwaśniewskeho sa konalo pracovné stretnutie prezidentov krajín Visegrádskej skupiny. Okrem hostiteľa sa na ňom zúčastnil prezident Slovenskej republiky R. Schuster, prezident Českej republiky V. Havel a prezident Maďarskej republiky F. Mádl, sprevádzaní delegáciami, v ktorých boli zastúpení aj predstavitelia ministerstiev zahraničných vecí. Počas oficiálneho rokovania prezidenti krajín V4 zhodnotili činnosť V4 za obdobie od vzniku zoskupenia, prerokovali témy ďalšieho prehĺbenia visegrádskej spolupráce, spoločného postupu krajín V4 v prístupovom procese do EÚ a vyjadrili plnú podporu vstupu SR do NATO.

19.-20. 1. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan sa zúčastnil v Berlíne na Medzinárodnom Bertelsmannovom fóre s názvom *Európa bez hraníc*. E. Kukan rokoval počas pobytu v Berlíne s ministrom zahraničných vecí SRN J. Fischerom, zahraničnopolitickým poradcom spolkového kancelára M. Steinerom a s predsedom Nemeckej atlantickej spoločnosti R. Polenzom.

23. 1. Na základe *Protokolu o spolupráci ministerstiev zahraničných vecí Slovenskej republiky a Helénskej republiky*, ktorý predpokladá každoročné stretnutia predstaviteľov ministerstiev oboch krajín na rôznych úrovniach, sa uskutočnili konzultácie generálneho tajomníka MZV HR pre záležitosti EÚ I. Plaskovitisa a štátneho tajomníka J. Figel'a.

31. 1. Minister zahraničných vecí Ruskej federácie I. Ivanov uskutočnil oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. Stretol sa s najvyššími slovenskými predstaviteľmi – prezidentom R. Schusterom, predsedom parlamentu J. Migašom, predsedom vlády M. Dzurindom a svojim rezortným kolegom E. Kukanom. Rozhovory sa viedli vo všeobecnej politickej rovine, zodpovedajúcej charakteru návštevy. Bola potvrdením vyvážených, štandardných, partnerských a transparentných vzťahov medzi SR a RF.

5.-6. 2. Na pozvanie predsedu vlády Luxemburského veľkvojvodstva J.-C. Junkera uskutočnil predseda vlády SR M. Dzurinda oficiálnu návštevu Luxemburského veľkvojvodstva. Okrem rokovania s predsedom vlády Luxemburska sa uskutočnilo prijatie predsedu vlády SR u veľkvojvodu Henriho. Počas audiencie predseda vlády SR tmočil luxemburskému veľkvojvodovi pozvanie prezidenta R. Schustera na oficiálnu návštevu SR. Členom oficiálnej delegácie bol štátny tajomník MZV SR J. Figel', ktorý v rámci návštevy bilaterálne rokoval s ministerkou zahraničných vecí L. Polfer.

11.-14. 2. Na pozvanie vlády SR, tmočené podpredsedom vlády pre ekonomiku I. Miklošom, sa uskutočnila oficiálna návšteva členky Štátnej rady Čínskej ľudovej republiky, zodpovednej za otázky ekonomickej spolupráce so zahraničím, W. Yi v SR. V priebehu pobytu v Slovenskej republike sa uskutočnili rokovania s podpredsedom vlády SR I. Miklošom a ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. W. Yi prijal prezident SR R. Schuster a predseda vlády M. Dzurinda. Rokovania sa sústredili predovšetkým na problematiku dvojstrannej obchodno-ekonomickej spolupráce. Počas návštevy boli podpísané viaceré medzivládne dohody o spolupráci v rôznych oblastiach.

12. 2. Na pozvanie predsedu vlády Švédskoho kráľovstva G. Perssona uskutočnil predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda pracovnú návštevu Švédskoho kráľovstva. Členmi delegácie boli podpredseda vlády SR pre európsku integráciu P. Hamžík a štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel'. Predmetom rokovaní boli predovšetkým otázky európskej integrácie vo svetle švédskoho predsedníctva a postavenie Slovenska v tomto procese.

15. 2. V súlade so *Zmluvou o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou* sa uskutočnila pracovná návšteva ministra zahraničných vecí MR J. Martonyiho v SR. Okrem rokovaní so svojim rezortným partnerom, J. Martonyiho prijal predseda vlády SR M. Dzurinda, s ktorým rokoval o otázkach slovensko-maďarskej spolupráce. Stretol sa s ministrom hospodárstva L. Harachom a ministrom výstavby a regionálneho rozvoja I. Harnom. Predmetom rokovaní boli otázky rozvoja bilaterálnych vzťahov, cezhraničnej a regionálnej spolupráce a integrácie.

16.-17. 2. Na pozvanie predsedu vlády Slovinskej republiky J. Drnovšeka vykonal predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda oficiálnu návštevu Slovinskej republiky. Predsedu vlády sprevádzal štátny tajomník MZV SR J. Chlebo. Za slovins-

skú stranu predsedu vlády SR počas celého pobytu sprevádzal minister zahraničných vecí SloR D. Rupel. Premiér SR rokoval s predsedom slovinskej vlády J. Drnovšekom, stretol sa s ministrom pre európske otázky I. Bavčarom, s ministrom obrany A. Grizoldom. Slovenského premiéra prijal predseda slovinského parlamentu B. Pahor a na záver oficiálnej časti programu aj slovinský prezident M. Kučan, ktorý na jeho počesť usporiadal slávnostnú večeru.

21.-23. 2. Komisár Európskej únie pre rozširovanie G. Verheugen sa počas pracovnej návštevy Slovenska stretol s predsedom vlády SR M. Dzurindom, podpredsedom vlády SR pre ekonomiku I. Miklošom, podpredsedom vlády SR pre integráciu P. Hamžikom, podpredsedom vlády pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj P. Csákyom a ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny P. Magvašim. Na krátkom neformálnom stretnutí sa G. Verheugen stretol aj s prezidentom SR R. Schusterom. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan usporiadal pre G. Verheugena pracovný obed.

26. 2. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera sa konala oficiálna návšteva prezidenta Juhoslovanskej zväzovej republiky V. Koštunicu v Slovenskej republike. V delegácii juhoslovanského prezidenta bol aj minister zahraničných vecí JZR G. Svilanovič. Po rokovaní prezidentov SR a JZR prijal V. Koštunicu predseda vlády SR M. Dzurinda a predseda NR SR J. Migaš. Uskutočnili sa samostatné rokovania medzi ministrami zahraničných vecí SR a JZR E. Kukanom a G. Svilanovičom.

26.2. Štátny tajomník MZV Tureckej republiky F. Logoglua uskutočnil pracovnú návštevu Slovenskej republiky. F. Logoglua konzultoval so štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom, stretol sa s podpredsedom NR SR B. Bugárom a predsedom Zahraničného výboru NR SR P. Weissom.

1.-2. 3. Na pozvanie prezidenta ČR V. Havla uskutočnil prezident SR R. Schuster oficiálnu návštevu Českej republiky. R. Schuster rokoval s V. Havlom, predsedom Poslaneckej snemovne parlamentu ČR V. Klausom, predsedom Senátu parlamentu ČR P. Pithartom, predsedom vlády ČR M. Zemanom, podpredsedom vlády ČR pre legislatívnu oblasť P. Rychetským, predsedom Ústavného súdu ČR Z. Kesslerom, prvým českým ombudsmanom O. Motejlom, ako aj s primátormi Prahy, Brna, Českých Budějovic a Českého Krumlova. Na pôde Masarykovej univerzity v Brne prezident vystúpil s prednáškou o slovensko-českých vzťahoch a od rektora prevzal Zlatú medailu univerzity. Prezidenta SR sprevádzali minister zahraničných vecí E. Kukan a minister obrany J. Stank, ktorí absolvovali pracovné rokovania s rezortnými partnermi J. Kavanom a V. Vetchým.

1.-2. 3. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil pracovnú návštevu európskych inštitúcií v Bruseli, kde sa zúčastnil Kongresu SME Union k problematike rozširovania EÚ z pohľadu malého a stredného podnikania. Počas pobytu rokoval s predsedom EK R. Prodim, zúčastnil sa na pracovnom obede, ako aj na spoločnej tlačovej konferencii. M. Dzurinda tlmočil žiadosť, aby počas švédskeho predsedníctva EÚ boli s našou krajinou otvorené rokovania vo všetkých 29 kapitolách.

6.-7. 3. Prezident SR R. Schuster uskutočnil pracovnú návštevu nemeckých spolkových krajín Severného Porýnia-Vestfálska a Slobodného štátu Bavorska. Hlavným bodom jeho návštevy boli rokovania s predsedami vlád oboch spolkových krajín W. Clementom a E. Stoiberom. V Mníchove rokoval s predsedom bavorského krajinského snemu J. Böhmmom.

12.-14. 3. Náместník ministra zahraničných vecí Kubánskej republiky Á. D. Fernández uskutočnil oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. V rámci návštevy sa uskutočnili medziministerské konzultácie, Á. D. Fernández bol prijatý ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom a uskutočnil rokovanie so štátnym tajomníkom MH SR P. Brňom. Hlavným bodom programu bolo rokovanie so štátnym tajomníkom MZV SR J. Chlebom.

13. 3. Štátny tajomník MZV SR J. Figel' uskutočnil pracovnú návštevu Rakúska, počas ktorej rokoval s generálnym tajomníkom MZV Rakúska A. Rohanom, bol prijatý ministerkou zahraničných vecí Rakúska B. Ferrero-Waldnerovou a podpredsedom NR Rakúska W. Fasslabendom. Predmetom rozhovorov s rakúskymi partnermi boli otázky rozvoja bilaterálnych vzťahov, rakúska iniciatíva strategického partnerstva, príprava SR na vstup do EÚ a rozširovanie NATO.

14. 3. Delegácia Belgického kráľovstva, vedená predsedom vlády G. Verhofstadtom, uskutočnila jednodňovú pracovnú návštevu SR. V delegácii bola aj štátna tajomníčka pre európske záležitosti Ministerstva zahraničných vecí Belgického kráľovstva A. Neyts-Uyttebroeck. Belgickú delegáciu prijal prezident R. Schuster, rokovala s predsedom vlády M. Dzurindom v prítomnosti hlavného vyjednávača s EÚ, štátneho tajomníka MZV SR J. Figeľa. Obaja premiéri sa zúčastnili na spoločnej tlačovej konferencii. Na pracovnom obede boli prítomní aj podpredseda vlády pre európsku integráciu P. Hamžík a minister zahraničných vecí E. Kukan. Prioritným predmetom rokovaní bola problematika európskej integrácie.

15.-16. 3. Na pozvanie ministra zahraničných vecí Litovskej republiky A. Valionisa vykonal oficiálnu návštevu Litovskej republiky minister zahraničných vecí Slovenskej republiky E. Kukan. Rokoval so svojím partnerom a bol prijatý prezidentom V. Adamkusom, podpredsedom parlamentu (Seimu) A. Skardžiusom a predsedom vlády R. Paksasom. Na pracovnom obede sa minister zahraničných vecí SR stretol s ministrom obrany Litovskej republiky L. Linkevičiusom.

15.-16. 3. Podpredseda vlády Tureckej republiky pre európsku integráciu M. Yilmaz uskutočnil na pozvanie svojho partnera P. Hamžíka oficiálnu návštevu SR. Predmetom rokovaní boli skúsenosti oboch krajín z predvstupovej prípravy na členstvo v EÚ. M. Yilmaza prijal prezident SR R. Schuster, podpredseda NR SR M. Andel a primátor Bratislavy J. Moravčík.

17.-18. 3. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera navštívila Slovenskú republiku oficiálna delegácia Malty vedená prezidentom G. de Marcom. Hlavným bodom

prvého dňa návštevy bolo rokovanie G. de Marca s R. Schusterom a s premiérom M. Dzurindom. Uskutočnilo sa aj rokovanie ministra školstva M. Ftáčnika s jeho partnerom L. Galeom. Druhý deň sa obe strany stretli na pracovnom obede podávanom ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. Rokovanie sa sústredili na integráciu oboch krajín do Európskej únie.

20.-24. 3. Na pozvanie štátneho ministra MZV Sudánskej republiky Ch. D. Alaka navštívil štátny tajomník J. Chlebo Sudán. Okrem medziministerských konzultácií medzi delegáciami ministerstiev zahraničných vecí SR a Sudánu sa uskutočnili rokovania s ministrom priemyslu a investícií J. Y. al-Degairo, štátnym ministrom financií H. A. Taha a ďalšími predstaviteľmi.

22. 3. Minister zahraničných vecí Českej republiky J. Kavan uskutočnil prvú oficiálnu návštevu SR. Okrem rozhovorov so svojim rezortným partnerom E. Kukanom, prijal J. Kavana prezident SR R. Schuster, predseda NR SR J. Migaš a predseda vlády M. Dzurinda. V rámci programu návštevy J. Kavan slávnostne otvoril novú budovu veľvyslanectva Českej republiky v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí.

30. 3. Predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda vykonal pracovnú návštevu Českej republiky, počas ktorej spoločne s predsedom vlády ČR M. Zemanom odhalil pamätnú tabuľu na dome slovenského politika, štátnika, mysliteľa a predsedu vlády medzivojnovej ČSR Dr. M. Hodžu. M. Dzurinda vystúpil na ekonomickom Žofínskom fóre a absolvoval pracovnú večeru s predsedom vlády ČR M. Zemanom.

30. 3. V Bruseli sa uskutočnilo 5. stretnutie *Konferencie o pristúpení SR do EÚ* na úrovni zástupcov ministrov zahraničných vecí. Slovenskú delegáciu viedol štátny tajomník MZV a hlavný vyjednávač SR J. Figeľ. Delegáciu EÚ viedol a rokovaniu predsedal zástupca švédskeho predsedníctva EÚ veľvyslanec Švédska pri EÚ G. Lund. Stretnutie podrobne obojstranne hodnotilo stav rozširovacieho procesu.

30.-31. 3. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnili oficiálnu návštevu Slovenskej republiky predseda vlády Valónskeho regiónu Belgického kráľovstva J.-C. Van Cauwenberghe a predseda vlády Francúzskeho spoločenstva Belgického kráľovstva H. Hasquin. Návšteva sa konala pri príležitosti podpisu medzivládnej *Dohody o spolupráci medzi SR, Francúzskym spoločenstvom Belgicka a Valónskym regiónom*. Za slovenskú stranu dohodu podpísal minister E. Kukan

1.-4. 4. Štátny tajomník MZV SR J. Figeľ navštívil Washington, kde sa zúčastnil na konferencii štátnych tajomníkov MZV krajín Visegrádskej skupiny k 10. výročiu visegrádskej spolupráce v spolupráci s Centrom pre strategické a medzinárodné štúdiá a uskutočnil bilaterálne stretnutia s predstaviteľmi MZV USA, U.S. Kongresu a mimovládnej komunity.

2.-6. 4. Prezident Slovenskej republiky R. Schuster uskutočnil oficiálnu návštevu Libanonu (2.-4. 4.) a Sýrie (4.-6. 4.). Táto návšteva bola prvým kontaktom na úrovni prezidentov od vzniku SR. R. Schustera sprevádzal E. Kukan, minister zahraničných

vecí SR, V. Podstránsky, štátny tajomník ministerstva financií SR, P. Brňo, štátny tajomník ministerstva hospodárstva SR a predstavitelia Kancelárie prezidenta SR a podnikateľov.

6.4. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo uskutočnil pracovnú návštevu Juhoslovenskej zväzovej republiky, počas ktorej rokoval s ministrom zahraničných vecí JZR G. Svilanovičom a jeho námestníčkou pre zahranično-ekonomické vzťahy J. Miničovou.

9.-10. 4. Minister zahraničných vecí Ukrajiny A. Zlenko uskutočnil oficiálnu návštevu SR. A. Zlenko rokoval s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom, prijal ho prezident SR R. Schuster, predseda vlády SR M. Dzurinda, predseda NR SR J. Migaš a stretol sa taktiež s primátorom mesta Bratislavy, J. Moravčíkom.

11.-12. 4. Námestník ministra zahraničných vecí Čískej republiky H. M. Valenzuela navštívil Slovenskú republiku. H. M. Valenzuela prijal prezident SR R. Schuster a stretol sa s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. Hlavným bodom programu návštevy H. M. Valenzuela bolo rokovanie so štátnym tajomníkom MZV SR J. Chlebom.

19. 4. Prvý námestník MZV Českej republiky a hlavný vyjednávač pre vstup ČR do EÚ P. Telička uskutočnil pracovnú návštevu v Bratislave. Hlavným bodom programu boli bilaterálne konzultácie so štátnym tajomníkom MZV SR a hlavným vyjednávačom pre vstup SR do EÚ J. Figel'om.

19.-20. 4. Na pozvanie štátneho tajomníka Ministerstva zahraničného obchodu Švédskeho kráľovstva, ktoré je súčasťou Ministerstva zahraničných vecí, S. E. Södera, vykonal pracovnú návštevu Švédskeho kráľovstva štátny tajomník MZV SR J. Chlebo. Okrem rokovania s S. E. Söderom bol v priebehu návštevy J. Chlebo prijatý S. Noréenom, poradcom predsedu vlády Švédskeho kráľovstva pre zahraničnú politiku, a rokoval s L. Fogdeovou, štátnou tajomníčkou Ministerstva zahraničného obchodu ŠK.

20. 4. Štátny tajomník MZV Macedónskej republiky V. Gaber uskutočnil konzultácie so štátnym tajomníkom MZV SR J. Figel'om. V. Gaber sa taktiež stretol s predsedom Výboru NR SR pre európsku integráciu F. Šebejom a štátnym tajomníkom Ministerstva obrany SR J. Pivarčim.

22.-23. 4. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Figel'a vykonal pracovnú návštevu Slovenskej republiky štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí Nórskeho kráľovstva E. B. Eideho. Okrem rokovania s J. Figel'om bol E. B. Eideho prijatý podpredsedom vlády pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj P. Csákyom a rokoval so štátnym tajomníkom Ministerstva obrany R. Káčerom.

23.-25. 4. Štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač J. Figel' uskutočnil pracovnú cestu do Bruselu. Program návštevy bol prednostne zameraný na negociačný a prístupový proces SR, ako aj bilaterálnu reláciu slovensko-belgických vzťahov.

23. 4. Na pozvanie predsedu vlády Maďarskej republiky V. Orbána uskutočnil predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda oficiálnu návštevu v Maďarskej republike. Išlo o recipročnú návštevu za oficiálnu návštevu premiéra MR V. Orbána v SR vo februári 1999. M. Dzurinda sa v jej priebehu stretol a rokoval s predsedom vlády MR V. Orbánom a predsedom Celoštátnej slovenskej samosprávy v MR J. Fuzikom.

24.-27. 4. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo uskutočnil pracovnú návštevu Kanady a New Yorku. Hlavnou náplňou návštevy Kanady (24.-25. 4.) boli rokovania s predstaviteľmi Ministerstva zahraničných vecí a zahraničného obchodu a ministerstva obrany Kanady. V New Yorku absolvoval J. Chlebo (26.-27.4.) viaceré stretnutia najmä s predstaviteľmi OSN.

3.-4. 5. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky M. Dzurindu uskutočnil predseda vlády Fínskej republiky P. Lipponen oficiálnu návštevu SR. Išlo o prvú oficiálnu návštevu na úrovni predsedov vlád od vzniku samostatnej SR. Okrem rokovaní s premiérom SR bol P. Lipponen prijatý prezidentom SR R. Schusterom, predsedom NR SR J. Migašom a podpredsedom vlády SR P. Csákyom.

6. 5. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan sa zúčastnil v Nyköpingu vo Švédsku neformálneho stretnutia ministrov zahraničných vecí členských krajín EÚ a kandidátskych krajín. Išlo o historicky prvé stretnutie tohto typu. Počas spoločného stretnutia si zúčastnení ministri vymenili názory na podobu a obsah diskusie o budúcnosti Európskej únie a jej ďalšieho inštitucionálneho usporiadania.

13.-14. 5. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky M. Dzurindu uskutočnil predseda vlády Lotyšskej republiky A. Berzinš oficiálnu návštevu v Slovenskej republike. Bola to prvá oficiálna návšteva predsedu vlády Lotyšskej republiky na Slovensku od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Predseda lotyšskej vlády rokoval s predsedom vlády SR a prijal ho prezident SR R. Schuster a predseda NR SR J. Migaš. Na pracovnej večeri sa stretol s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

15. 5. V Bruseli sa uskutočnilo stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín EÚ a 15 partnerských krajín (6 európskych členov NATO – nečlenov EÚ a ostatných kandidátskych krajín EÚ) k otázkam budovania spoločnej európskej politiky v oblasti bezpečnosti a obrany a situácii na Balkáne s dôrazom na južné Srbsko a sever Macedónska. Išlo o prvé stretnutie ministrov vo formáte 15+15, ktoré sa na základe záverov summitu v Nice bude konať najmenej dvakrát ročne.

15. 5. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Rakúskej republiky. Počas návštevy rokoval s ministerkou zahraničných vecí Rakúska B. Ferrero-Waldnerovou, prijal ho rakúsky spolkový kancelár W. Schüssel a vicekancelárka S. Riess-Passerová.

16.5. Na pozvanie predsedníčky Európskeho parlamentu N. Fontaineovej uskutočnil prezident SR R. Schuster oficiálnu návštevu Európskeho parlamentu v Štras-

burgu. R. Schuster vystúpili pred plénom EP s prejavom. Následne sa stretol s predsedami najvýznamnejších politických frakcií EP. S komisárom pre rozširovanie EÚ G. Verheugenom rokoval medzi štyrmi očami.

17.-18.5. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Poľskej republiky. Počas nej sa uskutočnilo prijatie prezidentom PR A. Kwaśniewskym, predsedom vlády PR J. Buzekom, vicemaršálkom Sejmu PR S. Zającom, vicemaršálkom Senátu PR M. Tyrnem a rokoval s ministrom zahraničných vecí PR W. Bartoszewskym.

18.5. V Bratislave sa v súlade s *Protokolom o konzultáciách medzi MZV SR a MZV Ukrajiny* uskutočnili konzultácie štátneho tajomníka MZV SR J. Chleba s námestníkom ministra Ukrajiny I. Charčenkou. Konzultácie potvrdili dobrú úroveň vzťahov medzi ministerstvami zahraničných vecí oboch krajín.

21. 5. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnil minister zahraničných vecí Holandského kráľovstva J. van Aartsen oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. Počas návštevy SR minister zahraničných vecí HK rokoval s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom vlády SR M. Dzurindom a ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

22. 5. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnil oficiálnu návštevu SR minister zahraničných vecí Švajčiarskej konfederácie J. Deiss. Okrem rokovania s ministrom zahraničných vecí SR absolvoval prijatia u prezidenta SR R. Schustera a predsedu NR SR J. Migaša.

23.-24. 5. Na pozvanie prezidenta Slovinskej republiky M. Kučana vykonal prezident Slovenskej republiky R. Schuster s manželkou oficiálnu návštevu v Slovinskej republike. Prezident SR rokoval s prezidentom SloR M. Kučanom. Prijal ho predseda vlády J. Drnovšek a predseda slovinského parlamentu B. Pahor. Prezidenta SR na návšteve v Slovinsku sprevádzali minister zahraničných vecí SR E. Kukan, ministerka pre správu a privatizáciu národného majetku SR M. Machová, minister školstva SR M. Ftáčnik, štátny tajomník MH SR P. Brňo.

28.-29. 5. Na pozvanie predsedu vlády Českej republiky Miloša Zemana sa uskutočnila návšteva oficiálnej delegácie, vedenej predsedom vlády Slovenskej republiky M. Dzurindom, v Českej republike. Okrem rokovaní so svojím českým kolegom M. Zemanom, prijal M. Dzurindu prezident ČR V. Havel. Predsedu vlády počas jeho návštevy sprevádzali minister obrany J. Stank, ministerka financií B. Schmögnerová, minister hospodárstva L. Harach, minister kultúry M. Kňažko, minister pôdohospodárstva P. Koncoš, štátny tajomník MZV J. Chlebo, štátny tajomník ministerstva vnútra I. Budiak a štátny tajomník ministerstva financií V. Podstránsky.

30. 5. Minister zahraničných vecí Kanady J. Manley vykonal pracovnú návštevu Slovenskej republiky. Bola to prvá návšteva kanadského ministra zahraničných vecí v histórii SR. Počas návštevy sa J. Manley stretol s prezidentom SR R. Schuste-

rom, predsedom vlády SR M. Dzurindom a ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

31. 5.-1. 6. Na pozvanie predsedu vlády Poľskej republiky J. Buzeka sa v Krakove uskutočnilo oficiálne stretnutie predsedov Českej republiky M. Zemana, Maďarskej republiky V. Orbána, Poľskej republiky J. Buzeka a Slovenskej republiky M. Dzurindu.

4.-5. 6. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu uskutočnil predseda vlády Portugalskej republiky A. Guterres oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. A. Guterres rokoval s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom NR SR J. Migašom a predsedom vlády SR M. Dzurindom. Portugalského predsedu vlády sprevádzal minister hospodárstva M. C. de Sousa a štátna tajomníčka MZV pre európske záležitosti T. Mouraová. Súčasne sa uskutočnili separátne rokovania M. C. de Sousa s podpredsedom vlády SR pre ekonomiku I. Miklošom a T. Mouraovej s podpredsedníčkou vlády SR pre európsku integráciu M. Kadlečíkovou.

4.-5. 6. Štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač pre vstup SR do EÚ J. Figel uskutočnil oficiálnu návštevu Cyperskej republiky. V rámci svojho pobytu rokoval s prezidentom Cyperskej republiky G. Kleridesom, štátnym tajomníkom MZV CR M. Attalidesom, bývalým prezidentom CR a súčasným hlavným vyjednávačom pre vstup CR do EÚ G. Vassiliou.

6.-10. 6. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil návštevu USA. Z hľadiska rozvoja bilaterálnych vzťahov medzi SR a USA bola táto návšteva prelomovou. Od vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa uskutočnilo historicky prvé prijatie predsedu vlády SR na najvyššej úrovni v Bielom dome. Okrem prezidenta G. W. Busha a viceprezidenta R. B. Cheneyho rokoval premiér M. Dzurinda s ministrom zahraničných vecí C. L. Powellom a s predstaviteľmi Kongresu USA. Počas neformálnych raňajok sa stretol s bývalou ministerkou zahraničných vecí USA M. K. Albrightovou. Predsedu vlády SR sprevádzali podpredseda NR SR P. Hrušovský, podpredseda vlády SR pre ekonomiku I. Mikloš, minister zahraničných vecí SR E. Kukan, minister kultúry SR M. Kňažko, ako aj ďalší poslanci NR SR a predstavitelia jednotlivých rezortov.

12. 6. V Luxemburgu sa uskutočnilo 4. stretnutie *Konferencie o pristúpení SR k EÚ* na úrovni ministrov zahraničných vecí. Slovenskú delegáciu viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Delegáciu EÚ viedla a rokovaniu predsedala švédska ministerka zahraničných vecí A. Lindhová. Na stretnutí bola predbežne uzavretá kapitola Colná únia a otvorené ďalšie štyri negociačné kapitoly.

12.-14. 6. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera uskutočnil prezident Ukrajiny L. Kučma oficiálnu návštevu SR. Prezidenta sprevádzal minister zahraničných vecí A. Zlenko, minister hospodárstva V. Rohový, prvý námestník ministra dopravy G. Kirpa. L. Kučma rokoval s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom vlády SR M. Dzurindom a predsedom NR SR J. Migašom.

14.-15. 6. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV Maďarskej republiky Zs. Németha uskutočnil štátny tajomník MZV SR J. Chlebo pracovnú návštevu Maďarskej republiky. J. Chlebo sa v jej priebehu stretol so štátnym tajomníkom MZV MR Zs. Némethom, predsedom Celoštátnej slovenskej samosprávy v MR J. Fuzikom. Počas návštevy absolvoval prijatie u ministra zahraničných vecí MR J. Martonyiho.

17.-19. 6. Na pozvanie predsedu vlády SR M. Dzurindu uskutočnil generálny tajomník *Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj* (OECD) D. Johnston oficiálnu návštevu SR. Okrem rokovaní s premiérom SR bol D. Johnston prijatý prezidentom SR R. Schusterom, predsedom NR SR J. Migašom. Zúčastnil sa pracovného obeda podávaného podpredsedom vlády SR pre ekonomiku I. Miklošom, za prítomnosti ministerky financií SR B. Schmögnerovej a guvernéra NBS M. Juska. D. Johnston prevzal čestný doktorát Ekonomickej univerzity v Bratislave.

18. 6. Štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač pre vstup SR do EÚ J. Figel' uskutočnil návštevu Bruselu. Cieľom návštevy bolo prediskutovanie ďalšieho postupu v rokovaníach o kapitolách Energetika a Hospodárska súťaž, ako aj možný postup rokovaní o ďalších kapitolách počas belgického predsedníctva.

18.-19. 6. Na pozvanie predsedu vlády Malty E. F. Adamiho sa uskutočnila oficiálna návšteva delegácie SR, vedenej predsedom vlády M. Dzurindom. Členom delegácie bol aj minister zdravotníctva R. Kováč. Ťažiskom návštevy boli rokovania s prezidentom G. de Marcom, predsedom vlády E. Fenech Adamim a vodcom opozičnej labouristickej strany A. Santom.

19.-20. 6. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo vykonal pracovnú návštevu Viedenskej úradovne OSN, v rámci ktorej sa zúčastnil na 24. zasadaní *Rady priemyselného rozvoja Organizácie spojených národov pre priemyselný rozvoj*.

21. 6. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnil minister pre národnostné a etnické spoločenstvá Juhoslovenskej zväzovej republiky R. Ljajič pracovnú návštevu SR. R. Ljajič rokoval s E. Kukanom, taktiež sa stretol s podpredsedníčkou vlády SR pre európsku integráciu M. Kadlečíkovou, ministrom spravodlivosti SR J. Čarnogurským, predsedom Výboru NR SR pre ľudské práva a národnosti L. Nagyom a štátnym tajomníkom MZV SR J. Chlebom.

21.-22. 6. V Miláne sa uskutočnila schôdzka ministrov zahraničných vecí 17 členských štátov Stredoeurópskej iniciatívy (SEI). Schôdzke predsedal R. Ruggiero, minister zahraničných vecí Talianskej republiky, ktorá je predsedníčkou krajiny v tomto roku. Delegáciu SR viedol minister zahraničných vecí E. Kukan.

25.-27. 6. Na pozvanie ministra zahraničných vecí E. Kukana uskutočnila podpredsedníčka vlády, ministerka zahraničných vecí a zahraničného obchodu L. Polferová, ktorá je zároveň ministerkou verejnej správy a administratívnej reformy Luxemburského veľkovevodstva, oficiálnu návštevu SR. Okrem ministra E. Kukana prijali luxemburskú predstaviteľku prezident SR R. Schuster, predseda NR SR J. Migaš,

predseda vlády SR M. Dzurinda a podpredsedníčka vlády SR pre európsku integráciu M. Kadlečíková.

25.-26. 6. Na pozvanie štátneho tajomníka MZV SR J. Chleba sa uskutočnili konzultácie s delegáciou Vietnamskej socialistickej republiky. Vietnamskú delegáciu viedol námestník ministra zahraničných vecí VSR N. Van Nghanh.

26. 6. V Luxemburgu sa uskutočnilo 7. zasadanie Asociačnej rady SR – EÚ. Slovenskú delegáciu viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan a vedúcou delegácie EÚ bola ministerka zahraničných vecí Švédskeho kráľovstva A. Lindhová. Európsku komisiu zastupoval komisár pre rozširovanie G. Verheugen.

1.-12. 7. Prezident Slovenskej republiky R. Schuster uskutočnil oficiálnu návštevu Argentínskej republiky (1.-4. 7.), Čílskej republiky (4.-6.7.) a následne Brazílskej federatívnej republiky (6.-12.7.). Prezidenta sprevádzala manželka, minister zahraničných vecí SR E. Kukan, štátny tajomník ministerstva hospodárstva SR P. Brňo, hlavný poradca prezidenta SR J. Bílek a riaditeľ mediálneho odboru Kancelárie prezidenta SR J. Leikert. V priebehu návštev sa uskutočnili rokovania s partnermi medzi štyrmi očami, ako aj stretnutia s predsedami parlamentu v Argentíne a v Čile. V Argentíne sa prezident SR R. Schuster stretol s predsedom Najvyššieho súdu a odovzdal prezidentovi F. de la Rúa štátne vyznamenanie SR *Rad Bieleho dvojkríža I. triedy* a bolo mu udelené štátne vyznamenanie Argentínskej republiky *Rad generála de San Martín*.

1.-2.7. V estónskom Talline sa uskutočnilo stretnutie predstaviteľov krajín, ašpirujúcich na členstvo v Severoatlantickej aliancii, známych ako Vilniuská skupina na úrovni ministrov zahraničných vecí. Na stretnutí sa zúčastnila ministerka zahraničných vecí Bulharska N. Mihailova, generálny riaditeľ Sekcie euroatlantickej integrácie MZV Albánska A. Kuko, minister zahraničných vecí Chorvátska T. Picula, minister zahraničných vecí Estónska T. H. Ilves, minister zahraničných vecí Litvy A. Valionis, minister zahraničných vecí Lotyšska I. Berzinš, ministerka zahraničných vecí Macedónska I. Mitreva, minister zahraničných vecí Rumunska M. Dan Geoana, štátny tajomník MZV SR J. Figel, štátny tajomník MZV Slovinska I. Golob. Zvláštnym hosťom tallinského stretnutia bol B. Jackson, prezident Amerického výboru pre NATO.

14.-22. 7. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo uskutočnil oficiálne návštevy Uruguajskej východnej republiky, Bolívijskej republiky a Paraguajskej republiky. V Uruguajskej východnej republike (16. 7.) viedol rozhovory s námestníkom ministra zahraničných vecí G. Vallesom a s námestníkom ministra hospodárstva a financií A. Bonsignorem. Počas návštevy Bolívijskej republiky (18. 7.) rokoval s námestníkom ministra zahraničných vecí J. Sorucom, pričom zdôraznil význam prvej oficiálnej návštevy predstaviteľa SR v Bolívii. V rámci návštevy Paraguajskej republiky (20. 7.) absolvoval rozhovory so štyrmi námestníkmi ministrov rôznych rezortov: zahraničných vecí (R. Gauto), zahraničného obchodu (M. T. de Segovia), poľnohospodár-

stva (C. Peralta) a chovu dobytku (J. L. Laneri). Išlo o historicky prvú návštevu štátneho predstaviteľa SR v Paraguaji.

19. 7. V rámci pravidelných stretnutí na úrovni hlavných vyjednávačov SR – ČR sa uskutočnili konzultácie štátneho tajomníka MZV J. Figel'a v Českej republike venované otázkam európskej integrácie. Okrem stretnutia a pracovného obeda s hlavným vyjednávačom ČR P. Teličkom sa uskutočnili aj stretnutia na parlamentnej úrovni s predsedom a zástupcami Senátu ČR, ako aj predsedom Zahraničného výboru Poslaneckej snemovne parlamentu ČR.

26.-31. 8. Na pozvanie rezortných partnerov uskutočnil minister zahraničných vecí SR E. Kukan oficiálnu návštevu Kórejskej republiky a Vietnamskej socialistickej republiky. V priebehu pobytu v týchto krajinách E. Kukan rokoval s ministrami zahraničných vecí (H. Seung-soo z Kórejskej republiky, N. Dy Nien z Vietnamu) a ministrami obchodu (H. Doo-yun z Kórejskej republiky, V. Khoan z Vietnamu). Absolvoval aj prijatia u prezidentov (K. Dae-jung z Kórejskej republiky, T. D. Luong z Vietnamskej socialistickej republiky), u predsedu Národného zhromaždenia Kórejskej republiky (L. Man-sup), podpredsedu vlády Vietnamskej socialistickej republiky (P. G. Khiem) a stretol sa s ministerkou životného prostredia (K. Myung-ja) a ministrom námorníctva a rybolovu Kórejskej republiky (J. Woo-taik).

28. 8. Štátny tajomník MZV Rumunska C. Diaconescu uskutočnil v Bratislave pracovné konzultácie so štátnym tajomníkom MZV SR J. Chlebom. Stretnutie potvrdilo bezproblémové vzťahy a pripravenosť oboch krajín vzájomne spolupracovať vo všetkých oblastiach spoločného záujmu.

30.-31. 8. Na pozvanie predsedu vlády Juhoslovanskej zväzovej republiky D. Pešiča uskutočnil oficiálnu návštevu v JZR predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda. Predsedu vlády sprevádzali ministerka financií B. Schmögnerová, minister hospodárstva L. Harach, minister dopravy, pôšt a telekomunikácií J. Macejko, štátny tajomník MZV SR J. Figel' a predseda Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo D. Podhorský. Predseda vlády SR M. Dzurinda mal rokovania a stretnutia s predsedom vlády JZR D. Pešičom, prezidentom JZR V. Koštunicom, predsedom vlády Srbskej republiky Z. Djindjičom, podpredsedom vlády Srbskej republiky a predsedom *Koordináčného centra pre Kosovo* N. Čovičom. Ministri vlády SR mali aj samostatné rokovania so svojimi rezortnými partnermi na zväzovej a srbskej republikovej úrovni.

2.-9. 9. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo uskutočnil pracovnú návštevu Singapurskej republiky, Filipínskej republiky a Štátu Kuvajt. Počas návštevy v Singapure prijal J. Chleba minister zahraničných vecí S. Jayakumar, viedol rokovania so štátnym tajomníkom MZV Singapuru Ch. H. Owom a štátnym tajomníkom Ministerstva obchodu a priemyslu Singapuru P. Ch. M. Liangom. Počas návštevy Filipín bol štátny tajomník J. Chlebo prijatý viceprezidentom a ministrom zahraničných vecí Filipínskej republiky T. Guignonom, rokoval so štátnym tajomníkom MZV Filipín L. Bajom,

štátnym tajomníkom ministerstva obrany F. Gacisom. Počas návštevy Kuvajtu bol prijatý štátnym ministrom zahraničných vecí Kuvajtu M. al-Salimom al-Sabahom.

9. 9. Minister zahraničných vecí E. Kukan sa zúčastnil na neformálnom stretnutí ministrov zahraničných vecí členských krajín EÚ a kandidátskych krajín v Genvale v Belgicku. Počas spoločného stretnutia si zúčastnení ministri vymenili názory na podobu a obsah diskusie o budúcnosti EÚ a na jej ďalšie inštitucionálne usporiadanie.

11.-13. 9. Na pozvanie predsedu kanadskej vlády J. Chrétiena mal predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda uskutočniť oficiálnu návštevu v Kanade. Pod vplyvom mimoriadnych udalostí teroristického náletu na USA Ministerstvo zahraničných vecí a zahraničného obchodu Kanady túto návštevu zrušilo v čase, keď vládny letecský špeciál SR bol na ceste do Kanady.

21. 9. V Budapešti sa uskutočnilo stretnutie štátnych tajomníkov MZV krajín Visegrádskej skupiny, na ktorom sa zúčastnili Zs. Németh, štátny tajomník MZV MR, J. Chlebo, štátny tajomník MZV SR, A. Ananicz, štátny tajomník MZV PR a P. Ježek, riaditeľ Sekcie európskej integrácie MZV ČR.

25.-27. 9. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera vykonal oficiálnu návštevu SR prezident Chorvátskej republiky S. Mešić s manželkou. Prezidenta Chorvátskej republiky počas návštevy sprevádzal minister vzdelávania a športu V. Strugar, poradca prezidenta ChR pre zahraničnú politiku T. Jakić, námestníčka ministra zahraničných vecí ChR V. Cvjetković-Kurelecová a námestníčka ministra hospodárstva ChR M. Brinarová. Prezident ChR rokoval s prezidentom SR R. Schusterom. Prijal ho predseda vlády SR M. Dzurinda, predseda Národnej rady SR J. Migaš a primátor hlavného mesta Bratislavy J. Moravčík.

25. 9. Predseda vlády M. Dzurinda vykonal jednodňovú pracovnú návštevu v Bruseli. Cieľom návštevy bolo stretnutie s predsedom Európskej komisie R. Prodim, na ktorom bol predstaviteľ EK oboznámený s vývojom na Slovensku za posledné obdobie a so stavom prípravy SR na vstup do EÚ. Na rokovaní sa zúčastnil aj komisár EK pre rozširovanie G. Verheugen. Počas pracovného obeda sa stretol predseda vlády SR so spravodajcom Európskeho parlamentu pre Slovensko J. M. Wiersmom.

28. 9. Na pozvanie spolkového kancelára Rakúskej republiky W. Schüssela sa uskutočnila návšteva delegácie, vedenej predsedom vlády SR M. Dzurindom, v Rakúskej republike. Počas návštevy rokoval predseda vlády SR medzi štyrmi očami s rakúskym spolkovým kancelárom W. Schüsselom a následne viedli obaja predsedovia vlád rokovanie delegácií za účasti rakúskej vicekancelárky S. Riess-Passerovej a ministerky zahraničných vecí B. Ferrero-Waldnerovej. Predsedu vlády SR prijal taktiež rakúsky spolkový prezident T. Klestil.

4. 10. V slovinskom Bledě sa uskutočnilo stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín Vilniuskej skupiny. Hlavným cieľom bolo demonštrovať solidaritu s USA po

teroristických útokoch z 11. 9. 2001 a zároveň poukázať na záujem využiť príležitosť získať pozvanie do NATO počas pražského summitu. Slovenskú republiku na zasadnutí zastupoval minister zahraničných vecí E. Kukan.

5. 10. V bulharskej Sofii sa uskutočnilo stretnutie prezidentov krajín Vilniuskej skupiny pod názvom *Príspevok nových demokracií k euroatlantickej bezpečnosti*. Na summite sa zúčastnili desiaty prezidenti. Pozvanie prijali aj generálny tajomník NATO lord G. Robertson, turecký a grécky minister zahraničných vecí a americký politológ Z. Brzezinski. Delegáciu SR viedol prezident Slovenskej republiky R. Schuster.

7. 10. Predseda vlády SR M. Dzurinda vykonal oficiálnu návštevu Juhoslovanskej zväzovej republiky. Predseda vlády SR M. Dzurinda sa krátko stretol s predsedom vlády JZR D. Pešičom a rokoval so zväzovým ministrom pre národnostné a etnické spoločenstvá R. Ljajičom, ministrom spravodlivosti a miestnej samosprávy vlády Srbska V. Batičom, predsedom Matice slovenskej v Juhoslávii R. Surovým.

9.-13. 10. Na pozvanie spolkového prezidenta Spolkovej republiky Nemecko J. Raua uskutočnil prezident Slovenskej republiky R. Schuster štátnu návštevu v Nemecku. Prezidenta SR počas návštevy sprevádzali minister zahraničných vecí SR E. Kukan, minister pôdohospodárstva SR P. Koncoš, ministerka pre správu a privatizáciu národného majetku SR M. Machová, štátny tajomník Ministerstva hospodárstva SR P. Brňo. Prezident SR v rámci návštevy rokoval so spolkovým prezidentom J. Rauom, spolkovým kancelárom G. Schröderom, spolkovým ministrom zahraničných vecí J. Fischerom, štátnym tajomníkom spolkového ministerstva zahraničných vecí Ch. Zöpelom a ďalšími vysokými predstaviteľmi na spolkovej a krajinskej úrovni.

12.-14. 10. Minister zahraničných vecí E. Kukan vykonal návštevu Juhoslovanskej zväzovej republiky, ktorá sa uskutočnila pri príležitosti jeho účasti na medzinárodnej konferencii *Rok po: výzvy demokracie – priority budúcnosti* na základe pozvania organizátora konferencie – East-West inštitútu. E. Kukan rokoval s ministrom ZV JZR G. Svilanovičom, prezidentom JZR V. Koštunicom, predsedom Snemovne občanov Skupštiny JZR D. Mičunovičom, ministrom pre národnostné a etnické spoločenstvá R. Ljajičom a s predsedom Zväzového výboru pre Kosovo M. Trajkovičom. E. Kukan sa taktiež stretol s podpredsedom Srbskej vlády a predsedom Koordinačného výboru pre Kosovo N. Čovičom.

15. 10. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera a ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnil podpredseda vlády a minister zahraničných vecí Štátu Izrael Š. Peres jednodňovú oficiálnu návštevu Slovenska. Počas tejto návštevy sa uskutočnili rokovania Š. Peresa s ministrom zahraničných vecí E. Kukanom, prijatie a rokovanie s prezidentom SR R. Schusterom, predsedom vlády SR M. Dzurindom a predsedom NR SR J. Migašom. Š. Peres deklaroval podporu Izraela členstvu SR v NATO i EÚ a vyjadril pripravenosť využiť široké kontakty izraelskej diplomacie v kľúčových krajinách na podporu slovenských integračných ambícií.

18.-20. 10. Na pozvanie prezidenta SR R. Schustera uskutočnil prezident Maďarskej republiky F. Mádl oficiálnu návštevu SR. Počas návštevy ho prijal prezident SR R. Schuster, premiér M. Dzurinda, predseda NR SR J. Migaš a krátko sa stretol s primátorom mesta Bratislavy J. Moravčíkom. Prezident MR F. Mádl navštívil aj Banskú Bystricu, Rimavskú Sobotu a Košice.

18. 10. Ministerka zahraničných vecí Macedónskej republiky I. Mítreva uskutočnila prvú oficiálnu návštevu SR. Pri tejto príležitosti rokovala s ministrom ZV SR E. Kukanom, podpredsedom NR SR P. Hrušovským, prezidentom SR R. Schusterom a ministrom hospodárstva SR L. Harachom. Programom rokovaní boli otázky bilaterálnej spolupráce.

20. 10. Z iniciatívy belgického predsedníctva sa v Bruseli konala rozšírená Európska konferencia na ministerskej úrovni. (Ide o 15 členských krajín EÚ, 4 krajiny EFTA, 13 kandidátskych krajín a 5 krajín juhovýchodnej Európy, podieľajúcich sa na stabilizačnom a asociačnom procese. Na stretnutie boli prizvané Rusko, Ukrajina a Moldavsko.) Hlavnou diskutovanou témou bola aktuálna situácia po teroristických útokoch na USA a boj proti terorizmu. Slovenskú delegáciu viedol štátny tajomník MZV SR J. Chlebo.

24. 10. Prezident Slovenskej republiky R. Schuster uskutočnil oficiálnu návštevu Rakúskej republiky. Rokoval počas nej s prezidentom Rakúska T. Klestilom a s predsedom Národnej rady Rakúska H. Fischerom. Rakúsky prezident usporiadal na počesť slovenského host'a slávnostný obed za účasti významných osobností rakúskeho politického a hospodárskeho života.

26. 10. Na pozvanie predsedu vlády Slovinskej republiky J. Drnovška uskutočnil krátku pracovnú návštevu Slovinskej republiky predseda vlády Slovenskej republiky M. Dzurinda. V rámci programu predseda vlády SR absolvoval pracovný obed s predsedom vlády Slovinskej republiky J. Drnovšekom a vystúpil na druhom dni 9. *Medzinárodného regionálneho podnikateľského fóra* v meste Bled s prednáškou na tému *Príprava na členstvo v EÚ, skúsenosti a perspektívy Slovenska*.

26.10. V Bruseli sa uskutočnilo v poradí ôsme stretnutie *Konferencie o pristúpení SR do EÚ* na úrovni zástupcov ministrov zahraničných vecí. Slovenskú delegáciu viedol štátny tajomník a hlavný vyjednávač SR J. Figel'. Delegáciu EÚ viedol a rokovaníu predsedal zástupca predsedníctva EÚ, veľvyslanec Belgicka pri EÚ, F. van Daele. Počas pracovnej návštevy Bruselu J. Figel' uskutočnil aj bilaterálne stretnutie s generálnym riaditeľom EK pre rozširovanie E. Landaburu.

30.-31. 10. V ústredí NATO v Bruseli sa konalo v poradí tretie spoločné zasadnutie Posilneného politického výboru NATO na vyššej úrovni a Slovenskej republiky vo formáte 19 + 1. Cieľom rokovania bolo zo strany SR predovšetkým predstaviť *Ročný národný program prípravy SR na členstvo v NATO na rok 2002*, zo strany NATO zasa zhodnotiť jeho kvalitu a reálnosť a taktiež aj doterajšie výsledky dosiah-

nuté Slovenskom v rámci plnenia *Akčného plánu pre členstvo v NATO*. Rokovanie výboru viedol zástupca námestníka generálneho tajomníka NATO D. Speckhard. Vedúcim delegácie SR bol štátny tajomník MZV SR J. Figeľ. Obrannú a vojenskú oblasť prezentovali štátni tajomníci MO SR J. Pivarči a R. Káčer.

5. 11. V rámci plánovaných ciest do deviatich krajín, ktoré sa uchádzajú o členstvo v Severoatlantickej aliancii, uskutočnil generálny tajomník NATO Lord G. Robertson návštevu Slovenskej republiky. Počas jeho jednodňovej návštevy v Bratislave ho prijal predseda vlády SR M. Dzurinda a predseda NR SR J. Migaš, bol prijatý ministrom obrany SR J. Stankom a prezidentom SR R. Schusterom. Na záver jeho návštevy sa uskutočnilo neformálne stretnutie s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom.

7.-8. 11. V Štrasburgu sa konalo 109. zasadnutie Výboru ministrov Rady Európy. Vedúci delegácií mali možnosť diskutovať s pozvaným generálnym tajomníkom NATO G. Robertsonom. V rozhovore s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom G. Robertson vysoko ocenil výsledky návštevy SR z 5. novembra.

11.-14. 11. Prezident Slovenskej republiky R. Schuster uskutočnil historicky prvú oficiálnu návštevu na najvyššej úrovni v Ruskej federácii a Kazachstanskej republike. Hlavným cieľom návštevy bola aktivizácia vzťahov a dvojstrannej spolupráce s Ruskom a Kazachstanom. Prezidenta R. Schustera sprevádzali minister zahraničných vecí SR E. Kukan, ministerka pre správu a privatizáciu národného majetku M. Machová, minister hospodárstva SR L. Harach, štátny tajomník Ministerstva dopravy pôšt a telekomunikácií SR M. Balog, štátny tajomník Ministerstva obrany SR J. Pivarči, štátny tajomník Ministerstva financií SR V. Podstránsky, štátny tajomník Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR R. Šipoš, hlavný poradca prezidenta SR J. Bílek. Prezident SR R. Schuster sa v Ruskej federácii stretol s prezidentom RF V. Putinom, predsedom vlády RF M. Kasianovom, patriarchom Alexijom II., primátorom Moskvy J. Lužkovom a gubernátorom Sankt Peterburgu V. Jakovlevom. V Kazachstanskej republike sa prezident SR stretol s prezidentom Kazachstanu N. Nazarbajevom, predsedom dolnej komory parlamentu (Madžlisu) Kazachstanu Z. Tujakbajom a predsedom vlády Kazachstanu K. Tokajevom.

12.-13. 11. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky uskutočnil oficiálnu návštevu v Slovenskej republike predseda vlády Helénskej republiky C. Simitis. Bola to historicky prvá oficiálna návšteva gréckeho predsedu vlády v SR od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Počas návštevy rokoval s predsedom vlády SR M. Dzurindom, predsedom NR SR J. Migašom a primátorom Bratislavy J. Moravčíkom.

13.-14. 11. Na pozvanie predsedu vlády Nórskeho kráľovstva K. M. Bondevika sa uskutočnila cesta oficiálnej delegácie, vedenej predsedom vlády Slovenskej republiky M. Dzurindom, do tejto krajiny. Členom delegácie bol štátny tajomník Minister-

stva pre správu a privatizáciu národného majetku V. Drozda. Na pôde nórskeho parlamentu M. Dzurinda rokoval s jeho predsedom J. Kosmom. Vyvrcholením návštevy bola audiencia u nórskeho kráľa Haralda V. Predmetom rokovaní boli predovšetkým otázky bilaterálnych vzťahov, euroatlantickej integrácie a regionálnej spolupráce.

19.-20. 11. Na pozvanie predsedu vlády Slovenskej republiky M. Dzurindu sa uskutočnila oficiálna návšteva predsedu vlády Českej republiky Miloša Zemana. Okrem rokovaní so svojím slovenským partnerom M. Dzurindom M. Zeman prijal prezident SR R. Schuster a predseda NR SR J. Migaš. Predsedu vlády ČR počas jeho návštevy sprevádzali minister hospodárstva M. Grégr a námestníci ministra zahraničných vecí, vnútra, financií a zdravotníctva.

19.-20. 11. Minister zahraničných vecí SR E. Kukan uskutočnil pracovnú návštevu v Bruseli, počas ktorej sa stretol s komisárom pre rozširovanie G. Verheugenom a zúčastnil sa na *Konferencii o zdokonalení vojenských kapacít* v rámci Spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej politiky vo formáte 15+15.

22.-23. 11. Delegácia SR, vedená predsedom vlády SR M. Dzurindom, sa zúčastnila na summite predsedov vlád štátov Stredoeurópskej iniciatívy za účasti ministrov zahraničných vecí v Terste. Počas summitu sa uskutočnili bilaterálne rokovania premiéra M. Dzurindu s partnermi z Talianska a Ukrajiny S. Berlusconi a A. Kinchom. Minister ZV SR E. Kukan sa stretol so svojím bieloruským partnerom M. Chvostovom.

29. 11. V Bratislave sa uskutočnilo 2. zasadnutie *Regionálnej konferencie ministrov zahraničných vecí* Rakúska, Českej republiky, Maďarska, Poľska, Slovenska a Slovinska. Vedúcimi jednotlivých delegácií boli: B. Ferrero-Waldnerová, ministerka ZV Rakúska, R. Jindrák, námestník ministra ZV Českej republiky, Zs. Németh, štátny tajomník MZV Maďarska, S. Meller, štátny podtajomník MZV Poľska, E. Kukan, minister ZV SR a S. Žbogar, štátny tajomník MZV Slovinska. Konferencii predsedal minister ZV SR E. Kukan. V rámci programu sa prítomní venovali aktuálnym otázkam regionálnej spolupráce, boja proti terorizmu, procesu rozširovania a otázkam spojeným s budúcim vývojom EÚ.

3.-4. 12. V Bukurešti sa uskutočnilo 9. zasadnutie *Ministerskej rady OBSE*. Na zasadnutí sa zúčastnila delegácia SR vedená ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. Zasadnutie sa sústredilo hlavne na otázky boja proti terorizmu, regionálne problémy, upevnenie úlohy OBSE ako fóra pre politický dialóg a aktivity OBSE v oblasti policajných činností.

4. 12. Predseda vlády Španielskeho kráľovstva J. M. Aznar uskutočnil pracovnú návštevu v Slovenskej republike. Španielskeho predsedu vlády sprevádzal štátny tajomník MZV R. de Miguel. Program pozostával z rokovaní s predsedom vlády SR M. Dzurindom a spoločnej tlačovej konferencie oboch predsedov vlád.

4.-5. 12. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľ vykonal pracovnú návštevu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Cieľom návštevy bolo nadviazať osobný kontakt s novým ministrom pre Európu britskej vlády P. Hainom a upevniť existujúce kontakty s partnermi v britskom parlamente.

4.-6. 12. Štátny tajomník MZV SR J. Chlebo sa zúčastnil v Kyjeve na 2. ročníku medzinárodného ekonomického fóra *Partnerstvo v mene svornosti a rozvoja*, ktoré sa konalo pod záštitou ukrajinského prezidenta L. Kučmu a predsedu vlády A. Kinacha. Okrem účasti na konferencii uskutočnil štátny tajomník J. Chlebo počas svojho pobytu v Kyjeve bilaterálne rokovanie so svojím partnerom, štátnym tajomníkom MZV Ukrajiny J. Sergejevom.

4. 12. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR E. Kukana uskutočnil pracovnú návštevu Slovenskej republiky minister ZV Fínskej republiky E. Tuomioja. Okrem rokovaní s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom bol E. Tuomioja prijatý prezidentom SR R. Schusterom a predsedom vlády SR M. Dzurindom. Predmetom rokovaní boli okrem otázok ďalšieho rozvoja bilaterálnych vzťahov predovšetkým aktuálne súvislosti európskej a euroatlantickej integrácie.

5. 12. Na pozvanie predsedu vlády Luxemburského veľkovoľvodstva J.-C. Junkera sa zúčastnil predseda vlády SR M. Dzurinda na prvom stretnutí predsedov vlád krajín Visegrádskej skupiny s predsedami vlád krajín Beneluxu. Na stretnutí sa taktiež zúčastnili ministri zahraničných vecí účastníckych krajín. Cieľom stretnutia bolo položiť základy budúcej spolupráce medzi V4 a Beneluxom a výmena názorov na problematiku budúcnosti EÚ. Ťažiskom stretnutia bolo spoločné plenárne rokovanie.

10. 12. Predseda vlády SR M. Dzurinda uskutočnil pracovnú návštevu ústredia Severoatlantickej aliancie v Bruseli. Spreádzal ho minister zahraničných vecí SR E. Kukan. V rámci programu sa uskutočnilo osobitné stretnutie predsedu vlády SR s generálnym tajomníkom NATO Lordom G. Robertsonom a stretnutie predsedu vlády SR s ministrom zahraničných vecí Veľkej Británie J. Strawom.

11. 12. V Bruseli sa konala *Konferencia o pristúpení SR k EÚ* na úrovni ministrov zahraničných vecí. Delegáciu SR viedol minister zahraničných vecí SR E. Kukan. Delegáciu EÚ viedol a rokovaniu predsedal minister zahraničných vecí Belgického kráľovstva L. Michel. Obsahom rokovaní bolo celkové hodnotenie dosiahnutých výsledkov a návrh ďalších krokov v prístupovom procese SR do EÚ.

14.-15.1 2. V Laekene v Belgickom kráľovstve sa uskutočnilo pravidelné zasadnutie Európskej rady venované rozširovaniu EÚ, zavedeniu spoločnej meny EURO, budúcnosti Európy a otázkam spravodlivosti a vnútorných záležitostí. Slovenská delegácia bola vedená predsedom vlády SR M. Dzurindom, zúčastnili sa na nej minister zahraničných vecí E. Kukan a štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač SR pre vstup do EÚ J. Figeľ. Počas stretnutia bola prijatá *Laekenská deklarácia* o budúcnosti EÚ.

18. 12. Podpredseda vlády Srbskej republiky N. Čovič uskutočnil oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. Pri tejto príležitosti bol prijatý prezidentom SR R. Schusterom, zúčastnil sa na pracovnom obede, podávanom podpredsedom vlády SR Ľ. Fogašom, za účasti štátneho tajomníka Ministerstva kultúry SR M. Gacíka a rokoval s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom. Obsahom rokovaní boli otázky bilaterálnej spolupráce v politickej, hospodárskej, konzulárnej a kultúrno-vzdelávacej oblasti.

18. 12. V Bratislave sa uskutočnilo 8. zasadnutie *Asociačného výboru SR-EÚ*. Delegáciu SR viedol štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel'. Delegáciu EÚ viedol vedúci negociačného tímu pre Slovensko z Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre rozširovanie D. Meganck. Program Asociačného výboru bol zameraný na hodnotenie plnenia úloh *Partnerstva pre vstup a Národného programu pre prijatie acquis*.

19.-20. 12. Na pozvanie predsedu vlády Fínskej republiky P. Lipponena uskutočnil predseda vlády Slovenskej republiky oficiálnu návštevu Fínskej republiky. Okrem rokovaní s premiérom Fínska P. Lipponenom bol prijatý prezidentkou FR T. Halonenovou a predsedníčkou fínskeho parlamentu R. Uosukainenovou.

21.12. V Bruseli sa uskutočnilo 9. stretnutie *Konferencie o pristúpení SR k EÚ* na úrovni zástupcov ministrov zahraničných vecí. Slovenskú delegáciu viedol hlavný vyjednávač pre vstup SR do EÚ J. Figel'. Delegáciu EÚ viedol a rokovaniu predsedal zástupca predsedníctva EÚ, veľvyslanec Belgicka pri EÚ F. van Daele.

Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2001

Prezidentské zmluvy r. 2001

1. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Zväzovou republikou Juhoslávia o zamedzení dvojitého zdanenia v odbore daní z príjmov a z majetku (Bratislava 26. februára 2001)
2. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Litovskou republikou o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku (Vilnius 15. marca 2001)
3. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Kanadou o sociálnom zabezpečení (Bratislava 21. mája 2001)
4. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kanady o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku (Bratislava 22. mája 2001)
5. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Holandským kráľovstvom o exporte dávok sociálneho zabezpečenia (Bratislava 28. mája 2001)

6. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o štatúte Rady colnej únie Slovenskej republiky a Českej republiky a štatúte Stáleho sekretariátu Rady colnej únie
(Praha 28. mája 2001)
7. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o úhrade výdavkov spojených s činnosťou colnej únie
(Praha 28. mája 2001)
8. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Bulharskou republikou o sociálnom zabezpečení
(Sofia 30. mája 2001)
9. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Portugalskou republikou o zabránení dvojitého zdanenia a predchádzaní daňovému úniku vzťahujúca sa na dane z príjmov
(Bratislava 5. júna 2001)
10. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Kórejskou republikou o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov
(Soul 27. augusta 2001)
11. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o sociálnom zabezpečení
(Bratislava 21. decembra 2001)

Medzivládne dohody

1. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska o medzinárodnej cestnej doprave
(Bratislava 11. januára 2001)
2. Rozhodnutie č. 1/2000 Spoločného výboru Dohody o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Tureckou republikou upravujúce Protokol 3 týkajúci sa pojmu „pôvodné výrobky“ a metód administratívnej spolupráce
(Bratislava 19. januára 2001)
3. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických o leteckej doprave
(Bratislava 22. januára 2001)

4. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Portugalskej republiky o hospodárskej, priemyselnej a technickej spolupráci (Lisabon 9. februára 2001)
5. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o spolupráci v oblasti veterinárnej medicíny (Bratislava 12. februára 2001)
6. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o spolupráci v oblasti karantény rastlín a ochrany rastlín (Bratislava 12. februára 2001)
7. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Juhoslovanskej zväzovej republiky o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných pasov (Bratislava 26. februára 2001)
8. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Federálnou vládou Juhoslovanskej zväzovej republiky o vedecko-technickej spolupráci (Bratislava 26. februára 2001)
9. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o liberalizácii vízového režimu (Bratislava 30. januára 2001 – Ukrajina 26. februára 2001 – nóty)
10. Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o zmene Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnom zamestnávaní občanov z 12. februára 1999 (Bratislava 8. marca 2001)
11. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických o ochrane a zachovaní určitých kultúrnych pamiatok a historických sídiel (Washington 9. marca 2001)
12. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Litovskej republiky o zrušení vízovej povinnosti (Vilnius 15. marca 2001)
13. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Českej republike (Praha 23. marca 2001)

14. Dohoda medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Zväzu sovietskych socialistických republík o zjednodušenom spôsobe prekračovania štátnych hraníc občanmi s trvalým pobytom v pohraničných obciach
(Praž 6. decembra 1985, č. 53/1986 Zb. – výpoveď 25. marca 2001, č. 140/2001 Z. z.)
15. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a zväzovou vládou Zväzovej republiky Juhoslávie o vzájomnej pomoci v colných otázkach
(Belehrad 28. marca 2001)
16. Dohoda o spolupráci medzi vládou Slovenskej republiky na jednej strane a vládou Francúzskeho spoločenstva Belgicka a vládou Valónskeho regiónu na druhej strane
(Bratislava 30. marca 2001)
17. Obchodná dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Libanonskej republiky
(Bejrút 2. apríla 2001)
18. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Sýrskej arabskej republiky o leteckých dopravných službách
(Damašek 4. apríla 2001)
19. Rozhodnutie č. 1/2001 Spoločného výboru Dohody o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Tureckou republikou o zmene Protokolu 2 o dočasnej kompenzácii za živý hovädzí dobytok uvedený v prílohe B k Protokolu 2
(Ankara 10. apríla 2001)
20. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Peruánskej republiky o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných pasov Slovenskej republiky a pre držiteľov diplomatických a špeciálnych pasov Peruánskej republiky
(Lima 20. apríla 2001)
21. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o možnosti prehliadky historických pamiatok a prírodných hodnôt nachádzajúcich sa v blízkosti spoločnej štátnej hranice oboch krajín
(Budapešť 23. apríla 2001)
22. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi
(Budapešť 23. apríla 2001)

23. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o medzinárodnej kombinovanej doprave
(Ziwiec 28. apríla 2001)
24. Rozhodnutie Asociačnej rady č. 4/2001 medzi Európskou úniou a Slovenskou republikou zo dňa 25. 5. 2001 ustanovujúce finančný príspevok Slovenskej republiky za účasť v programoch „Sokrates II“ a „Mládež“ v rokoch 2001-2006
(Brusel 25. mája 2001)
25. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Estónskej republiky o medzinárodnej cestnej osobnej a nákladnej doprave
(Lisabon 28. mája 2001)
26. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Lotyšskej republiky o medzinárodnej kombinovanej doprave
(Lisabon 28. mája 2001)
27. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnom uznávaní výsledkov laboratórnych skúšok u poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov
(Praha 28. mája 2001)
28. Rámcová dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Nordic Investment Bank o finančnej spolupráci
(Helsinki 1. júna 2001)
29. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Portugalskou republikou o leteckej doprave
(Bratislava 5. júna 2001)
30. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o spolupráci v oblasti cestovného ruchu
(Bratislava 12. júna 2001)
31. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Malty o spolupráci v oblasti zdravotníctva
(Valletta 19. júna 2001)
32. Dodatok k Protokolu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie ohľadne čiastočného zníženia zadĺženosti bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a Ruskej federácie voči Slovenskej republike prostredníctvom dodávok špeciálneho materiálu zo dňa 24. júla 1997
(Bratislava 19. júna 2001)

33. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o konečnom riešení otvorených otázok týkajúcich sa nehnuteľností (Berlín 29. júna 2001)
34. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Argentínskej republiky o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických alebo služobných pasov Slovenskej republiky a pre držiteľov diplomatických alebo úradných pasov Argentínskej republiky (Buenos Aires 2. júla 2001)
35. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Argentínskej republiky o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov cestovných pasov (Buenos Aires 2. júla 2001)
36. Dohoda o obchodnej a hospodárskej spolupráci medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Brazílskej federatívnej republiky (Brazília 10. júla 2001)
37. Protokol o spolupráci medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Federatívnej republiky Brazílie (Brazília 10. júla 2001)
38. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnej výpomoci poľnohospodárskych subjektov poľnohospodárskou technikou (Praha 16. júla 2001)
39. Rozhodnutie č. 1/2001 Spoločného výboru Dohody o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Lotyšskou republikou o zmene protokolu 2 k Dohode o voľnom obchode medzi Slovenskou republikou a Lotyšskou republikou (Riga 23. júl 2001)
40. Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o ukončení platnosti medzivládneho Protokolu zo dňa 4. augusta 1998 o urovnaní problémov jeho čiastočného plnenia ruskou stranou (Moskva 14. augusta 2001)
41. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a zväzovou vládou Juhoslovanskej zväzovej republiky o odovzdávaní a prijímaní osôb, ktoré nespĺňajú podmienky na vstup alebo pobyt na území druhého štátu (Belehrad 30. augusta 2001)

42. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Juhoslovanskej zväzovej republiky o spolupráci v oblasti telekomunikácií a pôšt
(Belehrad 30. augusta 2001)
43. Výmenný list k problematike riešenia pohľadávok Slovenskej republiky voči Laoskej ľudovodemokratickej republike
(Bratislava júl 2001, Vientiane 3. septembra 2001)
44. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Filipínskej republiky o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických pasov alebo služobných pasov Slovenskej republiky a pre držiteľov diplomatických pasov alebo úradných pasov Filipínskej republiky
(Manila 6. septembra 2001)
45. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko k zmene Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o zamestnávaní pracovníkov na rozšírenie ich odborných a jazykových vedomostí
(výmenou osobných nót 7. septembra 2001)
46. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení českého hraničného vybavovacieho miesta na území Slovenskej republiky na cestnom hraničnom priechode Skalica – Sodoměřice
(Bratislava 2. októbra 2001)
47. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení českého hraničného vybavovacieho miesta na území Slovenskej republiky na cestnom hraničnom priechode Červený Kameň – Nedašova Lhota
(Bratislava 2. októbra 2001)
48. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského a českého hraničného vybavovacieho miesta na cestnom hraničnom priechode Brodské – Břeclav (D2)
(Bratislava 2. októbra 2001)
49. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského hraničného vybavovacieho miesta na území Českej republiky na cestnom hraničnom priechode Lysá pod Makytou – Střelná
(Bratislava 2. októbra 2001)

50. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského a českého hraničného vybavovacieho miesta na cestnom hraničnom priechode Svrčinovec – Mosty u Jablunkova
(Bratislava 2. októbra 2001)
51. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského hraničného vybavovacieho miesta na území Českej republiky na cestnom hraničnom priechode Nová Bošáca – Březová
(Bratislava 2. októbra 2001)
52. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení českého hraničného vybavovacieho miesta na území Slovenskej republiky na cestnom hraničnom priechode Čadca – Milošová – Šance
(Bratislava 2. októbra 2001)
53. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského a českého hraničného vybavovacieho miesta na cestnom hraničnom priechode Holíč – Hodonín
(Bratislava 2. októbra 2001)
54. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského hraničného vybavovacieho miesta na území Českej republiky na cestnom hraničnom priechode Drietoma – Starý Hrozenkov
(Bratislava 2. októbra 2001)
55. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského hraničného vybavovacieho miesta na území Českej republiky na cestnom hraničnom priechode Vrbovce – Velká na Veličkou
(Bratislava 2. októbra 2001)
56. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského a českého hraničného vybavovacieho miesta pre železničný hraničný priechod Čadca – Mosty u Jablunkova a o hraničnom vybavovaní počas jazdy vo vlakoch na trase Žilina – Český Tešín a späť
(Bratislava 2. októbra 2001)
57. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského a českého hraničného vybavovacieho miesta pre železničný hraničný priechod Lúky pod Makytou – Horní Lideč a o hraničnom vybavovaní počas jazdy vo vlakoch na trase Púchov – Vsetín a späť
(Bratislava 2. októbra 2001)

58. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského a českého hraničného vybavovacieho miesta pre železničný hraničný priechod Kúty – Lanžhot a o hraničnom vybavovaní počas jazdy vo vlakoch na trase Bratislava – Kúty – Břeclav a späť
(Bratislava 2. októbra 2001)
59. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zriadení slovenského hraničného vybavovacieho miesta na území Českej republiky na cestnom hraničnom priechode Klokočov – Bílá
(Bratislava 2. októbra 2001)
60. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o zmene charakteru cestného hraničného priechodu Rusovce – Rajka
(Bratislava 24. októbra 2001 – výmenou nót)
61. Dohoda medzi Československou socialistickou republikou a Líbyjskou arabskou ľudovou socialistickou džamáhírijou o spolupráci v oblasti zdravotníctva (Tripolis, 9. septembra 1981, č. 63/1982 Zb.)
(výpoveď dohody 10. novembra 2001, č. 363/2001 Z. z.)
62. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kambodžského kráľovstva o reštrukturalizácii a splatení dlhu Kambodžského kráľovstva voči Slovenskej republike (Phnom Penh 6. novembra 2001)
63. Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o dodávkach výrobkov vojenského určenia v rámci čiastočného splatenia zadlženosti Ruskej federácie voči Slovenskej republike
(Moskva 12. novembra 2001)
64. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Slovinskej republiky o vedecko-technickej spolupráci
(Bratislava 13. novembra 2001)
65. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o spolupráci v boji proti terorizmu, nedovolenému obchodovaniu s drogami a inej organizovanej trestnej činnosti
(Bratislava 14. novembra 2001)
66. Rámcová dohoda medzi Slovenskou republikou a Európskou bankou pre obnovu a rozvoj týkajúca sa aktivít Medzinárodného fondu pre podporu odstavenia Bohuníc na Slovensku
(Londýn 16. novembra 2001)

67. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní v oblasti vysokého školstva
(Bratislava 23. novembra 2001)
68. Dohoda medzi Slovenskou republikou a Španielskym kráľovstvom o medzinárodnej cestnej osobnej a nákladnej doprave
(Bratislava 27. novembra 2001)
69. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o pravidlách pôvodu tovaru a metódach administratívnej spolupráce
(Praha 14. decembra 2001)
70. Vykonávacía dohoda k Zmluve medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o sociálnom zabezpečení
(Bratislava 21. decembra 2001)

Rezortné dohody

1. Dohoda medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvom hospodárstva Lotyšskej republiky o obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci
(Riga 8. januára 2001)
2. Správna dohoda medzi Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstvom práce a sociálnych vecí Českej republiky k Zmluve medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o vzájomnom zamestnávaní občanov
(Praha 30. januára 2001)
3. Dohoda medzi Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Štátnou lesníckou správou Čínskej ľudovej republiky o spolupráci v oblasti lesníctva
(Bratislava 12. februára 2001)
4. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstvom práce a sociálnej starostlivosti Chorvátskej republiky
(Bratislava 5. marca 2001)

5. Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Britskou radou Slovensko a Školou slovanských a východoeurópskych štúdií na University College v Londýne na školské roky 2001-2002 až 2003-2004 (Bratislava 15. marca 2001)
6. Protokol o konzultáciách medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí a emigrantov Libanonskej republiky (Bejrút 2. apríla 2001)
7. Správna dohoda medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom zdravotníctva Českej republiky na vykonanie Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti (Bratislava 2. apríla 2001)
8. Plán spolupráce medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvami zdravotníctva Spojeného Kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v oblasti lekárstva a zdravotníctva na roky 2001-2003 (Ženeva 14. mája 2001)
9. Vykonávacía dohoda k Zmluve medzi Slovenskou republikou a Bulharskou republikou o sociálnom zabezpečení (Sofia 30. mája 2001)
10. Memorandum o porozumení a spolupráci medzi Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstvom sociálnych vecí a zamestnanosti Holandska (Bratislava 28. mája 2001)
11. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Čískej republiky (Santiago de Chile 4. júla 2001)
12. Prehlásenie o zámeroch medzi Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Čískej republiky v oblasti kultúry a umenia (Santiago de Chile 4. júla 2001)
13. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Bolívie (La Paz 18. júla 2001)

14. Dohoda medzi Ministrom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Ministrom dopravy a morského hospodárstva Poľskej republiky o zmene Dohody medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Ministerstvom dopravy a morského hospodárstva Poľskej republiky o určení miesta spojenia plánovanej diaľnice D 18 na slovenskej strane a plánovanej smerovo rozdelenej komunikácie na poľskej strane na slovensko-poľskej štátnej hranici medzi obcami Skalité a Zwardoň a o ich priebehu v pohraničnej oblasti, podpísanej v Bratislave dňa 29. novembra 1995
(Bielsko-Biala 19. júla 2001)
15. Program spolupráce medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom mládeže a športu Maďarskej republiky v oblasti mládeže a športu na roky 2001-2002
(Blahova 17. augusta 2001)
16. Protokol o spolupráci medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí a obchodu Kórejskej republiky
(Soul 27. augusta 2001)
17. Dohoda o spolupráci medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky a Zväzovým sekretariátom pre rozvoj a vedu Zväzovej republiky Juhoslávia v oblasti budovania a využívania cyklotrónových komplexov vo vede, technike a medicíne
(Belehrad 30. augusta 2001)
18. Protokol medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy Českej republiky o spolupráci v oblasti vzdelávania, mládeže, telesnej výchovy a športu
(Levoča 21. septembra 2001)
19. Program spolupráce medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva a športu Chorvátskej republiky a Ministerstvom vedy a technológií Chorvátskej republiky na akademické roky 2000-2001, 2001-2002, 2002-2003 a 2003-2004
(Bratislava 26. septembra 2001)
20. Protokol medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom vzdelávania a vedy Ukrajiny o spolupráci a výmenách v oblasti vzdelávania na roky 2001-2004
(Bratislava 12. októbra 2001)

21. Dohoda o spolupráci v oblasti vzdelávania a výučby slovenského jazyka a anglického jazyka medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Britskou radou Slovensko na obdobie rokov 2001-2004
(Bratislava 18. októbra 2001)
22. Dohoda medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom vzdelávania Ruskej federácie o spolupráci v oblasti vzdelávania na roky 2001-2004
(Moskva, 12. novembra 2001)

Mnohostranné dohovory

1. Rámcová dohoda o inštitucionalizovaných základoch vytvorenia medzinárodných systémov prepravy ropy a plynu (INOGATE)
(Kyjev 22. júla 1999)
pozn.: dep.: MZV Ukrajiny
prístup SR 11. januára 2001
dohoda nadobudla platnosť 17. februára 2001
pre SR platná od 17. februára 2001
2. Európsky dohovor o mierovom riešení sporov
(Štrasburg 29. apríla 1957)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 12. januára 2001
RL SR uložená 7. mája 2001
pre SR platný od 7. mája 2001
dok. č. 23
3. Protokol o rovnako platnom štvorjazyčnom texte Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve
(Montreal 30. septembra 1977)
pozn.: dep.: USA
listina o prístupe SR uložená 19. januára 2001
4. Medzinárodný dohovor o potláčaní financovania terorizmu
(New York 9. decembra 1999)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR 26. januára 2001

5. Tamperský dohovor o zabezpečení telekomunikačných zdrojov pre zmiernenie katastrof a záchranné operácie
(Tampere 18. júna 1998)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR 16. februára 2000
RL SR uložená 7. februára 2001

6. Opčný protokol k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien
(New York 6. októbra 1999)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR 5. mája 2000
RL SR uložené 17. novembra 2000
pre SR platný od 17. februára 2001

7. Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov
(Štrasburg 5. novembra 1992)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 19. februára 2001
RL SR odovzdaná 5. septembra 2001
dok. č. 148

8. Protokol o zmene Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve
(Montreal 30. septembra 1977)
pozn.: dep.: ICAO
Dohovor podpísaný v Chicagu 7. decembra 1944
RL SR uložená 19. februára 2001

9. Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy
(Granada 3. októbra 1985)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 10. októbra 2000
RL SR uložená 7. marca 2001
pre SR platný od 1. júla 2001
dok. č. 121

10. Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny o zákaze klonovania ľudských bytostí
(Paríž 12. januára 1998)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 31. marca 1998
RL SR uložená 22. októbra 1998

pre SR platný od 1. marca 2001
dok. č. 168

11. Dohoda o ochrane africko-euroázijských druhov vodného sťahovavého vtáctva (Haag 15. augusta 1996)
pozn.: dep.: vláda Holandského kráľovstva
Listina o prístupe SR s výhradou uložená 23. apríla 2001
12. Dohovor o prepustení zdravotníckeho, chirurgického a laboratórneho vybavenia do režimu dočasného použitia pre nemocnice a iné zdravotnícke zariadenia na diagnostické a terapeutické účely s úplným oslobodením od dovozného cla, daní a iných platieb vybraných pri dovoze (Štrasburg 28. apríla 1960)
pozn.: dep. GT RE
podpis SR 13. september 2000
RL SR uložená 7. mája 2001
pre SR platný od 8. augusta 2001
dok. č. 33
13. Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a obnove starostlivosti o deti (Luxemburg 20. mája 1980)
pozn.: dep.: GT RE
podpis SR 2. marca 2000
RL SR uložená 7. mája 2001
pre SR platný od 1. septembra 2001
dok. č. 105
14. Dohovor o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zbavení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti (Štrasburg 8. novembra 1990)
pozn.: dep. GT RE
podpis SR 8. septembra 1999
RL SR uložená 7. mája 2001
pre SR platný od 1. septembra 2001
dok. č. 141
15. Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín (Haag 5. októbra 1961)
pozn.: dep. MZV Holandsko
SR prístupová listina uložená 6. júna 2001
pre SR platný od 20. decembra 2001

16. Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach
(Haag 29. mája 1993)
pozn.: dep.: Holandsko
podpis SR 1. júna 1999
RL SR uložená 6. júna 2001
pre SR platný od 1. októbra 2001
17. Pozmeňujúca dohoda k Protokolu o výsadách a imunitách EUTELSAT
(Európska telekomunikačná satelitná organizácia)
(Cardiff 20. mája 1999)
pozn.: dep.: EUTELSAT
podpis SR 12. júna 2001
18. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, vládou Českej republiky a vládou
Poľskej republiky o mnohonárodnej brigáde
(Oravský Podzámok 20. septembra 2001)
pozn.: dep.: Slovenská republika
19. Dohovor o právomoci, použiteľnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v ob-
lasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu detí
(Haag 19. októbra 1996)
pozn.: dep.: Holandsko
podpis SR 1. júna 1999
RL uložená 21. septembra 2001
pre SR platný od 1. januára 2002
20. Dohoda týkajúca sa tvorby globálnych technických predpisov pre kolesové vo-
zidlá, vybavenie a časti, ktoré sa môžu montovať alebo používať na kolesových
vozidlách
(Ženeva 25. júna 1998)
pozn.: dep.: GT OSN
Listina o prístupe SR uložená 7. novembra 2001
pre SR platná od 6. januára 2002
21. Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov týkajúci sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov
(Štrasburg 8. novembra 2001)
pozn.: dep.: RE
podpis SR 8. novembra 2001 ešte nie je platný
č. 181

22. Protokol proti pašovaniu migrantov po zemi, po mori a letecky, doplňujúci Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu
(New York 15. novembra 2000)
podpis SR 15. novembra 2001 ešte nie je platný
23. Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi, doplňujúci Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu
(New York 15. novembra 2000)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR 15. novembra 2001 ešte nie je platný
24. Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa a o účasti detí v ozbrojených konfliktoch
(New York 25. mája 2000)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR 30. novembra 2001 pre SR ešte nie je platný
25. Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o obchodovaní s deťmi, detskej prostitúcii a detskej pornografii
(New York 25. mája 2000)
pozn.: dep.: GT OSN
podpis SR 30. novembra 2001 pre SR ešte nie je platný
26. Protokol o výsadách a imunitách Medzinárodnej organizácie mobilných satelitných komunikácií (IMSO)
(Londýn 1. decembra 1981)
pozn.: dep.: IMSO
listina o prístupe SR uložená 3. decembra 2001
pre SR platný od 2. januára 2002
27. Zmeny Dohovoru o Medzinárodnej organizácii mobilných satelitných komunikácií a Prevdzkovej dohody Medzinárodnej organizácie mobilných satelitných komunikácií
(Londýn 24. apríla 1998)
pozn.: dep.: IMO
listina o prístupe SR uložená 7. apríla 2000
platný od 31. júla 2001
Prevádzková dohoda INMARSAT – ukončenie platnosti 31. 7. 2001

Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskej integrácie

Kancelária prezidenta Slovenskej republiky

Štefánikova 2, 810 00 Bratislava 1

tel.: 02 54 41 6624

www.prezident.sk

Sekcia zahraničných vzťahov a protokolu (pripravovaná zmena štruktúry a obsadenia sekcie)

Odbor protokolu

riaditeľ: Milan Cigán, tel. 59333318, milan.cigan@prezident.sk

Odbor zahraničných vzťahov

riaditeľ: Tomáš Borec, tel. 57201139, tomas.borec@prezident.sk

Národná rada Slovenskej republiky

Mudroňova 1, 812 80 Bratislava 1

tel.: 02 59 34 1111

www.nrsr.sk

predseda Národnej rady SR

Jozef Migaš

Zahraničný výbor

Peter Weiss, predseda, tel. 54412588, zv@nrsr.sk

Výbor pre európsku integráciu

František Šebej, predseda, tel. 54430687, vei@nrsr.sk

Výbor pre ľudské práva a národnosti

László Nagy, predseda, tel. 54430660, lpn@nrsr.sk

Výbor pre obranu a bezpečnosť

Vladimír Palko, predseda, tel. 54411402

Úrad vlády Slovenskej republiky

Nám. slobody 1, 813 70 Bratislava

tel.: 02 57 29 5111

fax: 02 52 49 7595

www.government.gov.sk

Predseda vlády Slovenskej republiky

Mikuláš Dzurinda

Podpredsedníčka vlády pre európsku integráciu

Mária Kadlečíková, tel. 57295184, kancppvei@government.gov.sk

Podpredseda vlády pre legislatívu

Ľubomír Fogaš, tel. 57295185, fogas@government.gov.sk

Podpredseda vlády pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj

Pál Csáky, tel. 57295318, csaky@government.gov.sk

Podpredseda vlády pre ekonomiku, predseda rady vlády pre spoluprácu s OECD

Ivan Mikloš, tel. 57295234, miklos@government.gov.sk

Generálny sekretariát pre zahraničných Slovákov

Nám. slobody 1, 813 70 Bratislava

tel.: 5289 6908

fax: 5249 5088

www.gszs.sk

generálny riaditeľ: Claude Baláž

Sekcia pre európske záležitosti

generálny riaditeľ: Sylvia Matúšová, tel. 57295501

sylvia.matusova@government.gov.sk

Odbor zahraničnej pomoci

riaditeľ: Michal Maňáš, tel. 57295516, michal.matas@government.gov.sk

Odbor pre európsku integráciu

riaditeľ: Mária Blahová, tel. 57295503, maria.blahova@government.gov.sk

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava 37

Tel.: 02 59 78 1111

Fax. 02 43 33 7827

www.foreign.gov.sk

Minister

Eduard Kukan, tel. 59783001,

Kancelária ministra

riaditeľ: Michal Kottman, tel. 59783003, michal_kottman@foreign.gov.sk

Diplomatický protokol

riaditeľ: Igor Líška, tel. 59782601, igor_liska@foreign.gov.sk

Tlačový odbor

riaditeľ: Jaroslav Blaško, tel. 59783621, jaroslav_blasko@foreign.gov.sk

Štátny tajomník – štatutárny zástupca

Jaroslav Chlebo, tel. 59783201

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Pavol Ivan, tel. 59783201, pavol_ivan@foreign.gov.sk

Štátny tajomník pre európsku integráciu

Ján Figel', tel. 59783101

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Dušan Chrenek, tel. 59783103, dusan_chrenek@foreign.gov.sk

Vedúci úradu

Miroslav Mojžita, tel. 59783301, miroslav_mojzita@foreign.gov.sk

Kancelária vedúceho úradu

riaditeľ: Vladimír Grác, tel. 59783304, vladimir_gracz@foreign.gov.sk

Sekcia európskej integrácie

generálny riaditeľ: Miroslav Adamiš, tel. 59783461, miroslav_adamis@foreign.gov.sk

Odbor hlavného vyjednávača

riaditeľ: Andrea Matisová, tel. 59783111, andrea_matisova@foreign.gov.sk

Odbor politických vzťahov s EÚ

riaditeľ: Veronika Lombardini, tel. 59783181, veronika_lombardini@foreign.gov.sk

Odbor ekonomických a právnych vzťahov s EÚ

riaditeľ: Juraj Nociar, tel. 59783161, juraj_nociar@foreign.gov.sk

Sekcia medzinárodných organizácií a bezpečnostnej politiky

generálny riaditeľ: Ivan Korčok, tel. 59783601, ivan_korcok@foreign.gov.sk

Odbor euroatlantickej bezpečnosti

riaditeľ: Peter Mišík, tel. 59783481, peter_misik@foreign.gov.sk

Odbor OBSE, odzbrojenia a RE

riaditeľ: Peter Kormúth, tel. 59783141, peter_kormuth@foreign.gov.sk

Odbor OSN a odborných organizácií systému OSN

riaditeľ: Ivan Surkoš, tel. 59783501, ivan_surkos@foreign.gov.sk

Odbor medzinárodnej ekonomicko-obchodnej spolupráce
riaditeľ: Ján Jursa, tel. 59783561, jan_jursa@foreign.gov.sk

Sekcia bilaterálnej spolupráce

generálny riaditeľ: Marián Šefčovič, tel. 59783401, marian_sefcovic@foreign.gov.sk

1. Teritoriálny odbor, štáty západnej, južnej Európy a Severnej Ameriky
riaditeľ: Štefan Rozkopál, tel. 59783411, stefan_rozkopal@foreign.gov.sk

2. Teritoriálny odbor, štáty strednej a severnej Európy
riaditeľ: Vladimír Halgaš, tel. 59783441, vladimir_halgas@foreign.gov.sk

3. Teritoriálny odbor, štáty juhovýchodnej a východnej Európy
riaditeľ: Ján Gábor, tel. 59783551, jan_gabor@foreign.gov.sk

4. Teritoriálny odbor, štáty Blízkeho východu, Ázie, Austrálie, Oceánie, Afriky a Latinskej Ameriky

riaditeľ: Radomír Boháč, tel. 59783531, radomir_bohac@foreign.gov.sk

Odbor kultúrnych stykov

riaditeľ: Ľubomír Golian, tel. 59783611, lubomir_golian@foreign.gov.sk

Sekcia medzinárodno-právna a konzulárna

generálny riaditeľ: Ján Varšo, tel. 59783701, jan_varso@foreign.gov.sk

Medzinárodno právny odbor

riaditeľ: Drahoslav Štefánek, tel. 59783711, drahoslav_stefanek@foreign.gov.sk

Konzulárny odbor

riaditeľ: Jozef Cibula, tel. 52961729, jozef_cibula@foreign.gov.sk

Odbor pre ľudské práva

riaditeľ: Peter Prochacka, tel. 59783731, peter_prochacka@foreign.gov.sk

Slovenský inštitút medzinárodných štúdií

Drotárska cesta 46, 811 02

Tel.: 02 62 80 24 51

Fax: 02 62 80 25 17

www.sims@sims

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Mierová 19, 827 15 Bratislava

tel.: 02 48 54 1111

fax: 02 43 33 7827

www.economy.gov.sk

Štátny tajomník pre európsku integráciu, obchodnú spoluprácu a cestovný ruch

Peter Brňo, tel. 43331944, brno@economy.gov.sk

Sekcia európskej integrácie

generálny riaditeľ: Miroslav Malik, tel. 43426924, malik@economy.gov.sk

Sekcia mnohostrannej obchodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Štefan Burda, tel. 43332328, burda@economy.gov.sk

Sekcia dvojstrannej obchodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Dagmar Repčeková, tel. 43323940, repcekova@economy.gov.sk

Inštitút zahraničného obchodu a vzdelávania

riaditeľ: Anna Nemethyová, tel. 44457461, nemethyova@izov.sk

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

tel.: 02 44 25 0320

fax: 02 44 25 3242

www.mod.gov.sk

Štátny tajomník – štatutárny zástupca

Jozef Pivarči, tel. 4425 8905

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Gustav Kőszegi, tel. 4425 8905, sedlackovah@mod.gov.sk

Štátny tajomník pre integráciu

Rastislav Káčer, 4425 9946

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Juraj Podhorský, tel. 4425 9946, sedlakovam@mod.gov.sk

Sekcia obrannej politiky a medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Igor Slobodník, tel. 44258781, slobodniki@mod.gov.sk

Odbor zahraničných vzťahov

riaditeľ: Vladimír Žbodák, tel. 44250701, zbodakv@mod.gov.sk

Odbor bezpečnostnej politiky

riaditeľ: poverený Marián Božík, tel. 44256250, bozikm@mod.gov.sk

Bezpečnostný úrad Ministerstva obrany Slovenskej republiky

Za kasárňou 3, 838 03 Bratislava

tel.: 0960 322 365

riaditeľ: Štefan Jangl, klimentovav@mod.gov.sk

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Pribinova 2, 812 72 Bratislava

tel.: 02 50 94 1111

fax: 02 50 94 4017

www.minv.sk

Odbor európskej integrácie a zahraničných vzťahov
riaditeľ: Ľubomír Hanus, tel. 50944452, hanus@minv.sk

Sekcia verejnej správy

Odbor organizačný a medzinárodnej spolupráce
riaditeľ: Eva Chmelová, tel. 43338660, oo.svs@mvsr.vs.sk

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Štefanovičova 5, 817 82 Bratislava

tel.: 02 59 58 1111

fax: 02 52 49 8042

www.finance.gov.sk

Sekcia európskej integrácie a medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Mária Kompišová, tel. 59582315, mkompisova@mssr.sk

Odbor európskej integrácie a európskych fondov

riaditeľ: Jaroslav Náhlik, tel. 59582137, jnahlik@mssr.sk

Oddelenie zahraničnej pomoci

vedúci: Marcela Zubrická, tel. 59582334, mzubricka@mssr.sk

Odbor medzinárodných finančných a ekonomických organizácií

riaditeľ: Katarína Kováčová, tel. 59582308, kkovacova@mssr.sk

Oddelenie bilaterálnych vzťahov

vedúci: Ujlakyová Andrea, tel. 59582337, aujlakyova@mssr.sk

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Námestie SNP č. 33, 813 31 Bratislava

tel.: 02 59 39 1111

fax: 02 54 41 9671

www.culture.gov.sk

Sekcia medzinárodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Božena Krížiková (dočasne poverená vedením), tel.: 59391431, sms@culture.gov.sk

Sekcia menšinových kultúr

generálny riaditeľ: Gabriela Jarábiková, tel. 59391444, smk@culture.gov.sk

Dom zahraničných Slovákov

Jakubovo nám. 12, 810 00 Bratislava 1

tel.: 02 57 26 3102

fax. 02 52 93 1829

www.dzs.sk

riaditeľ: Karol Palkovič, tel. 52931559, palkovic@dzs.sk

Ministerstvo pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky

Drieňová 24, 820 09 Bratislava

tel.: 02 43 33 1090

fax: 02 62 80 2692

www.privatiz.gov.sk

Zahraničná spolupráca

riaditeľka kancelárie ministerky: Eva Benešová, tel. 43337985,

benesova@privatiz.gov.sk

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Limbová 2, 837 52 Bratislava 37

tel.: 02 59 37 3111

fax: 02 54 77 7983

www.health.gov.sk

Odbor zahraničných vzťahov a európskej integrácie

poverený riaditeľ: Michal Ondrejčák, tel. 59373113, michal.ondrejcak@health.gov.sk

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Špitálska 4-6, 816 43 Bratislava

tel.: 02 59 75 1111

www.employment.gov.sk

Sekcia medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Igor Kosír, tel. 59752215, kosir@employment.gov.sk

Odbor zahraničných vzťahov a protokolu

riaditeľ: Vladimír Gráf, tel. 59752415, graf@employment.gov.sk

Odbor európskej integrácie

riaditeľ: Ľubica Gajdošová, tel. 59752210, gajdosova@employment.gov.sk

Odbor PHARE a inej zahraničnej pomoci

riaditeľ: Elena Globanová, tel. 59752216, globanova@employment.gov.sk

Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny

Drotárska cesta, 811 04 Bratislava

tel.: 02 62 80 2592

fax: 02 62 80 2692

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Stromová 1, 813 30 Bratislava

tel.: 02 59 37 4111

www.education.gov.sk

Sekcia medzinárodnej spolupráce a európskej integrácie

generálny riaditeľ: Juraj Kalnický, tel. 69202216, kalnicky@education.gov.sk

Odbor zahraničných stykov

riaditeľ: Dagmar Hupková, tel. 69202224, dhupkova@education.gov.sk

Odbor európskej integrácie a mnohostrannej spolupráce

riaditeľ: Vladimír Belovič, tel. 69202222, belovic@education.gov.sk

Sekcia vedy a techniky

Odbor medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce

riaditeľ: Dušan Valachovič, tel. 69202214, valachov@education.gov.sk

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Župné námestie 13, 813 11 Bratislava

tel.: 02 59 35 3111

fax: 02 59 35 3353

www.justice.gov.sk

Sekcia medzinárodného práva a európskej integrácie

generálny riaditeľ: Peter Baňas, tel. 59353248, smp@gratex.sk

Odbor medzinárodného práva a súkromného právneho styku s cudzinou

riaditeľ: Miloš Haľapka, tel. 59353349

Odbor zahraničných stykov a ľudských práv

riaditeľ: Eva Rupcová, tel. 59353187, rupcova@justice.gov.sk

Odbor európskej integrácie

riaditeľ: Branislav Boháčik, tel. 59353186, bohacik@justice.gov.sk

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Nám. E. Štúra 1, 812 35 Bratislava

tel.: 02 59 56 1111

fax: 02 59 56 2031

www.lifeenv.gov.sk

Sekcia európskej integrácie a medzinárodnej spolupráce

generálny riaditeľ: Kamil Vilinovič, tel. 59562459, kovarikova.alena@lifeenv.gov.sk

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava

tel.: 02 59 26 6111

fax: 02 52 96 8510

www.mpsr.sk

Sekcia európskej integrácie, štrukturálnej politiky a rozvoja vidieka

generálny riaditeľ: Ľubomír Miček, tel. 529656134, micek@land.gov.sk

Odbor európskej integrácie

riaditeľ: Ján Husárik, tel. 59266281, husarikj@mpsr.sanet.sk

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky

Námestie slobody č.6, 810 05 Bratislava

tel.: 02 59 49 4111

fax: 02 52 49 4794

www.telecom.gov.sk

Sekcia európskej integrácie a zahraničných vzťahov

generálny riaditeľ: Dušan Rizek, tel. 52731446, dusan.rizek@telecom.gov.sk

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Špitálska 8, 816 44 Bratislava

tel.: 02 59 75 1111

fax: 02 52 93 1203

www.build.gov.sk

Sekcia regionálnej politiky

generálny riaditeľ: Zsolt Lukáč, tel. 59753816, parizkova@build.gov.sk

Odbor európskej integrácie a stratégie regionálneho rozvoja

riaditeľ: Štefan Sopko, tel. 59753818, nemcakova@build.gov.sk

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava

tel.: 02 55 42 3069

www.controll.gov.sk

Odbor zahraničných vzťahov

riaditeľ: Július Molnár, tel. 55424628, molnar@controll.gov.sk

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

Drieňová 24, 826 03 Bratislava

tel.: 02 43 33 7305

fax: 02 43 33 3572

www.antimon.gov.sk

Odbor legislatívno-právny a európskej integrácie

riaditeľ: Katarína Fodorová, tel. 48297363, fodorova@antimon.gov.sk

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Miletičova 3, 824 67 Bratislava

tel.: 02 50 23 6111

fax: 02 55 42 4587

www.statistics.sk

Odbor európskej integrácie medzinárodnej spolupráce

riaditeľ: Magdaléna Holubová, tel. 50236330, magdalena.holubova@statistics.sk

Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a niektorých ďalších krajín

február 2002

Krajina	Nadviazanie dipl. stykov	ZÚ	vedúci ZÚ
Angolská republika	30.9.1993	Mudroňova 47 811 03 Bratislava 1	Manuel Quarta "Punza" <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 18. jún 1987
Belgické kráľovstvo	1.1.1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	François del Marmol <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 30. september 1999
Bulharská republika	1.1.1993	Kuzmányho 1 811 06 Bratislava 1	Jani Milčakov <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. september 1998
Česká republika	1.1.1993	Hviezdoslavovo nám. 8 P.O.Box 208 810 00 Bratislava 1	Rudolf Slánsky <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 15. január 1997
Čínska ľudová republika	1.1.1993	Údolná 7 811 02 Bratislava 1	Yuan Guisen <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. december 1999
Dánske kráľovstvo	1.1.1993	Maltézské náměstí 5 P.O.Box 25 118 01 Praha 1	Ulrik Helweg-Larsen <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 30. september 1999
Egyptská arabská republika	1.1.1993	Ferienčíkova 14 P.O. Box 322 814 99 Bratislava	Mohamed Hussein A. Abdelghani <i>atašé</i> <i>/administrat.záležitosti/</i>
Fínska republika	1.1.1993	Gonzagagasse 16 A-1010 Viedeň	Tom Carl Ernst Grönberg <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> agr.: 26. január 2001
Francúzska republika	1.1.1993	Hlavné námestie 7 P.O.Box 152, 810 00 Bratislava 1 812 83 Bratislava 1	Georges Vaugier <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. október 1999
Helénska republika	1.1.1993	Hlavné námestie 4 811 01 Bratislava 1	Efstathios Daras <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 18. Január 2002
Holandské kráľovstvo	1.1.1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	Henk Jacob Willem Soeters <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 16. september 1998
Chorvátska republika	1.1.1993	Mišíkova 21 811 06 Bratislava 1	Davor Vidiš <i>chargé d'affaires a. i.</i>
Indická republika	1.1.1993	Radlinského 2 811 02 Bratislava 1	Upendra Chandra Baro <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 1. február 2001
Indonézska republika	1.1.1993	Mudroňova 51 811 03 Bratislava 1	Malikus Suamin <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 27. apríl 1999
Írsko	1.1.1993	Obchodné centrum Nám. 1. mája 11 811 06 Bratislava	Thomas Lyons <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 5. december 2001

Prameň: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

pokračovanie tab.

Japonsko	1.1.1993	Hlavné nám. 2 811 01 Bratislava	Toshiro Araki radca
Kanada	1.1.1993	Mickiewiczova 6 125 33 Praha 6	Margaret Huber mimoriadna a splnomocnená velvyslankyňa PL: 7. december 2000
Kubánska republika	1.1.1993	Somolického 1/A 811 05 Bratislava 1	Adelaida Serviat Peña chargé d'affaires a. i.
Luxemburské veľkovojsvodstvo	1.1.1993	Sternwartestrasse 81 A-1180 Viedeň	Jacques Reuter mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 22. júl 1999
Maďarská republika	1.1.1993	Sedlárska 3 814 25 Bratislava 1	Miklós Boros mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 16. marec 1999
Nórske kráľovstvo	1.1.1993	Reisnerstrasse 55/57 A-1030 Viedeň	Helga Hernes mimoriadna a splnomocnená velvyslankyňa PL: 17. december 1998
Poľská republika	1.1.1993	Hummelova 4 811 03 Bratislava 1	Jan Komornicki mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 17. apríl 1997
Portugalská republika	1.1.1993	Opernring 3/1/1 A-1010 Viedeň	Carlos Neves Ferreira mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec agr.: 23. január 2001
Rakúska republika	1.1.1993	Ventúrska 10 811 01 Bratislava 1	Martin Bolldorf mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 18. január 2002
Rumunsko	1.1.1993	Fraňa Kráľa 11 811 05 Bratislava 1	Gheorghe Diniță mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 28. august 1997
Ruská federácia	1.1.1993	Godrova 4 811 06 Bratislava 1	Alexander Georgijevič Akseňonok mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 17. december 1998
Slovenská republika	1.1.1993	Moyzesova 4 813 15 Bratislava 1	Ada Filip Slivnik mimoriadna a splnomocnená velvyslankyňa PL: 7. september 2000
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	1.1.1993	Panská 16 811 01 Bratislava 1	Damien Roderic Todd mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 5. december 2001
Spojené štáty americké	1.1.1993	Hviezdoslavovo námestie 5 811 02 Bratislava 1	Ronald Weiser mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 5. december 2001
Spolková republika Nemecko	1.1.1993	Hviezdoslavovo námestie 10 811 02 Bratislava 1	Frank Lambach mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 20. január 2000
Svätá stolica	1.1.1993	Nekrasovova 17 811 04 Bratislava 1	Josef Nowacki apoštolský nuncius PL: 10. máj 2001
Španielske kráľovstvo	1.1.1993	Prepoštská 10 811 01 Bratislava 1	Estanislao de Grandes Pascual mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 16. apríl 1998
Švajčiarska konfederácia	1.1.1993	Tolstého 9 811 06 Bratislava 1	Thomas Wernly mimoriadny a splnomocnený velvyslanec PL: 9. december 1999
Švédske kráľovstvo	1.1.1993	Úvoz 13 P.O.Box 35 160 12 Praha 612	Harald Fälth mimoriadny a splnomocnený velvyslanec PL: 5. december 2001

pokračovanie tab.

Talianska republika	1.1.1993	Červeňova 19 811 03 Bratislava 1	Luca Del Balzo di Prezenano <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> <i>agr.: 7. december 2000</i>
Turecká republika	1.1.1993	Holubyho 11 811 03 Bratislava 1	Inci Tümay <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> <i>PL: 26. september 2000</i>
Ukrajina	1.1.1993	Radvanská 35 811 01 Bratislava 1	Jurij Olexandrovyč Rylač <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> <i>PL: 9. február 1999</i>
Veľká socialistická ľudová libyjská arabská džamahírija	1.1.1993	Révová 45 811 02 Bratislava 1	Ibrahim B. Dredi <i>chargé d'affaires</i>
Zväzová republika Juhoslávia	1.1.1993	Búdkova 38 811 04 Bratislava 1	Miroslav Kopečni <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> <i>PL: 15. február 2001</i>
Zvrchovaný rád maltézskeho rytierov	1.1.1993	Na Vříšku 8 811 01 Bratislava 1	Helmut Liedermann <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> <i>PL: 22. júl 1993</i>
Delegácia Európskej komisie		Panská 3 810 11 Bratislava	Eric van der Linden <i>veľvyslanec EK v SR</i>

Zoznam zastupiteľských úradov Slovenskej republiky

Zastupiteľský úrad	Krajina akreditácie	Vedúci ZÚ
Abu Dhabí	Spojené arabské emiráty	<i>Peter Zsoldos, veľvyslanec</i>
Alžír	Alžírská demokratická a ľudová republika	<i>Ján Dömök, CDA</i>
Ankara	Turecká republika	<i>Ján Lišuch, veľvyslanec</i>
Atény	Grécko	<i>Milan Dubček, veľvyslanec</i>
Bagdad	Iracká republika	<i>Ing. Jaroslav Čaniga, CDA</i>
Bangkok	Thajské kráľovstvo	<i>Marián Tomášik, veľvyslanec</i>
Belehrad	Juhoslovanská zväzová republika	<i>Miroslav Lajčák, veľvyslanec</i>
Berlín	Nemecká spolková republika	<i>Ján Foltín, veľvyslanec</i>
Bern	Švajčiarska konfederácia	<i>Juraj Hraško, veľvyslanec</i>
Brazília	Brazílska federatívna republika	<i>Jozef Adamec, veľvyslanec</i>
Brusel	Belgické kráľovstvo	<i>František Lipka, veľvyslanec</i>
Budapešť	Maďarská republika	<i>Štefan Markuš, veľvyslanec</i>
Buenos Aires	Argentínska republika	<i>Ján Jurišta, veľvyslanec</i>
Bukurešť	Rumunsko	<i>Peter Kopecký, veľvyslanec</i>
Canberra	Austrálsky zväz	<i>Anna Tureníčová, veľvyslankyňa</i>
Damask	Sýrska arabská republika	<i>Ivan Zachar, veľvyslanec</i>
Den Haag	Holandské kráľovstvo	<i>Ján Kuderjavý, veľvyslanec</i>
Dillí	Indická republika	<i>Ladislav Volko, veľvyslanec</i>
Dublin	Írsko	<i>Marcel Peško, CDA</i>
Hanoj	Vietnamská socialistická republika	<i>Anton Hajduk, veľvyslanec</i>
Harare	Zimbabwejská republika	<i>Ján Valko, veľvyslanec</i>
Havana	Kubánska republika	<i>Ivan Puškáč, veľvyslanec</i>
Helsinki	Fínska republika	<i>Emil Kuchár, veľvyslanec</i>
Jakarta	Indonézska republika	<i>Milan Lajčiak, veľvyslanec</i>
Káhira	Egyptská arabská republika	<i>Žigmund Bertók, CDA</i>
Kodaň	Dánske kráľovstvo	<i>Roman Bužek, veľvyslanec</i>
Kuala Lumpur	Malajzia	<i>Pavol Svetík, CDA</i>
Kyjev	Ukrajina	<i>Vasil Grivna, veľvyslanec</i>
Lagos	Nigérijská federatívna republika	<i>Vasil Hudák, CDA</i>
Lima	Peruánska republika	<i>Marián Masarik, veľvyslanec</i>
Lisabon	Portugalsko	<i>Peter Rusiňák, veľvyslanec</i>
Londýn	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	<i>František Dlhopolček, veľvyslanec</i>
Ľubľana	Slovenská republika	<i>Milan Tokár, veľvyslanec</i>
Madrid	Španielske kráľovstvo	<i>Ján Voderadský, veľvyslanec</i>

pokračovanie tab.

Mexico	Spojené štáty mexické	Branislav Hitka, veľvyslanec
Minsk	Bieloruská republika	Jozef Božek, veľvyslanec
Moskva	Ruská federácia	Igor Furdík, veľvyslanec
Nairobi	Kenská republika	Štefan Morávek, veľvyslanec
Nikózia	Cyperská republika	Dušan Rozbora, veľvyslanec
Oslo	Nórske kráľovstvo	Andrej Sokolík, veľvyslanec
Ottawa	Kanada	Miroslav Mikolášik, veľvyslanec
Paríž	Francúzska republika	Mária Krasnohorská, veľvyslankyňa
Peking	Čínska ľudová republika	Peter Paulen, veľvyslanec
Praha	Česká republika	Ladislav Ballek, veľvyslanec
Pretória	Juhoafrická republika	František Hudák, veľvyslanec
Riga	Lotyšská republika	Jozef Dravecký, veľvyslanec
Rím	Talianska republika	Jozef Mikloško, veľvyslanec
Santiago de Chile	Čilská republika	Pavol Šípka, veľvyslanec
Sofia	Bulharská republika	Ján Kováč, veľvyslanec
Soul	Kórejská republika	Peter Sopko, veľvyslanec
Štokholm	Švédске kráľovstvo	Teodora Chmelová, veľvyslankyňa
Taškent	Uzbecká republika	Peter Juza, CDA
Teherán	Íránska islamská republika	Vladimír Lomen, veľvyslanec
Tel Aviv	Izrael	Ján Bratko, veľvyslanec
Tokio	Japonsko	Július Hauser, veľvyslanec
Tripolis	Veľká socialistická ľudová líbyjská arabská džamahíríja	Ján Bóry, veľvyslanec
Varšava	Poľská republika	Magdaléna Vášáryová, veľvyslankyňa
Vatikán	Svätá stolica	Marián Servátka, veľvyslanec
Viedeň	Rakúska republika	Ľubor Bystrický, veľvyslanec
Washington	Spojené štáty americké	Martin Bútor, veľvyslanec
Záhreb	Chorvátska republika	Ján Petrík, veľvyslanec

Stále misie

Stála misia	Organizácia	Vedúci misie
M Brusel	Európske spoločenstvá	<i>Juraj Migaš</i>
M Brusel	NATO	<i>Peter Burian</i>
SM New York	OSN	<i>Peter Tomka</i>
SM Ženeva	OSN	<i>Kálmán Petöcz</i>
SM Štrasburg	Rada Európy	<i>Eva Garajová</i>
SM Paríž	OECD	<i>Dušan Bella</i>
SM Viedeň	OBSE	<i>Anton Pinter</i>
SM Viedeň	OSN	<i>Alojz Némethy</i>

Generálne konzuláty

Krajina	Názov a adresa generálneho konzulátu SR	Generálny konzul
Maďarsko	Generálny konzulát Békešská Čaba, Derkovits sor 7, 5600, Békešská Čaba	<i>Štefan Daňo</i>
Turecká republika	Generálny konzulát Istanbul, Aci Su Sokak, Arzu Ap. No. 15/3,7 806 80 Macka, Istanbul	<i>Ivan Šveda</i>
Česká republika	Generálny konzulát Brno, Vodová ul. 10 612 00 Brno	<i>Katarína Smékalová</i>
Nemecká spolková republika	Generálny konzulát Mníchov, Vollmannstrasse 25 d. 819 25 München	<i>František Zemanovič</i>
Ukrajina	Generálny konzulát Užhorod, Lokoty 4 880 17 Užhorod	<i>Igor Bartho</i>
Ruská federácia	Generálny konzulát Sankt - Peterburg, ul. Orbeli č. 21/2 194 223 Sankt Peterburg	<i>Augustín Čisár</i>

Slovenské inštitúty

Názov	Štát	Adresa
Slovenský inštitút Praha	Česká republika	<i>Purkyňova 4/53, P.O. Box 635, 111 21 Praha 1</i>
Slovenský inštitút Budapešť	Maďarská republika	<i>Rákóczi út. 15, H-1088 Budapešť</i>
Slovenský inštitút Varšava	Poľská republika	<i>ul. Krzywe Kolo 12/14a, PL-00 270 Warszawa</i>
Slovenský inštitút Viedeň	Rakúsko	<i>Wipplingerstrasse 24-26A-1010 Wien</i>
Slovenský inštitút Moskva	Ruská federácia	<i>ul. J. Fučíka 17/19RF-123 056 Moskva D-47</i>
Slovenský inštitút Berlín	Nemecká spolková republika	<i>Zimmerstrasse 27D-10117 Berlin</i>
Slovenský inštitút Rím	Talianska republika	<i>Via dei Colli della Farnesina 144I-00194 Roma</i>
Slovenský inštitút Paríž	Francúzsko	<i>125, rue de RanelaghF-75016 Paris</i>

Edičná poznámka

Podklady pre prílohy (Hlavné zahraničnopolitické aktivity Slovenskej republiky v roku 2001, Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2001, zastupiteľské úrady Slovenskej republiky, slovenské inštitúty v zahraničí, stále misie, generálne konzuláty a zastupiteľské úrady v Slovenskej republike) poskytlo Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky.

V texte príloh sa uvádzajú skrátené názvy štátov, medzinárodných organizácií a iných inštitúcií a namiesto plných mien iba iniciálky krstných mien a priezviská vzhľadom na rozsah príloh.

Hlavným kritériom výberu záznamov v chronológii zahraničnopolitických aktivít SR je predovšetkým význam konkrétnej udalosti pre zahraničnú politiku Slovenska.

editori

ROČENKA

**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

2001

Vydal Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, Bratislava 2002

Editori Alena Kotvanová, Attila Szép

Lektor Štefan Šebesta

Redaktori Alena Kotvanová, Nadežda Sekelová

Vydanie prvé, strán 192

Tlač Academic Electronic Press, Bratislava 2002

ISBN 80-968224-8-9